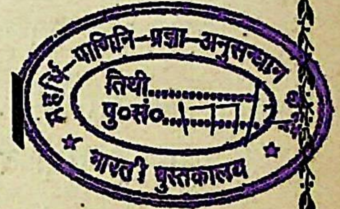

वाजसनेयि-माध्यन्दिन-शुक्ल

यजुर्वेदसंहिता ।

अथ प्रथमोऽध्यायः ।

॥ ओ३म् ॥ इषे त्वोर्जे त्वा वायव स्थ देवो वः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मणऽआप्यायध्वमघ्न्याऽइन्द्राय भागं प्रजावतीरनमीवाऽअयक्ष्मा मा व स्तेनऽईशत माघशंꣳसो ध्रुवाऽअस्मिन् गोपतौ स्यात बह्वीर्यजमानस्य पशून्पाहि ॥ १ ॥

वसोः पवित्रमसि द्यौरसि पृथिव्यसि मातरिश्वनो घर्मोऽसि विश्वधाऽअसि ।
परमेण धाम्ना दृꣳहस्व मा ह्वार्मा ते यज्ञपतिर्ह्वार्षीत् ॥ २ ॥

वसोः पवित्रमसि शतधारं वसोः पवित्रमसि सहस्रधारम् ।
देवस्त्वा सविता पुनातु वसोः पवित्रेण शतधारेण सुप्वा कामधुक्षः ॥ ३ ॥

सा विश्वायुः सा विश्वकर्मा सा विश्वधायाः ।
इन्द्रस्य त्वा भागꣳ सोमेनातनच्मि विष्णो हव्यꣳ रक्ष ॥ ४ ॥

अग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामि तच्छकेयं तन्मे राध्यताम् । इदमहमनृतात्सत्यमुपैमि ॥ ५ ॥

कस्त्वा युनक्ति स त्वा युनक्ति कस्मै त्वा युनक्ति तस्मै त्वा युनक्ति ।
कर्मणे वां वेषाय वाम् ॥ ६ ॥

प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टाऽअरातयो निष्टप्तꣳ रक्षो निष्टप्ताऽअरातयः ।
उर्वन्तरिक्षमन्वेमि ॥ ७ ॥

धूरसि धूर्व धूर्वन्तं धूर्व तं योऽस्मान्धूर्वति तं धूर्व यं वयं धूर्वामः ।
देवानामसि वह्नितमꣳ सस्नितमं पप्रितमं जुष्टतमं देवहूतमम् ॥ ८ ॥

अहुतमसि हविर्धानं दृꣳहस्व मा ह्वार्मा ते यज्ञपतिर्ह्वार्षीत् ।
विष्णुस्त्वा क्रमतामुरु वातायापहतꣳ रक्षो यच्छन्तां पञ्च ॥ ९ ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
अग्नये जुष्टं गृह्णाम्यग्नीषोमाभ्यां जुष्टं गृह्णामि ॥ १० ॥

भूताय त्वा नारातये स्वरभिविख्येषं दृꣳहन्तां दुर्याः पृथिव्यामुर्वन्तरिक्षमन्वेमि ।
पृथिव्यास्त्वा नाभौ सादयाम्यदित्या ऽ उपस्थेऽग्ने हव्यꣳ रक्ष ॥ ११ ॥

पवित्रे स्थो वैष्णव्यौ सवितुर्वः प्रसव उत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः । देवी-
रापोऽअग्रेगुवोऽअग्रेपुवोऽग्रऽइममद्य यज्ञं नयताग्रे यज्ञपतिꣳ सुधातुं यज्ञपतिं देवयुवम् ॥ १२

युष्मा ऽ इन्द्रोऽवृणीत वृत्रतूर्ये यूयमिन्द्रमवृणीध्वं वृत्रतूर्ये प्रोक्षिता स्थ । अग्नये
त्वा जुष्टं प्रोक्षाम्यग्नीषोमाभ्यां त्वा जुष्टं प्रोक्षामि । दैव्याय कर्मणे शुन्धध्वं
देवयज्यायै यद्वोऽशुद्धाः पराजघ्नुरिदं वस्तच्छुन्धामि ॥ १३ ॥

शर्मास्यवधूतꣳ रक्षोऽवधूता ऽ अरातयोऽदित्यास्त्वगसि प्रति त्वादितिर्वेत्तु ।
अद्रिरसि वानस्पत्यो ग्रावासि पृथुबुध्नः प्रति त्वादित्यास्त्वग्वेत्तु ॥ १४ ॥

अग्नेस्तनूरसि वाचो विसर्जनं देववीतये त्वा गृह्णामि बृहद्ग्रावासि वानस्पत्यः स ऽ
इदं देवेभ्यो हविः शमीष्व सुशमि शमीष्व । हविष्कृदेहि हविष्कृदेहि ॥ १५ ॥

कुक्कुटोऽसि मधुजिह्वऽइषमूर्जमावद त्वया वयꣳ संघातꣳ संघातं जेष्म वर्षवृद्धमसि प्रति
त्वा [illegible]वृद्धं वेत्तु परापूतꣳ रक्षः परापूता अरातयो ऽपहतꣳ रक्षो वायुर्वो विविनक्तु
देवो वः सविता हिरण्यपाणिः प्रतिगृभ्णात्वच्छिद्रेण पाणिना ॥ १६ ॥

धृष्टिरस्यपाऽग्ने ऽ अग्निमामादं जहि निष्क्रव्यादꣳ सेधा देवयजं वह । ध्रुवमसि
पृथिवीं दृꣳह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि सजातवन्युपदधामि भ्रातृव्यस्य वधाय १७॥

अग्ने ब्रह्म गृभ्णीष्व धरुणमस्यन्तरिक्षं दृꣳह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि सजातवन्युपदधामि
भ्रातृव्यस्य वधाय । धर्त्रमसि दिवं दृꣳह ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि सजातवन्युपदधामि
भ्रातृव्यस्य वधाय । विश्वाभ्यस्त्वाशाभ्यऽउपदधामि चित स्थोर्ध्वचितो भृगूणामङ्गिरसां
तपसा तप्यध्वम् ॥ १८ ॥

शर्मास्यवधूतꣳ रक्षोऽवधूता ऽ अरातयोऽदित्यास्त्वगसि प्रति त्वादितिर्वेत्तु ।

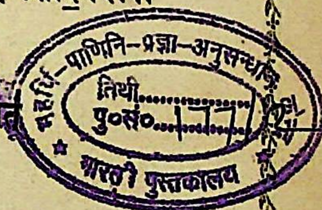
धिषणासि पर्वती प्रति त्वादित्यास्त्वग्वेत्तु दिवः स्कम्भनीरसि धिषणासि पार्वतेयी प्रति त्वा पर्वती वेत्तु ॥ १९ ॥

धान्यमसि धिनुहि देवान् प्राणाय त्वोदानाय त्वा व्यानाय त्वा । दीर्घामनु प्रसितिमायुषे धां देवो वः सविता हिरण्यपाणिः प्रतिगृभ्णात्वच्छिद्रेण पाणिना चक्षुषे त्वा महीनां पयोऽसि ॥ २० ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् । सं वपामि समापऽओषधीभिः समोषधयो रसेन । सꣳ रेवतीर्जगतीभिः पृच्यन्ताꣳ सं मधुमतीर्मधुमतीभिः पृच्यन्ताम् ॥ २१ ॥

जनयत्यै त्वा संयौमीदमग्नेरिदमग्नीषोमयोरिषे त्वा घर्मोऽसि विश्वायुरुरुप्रथाऽउरु प्रथस्वोरु ते यज्ञपतिः प्रथतामग्निष्टे त्वचं मा हिꣳसीद्देवस्त्वा सविता श्रपयतु वर्षिष्ठेऽधि नाके ॥ २२ ॥

मा भेर्मा संविक्था ऽअतमेरुर्यज्ञोऽतमेरुर्यजमानस्य प्रजा भूयात् त्रिताय त्वा द्विताय त्वैकताय त्वा ॥ २३ ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् । आददेऽध्वरकृतं देवेभ्य ऽइन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणः सहस्रभृष्टिः शततेजा वायुरसि तिग्मतेजा द्विषतो वधः ॥ २४ ॥

पृथिवि देवयजन्योषध्यास्ते मूलं मा हिꣳसिषं व्रजं गच्छ गोष्ठानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां पृथिव्याꣳ शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौक् ॥ २५ ॥

अपाररुं पृथिव्यै देवयजनाद्वध्यासं व्रजं गच्छ गोष्ठानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां पृथिव्याꣳ शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौक्। अररो दिवं मा पप्तो द्रप्सस्ते द्यां मा स्कन् व्रजं गच्छ गोष्ठानं वर्षतु ते द्यौर्बधान देव सवितः परमस्यां पृथिव्याꣳ शतेन पाशैर्योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मस्तमतो मा मौक्॥२६॥

गायत्रेण त्वा छन्दसा परिगृह्णामि त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा परिगृह्णामि जागतेन

त्वा छन्दसा परिगृह्णामि । सुक्ष्मा चासि शिवा चासि स्योना चासि सुषदा चास्यूर्जस्वती चासि पयस्वती च ॥ २७ ॥

पुरा क्रूरस्य विसृपो विरप्शिन्नुदादाय पृथिवीं जीवदानुम् । यामैरयँश्चन्द्रमसि स्वधाभिस्तामु धीरासो ऽ अनुदिश्य यजन्ते । प्रोक्षणीरासादय द्विषतो वधोऽसि ॥ २८ ॥

प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टा ऽ अरातयो निष्टप्तꣳ रक्षो निष्टप्ता ऽ अरातयः ।
अनिशितोऽसि सपत्नक्षिद्वाजिनं त्वा वाजेध्यायै सम्मार्ज्मि ।
प्रत्युष्टꣳ रक्षः प्रत्युष्टा ऽ अरातयो निष्टप्तꣳ रक्षो निष्टप्ता ऽ अरातयः ।
अनिशिताऽसि सपत्नक्षिद्वाजिनीं त्वा वाजेध्यायै सम्मार्ज्मि ॥ २९ ॥

अदित्यै रास्नासि विष्णोर्वेष्योऽस्यूर्जे त्वाऽदब्धेन त्वा चक्षुषावपश्यामि ।
अग्नेर्जिह्वासि सुहूर्देवेभ्यो धाम्ने धाम्ने मे भव यजुषे यजुषे ॥ ३० ॥

सवितुस्त्वा प्रसव ऽ उत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः ।
सवितुर्वः प्रसव ऽ उत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः ।
तेजोऽसि शुक्रमस्यमृतमसि धाम नामासि प्रियं देवानामनाधृष्टं देवयजनमसि ॥३१॥

इति प्रथमोऽध्यायः ।

अथ द्वितीयोऽध्यायः ।

कृष्णोऽस्याखरेष्ठोऽग्नये त्वा जुष्टं प्रोक्षामि वेदिरसि बर्हिषे त्वा जुष्टां प्रोक्षामि बर्हिरसि स्रुग्भ्यस्त्वा जुष्टं प्रोक्षामि ॥ १ ॥

अदित्यै व्युन्दनमसि विष्णो स्तुपोऽस्यूर्णम्रदसं त्वा स्तृणामि स्वासस्थां देवेभ्यो भुवपतये स्वाहा भुवनपतये स्वाहा भूतानां पतये स्वाहा ॥ २ ॥

गन्धर्वस्त्वा विश्वावसुः परिदधातु विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिड ऽ ईडितः । इन्द्रस्य बाहुरसि दक्षिणो विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिड ऽ ईडितः । मित्रावरुणौ त्वोत्तरतः परिधत्तां ध्रुवेण धर्मणा विश्वस्यारिष्ट्यै यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिड ऽ ईडितः ॥ ३ ॥

वीतिहौत्रं त्वा कवे द्युमन्तꣳसमिधीमहि । अग्ने बृहन्तमध्वरे ॥ ४ ॥

समिदसि सूर्यस्त्वा पुरस्तात् पातु कस्याश्चिदभिशस्त्यै । सवितुर्बाहू स्थ ऽ ऊर्णम्रदसं त्वा स्तृणामि स्वासस्थं देवेभ्य ऽ आ त्वा वसवो रुद्रा ऽ आदित्याः सदन्तु ॥ ५ ॥

घृताच्यसि जुहूर्नाम्ना सेदं प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सदऽआसीद घृताच्यस्युपभृन्नाम्ना सेदं प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सद ऽ आसीद घृताच्यसि ध्रुवा नाम्ना सेदं प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सद ऽ आसीद प्रियेण धाम्ना प्रियꣳ सद ऽ आसीद । ध्रुवा ऽ असदन्नृतस्य योनौ ता विष्णो पाहि पाहि यज्ञं पाहि यज्ञपतिं पाहि मां यज्ञन्यम् ॥ ६ ॥

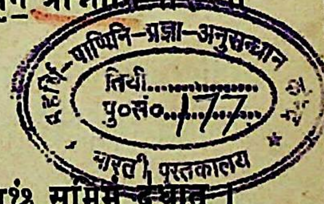
अग्ने वाजजिद्वाजं त्वा सरिष्यन्तं वाजजितꣳ सम्मार्ज्मि ।
नमो देवेभ्यः स्वधा पितृभ्यः सुयमे मे भूयास्तम् ॥ ७ ॥

अस्कन्नमद्य देवेभ्य ऽ आज्यꣳ संभ्रियासमङ्घ्रिणा विष्णो मा त्वावक्रमिषं वसुमतीमग्ने ते च्छायामुपस्थेषं विष्णो स्थानमसीत ऽ इन्द्रो वीर्यमकृणोदूर्ध्वोऽध्वर ऽ आस्थात् ॥ ८ ॥

अग्ने वेर्होत्रं वेर्दूत्यमवतां त्वां द्यावापृथिवी ऽ अव त्वं द्यावापृथिवी स्विष्टकृद्देवेभ्यऽ इन्द्र ऽ आज्येन हविषा भूत्स्वाहा सं ज्योतिषा ज्योतिः ॥ ९ ॥

मयीदमिन्द्र ऽ इन्द्रियं दधात्वस्मान् रायो मघवानः सचन्ताम् । अस्माकꣳ सन्त्वाशिषः सत्या नः सन्त्वाशिष ऽ उपहूता पृथिवी मातोप मां पृथिवी माता ह्वयतामग्निराग्नीध्रात्स्वाहा ॥ १० ।

उपहूतो द्यौष्पितोप मां द्यौष्पिता ह्वयतामग्निराग्नीध्रात्स्वाहा । देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् । प्रतिगृह्णाम्यग्नेष्ट्वास्येन प्राश्नामि ॥ ११ ॥

एतं ते देव सवितर्यज्ञं प्राहुर्बृहस्पतये ब्रह्मणे ।
तेन यज्ञमव तेन यज्ञपतिं तेन मामव ॥ १२ ॥

मनो जूतिर्जुषतामाज्यस्य बृहस्पतिर्यज्ञमिमं तनोत्वरिष्टं यज्ञꣳ समिमं दधातु ।
विश्वे देवास ऽ इह मादयन्तामो३म्प्रतिष्ठ ॥ १३ ॥

एषा तेऽअग्ने समित्तया वर्धस्व चा च प्यायस्व । वर्धिषीमहि च वयमा च प्यासिषीमहि । अग्ने वाजजिद्वाजं त्वा ससृवाꣳसं वाजजितꣳ सम्मार्ज्मि ॥ १४ ॥

अग्नीषोमयोरुज्जितिमनूज्जेषं वाजस्य मा प्रसवेन प्रोहामि । अग्नीषोमौ तमपनुदतां योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मो वाजस्यैनं प्रसवेनापोहामि। इन्द्राग्न्योरुज्जितिमनूज्जेषं वाजस्य मा प्रसवेन प्रोहामि । इन्द्राग्नी तमपनुदतां योऽस्मान् द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मो वाजस्यैनं प्रसवेनापोहामि ॥ १५ ॥

वसुभ्यस्त्वा रुद्रेभ्यस्त्वादित्येभ्यस्त्वा संजानाथां द्यावापृथिवी मित्रावरुणौ त्वा वृष्ट्यावताम् । व्यन्तु वयोक्तꣳ रिहाणा मरुतां पृषतीर्गच्छ वशा पृश्निर्भूत्वा दिवं गच्छ ततो नो वृष्टिमावह । चक्षुष्पा ऽ अग्नेऽसि चक्षुर्मे पाहि ॥ १६ ॥

यं परिधिं पर्यधत्थाऽअग्ने देव पणिभिर्गुह्यमानः । तं तऽएतमनु जोषं भराम्येष नेत्त्वदपचेतयाताऽअग्नेः प्रियं पाथोऽपीतम् ॥ १७ ॥

सꣳस्रवभागा स्थेषा बृहन्तः प्रस्तरेष्ठाः परिधेयाश्च देवाः । इमां वाचमभि विश्वे गृणन्तऽआसद्यास्मिन् बर्हिषि मादयध्वꣳ स्वाहा वाट् ॥ १८ ॥

घृताची स्थो धुर्यौ पातꣳ सुम्ने स्थः सुम्ने मा धत्तम् । यज्ञ नमश्च तऽउप च यज्ञस्य शिवे सन्तिष्ठस्व स्विष्टे मे संतिष्ठस्व ॥ १९ ॥

अग्नेऽदब्धायोऽशीतम पाहि मा दिद्योः पाहि प्रसित्यै पाहि दुरिष्ट्यै पाहि दुरद्मन्याऽअविषं नः पितुं कृणु । सुषदा योनौ स्वाहा वाडग्नये संवेशपतये स्वाहा सरस्वत्यै यशोभगिन्यै स्वाहा ॥ २० ॥

वेदोऽसि येन त्वं देव वेद देवेभ्यो वेदोऽभवस्तेन मह्यं वेदो भूयाः । देवा गातुविदो गातुं वित्त्वा गातुमित । मनसस्पतऽइमं देव यज्ञꣳ स्वाहा वाते धाः २१॥

संबर्हिरङ्क्ताꣳ हविषा घृतेन समादित्यैर्वसुभिः सम्मरुद्भिः । समिन्द्रो विश्वदेवेभिरङ्क्तां दिव्यं नभो गच्छतु यत् स्वाहा ॥ २२ ॥

कस्त्वा विमुञ्चति स त्वा विमुञ्चति कस्मै त्वा विमुञ्चति तस्मै त्वा विमुञ्चति। पोषाय रक्षसां भागोऽसि ॥ २३ ॥

सं वर्चसा पयसा सं तनूभिरगन्महि मनसा सꣳ शिवेन । त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायोऽनुमार्ष्टु तन्वो यद्विलिष्टम् ॥ २४ ॥

दिवि विष्णुर्व्यक्रᳪंस्त जागतेन च्छंदसा ततो निर्भक्तो योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मोऽन्तरिक्षे विष्णुर्व्यक्रᳪंस्त त्रैष्टुभेन च्छंदसा ततो निर्भक्तो योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः पृथिव्यां विष्णुर्व्यक्रᳪंस्त गायत्रेण च्छन्दसा ततो निर्भक्तो योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मोऽस्मादन्नादस्यै प्रतिष्ठाया ऽअगन्म स्वः सं ज्योतिषाभूम ॥ २५ ॥

स्वयंभूरसि श्रेष्ठो रश्मिर्वर्चोदा ऽअसि वर्चो मे देहि। सूर्यस्यावृतमन्वावर्ते ॥ २६ ॥

अग्ने गृहपते सुगृहपतिस्त्वयाऽग्नेऽहं गृहपतिना भूयासᳪं सुगृहपतिस्त्वं मयाऽग्ने गृहपतिना भूयाः। अस्थूरि णौ गार्हपत्यानि सन्तु शतᳪं हिमाः सूर्यस्यावृतमन्वावर्ते ॥२७॥

अग्ने व्रतपते व्रतमचारिषं तदशकं तन्मेऽराधीदमहं य ऽएवाऽस्मि सोऽस्मि ॥ २८ ॥

अग्नये कव्यवाहनाय स्वाहा सोमाय पितृमते स्वाहा।
अपहता ऽअसुरा रक्षाᳪंसि वेदिषदः ॥ २९ ॥

ये रूपाणि प्रतिमुञ्चमाना ऽअसुराः सन्तः स्वधया चरन्ति।
परापुरो निपुरो ये भरन्त्यग्निष्टाँल्लोकात्प्रणुदात्यस्मात् ॥ ३० ॥

अत्र पितरो मादयध्वं यथाभागमावृषायध्वम्।
अमीमदन्त पितरो यथाभागमावृषायिषत ॥ ३१ ॥

नमो वः पितरो रसाय नमो वः पितरः शोषाय नमो वः पितरो जीवाय नमो वः पितरःस्वधायै नमो वः पितरो घोराय नमो वः पितरो मन्यवे नमो वः पितरः पितरो नमो वो गृहान्नः पितरो दत्त सतो वः पितरो देष्मैतद्वः पितरो वासऽआधत्त ॥ ३२ ॥

आधत्त पितरो गर्भं कुमारं पुष्करस्रजम्। यथेह पुरुषोऽसत् ॥ ३३ ॥

ऊर्जं वहन्तीरमृतं घृतं पयः कीलालं परिस्रुतम्। स्वधा स्थ तर्पयत मे पितॄन् ॥३४॥

इति द्वितीयोऽध्यायः।

अथ तृतीयोऽध्यायः ।

समिधाग्निं दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिम् । आस्मिन्हव्या जुहोतन ॥ १ ॥

सुसमिद्धाय शोचिषे घृतं तीव्रं जुहोतन । अग्नये जातवेदसे ॥ २ ॥

तं त्वा समिद्भिरङ्गिरो घृतेन वर्धयामसि । बृहच्छोचा यविष्ठ्य ॥ ३ ॥

उप त्वाग्ने हविष्मतीर्घृताचीर्यन्तु हर्यत । जुषस्व समिधो मम ॥ ४ ॥

भूर्भुवः स्वर्द्यौरिव भूम्ना पृथिवीव वरिम्णा ।
तस्यास्ते पृथिवि देवयजनि पृष्ठेऽग्निमन्नादमन्नाद्यायादधे ॥ ५ ॥

आयं गौः पृश्निरक्रमीदसदन् मातरं पुरः । पितरं च प्रयन्त्स्वः ॥ ६ ॥

अन्तश्चरति रोचनास्य प्राणादपानती । व्यख्यन् महिषो दिवम् ॥ ७ ॥

त्रिꣳशद्धाम विराजति वाक् पतङ्गाय धीयते । प्रति वस्तोरह द्युभिः ॥ ८ ॥

अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निः स्वाहा सूर्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः स्वाहा ।
अग्निर्वर्चो ज्योतिर्वर्चः स्वाहा सूर्यो वर्चो ज्योतिर्वर्चः स्वाहा ।
ज्योतिः सूर्यः सूर्यो ज्योतिः स्वाहा ॥ ९ ॥

सजूर्देवेन सवित्रा सजू रात्र्येन्द्रवत्या । जुषाणोऽअग्निर्वेतु स्वाहा ।
सजूर्देवेन सवित्रा सजूरुषसेन्द्रवत्या । जुषाणः सूर्यो वेतु स्वाहा ॥ १० ॥

उपप्रयन्तोऽअध्वरं मन्त्रं वोचेमाग्नये । आरेऽअस्मे च शृण्वते ॥ ११ ॥
अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्याऽअयम् । अपाꣳ रेताꣳसि जिन्वति ॥ १२ ॥

उभा वामिन्द्राग्नीऽआहुवध्याऽउभा राधसः सह मादयध्यै ।
उभा दाताराविषाꣳ रयीणामुभा वाजस्य सातये हुवे वाम् ॥ १३ ॥

अयं ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातोऽअरोचथाः ।
तं जानन्नग्नऽआरोहाथा नो वर्धया रयिम् ॥ १४ ॥

अयमिह प्रथमो धायि धातृभिर्होता यजिष्ठोऽअध्वरेष्वीड्यः ।
यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रं विभ्वं विशेविशे ॥ १५ ॥

अस्य प्रत्नामनु द्युतꣳ शुक्रं दुदुह्रेऽअह्रयः। पयः सहस्रसामृषिम् ॥ १६ ॥

तनूपा ऽअग्नेऽसि तन्वं मे पाह्यायुर्दा ऽअग्नेऽस्यायुर्मे देहि वर्चोदा ऽअग्नेऽसि वर्चो मे देहि। अग्ने यन्मे तन्वा ऽऊनं तन्म ऽ आपृण ॥ १७ ॥

इन्धानास्त्वा शतꣳ हिमा द्युमन्तꣳ समिधीमहि। वयस्वन्तो वयस्कृतꣳ सहस्वन्तः सहस्कृतम्। अग्ने सपत्नदम्भनमदब्धासो ऽअदाभ्यम्। चित्रावसो स्वस्ति ते पारमशीय ॥ १८ ॥

सं त्वमग्ने सूर्यस्य वर्चसागथाः समृषीणाꣳ स्तुतेन। सं प्रियेण धाम्ना समहमायुषा सं वर्चसा सं प्रजया सꣳ रायस्पोषेण ग्मिषीय ॥ १९ ॥

अन्ध स्थान्धो वो भक्षीय मह स्थ महो वो भक्षीयोर्ज स्थोर्जं वो भक्षीय रायस्पोष स्थ रायस्पोषं वो भक्षीय ॥ २० ॥

रेवती रमध्वमस्मिन्योनावस्मिन् गोष्ठेऽस्मिँल्लोकेऽस्मिन् क्षये। इहैव स्त मापगात ॥ २१ ॥

सꣳहितासि विश्वरूप्यूर्जा माविश गौपत्येन।
उप त्वाग्ने दिवेदिवे दोषावस्तर्धिया वयम्। नमो भरन्त ऽएमसि ॥ २२ ॥

राजन्तमध्वराणां गोपामृतस्य दीदिविम्। वर्धमानꣳ स्वे दमे ॥ २३ ॥

स नः पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव। सचस्वा नः स्वस्तये ॥ २४ ॥

अग्ने त्वं नो ऽअन्तम ऽउत त्राता शिवो भवा वरूथ्यः।
वसुरग्निर्वसुश्रवा ऽअच्छा नक्षि द्युमत्तमꣳ रयिं दाः ॥ २५ ॥

तं त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः।
स नो बोधि श्रुधी हवमुरुष्या णो ऽअघायतः समस्मात् ॥ २६ ॥

इड ऽएह्यदित ऽएहि काम्या ऽएत। मयि वः कामधरणं भूयात् ॥ २७ ॥

सोमानꣳ स्वरणं कृणुहि ब्रह्मणस्पते। कक्षीवन्तं य ऽऔशिजः ॥ २८ ॥

यो रेवान्योऽअमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्द्धनः। स नः सिषक्तु यस्तुरः ॥ २९ ॥

मा नः शꣳसोऽअररुषो धूर्तिः प्रणङ् मर्त्यस्य। रक्षा णो ब्रह्मणस्पते ॥ ३० ॥

महि त्रीणामवोऽस्तु द्युक्षं मित्रस्यार्यम्णः। दुराधर्षं वरुणस्य ॥ ३१ ॥

नहि तेषाममा चन नाध्वसु वारणेषु । ईशे रिपुरघशꣳसः ॥ ३२ ॥
ते हि पुत्रासो ऽअदितेः प्र जीवसे मर्त्याय । ज्योतिर्यच्छन्त्यजस्रम् ॥ ३३ ॥

कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे ।
उपोपेन्नु मघवन् भूय ऽइन्नु ते दानं देवस्य पृच्यते ॥ ३४ ॥

तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ ३५ ॥

परि ते दूडभो रथोऽस्माँ२ ऽ अश्नोतु विश्वतः । येन रक्षसि दाशुषः ॥ ३६ ॥

भूर्भुवः स्वः सुप्रजाः प्रजाभिः स्याꣳ सुवीरो वीरैः सुपोषः पोषैः ।
नर्य प्रजां मे पाहि शꣳस्य पशून्मे पाह्यथर्य पितुं मे पाहि ॥ ३७ ॥

आगन्म विश्ववेदसमस्मभ्यं वसुवित्तमम् । अग्ने सम्राडभि द्युम्नमभि सहऽआयच्छस्व ॥ ३८ ॥
अयमग्निर्गृहपतिर्गार्हपत्यः प्रजाया वसुवित्तमः ।
अग्ने गृहपतेऽभि द्युम्नमभि सह ऽआयच्छस्व ॥ ३९ ॥
अयमग्निः पुरीष्यो रयिमान् पुष्टिवर्धनः । अग्ने पुरीष्याभि द्युम्नमभि सहऽआयच्छस्व ॥ ४० ॥

गृहा मा बिभीत मा वेपध्वमूर्जं बिभ्रत ऽ एमसि ।
ऊर्जं बिभ्रद्वः सुमनाः सुमेधा गृहानैमि मनसा मोदमानः ॥ ४१ ॥

येषामध्येति प्रवसन्येषु सौमनसो बहुः । गृहानुपह्वयामहे ते नो जानन्तु जानतः ॥ ४२ ॥

उपहूताऽइह गावऽउपहूताऽअजावयः । अथोऽअन्नस्य कीलालऽउपहूतो गृहेषु नः ।
क्षेमाय वः शान्त्यै प्रपद्ये शिवꣳ शग्मꣳ शंयोः शंयोः ॥ ४३ ॥

प्रघासिनो हवामहे मरुतश्च रिशादसः । करम्भेण सजोषसः ॥ ४४ ॥

यद्ग्रामे यदरण्ये यत्सभायां यदिन्द्रिये । यदेनश्चकृमा वयमिदं तदवयजामहे स्वाहा ॥ ४५ ॥

मो षू णऽइन्द्रात्र पृत्सु देवैरस्ति हि ष्मा ते शुष्मिन्नवयाः ।
महश्चिद्यस्य मीढुषो यव्या हविष्मतो मरुतो वन्दते गीः ॥ ४६ ॥
अक्रन् कर्म कर्मकृतः सह वाचा मयोभुवा । देवेभ्यः कर्म कृत्वास्तं प्रेत सचाभुवः ॥ ४७ ॥
अवभृथ निचुम्पुण निचेरुरसि निचुम्पुणः । अव देवैर्देवकृतमेनोऽयासिषमव मर्त्यैर्मर्त्य-
कृतं पुरुराव्णो देव रिषस्पाहि ॥ ४८ ॥

पूर्णा दर्वि परा पत सुपूर्णा पुनरापत । वस्नेव विक्रीणावहाऽइषमूर्जंᳬ शतक्रतो ॥ ४९ ॥
देहि मे ददामि ते नि मे धेहि नि ते दधे । निहारं च हरासि मे निहारं निहराणि ते स्वाहा ॥ ५० ॥

अक्षन्नमीमदन्त ह्यव प्रियाऽअधूषत ।
अस्तोषत स्वभानवो विप्रा नविष्ठया मती योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ५१ ॥

सुसन्दृशं त्वा वयं मघवन्वन्दिषीमहि ।
प्र नूनं पूर्णवन्धुर स्तुतो यासि वशाँ२ऽअनु योजा न्विन्द्र ते हरी ॥ ५२ ॥

मनो न्वाह्वामहे नाराशंᳬसेन स्तोमेन । पितॄणां च मन्मभिः ॥ ५३ ॥

आ नऽएतु मनः पुनः क्रत्वे दक्षाय जीवसे । ज्योक् च सूर्यं दृशे ॥ ५४ ॥

पुनर्नः पितरो मनो ददातु दैव्यो जनः । जीवं व्रातंᳬ सचेमहि ॥ ५५ ॥

वयंᳬ सोम व्रते तव मनस्तनूषु बिभ्रतः । प्रजावन्तः सचेमहि ॥ ५६ ॥

एष ते रुद्र भागः सह स्वस्राम्बिकया तं जुषस्व स्वाहैष ते रुद्र भागऽआखुस्ते पशुः ५७

अव रुद्रमदीमह्यव देवं त्र्यम्बकम् ।
यथा नो वस्यसस्करद्यथा नः श्रेयसस्करद्यथा नो व्यवसाययात् ॥ ५८ ॥

भेषजमसि भेषजं गवेऽश्वाय पुरुषाय भेषजम् । सुखं मेषाय मेष्यै ॥ ५९ ॥

त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनं । उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् ।
त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पतिवेदनं । उर्वारुकमिव बन्धनादितो मुक्षीय मामुतः ॥ ६० ॥

एतत्ते रुद्रावसं तेन परो मूजवतोऽतीहि ।
अवततधन्वा पिनाकावसः कृत्तिवासाऽअहिंᳬसन्नः शिवोऽतीहि ॥ ६१ ॥

त्र्यायुषं जमदग्नेः कश्यपस्य त्र्यायुषम् । यद्देवेषु त्र्यायुषं तन्नोऽअस्तु त्र्यायुषम् ॥ ६२ ॥

शिवो नामासि स्वधितिस्ते पिता नमस्तेऽअस्तु मा मा हिंᳬसीः ।
निवर्त्तयाम्यायुषेऽन्नाद्याय प्रजननाय रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय ॥ ६३ ॥

इति तृतीयोऽध्यायः ।

अथ चतुर्थोऽध्यायः ।

एदमगन्म देवयजनं पृथिव्या यत्र देवासो ऽ अजुषन्त विश्वे । ऋक्सामाभ्याᳬ सन्तरन्तो यजुर्भी रायस्पोषेण समिषा मदेम । इमाऽआपः शमु मे सन्तु देवीरोषधे त्रायस्व स्वधिते मैनᳬ हिᳬसीः ॥ १ ॥

आपोऽअस्मान्मातरः शुन्धयन्तु घृतेन नो घृतप्वः पुनन्तु । विश्वᳬ हि रिप्रं प्रवहन्ति देवीरुदिदाभ्यः शुचिरा पूतऽएमि । दीक्षातपसोस्तनूरसि तां त्वा शिवाᳬ शग्मां परिदधे भद्रं वर्णं पुष्यन् ॥ २ ॥

महीनां पयोऽसि वर्चोदा ऽ असि वर्चो मे देहि ।
वृत्रस्यासि कनीनकश्चक्षुर्दा ऽ असि चक्षुर्मे देहि ॥ ३ ॥

चित्पतिर्मा पुनातु वाक्पतिर्मा पुनातु देवो मा सविता पुनात्वच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः । तस्य ते पवित्रपते पवित्रपूतस्य यत्कामः पुने तच्छकेयम् ॥ ४ ॥

आ वो देवासऽईमहे वामं प्रयत्यध्वरे । आ वो देवासऽआशिषो यज्ञियासो हवामहे ५॥

स्वाहा यज्ञं मनसः स्वाहोरोरन्तरिक्षात् स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याᳬ स्वाहा वातादारभे स्वाहा ॥ ६ ॥

आकूत्यै प्रयुजेऽग्नये स्वाहा मेधायै मनसेऽग्नये स्वाहा दीक्षायै तपसेऽग्नये स्वाहा सरस्वत्यै पूष्णेऽग्नये स्वाहा । आपो देवीर्बृहतीर्विश्वशम्भुवो द्यावापृथिवी ऽ उरो ऽ अन्तरिक्ष । बृहस्पतये हविषा विधेम स्वाहा ॥ ७ ॥

विश्वो देवस्य नेतुर्मर्तो वुरीत सख्यम् ।
विश्वो रायऽइषुध्यति द्युम्नं वृणीत पुष्यसे स्वाहा ॥ ८ ॥

ऋक्सामयोः शिल्पे स्थस्ते वामारभे ते मा पातमास्य यज्ञस्योदृचः ।
शर्मासि शर्म मे यच्छ नमस्तेऽअस्तु मा मा हिᳬसीः ॥ ९ ॥

ऊर्गस्याङ्गिरस्यूर्णम्रदाऽऊर्जं मयि धेहि । सोमस्य नीविरसि विष्णोः शर्मासि शर्म यजमानस्येन्द्रस्य योनिरसि सुसस्याः कृषीस्कृधि । उच्छ्रयस्व वनस्पतऽऊर्ध्वो मा पाह्यᳬहस ऽआस्य यज्ञस्योदृचः ॥ १० ॥

व्रतं कृणुताग्निर्ब्रह्माग्निर्यज्ञो वनस्पतिर्यज्ञियः । दैवीं धियं मनामहे सुमृडीकामभिष्टये वर्चोधां यज्ञवाहसꣳ सुतीर्था नोऽअसद्वशे । ये देवा मनोजाता मनोयुजो दक्षक्रतवस्ते नोऽवन्तु ते नः पान्तु तेभ्यः स्वाहा ॥ ११ ॥

श्वात्राः पीता भवत यूयमापोऽअस्माकमन्तरुदरे सुशेवाः ।
ताऽअस्मभ्यमयक्ष्माऽअनमीवाऽअनागसः स्वदन्तु देवीरमृताऽऋतावृधः ॥ १२ ॥

इयं ते यज्ञिया तनूरपो मुञ्चामि न प्रजाम् ।
अꣳहोमुचः स्वाहाकृताः पृथिवीमाविशत पृथिव्या सम्भव ॥ १३ ॥

अग्ने त्वꣳ सु जागृहि वयꣳ सु मन्दिषीमहि ।
रक्षा णोऽअप्रयुच्छन् प्रबुधे नः पुनस्कृधि ॥ १४ ॥

पुनर्मनः पुनरायुर्मऽआगन् पुनः प्राणः पुनरात्मा मऽआगन् पुनश्चक्षुः पुनः श्रोत्रं मऽआगन् । वैश्वानरोऽअदब्धस्तनूपाऽअग्निर्नः पातु दुरितादवद्यात् ॥ १५ ॥

त्वमग्ने व्रतपाऽअसि देवऽआ मर्त्येष्वा । त्वं यज्ञेष्वीड्यः ।
रास्वेयत्सोमा भूयो भर देवो नः सविता वसोर्दाता वस्वदात् ॥ १६ ॥

एषा ते शुक्र तनूरेतद्वर्चस्तया सम्भव भ्राजं गच्छ ।
जूरसि धृता मनसा जुष्टा विष्णवे ॥ १७ ॥

तस्यास्ते सत्यसवसः प्रसवे तन्वो यन्त्रमशीय स्वाहा ।
शुक्रमसि चन्द्रमस्यमृतमसि वैश्वदेवमसि ॥ १८ ॥

चिदसि मनासि धीरसि दक्षिणासि क्षत्रियासि यज्ञियास्यदितिरस्युभयतःशीर्ष्णी । सा नः सुप्राची सुप्रतीच्येधि मित्रस्त्वा पदि बध्नीतां पूषाध्वनस्पात्विन्द्रायाध्यक्षाय ॥१९॥

अनु त्वा माता मन्यतामनु पितानु भ्राता सगर्भ्योऽनु सखा सयूथ्यः ।
सा देवि देवमच्छेहीन्द्राय सोमꣳ रुद्रस्त्वावर्त्तयतु स्वस्ति सोमसखा पुनरेहि ॥ २० ॥

वस्व्यस्यदितिरस्यादित्यासि रुद्रासि चन्द्रासि ।
बृहस्पतिष्ट्वा सुम्ने रम्णातु रुद्रो वसुभिराचके ॥ २१ ॥

अदित्यास्त्वा मूर्द्धन्नाजिघर्मि देवयजने पृथिव्याऽइडायास्पदमसि घृतवत् स्वाहा । अस्मे

रमस्वास्मे ते बन्धुस्त्वे रायो मे रायो मा वयꣳ रायस्पोषेण वियौष्म तोतो रायः ॥२२॥

समख्ये देव्या धिया सं दक्षिणयोरुचक्षसा ।
मा मऽआयुः प्रमोषीर्मोऽअहं तव वीरं विदेय तव देवि सन्दृशि ॥ २३ ॥

एष ते गायत्रो भागऽइति मे सोमाय ब्रूतादेष ते त्रैष्टुभो भागऽइति मे सोमाय ब्रूतादेष ते जागतो भागऽइति मे सोमाय ब्रूताच्छन्दोनामानाꣳ साम्राज्यं गच्छेति मे सोमाय ब्रूतादास्माकोऽसि शुक्रस्ते ग्रह्यो विचितस्त्वा विचिन्वन्तु ॥ २४ ॥

अभि त्यं देवꣳ सवितारमोण्योः कविक्रतुमर्चामि सत्यसवꣳ रत्नधामभि प्रियं मतिं कविम् । ऊर्ध्वा यस्यामतिर्भाऽअदिद्युतत्सवीमनि हिरण्यपाणिरमिमीत सुक्रतुः कृपा स्वः । प्रजाभ्यस्त्वा प्रजास्त्वानुप्राणन्तु प्रजास्त्वमनुप्राणिहि ॥ २५ ॥

शुक्रं त्वा शुक्रेण क्रीणामि चन्द्रं चन्द्रेणामृतममृतेन ।
सग्मे ते गोरस्मे ते चन्द्राणि तपसस्तनूरसि प्रजापतेर्वर्णः परमेण पशुना क्रीयसे सहस्रपोषं पुषेयम् ॥ २६ ॥

मित्रो नऽएहि सुमित्रधऽइन्द्रस्योरुमाविश दक्षिणमुशन्नुशन्तꣳ स्योनः स्योनम् । स्वान भ्राजाङ्घारे बम्भारे हस्त सुहस्त कृशानवेते वः सोमक्रयणास्तान्रक्षध्वं मा वो दभन् ॥२७॥

परि माग्ने दुश्चरिताद्बाधस्वा मा सुचरिते भज ।
उदायुषा स्वायुषोदस्थाममृताँ२ऽअनु ॥ २८ ॥

प्रति पन्थामपद्महि स्वस्तिगामनेहसम् । येन विश्वाः परि द्विषो वृणक्ति विन्दते वसु ॥२९॥

अदित्यास्त्वगस्यदित्यै सदऽआसीद ।
अस्तभ्नाद्द्यां वृषभोऽअन्तरिक्षममिमीत वरिमाणं पृथिव्याः ।
आसीदद्विश्वा भुवनानि सम्राड्विश्वेत्तानि वरुणस्य व्रतानि ॥ ३० ॥

वनेषु व्यन्तरिक्षं ततान वाजमर्वत्सु पयऽउस्रियासु ।
हृत्सु क्रतुं वरुणो विक्ष्वग्निं दिवि सूर्यमदधात् सोममद्रौ ॥ ३१ ॥

सूर्यस्य चक्षुरारोहाग्नेरक्ष्णः कनीनकम् । यत्रैतशेभिरीयसे भ्राजमानो विपश्चिता ॥३२ ॥

उस्रावेतं धूर्षाहौ युज्येथामनश्रूऽअवीरहणौ ब्रह्मचोदनौ ।

स्वस्ति यजमानस्य गृहान् गच्छतम् ॥ ३३ ॥

भद्रो मेऽसि प्रच्यवस्व भुवस्पते विश्वान्यभि धामानि।
मा त्वा परिपरिणो विदन् मा त्वा परिपन्थिनो विदन् मा त्वा वृकाऽअघायवो विदन्।
श्येनो भूत्वा परापत यजमानस्य गृहान् गच्छ तन्नौ सँस्कृतम् ॥ ३४ ॥

नमो मित्रस्य वरुणस्य चक्षसे महो देवाय तदृतꣳ सपर्यत।
दूरेदृशे देवजाताय केतवे दिवस्पुत्राय सूर्याय शꣳसत ॥ ३५ ॥

वरुणस्योत्तम्भनमसि वरुणस्य स्कम्भसर्जनी स्थो वरुणस्यऽऋतसदन्यसि वरुणस्यऽऋतसदनमसि वरुणस्यऽऋतसदनमासीद ॥ ३६ ॥

या ते धामानि हविषा यजन्ति ता ते विश्वा परिभूरस्तु यज्ञम्।
गयस्फानः प्रतरणः सुवीरोऽवीरहा प्रचरा सोम दुर्यान् ॥ ३७ ॥

॥ इति चतुर्थोऽध्यायः ॥

अथ पञ्चमोऽध्यायः।

अग्नेस्तनूरसि विष्णवे त्वा सोमस्य तनूरसि विष्णवे त्वातिथेरातिथ्यमसि विष्णवे त्वा श्येनाय त्वा सोमभृते विष्णवे त्वाग्नये त्वा रायस्पोषदे विष्णवे त्वा ॥ १ ॥

अग्नेर्जनित्रमसि वृषणौ स्थऽउर्वश्यस्यायुरसि पुरूरवाऽअसि। गायत्रेण त्वा छन्दसा मन्थामि त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा मन्थामि जागतेन त्वा छन्दसा मन्थामि ॥ २ ॥

भवतं नः समनसौ सचेतसावरेपसौ। मा यज्ञꣳ हिꣳसिष्टं मा यज्ञपतिं जातवेदसौ शिवौ भवतमद्य नः ॥ ३ ॥

अग्नावग्निश्चरति प्रविष्टऽऋषीणां पुत्रोऽअभिशस्तिपावा।
स नः स्योनः सुयजा यजेह देवेभ्यो हव्यꣳ सदमप्रयुच्छन्त्स्वाहा ॥ ४ ॥

आपतये त्वा परिपतये गृह्णामि तनूनप्त्रे शाक्वराय शक्वनऽओजिष्ठाय। अनाधृष्टमस्यनाधृष्यं देवानामोजोऽनभिशस्त्यभिशस्तिपाऽअनभिशस्तेन्यमञ्जसा सत्यमुपगेषꣳ स्विते मा धाः ॥ ५ ॥

अग्ने व्रतपास्त्वे व्रतपा या तव तनूरियꣳ सा मयि यो मम तनूरेषा सा त्वयि ।
सह नौ व्रतपते व्रतान्यनु मे दीक्षां दीक्षापतिर्मन्यतामनु तपस्तपस्पतिः ॥ ६ ॥

अꣳशुरꣳशुष्टे देव सोमाप्यायतामिन्द्रायैकधनविदे ।
आ तुभ्यमिन्द्रः प्यायतामा त्वमिन्द्राय प्यायस्व ।
आप्याययास्मान्त्सखीन्त्सन्या मेधया स्वस्ति ते देव सोम सुत्यामशीय ।
एष्टा रायः प्रेषे भगायऽऋतमृतवादिभ्यो नमो द्यावापृथिवीभ्याम् ॥ ७ ॥

या तेऽअग्नेऽयःशया तनूर्वर्षिष्ठा गह्वरेष्ठा । उग्रं वचोऽअपावधीत्त्वेषं वचोऽअपावधीत् स्वाहा । या तेऽअग्ने रजःशया तनूर्वर्षिष्ठा गव्हरेष्ठा । उग्रं वचोऽअपावधीत्त्वेषं वचोऽअपावधीत् स्वाहा । या तेऽअग्ने हरिशया तनूर्वर्षिष्ठा गव्हरेष्ठा । उग्रं वचोऽअपावधीत्त्वेषं वचोऽअपावधीत् स्वाहा ॥ ८ ॥

तप्तायनी मेऽसि वित्तायनी मेऽस्यवतान्मा नाथितादवतान्मा व्यथितात् । विदेदग्निर्नभो नामाग्नेऽअङ्गिरऽआयुना नाम्नेहि योऽस्यां पृथिव्यामसि यत्तेऽनाधृष्टं नाम यज्ञियं तेन त्वा दधे विदेदग्निर्नभो नामाग्नेऽअङ्गिर ऽआयुना नाम्नेहि यो द्वितीयस्यां पृथिव्यामसि यत्तेऽनाधृष्टं नाम यज्ञियं तेन त्वा दधे विदेदग्निर्नभो नामाग्नेऽअङ्गिरऽआयुना नाम्नेहि यस्तृतीयस्यां पृथिव्यामसि यत्तेऽनाधृष्टं नाम यज्ञियं तेन त्वा दधे । अनु त्वा देववीतये ॥९॥

सिꣳह्यसि सपत्नसाही देवेभ्यः कल्पस्व सिꣳह्यसि सपत्नसाही देवेभ्यः शुन्धस्व
सिꣳह्यसि सपत्नसाही देवेभ्यः शुम्भस्व ॥ १० ॥

इन्द्रघोषस्त्वा वसुभिः पुरस्तात्पातु प्रचेतास्त्वा रुद्रैः पश्चात्पातु मनोजवास्त्वा पितृभिर्दक्षिणतः पातु विश्वकर्मा त्वादित्यैरुत्तरतः पात्विदमहं तप्तं वार्बहिर्धा यज्ञान्निःसृजामि ॥ ११ ॥

सिꣳह्यसि स्वाहा सिꣳह्यस्यादित्यवनिः स्वाहा सिꣳह्यसि ब्रह्मवनिः क्षत्रवनिः स्वाहा सिꣳह्यसि सुप्रजावनी रायस्पोषवनिः स्वाहा सिꣳह्यस्यावह देवान्यजमानाय स्वाहा भूतेभ्यस्त्वा ॥ १२ ॥

ध्रुवोऽसि पृथिवीं दृꣳह ध्रुवक्षिदस्यन्तरिक्षं दृꣳहाच्युतक्षिदसि दिवं दृꣳहाग्नेः पुरीषमसि १३

युञ्जते मनऽउत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
वि होत्रा दधे वयुनाविदेकऽइन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः स्वाहा ॥ १४ ॥

इदं विष्णुर्विचक्रमे त्रेधा निदधे पदम् । समूढमस्य पाᳪसुरे स्वाहा ॥ १५ ॥

इरावती धेनुमती हि भूतᳪ सूयवसिनी मनवे दशस्या ।
व्यस्कभ्ना रोदसी विष्णवेते दाधर्थ पृथिवीमभितो मयूखैः स्वाहा ॥ १६ ॥

देवश्रुतौ देवेष्वाघोषतं प्राची प्रेतमध्वरं कल्पयन्ती ऽऊर्ध्वं यज्ञं नयतं मा जिह्वरतम् । स्वं गोष्ठमावदतं देवी दुर्ये ऽआयुर्मा निर्वादिष्टं प्रजां मा निर्वादिष्टमत्र रमेथां वर्ष्मन् पृथिव्याः ॥ १७ ॥

विष्णोर्नुकं वीर्याणि प्रवोचं यः पार्थिवानि विममे रजाᳪसि ।
यो ऽअस्कभायदुत्तरᳪ सधस्थं विचक्रमाणस्त्रेधोरुगायो विष्णवे त्वा ॥ १८ ॥

दिवो वा विष्ण ऽउत वा पृथिव्या महो वा विष्ण ऽउरोरन्तरिक्षात् ।
उभा हि हस्ता वसुना पृणस्वा प्रयच्छ दक्षिणादोत सव्याद्विष्णवे त्वा ॥ १९ ॥

प्र तद्विष्णु स्तवते वीर्येण मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः ।
यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ॥ २० ॥

विष्णो रराटमसि विष्णोः श्नप्त्रे स्थो विष्णोः स्यूरसि विष्णोर्ध्रुवोऽसि ।
वैष्णवमसि विष्णवे त्वा ॥ २१ ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददे नार्यसीदमहᳪ रक्षसां ग्रीवा ऽअपिकृन्तामि ।
बृहन्नसि बृहद्रवा बृहतीमिन्द्राय वाचं वद ॥ २२ ॥

रक्षोहणं वलगहनं वैष्णवीमिदमहं तं वलगमुत्किरामि यं मे निष्ट्यो यममात्यो निचखानेदमहं तं वलगमुत्किरामि यं मे समानो यमसमानो निचखानेदमहं तं वलगमुत्किरामि यं मे सबन्धुर्यमसबन्धुर्निचखानेदमहं तं वलगमुत्किरामि यं मे सजातो यमसजातो निचखानोत्कृत्यां किरामि ॥ २३ ॥

स्वराडसि सपत्नहा सत्रराडस्यभिमातिहा जनराडसि रक्षोहा सर्वराडस्यमित्रहा ॥ २४ ॥

रक्षोहणो वो वलगहनः प्रोक्षामि वैष्णवान्रक्षोहणो वो वलगहनोऽवनयामि वैष्णवान्रक्षोहणो वो वलगहनोऽवस्तृणामि वैष्णवान्रक्षोहणौ वां वलगहना ऽउपदधामि वैष्णवी रक्षोहणौ वां वलगहनौ पर्यूहामि वैष्णवी वैष्णवमसि वैष्णवा स्थ ॥ २५ ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददे नार्यसीदमहꣳ रक्षसां ग्रीवा ऽ अपिकृन्तामि। यवोऽसि यवयास्मद्द्वेषो यवयारातीर्दिवे त्वान्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वा शुन्धन्ताँल्लोकाः पितृषदनाः पितृषदनमसि॥ २६ ॥

उद्दिवꣳ स्तभानान्तरिक्षं पृण दृꣳहस्व पृथिव्यां द्युतानस्त्वा मारुतो मिनोतु मित्रावरुणौ ध्रुवेण धर्मणा । ब्रह्मवनि त्वा क्षत्रवनि रायस्पोषवनि पर्यूहामि । ब्रह्म दृꣳह क्षत्रं दृꣳहायुर्दृꣳह प्रजां दृꣳह ॥ २७ ॥

ध्रुवासि ध्रुवोऽयं यजमानोऽस्मिन्नायतने प्रजया पशुभिर्भूयात् ।
घृतेन द्यावापृथिवी पूर्येथामिन्द्रस्य छदिरसि विश्वजनस्य छाया ॥ २८ ॥

परि त्वा गिर्वणो गिर ऽ इमा भवन्तु विश्वतः ।
वृद्धायुमनु वृद्धयो जुष्टा भवन्तु जुष्टयः॥ २९ ॥

इन्द्रस्य स्यूरसीन्द्रस्य ध्रुवोऽसि । ऐन्द्रमसि वैश्वदेवमसि ॥ ३० ॥

विभूरसि प्रवाहणो वह्निरसि हव्यवाहनः । श्वात्रोऽसि प्रचेतास्तुथोऽसि विश्ववेदाः ३१॥

उशिगसि कविरङ्घारिरसि बम्भारिरवस्यूरसि दुवस्वाञ्छुन्ध्यूरसि मार्जालीयः सम्राडसि कृशानुः परिषद्योऽसि पवमानो नभोऽसि प्रतक्वा मृष्टोऽसि हव्यसूदन ऽ ऋतधामासि स्वर्ज्योतिः ॥ ३२ ॥

समुद्रोऽसि विश्वव्यचा ऽ अजोऽस्येकपादहिरसि बुध्न्यो वागस्यैन्द्रमसि सदोऽस्यृतस्य द्वारौ मा मा सन्ताप्तमध्वनामध्वपते प्र मा तिर स्वस्ति मेऽस्मिन्पथि देवयाने भूयात् ॥ ३३॥

मित्रस्य मा चक्षुषेक्षध्वमग्नयः सगराः सगरा स्थ सगरेण नाम्ना रौद्रेणानीकेन पात माग्नयः पिपृत माग्नयो गोपायत मा नमो वोऽस्तु मा मा हिꣳसिष्ट ॥ ३४ ॥

ज्योतिरसि विश्वरूपं विश्वेषां देवानाꣳ समित् । त्वꣳ सोम तनूकृद्भ्यो द्वेषोभ्योऽन्यकृतेभ्य ऽ उरु यन्तासि वरूथꣳ स्वाहा जुषाणो ऽ अप्तुराज्यस्य वेतु स्वाहा ॥ ३५ ॥

अग्ने नय सुपथा राये ऽ अस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नम ऽ उक्तिं विधेम ॥ ३६ ॥
अयं नो ऽ अग्निर्वरिवस्कृणोत्वयं मृधः पुर ऽ एतु प्रभिन्दन् ।

अयं वाजाञ्जयतु वाजसातावयंꣳ शत्रूञ्जयतु जर्हृषाणः स्वाहा ॥ ३७ ॥

उरु विष्णो विक्रमस्वोरु क्षयाय नस्कृधि ।
घृतं घृतयोने पिब प्रप्र यज्ञपतिं तिर स्वाहा ॥ ३८ ॥

देव सवितरेष ते सोमस्तꣳ रक्षस्व मा त्वा दभन् ।
एतत्त्वं देव सोम देवो देवाँ२ऽ उपागा ऽइदमहं मनुष्यान्त्सह रायस्पोषेण स्वाहा
निर्वरुणस्य पाशान्मुच्ये ॥ ३९ ॥

अग्ने व्रतपास्त्वे व्रतपा या तव तनूर्मय्यभूदेषा सा त्वयि यो मम तनूस्त्वय्यभूदियꣳ सा मयि । यथायथं नौ व्रतपते व्रतान्यनु मे दीक्षां दीक्षापतिरमꣳस्तानु तपस्तपस्पतिः॥४०॥

उरु विष्णो विक्रमस्वोरु क्षयाय नस्कृधि ।
घृतं घृतयोने पिब प्रप्र यज्ञपतिं तिर स्वाहा ॥ ४१ ॥

अत्यन्याँ२ऽ अगां नान्याँ२ऽ उपागामर्वाक् त्वा परेभ्योऽविदं परोऽवरेभ्यः ।
तं त्वा जुषामहे देव वनस्पते देवयज्यायै देवास्त्वा देवयज्यायै जुषन्तां विष्णवे त्वा ।
ओषधे त्रायस्व स्वधिते मैनꣳ हिꣳसीः ॥ ४२ ॥

द्यां मा लेखीरन्तरिक्षं मा हिꣳसीः पृथिव्या सम्भव ।
अयꣳ हि त्वा स्वधितिस्तेतिजानः प्रणिनाय महते सौभगाय ।
अतस्त्वं देव वनस्पते शतवल्शो विरोह सहस्रवल्शा वि वयꣳ रुहेम ॥ ४३ ॥

इति पञ्चमोऽध्यायः ।

अथ षष्ठोऽध्यायः ।

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् । आददे नार्यसीदमहꣳ रक्षसां ग्रीवा ऽअपिकृन्तामि । यवोऽसि यवयास्मद्द्वेषो यवयारातीर्दिवे त्वान्तरिक्षाय त्वा पृथिव्यै त्वा शुन्धन्ताँल्लोकाः पितृषदनाः पितृषदनमसि ॥ १ ॥

अग्रेणीरसि स्वावेश ऽउन्नेतॄणामेतस्य वित्तादधि त्वा स्थास्यति देवस्त्वा सविता मध्वानक्तु सुपिप्पलाभ्यस्त्वौषधीभ्यः । द्यामग्रेणास्पृक्ष ऽआन्तरिक्षं मध्येनाप्राः पृथिवीमुपरेणादृꣳहीः ॥ २ ॥

या ते धामान्युश्मसि गमध्यै यत्र गावो भूरिशृङ्गा ऽ अयासः ।
अत्राह तदुरुगायस्य विष्णोः परमं पदमवभारि भूरि । ब्रह्मवनिं त्वा क्षत्रवनिं
रायस्पोषवनि पर्यूहामि । ब्रह्म दृꣳह क्षत्रं दृꣳहायुर्दृꣳह प्रजां दृꣳह ॥ ३ ॥

विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे । इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥ ४ ॥

तद्विष्णोः परमं पदꣳ सदा पश्यन्ति सूरयः । दिवीव चक्षुराततम् ॥ ५ ॥

परिवीरसि परि त्वा दैवीर्विशो व्ययन्तां परीमं यजमानꣳ रायो मनुष्याणाम् ।
दिवः सूनुरस्येष ते पृथिव्याँल्लोक ऽ आरण्यस्ते पशुः ॥ ६ ॥

उपावीरस्युप देवान्दैवीर्विशः प्रागुरुशिजो वह्नितमान् ।
देव त्वष्टर्वसु रम हव्या ते स्वदन्ताम् ॥ ७ ॥

रेवती रमध्वं बृहस्पते धारया वसूनि ।
ऋतस्य त्वा देवहविः पाशेन प्रतिमुञ्चामि धर्षा मानुषः ॥ ८ ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
अग्नीषोमाभ्यां जुष्टं नियुनज्मि । अद्भ्यस्त्वौषधीभ्योऽनु त्वा माता मन्यतामनु
पितानु भ्राता सगर्भ्योऽनु सखा सयूथ्यः । अग्नीषोमाभ्यां त्वा जुष्टं प्रोक्षामि॥९॥

अपां पेरुरस्यापो देवीः स्वदन्तु स्वात्तं चित्सद्देवहविः ।
सं ते प्राणो वातेन गच्छताꣳ समङ्गानि यजत्रैः सं यज्ञपतिराशिषा ॥ १० ॥

घृतेनाक्तौ पशूँस्त्रायेथाꣳ रेवति यजमाने प्रियं धाऽआविश । उरोरन्तरिक्षात्सजूर्देवेन
वातेनास्य हविषस्त्मना यज समस्य तन्वा भव । वर्षो वर्षीयसि यज्ञे यज्ञपतिं धाः
स्वाहा देवेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा ॥ ११ ॥

माहिर्भूर्मा पृदाकुर्नमस्त ऽ आतानानर्वा प्रेहि ।
घृतस्य कुल्या ऽ उप ऽ ऋतस्य पथ्या ऽ अनु ॥ १२ ॥

देवीरापः शुद्धा वोढ्वꣳ सुपरिविष्टा देवेषु सुपरिविष्टा वयं परिवेष्टारो भूयास्म ॥१३॥

वाचं ते शुन्धामि प्राणं ते शुन्धामि चक्षुस्ते शुन्धामि श्रोत्रं ते शुन्धामि नाभिं ते
शुन्धामि मेढ्रं ते शुन्धामि पायुं ते शुन्धामि चरित्राँस्ते शुन्धामि ॥ १४ ॥

मनस्त ऽआप्यायतां वाक्त ऽआप्यायतां प्राणस्त ऽआप्यायतां चक्षुस्त ऽआप्यायताᳬं श्रोत्रं त ऽआप्यायताम् । यत्ते क्रूरं यदास्थितं तत्त ऽआप्यायतां निष्ट्यायतां तत्ते शुध्यतु शमहोभ्यः । ओषधे त्रायस्व स्वधिते मैनᳬं हिᳬंसीः ॥ १५ ॥

रक्षसां भागोऽसि निरस्तᳬं रक्ष ऽइदमहᳬं रक्षोऽभितिष्ठामीदमहᳬं रक्षोऽवबाध ऽइदमहᳬं रक्षोऽधमं तमो नयामि। घृतेन द्यावापृथिवी प्रोर्णुवाथां वायो वे स्तोकानामग्निराज्यस्य वेतु स्वाहा स्वाहाकृते ऽऊर्ध्वनभसं मारुतं गच्छतम् ॥ १६ ॥

इदमापः प्रवहतावद्यं च मलं च यत्। यच्चाभिदुद्रोहानृतं यच्च शेपे ऽअभीरुणम् ।
आपो मा तस्मादेनसः पवमानश्च मुञ्चतु ॥ १७ ॥

सं ते मनो मनसा सं प्राणः प्राणेन गच्छताम् । रेडस्यग्निष्ट्वा श्रीणात्वापस्त्वा समरिणन्वातस्य त्वा ध्राज्यै पूष्णो रᳬंह्या ऽऊष्मणो व्यथिषत्प्रयुतं द्वेषः ॥ १८ ॥

घृतं घृतपावानः पिबत वसां वसापावानः पिबतान्तरिक्षस्य हविरसि स्वाहा ।
दिशः प्रदिश ऽआदिशो विदिश ऽउद्दिशो दिग्भ्यः स्वाहा ॥ १९ ॥

ऐन्द्रः प्राणो ऽअङ्गे ऽअङ्गे निदीध्यदैन्द्र ऽउदानो ऽअङ्गे ऽअङ्गे निधीतः ।
देव त्वष्टर्भूरि ते सᳬं समेतु सलक्ष्मा यद्विषुरूपं भवाति ।
देवत्रा यन्तमवसे सखायोऽनु त्वा माता पितरो मदन्तु ॥ २० ॥

समुद्रं गच्छ स्वाहान्तरिक्षं गच्छ स्वाहा देवᳬं सवितारं गच्छ स्वाहा मित्रावरुणौ गच्छ स्वाहाहोरात्रे गच्छ स्वाहा छन्दाᳬंसि गच्छ स्वाहा द्यावापृथिवी गच्छ स्वाहा यज्ञं गच्छ स्वाहा सोमं गच्छ स्वाहा दिव्यं नभो गच्छ स्वाहाग्निं वैश्वानरं गच्छ स्वाहा मनो मे हार्दि यच्छ दिवं ते धूमो गच्छतु स्वर्ज्योतिः पृथिवीं भस्मनापृण स्वाहा ॥२१ ॥

मापो मौषधीर्हिᳬंसीर्धाम्नो धाम्नो राजँस्ततो वरुण नो मुञ्च ।
यदाहुरघ्न्या ऽइति वरुणेति शपामहे ततो वरुण नो मुञ्च ।
सुमित्रिया न ऽआप ऽओषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु
योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ २२ ॥

हविष्मतीरिमा ऽआपो हविष्माँ२ऽ आविवासति ।
हविष्मान्देवो ऽअध्वरो हविष्माँ २ऽ अस्तु सूर्यः ॥ २३ ॥

अग्नेर्वो॑ऽपन्नगृहस्य॒ सद॑सि सादयामीन्द्राग्न्योर्भा॑ग॒धेयी॑ स्थ मि॒त्रावरु॑णयोर्भाग॒धेयी॑ स्थ॒ विश्वे॑षां दे॒वानां॑ भाग॒धेयी॑ स्थ । अ॒मूर्या॑ऽउप॒ सूर्ये॒ याभि॑र्वा॒ सूर्यः॑ स॒ह । ता नो॑ हिन्वन्त्वध्व॒रम् ॥ २४ ॥

हृ॒दे त्वा॒ मन॑से त्वा दि॒वे त्वा॒ सूर्या॑य त्वा । ऊ॒र्ध्वमि॒मम॑ध्व॒रं दि॒वि दे॒वेषु॒ होत्रा॑ यच्छ ॥ २५ ॥

सोम॑ रा॒जन्विश्वा॒स्त्वं प्र॒जा ऽउ॒पाव॑रोह॒ विश्वा॒स्त्वां प्र॒जा ऽउ॒पाव॑रोहन्तु ।
शृ॒णोत्व॒ग्निः स॒मिधा॒ हवं॑ मे शृ॒ण्वन्त्वापो॑ धि॒षणा॑श्च दे॒वीः ।
श्रोता॑ ग्रावाणो वि॒दुषो॒ न य॒ज्ञꣳ शृ॒णोतु॑ दे॒वः स॑वि॒ता हवं॑ मे॒ स्वाहा॑ ॥ २६ ॥

देवी॑रापो ऽअपां नपा॒द्यो व॑ ऽऊ॒र्मिर्ह॑वि॒ष्य॒ ऽइन्द्रि॒यावा॑न् म॒दिन्त॑मः ।
तं दे॒वेभ्यो॑ देव॒त्रा द॑त्त शुक्र॒पेभ्यो॒ येषां॑ भा॒ग स्थ॒ स्वाहा॑ ॥ २७ ॥

कार्षि॑रसि समु॒द्रस्य॒ त्वा क्षित्या॒ ऽउन्न॑यामि । समापो॑ ऽअ॒द्भिर॑ग्मत॒ समोष॑धीभि॒रोष॑धीः २८

यम॑ग्ने पृ॒त्सु मर्त्य॒मवा॒ वाजे॑षु॒ यं जु॒नाः । स यन्ता॒ शश्व॑ती॒रिषः॒ स्वाहा॑ ॥ २९ ॥

दे॒वस्य॑ त्वा सवि॒तुः प्र॑स॒वे॒ऽश्विनो॑र्बा॒हुभ्यां॑ पू॒ष्णो हस्ता॑भ्याम् ।
आद॑दे॒ राव॑ासि ग॒भीर॑मि॒मम॑ध्व॒रं कृ॒धीन्द्रा॑य सु॒षूत॑मम् ।
उ॒त्तमेन॑ प॒विनोर्ज॑स्वन्तं॒ मधु॑मन्तं॒ पय॑स्वन्तं निग्रा॒भ्या॒ स्थ दे॒व॒श्रुत॑स्त॒र्पय॑त मा ॥ ३० ॥

मनो॑ मे तर्पयत॒ वाचं॑ मे तर्पयत प्रा॒णं मे॑ तर्पयत॒ चक्षु॑र्मे तर्पयत॒ श्रोत्रं॑ मे तर्पय॑ता॒त्मानं॑ मे तर्पयत प्र॒जां मे॑ तर्पयत प॒शून्मे॑ तर्पयत ग॒णान्मे॑ तर्पयत ग॒णा मे॒ मा वितृ॑षन् ॥ ३१ ॥

इन्द्रा॑य त्वा॒ वसु॑मते रु॒द्रव॑त॒ ऽइन्द्रा॑य त्वादि॒त्यव॑त॒ ऽइन्द्रा॑य त्वाभिमाति॒घ्ने ।
श्ये॒नाय॑ त्वा सोम॒भृते॒ऽग्नये॑ त्वा रायस्पोष॒दे ॥ ३२ ॥

यत्ते॑ सोम दि॒वि ज्योति॒र्यत्पृ॑थि॒व्यां यदु॒रावन्तरि॑क्षे ।
ते॒नास्मै॒ यज॑मानायो॒रु रा॒ये कृ॒ध्यधि॑ दा॒त्रे वो॑चः ॥ ३३ ॥

श्वा॒त्रा स्थ॑ वृत्र॒तुरो॒ राधो॑गूर्ता॒ऽअ॒मृत॑स्य॒ पत्नीः॑ ।
ता दे॑वीर्देव॒त्रेमं य॒ज्ञं न॑य॒तोप॑हूता॒ः सोम॑स्य पिबत ॥ ३४ ॥

मा भे॒र्मा संवि॑क्था॒ ऽऊर्जं॑ धत्स्व॒ धिष॑णे वी॒ड्वी स॒ती वी॑डयेथा॒मूर्जं॑ दधाथाम् ।
पा॒प्मा ह॒तो न सोमः॑ ॥ ३५ ॥

प्रागपागुदगधराक्सर्वतस्त्वा दिश ऽ आधावन्तु । अम्ब निष्पर समरीर्विदाम् ॥३६॥

त्वमङ्ग प्रशꣳसिषो देवः शविष्ठ मर्त्यम् ।
न त्वदन्यो मघवन्नस्ति मर्डितेन्द्र ब्रवीमि ते वचः ॥ ३७ ॥

॥ इति षष्ठोऽध्यायः ॥

अथ सप्तमोऽध्यायः ।

वाचस्पतये पवस्व वृष्णो ऽ अꣳशुभ्यां गभस्तिपूतः ।
देवो देवेभ्यः पवस्व येषां भागोऽसि ॥ १ ॥

मधुमतीर्न ऽ इषस्कृधि यत्ते सोमादाभ्यं नाम जागृवि तस्मै ते सोम
सोमाय स्वाहा स्वाहोर्वन्तरिक्षमन्वेमि ॥ २ ॥

स्वाङ्कृतोऽसि विश्वेभ्य ऽ इन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यो मनस्त्वाष्टु स्वाहा
त्वा सुभव सूर्याय देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्यो देवाꣳशो यस्मै त्वेडे तत्सत्यमुपरिप्रुता
भङ्गेन हतो ऽसौ फट् प्राणाय त्वा व्यानाय त्वा ॥ ३ ॥

उपयामगृहीतो ऽस्यन्तर्यच्छ मघवन् पाहि सोमम् । उरुष्य राय ऽ एषो यजस्व ॥ ४ ॥

अन्तस्ते द्यावापृथिवी दधाम्यन्तर्दधाम्युर्वन्तरिक्षम् ।
सजूर्देवेभिरवरैः परैश्चान्तर्यामे मघवन् मादयस्व ॥ ५ ॥

स्वाङ्कृतोऽसि विश्वेभ्य ऽ इन्द्रियेभ्यो दिव्येभ्यः पार्थिवेभ्यो मनस्त्वाष्टु स्वाहा
त्वा सुभव सूर्याय देवेभ्यस्त्वा मरीचिपेभ्य ऽ उदानाय त्वा ॥ ६ ॥

आ वायो भूष शुचिपा ऽ उप नः सहस्रं ते नियुतो विश्ववार ।
उपो ते ऽ अन्धो मद्यमयामि यस्य देव दधिषे पूर्वपेयं वायवे त्वा ॥ ७ ॥

इन्द्रवायू ऽ इमे सुता ऽ उप प्रयोभिरागतम् । इन्दवो वामुशन्ति हि ।
उपयामगृहीतोऽसि वायव ऽ इन्द्रवायुभ्यां त्वैष ते योनिः सजोषोभ्यां त्वा ॥ ८ ॥

अयं वां मित्रावरुणा सुतः सोम ऽ ऋतावृधा । ममेदिह श्रुतꣳ हवम् ।
उपयामगृहीतोऽसि मित्रावरुणाभ्यां त्वा ॥ ९ ॥

राया वयꣳ ससवाꣳसो मदेम हव्येन देवा यवसेन गावः । तां धेनुं मित्रावरुणा
युवं नो विश्वाहा धत्तमनपस्फुरन्तीमेष ते योनिर्ऋतायुभ्यां त्वा ॥ १० ॥

या वां कशा मधुमत्यश्विना सूनृतावती । तया यज्ञं मिमिक्षतम् ।
उपयामगृहीतोऽस्यश्विभ्यां त्वैष ते योनिर्माध्वीभ्यां त्वा ॥ ११ ॥

तं प्रत्नथा पूर्वथा विश्वथेमथा ज्येष्ठतातिं बर्हिषदꣳ स्वर्विदम् ।
प्रतीचीनं वृजनं दोहसे धुनिमाशुं जयन्तमनु यासु वर्धसे ।
उपयामगृहीतोऽसि शण्डाय त्वैष ते योनिर्वीरतां पाह्यपमृष्टः शण्डो देवास्त्वा
शुक्रपाः प्रणयन्त्वनाधृष्टासि ॥ १२ ॥

सुवीरो वीरान् प्रजनयन् परीह्यभि रायस्पोषेण यजमानम् ।
सञ्जग्मानो दिवा पृथिव्या शुक्रः शुक्रशोचिषा निरस्तः शण्डः शुक्रस्याधिष्ठानमसि १३॥

अच्छिन्नस्य ते देव सोम सुवीर्यस्य रायस्पोषस्य ददितारः स्याम ।
सा प्रथमा सँस्कृतिर्विश्ववारा स प्रथमो वरुणो मित्रो ऽअग्निः ॥ १४ ॥

स प्रथमो बृहस्पतिश्चिकित्वाँस्तस्मा ऽइन्द्राय सुतमाजुहोत स्वाहा ।
तृम्पन्तु होत्रा मध्वो याः स्विष्टा याः सुप्रीताः सुहुता यत्स्वाहायाडग्नीत् ॥ १५ ॥

अयं वेनश्चोदयत्पृश्निगर्भा ज्योतिर्जरायू रजसो विमाने ।
इममपाꣳ सङ्गमे सूर्यस्य शिशुं न विप्रा मतिभी रिहन्ति ।
उपयामगृहीतोऽसि मर्काय त्वा ॥ १६ ॥

मनो न येषु हवनेषु तिग्मं विपः शच्या वनुथो द्रवन्ता ।
आ यः शर्याभिस्तुविनृम्णो ऽअस्याश्रीणीतादिशं गभस्तावेष ते योनिः प्रजाः
पाह्यपमृष्टो मर्को देवास्त्वा मन्थिपाः प्रणयन्त्वनाधृष्टासि ॥ १७ ॥

सुप्रजाः प्रजाः प्रजनयन् परीह्यभि रायस्पोषेण यजमानम् ।
सञ्जग्मानो दिवा पृथिव्या मन्थी मन्थिशोचिषा निरस्तो मर्को मन्थिनोऽधिष्ठानमसि १८॥

ये देवासो दिव्येकादश स्थ पृथिव्यामध्येकादश स्थ ।
अप्सुक्षितो महिनैकादश स्थ ते देवासो यज्ञमिमं जुषध्वम् ॥ १९ ॥

उपयामगृहीतोऽस्याग्रयणोऽसि स्वाग्रयणः ।
पाहि यज्ञं पाहि यज्ञपतिं विष्णुस्त्वामिन्द्रियेण पातु विष्णुं त्वं पाह्यभि सवनानि पाहि ।।२०।।

सोमः पवते सोमः पवतेऽस्मै ब्रह्मणेऽस्मै क्षत्रायास्मै सुन्वते यजमानाय पवत ऽ इष ऽ ऊर्जे पवतेऽद्भ्य ऽ ओषधीभ्यः पवते द्यावापृथिवीभ्यां पवते सुभूताय पवते विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य ऽ एष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ।। २१ ।।

उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा बृहद्वते वयस्वत ऽ उक्थाव्यं गृह्णामि । यत्त ऽ इन्द्र बृहद्वयस्तस्मै त्वा विष्णवे त्वैष ते योनिरुक्थेभ्यस्त्वा देवेभ्यस्त्वा देवाव्यं यज्ञस्यायुषे गृह्णामि ।। २२ ।।

मित्रावरुणाभ्यां त्वा देवाव्यं यज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्राय त्वा देवाव्यं यज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्राग्निभ्यां त्वा देवाव्यं यज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्रावरुणाभ्यां त्वा देवाव्यं यज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्राबृहस्पतिभ्यां त्वा देवाव्यं यज्ञस्यायुषे गृह्णामीन्द्राविष्णुभ्यां त्वा देवाव्यं यज्ञस्यायुषे गृह्णामि ।। २३ ।।

मूर्धानं दिवो ऽ अरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृत ऽ आ जातमग्निम् ।
कविꣳ सम्राजमतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः ।। २४ ।।

उपयामगृहीतोऽसि ध्रुवोऽसि ध्रुवक्षितिर्ध्रुवाणां ध्रुवतमोऽच्युतानामच्युतक्षित्तम ऽ एष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा । ध्रुवं ध्रुवेण मनसा वाचा सोममवनयामि । अथा न ऽ इन्द्र ऽ इद्विशोऽसपत्नाः समनसस्करत् ।। २५ ।।

यस्ते द्रप्स स्कन्दति यस्ते ऽ अꣳशुर्ग्रावच्युतो धिषणयोरुपस्थात् ।
अध्वर्योर्वा परि वा यः पवित्रात्तं ते जुहोमि मनसा वषट्कृतꣳ
स्वाहा देवानामुत्क्रमणमसि ।। २६ ।।

प्राणाय मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व व्यानाय मे वर्चोदा वर्चसे पवस्वोदानाय मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व वाचे मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व क्रतूदक्षाभ्यां मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व श्रोत्राय मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व चक्षुर्भ्यां मे वर्चोदसौ वर्चसे पवेथाम् ।। २७ ।।

आत्मने मे वर्चोदा वर्चसे पवस्वौजसे मे वर्चोदा वर्चसे पवस्वायुषे मे वर्चोदा वर्चसे पवस्व विश्वाभ्यो मे प्रजाभ्यो वर्चोदसौ वर्चसे पवेथाम् ।। २८ ।।

कोऽसि कतमोऽसि कस्यासि को नामासि ।
यस्य ते नामामन्महि यं त्वा सोमेनातीतृपाम ।
भूर्भुवः स्वः सुप्रजाः प्रजाभिः स्याꣳ सुवीरो वीरैः सुपोषः पोषैः ॥ २९ ॥

उपयामगृहीतोऽसि मधवे त्वोपयामगृहीतोऽसि माधवाय त्वोपयामगृहीतोऽसि शुक्राय त्वोपयामगृहीतोऽसि शुचये त्वोपयामगृहीतोऽसि नभसे त्वोपयामगृहीतोऽसि नभस्याय त्वोपयामगृहीतोऽसीषे त्वोपयामगृहीतोऽस्यूर्जे त्वोपयामगृहीतोऽसि सहसे त्वोपयामगृहीतोऽसि सहस्याय त्वोपयामगृहीतोऽसि तपसे त्वोपयामगृहीतोऽसि तपस्याय त्वोपयामगृहीतोऽस्यꣳहसस्पतये त्वा ॥ ३० ॥

इन्द्राग्नी ऽआगतꣳ सुतं गीर्भिर्नभो वरेण्यम् । अस्य पातं धियेषिता ।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राग्निभ्यां त्वैष ते योनिरिन्द्राग्निभ्यां त्वा ॥ ३१ ॥

आ घा ये ऽअग्निमिन्धते स्तृणन्ति बर्हिरानुषक् । येषामिन्द्रो युवा सखा ।
उपयामगृहीतोऽस्यग्नीन्द्राभ्यां त्वैष ते योनिरग्नीन्द्राभ्यां त्वा ॥ ३२ ॥

ओमासश्चर्षणीधृतो विश्वे देवास ऽआगत । दाश्वाꣳसो दाशुषः सुतम् ।
उपयामगृहीतोऽसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य ऽएष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ॥३३॥

विश्वे देवास ऽआगत शृणुता म ऽइमꣳ हवम् । एदं बर्हिर्निषीदत ।
उपयामगृहीतोऽसि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य ऽएष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ॥३४॥

इन्द्र मरुत्व ऽइह पाहि सोमं यथा शार्याते ऽअपिबः सुतस्य । तव प्रणीती तव शूर शर्मन्नाविवासन्ति कवयः सुयज्ञाः । उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत ऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥ ३५ ॥

मरुत्वन्तं वृषभं वावृधानमकवारिं दिव्यꣳ शासमिन्द्रम् ।
विश्वासाहमवसे नूतनायोग्रꣳ सहोदामिह तꣳ हुवेम ।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत ऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ।
उपयामगृहीतोऽसि मरुतां त्वौजसे ॥ ३६ ॥

सजोषा ऽइन्द्र सगणो मरुद्भिः सोमं पिब वृत्रहा शूर विद्वान् ।
जहि शत्रूँ१ऽ रप मृधो नुदस्वाथाभयं कृणुहि विश्वतो नः ।

उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत ऽ एष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥३७॥

मरुत्वाँ२ऽ इन्द्र वृषभो रणाय पिबा सोममनुष्वधं मदाय ।
आसिञ्चस्व जठरे मध्व ऽ ऊर्मिं त्वꣳ राजासि प्रतिपत्सुतानाम् ।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा मरुत्वत ऽ एष ते योनिरिन्द्राय त्वा मरुत्वते ॥३८॥

महाँ२ऽ इन्द्रो नृवदा चर्षणिप्रा ऽ उत द्विबर्हा ऽ अमिनः सहोभिः ।
अस्मद्र्यग्वावृधे वीर्यायोरुः पृथुः सुकृतः कर्तृभिर्भूत् ।
उपयामगृहीतोऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा ॥ ३९ ॥

महाँ२ऽ इन्द्रो य ऽ ओजसा पर्जन्यो वृष्टिमाँ२ऽ इव । स्तोमैर्वत्सस्य वावृधे ।
उपयामगृहीतोऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा ॥ ४० ॥

उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यꣳ स्वाहा ॥ ४१ ॥

चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आप्रा द्यावापृथिवी ऽ अन्तरिक्षꣳ सूर्य ऽ आत्मा जगतस्तस्थुषश्च स्वाहा ॥ ४२ ॥

अग्ने नय सुपथा राये ऽ अस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमऽउक्तिं विधेम स्वाहा ॥ ४३ ॥

अयं नो ऽ अग्निर्वरिवस्कृणोत्वयं मृधः पुर ऽ एतु प्रभिन्दन् ।
अयं वाजाञ्जयतु वाजसातावयꣳ शत्रूञ्जयतु जर्हृषाणः स्वाहा ॥ ४४ ॥

रूपेण वो रूपमभ्यागां तुथो वो विश्ववेदा विभजतु ।
ऋतस्य पथा प्रेत चन्द्रदक्षिणा वि स्वः पश्य व्यन्तरिक्षं यतस्व सदस्यैः ॥ ४५ ॥

ब्राह्मणमद्य विदेयं पितृमन्तं पैतृमत्यमृषिमार्षेयꣳ सुधातुदक्षिणम् ।
अस्मद्राता देवत्रा गच्छत प्रदातारमाविशत ॥ ४६ ॥

अग्नये त्वा मह्यं वरुणो ददातु सोऽमृतत्वमशीयायुर्दात्र ऽ एधि मयो मह्यं प्रतिग्रहीत्रे रुद्राय त्वा मह्यं वरुणो ददातु सोऽमृतत्वमशीय प्राणो दात्र ऽ एधि वयो मह्यं प्रतिग्रहीत्रे बृहस्पतये त्वा मह्यं वरुणो ददातु सोऽमृतत्वमशीय त्वग्दात्र ऽ एधि मयो मह्यं प्रतिग्रहीत्रे यमाय त्वा मह्यं वरुणो ददातु सोऽमृतत्वमशीय हयो दात्र ऽ एधि वयो मह्यं प्रतिग्रहीत्रे ॥ ४७ ॥

कोऽदात्कस्मा ऽ अदात्कामोऽदात्कामायादात् ।
कामो दाता कामः प्रतिग्रहीता कामैतत्ते ॥ ४८ ॥

इति सप्तमोऽध्यायः ।

अथाऽष्टमोऽध्यायः ।

उपयामगृहीतोऽस्यादित्येभ्यस्त्वा ।
विष्ण ऽ उरुगायैष ते सोमस्तꣳ रक्षस्व मा त्वा दभन् ॥ १ ॥

कदा चन स्तरीरसि नेन्द्र सश्चसि दाशुषे ।
उपोपेन्नु मघवन्भूय ऽ इन्नु ते दानं देवस्य पृच्यत ऽ आदित्येभ्यस्त्वा ॥ २ ॥

कदा चन प्रयुच्छस्युभे निपासि जन्मनी ।
तुरीयादित्य सवनं त ऽ इन्द्रियमातस्थावमृतं दिव्यादित्येभ्यस्त्वा ॥ ३ ॥

यज्ञो देवानां प्रत्येति सुम्नमादित्यासो भवता मृडयन्तः ।
आ वोऽर्वाची सुमतिर्ववृत्यादꣳहोश्चिद्या वरिवोवित्तरासदादित्येभ्यस्त्वा ॥ ४ ॥

विवस्वन्नादित्यैष ते सोमपीथस्तस्मिन् मत्स्व ।
श्रदस्मै नरो वचसे दधातन यदाशीर्दा दम्पती वाममश्नुतः ।
पुमान् पुत्रो जायते विन्दते वस्वधा विश्वाहारप ऽ एधते गृहे ॥ ५ ॥

वाममद्य सवितर्वाममु श्वो दिवे दिवे वाममस्मभ्यꣳ सावीः ।
वामस्य हि क्षयस्य देव भूरेरया धिया वामभाजः स्याम ॥ ६ ॥

उपयामगृहीतोऽसि सावित्रो ऽसि चनोधाश्चनोधा ऽ असि चनो मयि धेहि ।
जिन्व यज्ञं जिन्व यज्ञपतिं भगाय देवाय त्वा सवित्रे ॥ ७ ॥

उपयामगृहीतोऽसि सुशर्मासि सुप्रतिष्ठानो बृहदुक्षाय नमः ।
विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्य ऽ एष ते योनिर्विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ॥ ८ ॥

उपयामगृहीतोऽसि बृहस्पतिसुतस्य देव सोम त ऽ
इन्दोरिन्द्रियावतः पत्नीवतो ग्रहाँ२ऽ ऋध्यासम् ।

अहं परस्तादहमवस्ताद्यदन्तरिक्षं तदु मे पिताभूत् ।
अहꣳ सूर्य्यमुभयतो ददर्शाहं देवानां परमं गुहा यत् ॥ ९ ॥

अग्ना३इ पत्नीवन्त्सजूर्देवेन त्वष्ट्रा सोमं पिब स्वाहा ।
प्रजापतिर्वृषासि रेतोधा रेतो मयि धेहि प्रजापतेस्ते वृष्णो रेतोधसो रेतोधामशीय ॥१०

उपयामगृहीतोऽसि हरिरसि हारियोजनो हरिभ्यां त्वा ।
हर्य्योर्धाना स्थ सहसोमा ऽ इन्द्राय ॥ ११ ॥

यस्ते ऽ अश्वसनिर्भक्षो यो गोसनिस्तस्य त ऽ इष्टयजुष स्तुतस्तोमस्य शस्तोक्थस्यो-
पहूतस्योपहूतो भक्षयामि ॥ १२ ॥

देवकृतस्यैनसोऽवयजनमसि मनुष्यकृतस्यैनसोऽवयजनमसि पितृकृतस्यैनसोऽ-
वयजनमस्यात्मकृतस्यैनसोऽवयजनमस्येनस ऽ एनसोऽवयजनमसि ।
यच्चाहमेनो विद्वाँश्चकार यच्चाविद्वाँस्तस्य सर्वस्यैनसोऽवयजनमसि ॥ १३ ॥

सं वर्चसा पयसा सं तनूभिरगन्महि मनसा सꣳ शिवेन ।
त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायोऽनुमार्ष्टु तन्वो यद्विलिष्टम् ॥ १४ ॥

समिन्द्र णो मनसा नेषि गोभिः सꣳ सूरिभिर्मघवन्त्सꣳ स्वस्त्या ।
सं ब्रह्मणा देवकृतं यदस्ति सं देवानाꣳ सुमतौ यज्ञियानाꣳ स्वाहा ॥ १५ ॥

सं वर्चसा पयसा सं तनूभिरगन्महि मनसा सꣳ शिवेन ।
त्वष्टा सुदत्रो विदधातु रायोऽनुमार्ष्टु तन्वो यद्विलिष्टम् ॥ १६ ॥

धाता रातिः सवितेदं जुषन्तां प्रजापतिर्निधिपा देवो ऽ अग्निः ।
त्वष्टा विष्णुः प्रजया सꣳरराणा यजमानाय द्रविणं दधात स्वाहा ॥ १७ ॥

सुगा वो देवाः सदना ऽ अकर्म य ऽ आजग्मेदꣳ सवनं जुषाणाः ।
भरमाणा वहमाना हवीꣳष्यस्मे धत्त वसवो वसूनि स्वाहा ॥ १८ ॥

याँ२ऽ आवह ऽ उशतो देव देवाँस्तान् प्रेरय स्वे ऽ अग्ने सधस्थे ।
जक्षिवाꣳसः पपिवाꣳसश्च विश्वेऽसुं घर्मꣳ स्वरातिष्ठतानु स्वाहा ॥ १९ ॥

वयꣳ हि त्वा प्रयति यज्ञे ऽअस्मिन्नग्ने होतारमवृणीमहीह ।
ऋधगया ऽ ऋधगुताशमिष्ठाः प्रजानन्यज्ञमुपयाहि विद्वान्त्स्वाहा ॥ २० ॥

देवा गातुविदो गातुं वित्त्वा गातुमित ।
मनसस्पत ऽइमं देव यज्ञꣳ स्वाहा वाते धाः ॥ २१ ॥

यज्ञ यज्ञं गच्छ यज्ञपतिं गच्छ स्वां योनिं गच्छ स्वाहा ।
एष ते यज्ञो यज्ञपते सहसूक्तवाकः सर्ववीरस्तं जुषस्व स्वाहा ॥ २२ ॥

माहिर्भूर्मा पृदाकुः । उरुꣳ हि राजा वरुणश्चकार सूर्याय पन्थामन्वेतवा ऽ उ ।
अपदे पादा प्रतिधातवेऽकरुतापवक्ता हृदयाविधश्चित् ।
नमो वरुणायाभिष्ठितो वरुणस्य पाशः ॥ २३ ॥

अग्नेरनीकमप ऽ आविवेशापां नपात् प्रतिरक्षन्नसुर्यम् ।
दमेदमे समिधं यक्ष्यग्ने प्रति ते जिह्वा घृतमुच्चरण्यत् स्वाहा ॥ २४ ॥

समुद्रे ते हृदयमप्स्वन्तः सं त्वा विशन्त्वोषधीरुतापः ।
यज्ञस्य त्वा यज्ञपते सूक्तोक्तौ नमोवाके विधेम यत् स्वाहा ॥ २५ ॥

देवीराप ऽ एष वो गर्भस्तꣳ सुप्रीतꣳ सुभृतं बिभृत ।
देव सोमैष ते लोकस्तस्मिञ्छं च वक्ष्व परि च वक्ष्व ॥ २६ ॥

अवभृथ निचुम्पुण निचेरुरसि निचुम्पुणः ।
अव देवैर्देवकृतमेनोऽयासिषमव मर्त्यैर्मर्त्यकृतं पुरुराव्णो देव रिषस्पाहि ।
देवानाꣳ समिदसि ॥ २७ ॥

एजतु दशमास्यो गर्भो जरायुणा सह ।
यथायं वायुरेजति यथा समुद्र ऽएजति ।
एवायं दशमास्यो ऽ अस्रज्जरायुणा सह ॥ २८ ॥

यस्यै ते यज्ञियो गर्भो यस्यै योनिर्हिरण्ययी ।
अङ्गान्यह्रुता यस्य तं मात्रा समजीगमꣳ स्वाहा ॥ २९ ॥

पुरुदस्मो विषुरूप ऽ इन्दुरन्तर्महिमानमानञ्ज धीरः ।

एकपदीं द्विपदीं त्रिपदीं चतुष्पदीमष्टापदीं भुवनानु प्रथन्ताᳪ स्वाहा ॥ ३० ॥

मरुतो यस्य हि क्षये पाथा दिवो विमहसः । स सुगोपातमो जनः ॥ ३१ ॥

मही द्यौः पृथिवी च नऽइमं यज्ञं मिमिक्षताम् । पिपृतां नो भरीमभिः ॥ ३२ ॥

आतिष्ठ वृत्रहन्रथं युक्ता ते ब्रह्मणा हरी । अर्वाचीनᳪ सु ते मनो ग्रावा कृणोतु वग्नुना ।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिनऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने ॥ ३३ ॥

युक्ष्वा हि केशिना हरी वृषणा कक्ष्यप्रा । अथा नऽइन्द्र सोमपा गिरामुपश्रुतिं चर ।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिनऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा षोडशिने ॥ ३४ ॥

इन्द्रमिद्धरी वहतोऽप्रतिधृष्टशवसम् । ऋषीणां च स्तुतीरुप यज्ञं च मानुषाणाम् ।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा षोडशिनऽएष ते योनिरिंद्राय त्वा षोडशिने ॥ ३५ ॥

यस्मान्न जातः परोऽअन्योऽअस्ति यऽआविवेश भुवनानि विश्वा ।
प्रजापतिः प्रजया सᳪरराणस्त्रीणि ज्योतीᳪषि सचते स षोडशी ॥ ३६ ॥

इन्द्रश्च सम्राड् वरुणश्च राजा तौ ते भक्षं चक्रतुरग्रऽएतम् ।
तयोरहमनु भक्षं भक्षयामि वाग्देवी जुषाणा सोमस्य तृप्यतु सह प्राणेन स्वाहा ॥ ३७ ॥

अग्ने पवस्व स्वपाऽअस्मे वर्चः सुवीर्यम् । दधद्रयिं मयि पोषम् ।
उपयामगृहीतोऽस्यग्नये त्वा वर्चसऽएष ते योनिरग्नये त्वा वर्चसे ।
अग्ने वर्चस्विन्वर्चस्वाँस्त्वं देवेष्वसि वर्चस्वानहं मनुष्येषु भूयासम् ॥ ३८ ॥

उत्तिष्ठन्नोजसा सह पीत्वी शिप्रेऽअवेपयः । सोममिन्द्र चमू सुतम् ।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वौजसऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वौजसे ।
इन्द्रौजिष्ठौजिष्ठस्त्वं देवेष्वस्योजिष्ठोऽहं मनुष्येषु भूयासम् ॥ ३९ ॥

अदृश्रमस्य केतवो वि रश्मयो जनाँ२ऽ अनु । भ्राजन्तोऽअग्नयो यथा ।
उपयामगृहीतोऽसि सूर्याय त्वा भ्राजायैष ते योनिः सूर्याय त्वा भ्राजाय ।
सूर्य भ्राजिष्ठ भ्राजिष्ठस्त्वं देवेष्वसि भ्राजिष्ठोऽहं मनुष्येषु भूयासम् ॥ ४० ॥

उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यम् ।
उपयामगृहीतोऽसि सूर्याय त्वा भ्राजायैष ते योनिः सूर्याय त्वा भ्राजाय ॥ ४१ ॥

आजिघ्र कुलशं मह्या त्वा विशन्त्विन्दवः ।
पुनरूर्जा निवर्तस्व सा नः सहस्रं धुक्ष्वोरुधारा पयस्वती पुनर्माविशताद्रयिः ॥ ४२ ॥

इडे रन्ते हव्ये काम्ये चन्द्रे ज्योतेऽदिते सरस्वति महि विश्रुति ।
एता तेऽअघ्न्ये नामानि देवेभ्यो मा सुकृतं ब्रूतात् ॥ ४३ ॥

वि नऽइन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्यतः ।
योऽअस्माँ२ऽ अभिदासत्यधरं गमया तमः ।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा विमृधऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा विमृधे ॥ ४४ ॥

वाचस्पतिं विश्वकर्माणमूतये मनोजुवं वाजेऽअद्या हुवेम ।
स नो विश्वानि हवनानि जोषद्विश्वशम्भूरवसे साधुकर्मा ।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा विश्वकर्मणऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा विश्वकर्मणे ॥ ४५ ॥

विश्वकर्मन्हविषा वर्धनेन त्रातारमिन्द्रमकृणोरवध्यम् ।
तस्मै विशः समनमन्त पूर्वीरयमुग्रो विहव्यो यथासत् ।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा विश्वकर्मणऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा विश्वकर्मणे ॥ ४६ ॥

उपयामगृहीतोऽस्यग्नये त्वा गायत्रछन्दसं गृह्णामीन्द्राय त्वा त्रिष्टुप्छन्दसं गृह्णामि
विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यो जगच्छन्दसं गृह्णाम्यनुष्टुप्तेऽभिगरः ॥ ४७ ॥

व्रेशीनां त्वा पत्मन्नाधूनोमि कुकूननानां त्वा पत्मन्नाधूनोमि
भन्दनानां त्वा पत्मन्नाधूनोमि मदिन्तमानां त्वा पत्मन्नाधूनोमि
मधुन्तमानां त्वा पत्मन्नाधूनोमि शुक्रं त्वा शुक्रऽआधूनोम्यह्नो
रूपे सूर्यस्य रश्मिषु ॥ ४८ ॥

ककुभꣳ रूपं वृषभस्य रोचते बृहच्छुक्रः शुक्रस्य पुरोगाः सोमः सोमस्य पुरोगाः ।
यत्ते सोमादाभ्यं नाम जागृवि तस्मै त्वा गृह्णामि तस्मै ते सोम सोमाय स्वाहा ॥ ४९ ॥

उशिक् त्वं देव सोमाग्नेः प्रियं पाथोऽपीहि वशी त्वं देव सोमेन्द्रस्य प्रियं पाथोऽपी-
ह्यस्मत्सखा त्वं देव सोम विश्वेषां देवानां प्रियं पाथोऽपीहि ॥ ५० ॥

इह रतिरिह रमध्वमिह धृतिरिह स्वधृतिः स्वाहा ।
उपसृजन्धरुणं मात्रे धरुणो मातरं धयन् । रायस्पोषमस्मासु दीधरत् स्वाहा ॥ ५१ ॥

सत्रस्य ऽ ऋद्धिरस्यगन्म ज्योतिरमृता ऽ अभूम ।
दिवं पृथिव्या ऽ अध्यारुहामाविदाम देवान्त्स्वर्ज्योतिः ॥ ५२ ॥

युवं तमिन्द्रापर्वता पुरोयुधा यो नः पृतन्यादप तं-तमिद्धतं वज्रेण तं-तमिद्धतम् ।
दूरे चत्ताय छन्त्सद्गहनं यदिनक्षत् ।
अस्माकꣳ शत्रून् परि शूर विश्वतो दर्मा दर्षीष्ट विश्वतः ।
भूर्भुवः स्वः सुप्रजाः प्रजाभिः स्याम सुवीरा वीरैः सुपोषाः पोषैः ॥५३ ॥

परमेष्ठ्यभिधीतः प्रजापतिर्वाचि व्याहृतायामन्धो ऽ अच्छेतः
सविता सन्यां विश्वकर्मा दीक्षायां पूषा सोमक्रयण्याम् ॥ ५४ ॥

इन्द्रश्च मरुतश्च क्रयायोपोत्थितोऽसुरः पण्यमानो मित्रः क्रीतो विष्णुः शिपिविष्टऽ
ऊरावासन्नो विष्णुर्नरन्धिषः ॥ ५५ ॥

प्रोह्यमाणः सोम ऽ आगतो वरुण ऽ आसन्द्यामासन्नोऽग्निराग्नीध्र ऽ इन्द्रो हविर्धानेऽथर्वो-
पावह्रियमाणः ॥ ५६ ॥

विश्वे देवा ऽ अꣳशुषु न्युप्तो विष्णुराप्रीतपा ऽ आप्याय्यमानो यमः सूयमानो विष्णुः
सम्भ्रियमाणो वायुः पूयमानः शुक्रः पूतः शुक्रः क्षीरश्रीर्मन्थी सक्तुश्रीः ॥५७॥

विश्वे देवाश्चमसेषून्नीतोऽसुर्होमायोद्यतो रुद्रो हूयमानो वातोऽभ्यावृत्तो नृचक्षाः प्रति-
ख्यातो भक्षो भक्ष्यमाणः पितरो नाराशꣳसाः ॥ ५८ ॥

सन्नः सिन्धुरवभृथायोद्यतः समुद्रोऽभ्यवह्रियमाणः सलिलः प्रप्लुतो ययोरोजसा स्क-
भिता रजाꣳसि वीर्येभिर्वीरतमा शविष्ठा । या पत्येते ऽ अप्रतीता सहोभिर्विष्णू ऽ अग-
न्वरुणा पूर्वहूतौ ॥ ५९ ॥

देवान् दिवमगन्यज्ञस्ततो मा द्रविणमष्टु मनुष्यानन्तरिक्षमगन्यज्ञस्ततो मा द्रविणम-
ष्टु पितॄन् पृथिवीमगन्यज्ञस्ततो मा द्रविणमष्टु यं कं च लोकमगन्यज्ञस्ततो मे
भद्रमभूत् ॥ ६० ॥

चतुस्त्रिꣳशत्तन्तवो ये वितत्निरे य ऽ इमं यज्ञꣳ स्वधया ददन्ते ।
तेषां छिन्नꣳ सम्वेतद्दधामि स्वाहा घर्मो ऽ अप्येतु देवान् ॥ ६१ ॥

यज्ञस्य दोहो वितंतः पुरुत्रा सोऽअष्टधा दिवमन्वाततान ।
स यज्ञ धुक्ष्व महि मे प्रजायांᳬं रायस्पोषं विश्वमायुरशीय स्वाहा ॥ ६२ ॥

आपवस्व हिरण्यवदश्ववत्सोम वीरवत् । वाजं गोमन्तमाभर स्वाहा ॥ ६३ ॥

इत्यष्टमोऽध्यायः ।

अथ नवमोऽध्यायः ।

देव सवितः प्रसुव यज्ञं प्रसुव यज्ञपतिं भगाय ।
दिव्यो गन्धर्वः केतपूः केतं नः पुनातु वाचस्पतिर्वाजं नः स्वदतु स्वाहा ॥ १ ॥

ध्रुवसदं त्वा नृषदं मनःसदमुपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् । अप्सुषदं त्वा घृतसदं व्योमसदमुपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् । पृथिविसदं त्वाऽन्तरिक्षसदं दिविसदं देवसदं नाकसदमुपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् ॥ २ ॥

अपांᳬं रसमुद्वयसᳬं सूर्ये सन्तᳬं समाहितम् । अपांᳬं रसस्य यो रसस्तं वो गृह्णाम्युत्तममुपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् ॥ ३ ॥

ग्रहाऽऊर्जाहुतयो व्यन्तो विप्राय मतिम् । तेषां विशिप्रियाणां वोऽहमिषमूर्जᳬं समग्रभमुपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिरिन्द्राय त्वा जुष्टतमम् । सम्पृचौ स्थः सं मा भद्रेण पृङ्क्तं विपृचौ स्थो वि मा पाप्मना पृङ्क्तम् ॥ ४ ॥

इन्द्रस्य वज्रोऽसि वाजसास्त्वयायं वाजᳬं सेत् ।
वाजस्य नु प्रसवे मातरं महीमदितिं नाम वचसा करामहे ।
यस्यामिदं विश्वं भुवनमाविवेश तस्यां नो देवः सविता धर्म साविषत् ॥ ५ ॥

अप्स्वन्तरमृतमप्सु भेषजमपामुत प्रशस्तिष्वश्वा भवत वाजिनः ।
देवीरापो यो वऽऊर्मिः प्रतूर्तिः ककुन्मान् वाजसास्तेनायं वाजᳬं सेत् ॥ ६ ॥

वातो॑ वा॒ मनो॑ वा ग॒न्ध॒र्वाः स॒प्तवि॑ꣳशतिः ।
ते॑ऽअ॒ग्रेऽश्व॑मयुञ्जँ॒स्ते॑ऽअ॑स्मिञ्ज॒वमाद॑धुः ॥ ७ ॥

वात॑रꣳहा भव वाजिन्युज्यमा॒न॒ऽइन्द्र॑स्येव॒ दक्षि॑णः श्रि॒यैधि॑ ।
यु॒ञ्जन्तु॑ त्वा म॒रुतो॑ वि॒श्ववे॑दस॒ऽआ ते॒ त्वष्टा॑ प॒त्सु ज॒वं द॑धातु ॥ ८ ॥

ज॒वो यस्ते॑ वाजि॒न्निहि॑तो॒ गुहा॒ यः श्ये॒ने परी॑त्तो॒ऽअच॑रच्च॒ वाते॑ ।
तेन॑ नो वाजि॒न् बल॑वान् बले॑न वाज॒जिच्च॒ भव॒ सम॑ने च पारयि॒ष्णुः ।
वाजि॑नो वाजजि॒तो वाज॑ꣳ सरि॒ष्यन्तो॑ बृह॒स्पते॑र्भा॒गमव॑जिघ्रत ॥ ९ ॥

दे॒वस्या॒हꣳ स॑वि॒तुः स॒वे स॒त्यस॑वसो॒ बृह॒स्पते॑रुत्त॒मं नाक॑ꣳ रुहेयम् ।
दे॒वस्या॒हꣳ स॑वि॒तुः स॒वे स॒त्यस॑वस॒ऽइन्द्र॑स्योत्त॒मं नाक॑ꣳ रुहेयम् ।
दे॒वस्या॒हꣳ स॑वि॒तुः स॒वे स॒त्यप्र॑सवसो॒ बृह॒स्पते॑रुत्त॒मं नाक॑मरुहम् ।
दे॒वस्या॒हꣳ स॑वि॒तुः स॒वे स॒त्यप्र॑सवस॒ऽइन्द्र॑स्योत्त॒मं नाक॑मरुहम् ॥ १० ॥

बृह॑स्पते॒ वाजं॑ जय॒ बृह॒स्पत॑ये॒ वाचं॑ वदत॒ बृह॒स्पति॒ वाजं॑ जापयत ।
इन्द्र॒ वाजं॑ ज॒येन्द्रा॑य॒ वाचं॑ वद॒तेन्द्रं॒ वाजं॑ जापयत ॥ ११ ॥

ए॒षा व॒ः सा स॒त्या सं॑वा॒गभू॑द्यया॒ बृह॒स्पति॒ वाज॒मजी॑जप॒ताजी॑जपत॒ बृह॒स्पति॒ वाजं॒
वन॑स्पतयो॒ वि मु॑च्यध्वम् । ए॒षा व॒ः सा स॒त्या सं॑वा॒गभू॑द्ययेन्द्रं॒ वाज॒मजी॑जप॒ताजी॑-
जप॒तेन्द्रं॒ वाजं॒ वन॑स्पतयो॒ वि मु॑च्यध्वम् ॥ १२ ॥

दे॒वस्या॒हꣳ स॑वि॒तुः स॒वे स॒त्यप्र॑सवसो॒ बृह॒स्पते॑र्वाज॒जितो॒ वाजं॑ जेषम् ।
वाजि॑नो वाजजि॒तोऽध्व॑न स्कभ्नु॒वन्तो॒ योज॑ना॒ मिमा॑नाः॒ काष्ठां॑ गच्छत ॥ १३ ॥

ए॒ष स्य वा॒जी क्षि॑प॒णिं तु॑रण्यति ग्री॒वायां॑ ब॒द्धो॒ऽअ॑पिक॒क्ष॒ऽआ॒सनि॑ ।
क्रतुं॑ दधि॒क्रा॒ऽअनु॑ स॒ꣳसनि॑ष्यदत्प॒थामङ्का॑ꣳस्यन्वा॒पनी॑फणत् स्वाहा॑ ॥ १४ ॥

उ॒त स्मा॑स्य॒ द्रव॑तस्तुरण्य॒तः प॒र्णं न वेर॑नुवाति प्रग॒र्धिनः॑ ।
श्ये॒नस्ये॑व॒ ध्रज॑तो॒ऽअङ्कसं॒ परि॑ दधि॒क्राव्णः॑ स॒होर्जा तरि॑त्रतः॒ स्वाहा॑ ॥ १५ ॥

शं नो॑ भवन्तु वा॒जिनो॒ हवे॑षु दे॒वता॑ता मि॒तद्र॑वः स्व॒र्काः ।
ज॒म्भय॒न्तोऽहिं॒ वृक॑ꣳ रक्षा॑ꣳसि॒ सने॑म्य॒स्मद्यु॑यव॒न्नमी॑वाः ॥ १६ ॥

ते नो॑ऽअर्वन्तो हवनश्रुतो हवं॒ विश्वे॑ शृण्वन्तु वाजिनो॑ मितद्र॑वः ।
सहस्रसा मे॒धसा॑ता सनिष्यवो॑ मुहो ये धन॑ᳪ समिथेषु जभ्रिरे ॥ १७ ॥

वाजे॑-वाजेऽवत वाजिनो नो धने॑षु विप्राऽअमृताऽऋतज्ञाः ।
अस्य मध्वः॑ पिबत मादय॑ध्वं तृप्ता या॑त पथिभिर्दे॑व॒यानैः॑ ॥ १८ ॥

आ मा वाज॑स्य प्रसवो ज॑गम्यादेमे द्यावा॑पृथिवी वि॒श्वरू॑पे ।
आ मा॑ गन्तां॑ पितरा॑ मातरा चा मा सोमो॑ऽअमृतत्वेन॑ गम्यात् ।
वाजि॑नो वाजजितो वाज॑ᳪ ससृवाᳪसो बृहस्पते॑र्भागमव॑जिघ्रत निमृजानाः ॥१९॥

आपये॒ स्वाहा॑ स्वापये॒ स्वाहा॑पिजाय स्वाहा ऋत॑वे स्वाहा वस॑वे स्वाहा॑हर्पत॑ये स्वा-
हाह्ने॑ मुग्धाय स्वाहा॑ मुग्धाय॑ वैनᳪशिनाय स्वाहा॑ विनᳪशिन॑ऽआन्त्यायनाय
स्वाहान्त्या॑य भौवनाय स्वाहा भुव॑नस्य पत॑ये स्वाहाधि॑पतये स्वाहा॑ ॥ २० ॥

आयुर्य॒ज्ञेन॑ कल्पतां प्राणो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॑ चक्षु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पताᳪ श्रोत्रं॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॑
पृष्ठं य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॑ य॒ज्ञो य॒ज्ञेन॑ कल्पताम् । प्रजाप॑तेः प्रजा ऽअभूम स्व॑र्देवा ऽअग-
न्मामृता॑ऽअभूम ॥ २१ ॥

अस्मे वो॑ऽअस्त्विन्द्रियमस्मे नृम्णमुत क्रतु॑रस्मे वर्चा॑ᳪसि सन्तु वः ।
नमो॑ मात्रे पृ॑थि॒व्यै नमो॑ मात्रे पृथि॒व्याऽइयं॑ ते राड्यन्तासि यम॑नो ध्रुवो॑ऽसि धरुण॑ः ।
कृष्यै त्वा क्षेमा॑य त्वा रय्यै त्वा पोषा॑य त्वा ॥ २२ ॥

वाज॑स्येमं प्रसवः सु॑षुवेऽग्रे सोम॑ᳪ राजा॑नमोष॑धीष्वप्सु ।
ता ऽअस्मभ्यं॑ मधु॑मतीर्भवन्तु वयᳪ राष्ट्रे जा॑गृयाम पुरोहि॑ताः स्वाहा॑ ॥ २३ ॥

वाज॑स्येमां प्र॑सवः शि॑श्रिये दिव॑मिमा च विश्वा भुव॑नानि सम्राट् ।
अदि॑त्सन्तं दापयति प्रजानन्त्स नो॑ रयिᳪ सर्ववी॑रं निय॑च्छतु स्वाहा॑ ॥ २४ ॥

वाज॑स्य नु प्रसव आबभूवेमा च विश्वा भुव॑नानि सर्वतः॑ ।
सने॑मि राजा परि॑याति विद्वान् प्रजां पुष्टिं॑ व॒र्धय॑मानो ऽअस्मे स्वाहा॑ ॥ २५ ॥

सोमᳪ राजा॑नमव॑सेऽग्निमन्वार॑भामहे ।
आदित्यान्विष्णुᳪ सूर्यं॑ ब्रह्माणं॑ च बृहस्पतिᳪ स्वाहा॑ ॥ २६ ॥

अर्यमणं बृहस्पतिमिन्द्रं दानाय चोदय ।
वाचं विष्णुꣳ सरस्वतीꣳ सवितारं च वाजिनꣳ स्वाहा ॥ २७ ॥

अग्ने ऽअच्छावदेह नः प्रति नः सुमना भव ।
प्र नो यच्छ सहस्रजित्त्वꣳ हि धनदा ऽअसि स्वाहा ॥ २८ ॥

प्र नो यच्छत्वर्यमा प्र पूषा प्र बृहस्पतिः । प्र वाग्देवी ददातु नः स्वाहा ॥ २९ ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
सरस्वत्यै वाचो यन्तुर्यन्त्रियें दधामि बृहस्पतेष्ट्वा साम्राज्येनाभिषिञ्चाम्यसौ ॥३०॥

अग्निरेकाक्षरेण प्राणमुदजयत् तमुज्जेषमश्विनौ द्व्यक्षरेण द्विपदो मनुष्यानुदजयतां तानुज्जेषं विष्णुस्त्र्यक्षरेण त्रीँल्लोकानुदजयत्तानुज्जेषꣳ सोमश्चतुरक्षरेण चतुष्पदः पशूनुदजयत्तानुज्जेषम् ॥ ३१ ॥

पूषा पञ्चाक्षरेण पञ्च दिश ऽउदजयत्ता ऽउज्जेषꣳ सविता षडक्षरेण षडृतूनुदजयत्तानुज्जेषं मरुतः सप्ताक्षरेण सप्त ग्राम्यान् पशूनुदजयँस्तानुज्जेषं बृहस्पतिरष्टाक्षरेण गायत्रीमुदजयत्तामुज्जेषम् ॥ ३२ ॥

मित्रो नवाक्षरेण त्रिवृतꣳ स्तोममुदजयत् तमुज्जेषं वरुणो दशाक्षरेण विराजमुदजयत्तामुज्जेषमिन्द्र ऽएकादशाक्षरेण त्रिष्टुभमुदजयत्तामुज्जेषं विश्वे देवा द्वादशाक्षरेण जगतीमुदजयँस्तामुज्जेषम् ॥ ३३ ॥

वसवस्त्रयोदशाक्षरेण त्रयोदशꣳ स्तोममुदजयँस्तमुज्जेषꣳ रुद्राश्चतुर्दशाक्षरेण चतुर्दशꣳ स्तोममुदजयँस्तमुज्जेषमादित्याः पञ्चदशाक्षरेण पञ्चदशꣳ स्तोममुदजयँस्तमुज्जेषमदितिः षोडशाक्षरेण षोडशꣳ स्तोममुदजयत्तमुज्जेषं प्रजापतिः सप्तदशाक्षरेण सप्तदशꣳ स्तोममुदजयत्तमुज्जेषम् ॥ ३४ ॥

एष ते निर्ऋते भागस्तं जुषस्व स्वाहाऽग्निनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पुरःसद्भ्यः स्वाहा यमनेत्रेभ्यो देवेभ्यो दक्षिणासद्भ्यः स्वाहा विश्वदेवनेत्रेभ्यो देवेभ्यः पश्चात्सद्भ्यः स्वाहा मित्रावरुणनेत्रेभ्यो वा मरुन्नेत्रेभ्यो वा देवेभ्य ऽउत्तरासद्भ्यः स्वाहा सोमनेत्रेभ्यो देवेभ्य ऽउपरिसद्भ्यो दुवस्वद्भ्यः स्वाहा ॥ ३५ ॥

ये देवा ऽअग्निनेत्राः पुरःसदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा यमनेत्रा दक्षिणासदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा विश्वदेवनेत्राः पश्चात्सदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवा मित्रावरुणनेत्रा वा मरुन्नेत्रा वोत्तरासदस्तेभ्यः स्वाहा ये देवाः सोमनेत्रा ऽउपरिसदो दुवस्वन्तस्तेभ्यः स्वाहा ॥ ३६ ॥

अग्ने सहस्व पृतना ऽअभिमातीरपास्य । दुष्टरस्तरन्नरातीर्वर्चो धा यज्ञवाहसि ॥३७॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् । उपाᳪशोर्वीर्येण जुहोमि हतᳪ रक्षः स्वाहा रक्षसां त्वा वधायावधिष्म रक्षोऽवधिष्मामुमसौ हतः ॥३८ ॥

सविता त्वा सवानाᳪ सुवतामग्निर्गृहपतीनाᳪ सोमो वनस्पतीनाम् ।
बृहस्पतिर्वाच ऽइन्द्रो ज्यैष्ठ्याय रुद्रः पशुभ्यो मित्रः सत्यो वरुणो धर्मपतीनाम् ॥३९॥

इमं देवाऽअसपत्नᳪ सुवध्वं महते क्षत्राय महते ज्यैष्ठ्याय महते जानराज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय । इममुमुष्य पुत्रममुष्यै पुत्रमस्यै विश ऽ एष वोऽमी राजा सोमो ऽस्माकं ब्राह्मणानाᳪ राजा ॥ ४० ॥

इति नवमोऽध्यायः ।

अथ दशमोऽध्यायः ।

अपो देवा मधुमतीरगृभ्णन्नूर्जस्वती राजस्वश्चितानाः ।
याभिर्मित्रावरुणावभ्यषिञ्चन्याभिरिन्द्रमनयन्नत्यरातीः ॥ १ ॥

वृष्ण ऽऊर्मिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रं मे देहि स्वाहा वृष्ण ऽऊर्मिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै देहि वृषसेनो ऽसि राष्ट्रदा राष्ट्रं मे देहि स्वाहा वृषसेनोऽसि राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै देहि ॥ २ ॥

अर्थेत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहार्थेत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्तौजस्वती स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहौजस्वती स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्तापः परिवाहिणी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहापः परिवाहिणी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्तापां पतिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रं मे देहि स्वाहापां पतिरसि राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै देह्यपां गर्भोऽसि राष्ट्रदा राष्ट्रं मे देहि स्वाहापां गर्भोऽसि राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै देहि ॥ ३ ॥

सूर्यत्वचस स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा सूर्यत्वचस स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त सूर्यवर्चस स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा सूर्यवर्चस स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त मान्दा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा मान्दा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त व्रजक्षित स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा व्रजक्षित स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त वाशा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा वाशा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त शविष्ठा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा शविष्ठा स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त शक्वरी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा शक्वरी स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त जनभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा जनभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त विश्वभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रं मे दत्त स्वाहा विश्वभृत स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्तापः स्वराज स्थ राष्ट्रदा राष्ट्रममुष्मै दत्त । मधुमतीर्मधुमतीभिः पृच्यन्तां महि क्षत्रं क्षत्रियाय वन्वाना ऽ अनाधृष्टाः सीदत सहौजसो महि क्षत्रं क्षत्रियाय दधतीः ॥ ४ ॥

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयात् । अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहा सवित्रे स्वाहा सरस्वत्यै स्वाहा पूष्णे स्वाहा बृहस्पतये स्वाहेन्द्राय स्वाहा घोषाय स्वाहा श्लोकाय स्वाहाᳬंशाय स्वाहा भगाय स्वाहार्यम्णे स्वाहा ॥ ५ ॥

पवित्रे स्थो वैष्णव्यौ सवितुर्वः प्रसव ऽ उत्पुनाम्यच्छिद्रेण पवित्रेण सूर्यस्य रश्मिभिः । अनिभृष्टमसि वाचो बन्धुस्तपोजाः सोमस्य दात्रमसि स्वाहा राजस्वः ॥ ६ ॥

सधमादो द्युम्निनीराप ऽ एता ऽ अनाधृष्टा ऽ अपस्यो वसानाः ।
पस्त्यासु चक्रे वरुणः सधस्थमपाᳬं शिशुर्मातृतमास्वन्तः ॥ ७ ॥

क्षत्रस्योल्बमसि क्षत्रस्य जराय्वसि क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्य नाभिरसीन्द्रस्य वार्त्रघ्नमसि मित्रस्यासि वरुणस्यासि त्वयायं वृत्रं वधेत् । दृवासि रुजासि क्षुमासि । पातैनं प्राञ्चं पातैनं प्रत्यञ्चं पातैनं तिर्यञ्चं दिग्भ्यः पात ॥ ८ ॥

आविर्मर्या ऽ आवित्तो ऽ अग्निर्गृहपतिरावित्त ऽ इन्द्रो वृद्धश्रवा ऽ आवित्तौ मित्रावरुणौ धृतव्रतावावित्तः पूषा विश्ववेदा ऽ आवित्ते द्यावापृथिवी विश्वशम्भुवावावित्तादितिरुरुशर्मा ॥ ९ ॥

अवेष्टा दन्दशूकाः प्राचीमारोह गायत्री त्वावतु रथन्तरᳬं साम त्रिवृत्स्तोमो वसन्त ऽ ऋतुर्ब्रह्म द्रविणम् ॥ १० ॥

दक्षिणामारोह त्रिष्टुप् त्वावतु बृहत्साम पञ्चदश स्तोमो ग्रीष्म ऽऋतुः क्षत्रं द्रविणम्॥ ११॥

प्रतीचीमारोह जगती त्वावतु वैरूपꣳ साम सप्तदश स्तोमो वर्षा ऽऋतुर्विड् द्रविणम्॥ १२

उदीचीमारोहानुष्टुप् त्वावतु वैराजꣳ सामैकविꣳश स्तोमः शरदृतुः फलं द्रविणम्॥ १३

ऊर्ध्वामारोह पङ्क्तिस्त्वावतु शाक्वररैवते सामनी त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौ स्तोमौ हेमन्तशिशिरावृतू वर्चो द्रविणं प्रत्यस्तं नमुचेः शिरः ॥ १४॥

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयात्। मृत्योः पाह्योजोऽसि सहोऽस्यमृतमसि॥ १५॥

हिरण्यरूपा ऽउषसो विरोक ऽउभाविन्द्रा ऽउदिथः सूर्यश्च ।
आरोहतं वरुण मित्र गर्त्तं ततश्चक्षाथामदितिं दितिं च मित्रोऽसि वरुणोऽसि ॥ १६॥

सोमस्य त्वा द्युम्नेनाभिषिञ्चाम्यग्नेर्भ्राजसा सूर्यस्य वर्चसेन्द्रस्येन्द्रियेण ।
क्षत्राणां क्षत्रपतिरेध्यति दिद्यून् पाहि ॥ १७ ॥

इमं देवा ऽअसपत्नꣳ सुवध्वं महते क्षत्राय महते ज्यैष्ठ्याय महते जानराज्यायेन्द्रस्येन्द्रियाय । इमममुष्य पुत्रममुष्यै पुत्रमस्यै विश ऽएष वोऽमी राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानाꣳ राजा ॥ १८ ॥

प्र पर्वतस्य वृषभस्य पृष्ठान्नावश्चरन्ति स्वसिच ऽइयानाः ।
ता ऽ आववृत्रन्नधरागुदक्ता ऽअहिं बुध्न्यमनु रीयमाणाः ।
विष्णोर्विक्रमणमसि विष्णोर्विक्रान्तमसि विष्णोः क्रान्तमसि ॥ १९ ॥

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा रूपाणि परि ता बभूव ।
यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नोऽअस्त्वयममुष्य पितासावस्य पिता वयꣳ स्याम पतयो रयीणाꣳ स्वाहा । रुद्र यत्ते क्रिवि परं नाम तस्मिन्हुतमस्यमेष्टमसि स्वाहा ॥ २०॥

इन्द्रस्य वज्रोऽसि मित्रावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषा युनज्मि। अव्यथायै त्वा स्वधायै त्वारिष्टो ऽअर्जुनो मरुतां प्रसवेन जयापाम मनसा समिन्द्रियेण ॥ २१ ॥

मा त ऽइन्द्र ते वयं तुराषाडयुक्तासो ऽअब्रह्मता विदसाम ।
तिष्ठा रथमधि यं वज्रहस्ता रश्मीन्देव यमसे स्वश्वान् ॥ २२ ॥

अग्नये गृहपतये स्वाहा सोमाय वनस्पतये स्वाहा मरुतामोजसे स्वाहेन्द्रस्येन्द्रियाय स्वाहा । पृथिवि मातर्मा मा हिꣳसीर्मो ऽ अहं त्वाम् ॥ २३ ॥

हꣳसः शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् ।
नृषद्वरसदृतसद्व्योमसदब्जा गोजा ऽ ऋतजा ऽ अद्रिजा ऽ ऋतं बृहत् ॥ २४ ॥

इयदस्यायुरस्यायुर्मयि धेहि युङ्ङसि वर्चोऽसि वर्चो मयि धेह्यूर्गस्यूर्जं मयि धेहि ।
इन्द्रस्य वां वीर्यकृतो बाहू ऽ अभ्युपावहरामि ॥ २५ ॥

स्योनासि सुषदासि क्षत्रस्य योनिरसि ।
स्योनामासीद सुषदामासीद क्षत्रस्य योनिमासीद ॥ २६ ॥

निषसाद धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा । साम्राज्याय सुक्रतुः ॥ २७ ॥

अभिभूरस्येतास्ते पञ्च दिशः कल्पन्तां ब्रह्मँस्त्वं ब्रह्मासि सवितासि सत्यप्रसवो वरुणोऽसि सत्यौजा ऽ इन्द्रोऽसि विशौजा रुद्रोऽसि सुशेवः । बहुकार श्रेयस्कर भूयस्करेन्द्रस्य वज्रोऽसि तेन मे रध्य ॥ २८ ॥

अग्निः पृथुर्धर्मणस्पतिर्जुषाणो ऽ अग्निः पृथुर्धर्मणस्पतिराज्यस्य वेतु स्वाहा स्वाहाकृताः सूर्यस्य रश्मिभिर्यतध्वꣳ सजातानां मध्यमेष्ठ्याय ॥ २९ ॥

सवित्रा प्रसवित्रा सरस्वत्या वाचा त्वष्ट्रा रूपैः पूष्णा पशुभिरिन्द्रेणास्मे बृहस्पतिना ब्रह्मणा वरुणेनौजसाग्निना तेजसा सोमेन राज्ञा विष्णुना दशम्या देवतया प्रसूतः प्रसर्पामि ॥ ३० ॥

अश्विभ्यां पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय सुत्राम्णे पच्यस्व ॥ वायुः पूतः पवित्रेण प्रत्यङ्क्सोमो अतिस्रुतः । इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥ ३१ ॥

कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूय ।
इहेहैषां कृणुहि भोजनानि ये बर्हिषो नम ऽ उक्तिं यजन्ति ।
उपयामगृहीतोऽस्यश्विभ्यां त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय त्वा सुत्राम्णे ॥ ३२ ॥

युवꣳ सुराममश्विना नमुचावासुरे सचा ।
विपिपाना शुभस्पती ऽ इन्द्रं कर्मस्वावतम् ॥ ३३ ॥

पुत्रमिव पितरावश्विनोभेन्द्रावथुः काव्यैर्दंꣳसनाभिः ।
यत्सुरामं व्यपिबः शचीभिः सरस्वती त्वा मघवन्नभिष्णक् ॥ ३४ ॥

इति दशमोऽध्यायः ।

अथैकादशोऽध्यायः ।

युञ्जानः प्रथमं मनस्तत्त्वाय सविता धियः । अग्नेर्ज्योतिर्निचाय्य पृथिव्या ऽ अध्याभरत् ॥ १

युक्तेन मनसा वयं देवस्य सवितुः सवे । स्वर्ग्याय शक्त्या ॥ २ ॥

युक्त्वाय सविता देवान्त्स्वर्यतो धिया दिवम् ।
बृहज्ज्योतिः करिष्यतः सविता प्रसुवाति तान् ॥ ३ ॥

युञ्जते मन ऽ उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।
वि होत्रा दधे वयुनाविदेक ऽ इन्मही देवस्य सवितुः परिष्टुतिः ॥ ४ ॥

युजे वां ब्रह्म पूर्व्यं नमोभिर्वि श्लोक ऽ एतु पथ्येव सूरेः ।
शृण्वन्तु विश्वे ऽ अमृतस्य पुत्रा ऽ आ ये धामानि दिव्यानि तस्थुः ॥ ५ ॥

यस्य प्रयाणमन्वन्य ऽ इद्ययुर्देवा देवस्य महिमानमोजसा ।
यः पार्थिवानि विममे स ऽ एतशो रजाꣳसि देवः सविता महित्वना ॥ ६ ॥

देव सवितः प्रसुव यज्ञं प्रसुव यज्ञपतिं भगाय ।
दिव्यो गन्धर्वः केतपूः केतं नः पुनातु वाचस्पतिर्वाचं नः स्वदतु ॥ ७ ॥

इमं नो देव सवितर्यज्ञं प्रणय देवाव्यꣳ सखिविदꣳ सत्राजितं धनजितꣳ स्वर्जितम् ।
ऋचा स्तोमꣳ समर्धय गायत्रेण रथन्तरं बृहद्गायत्रवर्त्तनि स्वाहा ॥ ८ ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आददे गायत्रेण छन्दसाङ्गिरस्वत्पृथिव्याः सधस्थादग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वदाभर
त्रैष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥ ९ ॥

अभ्रिरसि नार्यसि त्वया वयमग्निꣳ शकेम खनितुꣳ सधस्थ आ ।
जागतेन छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥ १० ॥

हस्त ऽआधाय सविता बिभ्रदभ्रिꣳ हिरण्ययीम् ।
अग्नेर्ज्योतिर्निचाय्य पृथिव्या ऽअध्याभरदानुष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥ ११ ॥

प्रतूर्त्तं वाजिन्नाद्रव वरिष्ठामनु संवतम् ।
दिवि ते जन्म परममन्तरिक्षे तव नाभिः पृथिव्यामधि योनिरित् ॥ १२ ॥

युञ्जाथाꣳ रासभं युवमस्मिन् यामे वृषण्वसू । अग्निं भरन्तमस्मयुम् ॥ १३ ॥

योगे-योगे तवस्तरं वाजे-वाजे हवामहे । सखाय ऽइन्द्रमूतये ॥ १४ ॥

प्रतूर्वन्नेह्यवक्रामन्नशस्ती रुद्रस्य गाणपत्यं मयोभूरेहि ।
उर्वन्तरिक्षं वीहि स्वस्तिगव्यूतिरभयानि कृण्वन् पूष्णा सयुजा सह ॥ १५ ॥

पृथिव्याः सधस्थादग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वदाभराग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वदच्छेमोऽग्निं
पुरीष्यमङ्गिरस्वद्भरिष्यामः ॥ १६ ॥

अन्वग्निरुषसामग्रमख्यदन्वहानि प्रथमो जातवेदाः ।
अनु सूर्यस्य पुरुत्रा च रश्मीननु द्यावापृथिवी ऽआततन्थ ॥ १७ ॥

आगत्य वाज्यध्वानꣳ सर्वा मृधो विधूनुते ।
अग्निꣳ सधस्थे महति चक्षुषा निचिकीषते ॥ १८ ॥

आक्रम्य वाजिन्पृथिवीमग्निमिच्छ रुचा त्वम् ।
भूम्या वृत्वाय नो ब्रूहि यतः खनेम तं वयम् ॥ १९ ॥

द्यौस्ते पृष्ठं पृथिवी सधस्थमात्मान्तरिक्षꣳ समुद्रो योनिः ।
विख्याय चक्षुषा त्वमभि तिष्ठ पृतन्यतः ॥ २० ॥

उत्क्राम महते सौभगायास्मादास्थानाद् द्रविणोदा वाजिन् ।
वयꣳ स्याम सुमतौ पृथिव्या ऽअग्निं खनन्त ऽउपस्थे ऽअस्याः ॥ २१ ॥

उदक्रमीद् द्रविणोदा वाज्यर्वाकः सुलोकꣳ सुकृतं पृथिव्याम् ।
ततः खनेम सुप्रतीकमग्निꣳ स्वो रुहाणा ऽअधि नाकमुत्तमम् ॥ २२ ॥

आ त्वा जिघर्मि मनसा घृतेन प्रतिक्षियन्तं भुवनानि विश्वा ।
पृथुं तिरश्चा वयसा बृहन्तं व्यचिष्ठमन्नै रभसं दृशानम् ॥ २३ ॥

आ विश्वतः प्रत्यञ्चं जिघर्म्यरक्षसा मनसा तज्जुषेत ।
मर्यश्री स्पृहयद्वर्णोऽअग्निर्नाभिमृशे तन्वा जर्भुराणः ॥ २४ ॥

परि वाजपतिः कविरग्निर्हव्यान्यक्रमीत् । दधद्रत्नानि दाशुषे ॥ २५ ॥

परि त्वाग्ने पुरं वयं विप्रꣳ सहस्य धीमहि ।
धृषद्वर्णं दिवे-दिवे हन्तारं भङ्गुरावताम् ॥ २६ ॥

त्वमग्ने द्युभिस्त्वमाशुशुक्षणिस्त्वमद्भ्यस्त्वमश्मनस्परि ।
त्वं वनेभ्यस्त्वमोषधीभ्यस्त्वं नृणां नृपते जायसे शुचिः ॥ २७ ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
पृथिव्याः सधस्थादग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वत् खनामि ।
ज्योतिष्मन्तं त्वाग्ने सुप्रतीकमजस्रेण भानुना दीद्यतम् ।
शिवं प्रजाभ्योऽहिꣳसन्तं पृथिव्याः सधस्थादग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वत्खनामः ॥२८ ॥

अपां पृष्ठमसि योनिरग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमानम् ।
वर्धमानो महाँ२ऽ आ च पुष्करे दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथस्व ॥ २९ ॥

शर्म च स्थो वर्म च स्थोऽछिद्रे बहुलेऽउभे ।
व्यचस्वती संवसाथां भृतमग्निं पुरीष्यम् ॥ ३० ॥

संवसाथाꣳ स्वर्विदा समीची ऽ उरसा त्मना ।
अग्निमन्तर्भरिष्यन्ती ज्योतिष्मन्तमजस्रमित् ॥ ३१ ॥

पुरीष्योऽसि विश्वभरा ऽ अथर्वा त्वा प्रथमो निरमन्थदग्ने ।
त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा निरमन्थत । मूर्ध्नो विश्वस्य वाघतः ॥ ३२ ॥

तमु त्वा दध्यङ्ङृषिः पुत्र ऽ ईधे ऽ अथर्वणः । वृत्रहणं पुरन्दरम् ॥ ३३ ॥

तमु त्वा पाथ्यो वृषा समीधे दस्युहन्तमम् । धनञ्जयꣳ रणे-रणे ॥ ३४ ॥

सीद होतः स्व ऽउ लोके चिकित्वान्त्सादया यज्ञꣳ सुकृतस्य योनौ।
देवावीर्देवान्हविषा यजास्यग्ने बृहद्यजमाने वयो धाः॥ ३५॥

नि होता होतृषदने विदानस्त्वेषो दीदिवाँ२ ऽअसदत्सुदक्षः।
अदब्धव्रतप्रमतिर्वसिष्ठः सहस्रम्भरः शुचिजिह्वो ऽअग्निः॥ ३६॥

सꣳसीदस्व महाँ२ ऽअसि शोचस्व देववीतमः।
वि धूममग्ने ऽअरुषं मियेध्य सृज प्रशस्त दर्शतम्॥ ३७॥

अपो देवीरुपसृज मधुमतीरयक्ष्माय प्रजाभ्यः।
तासामास्थानादुज्जिहतामोषधयः सुपिप्पलाः॥ ३८॥

सं ते वायुर्मातरिश्वा दधातूत्तानाया हृदयं यद्विकस्तम्।
यो देवानां चरसि प्राणथेन कस्मै देव वषडस्तु तुभ्यम्॥ ३९॥

सुजातो ज्योतिषा सह शर्म वरूथमासदत्स्वः।
वासो ऽअग्ने विश्वरूपꣳ संव्ययस्व विभावसो॥ ४०॥

उदु तिष्ठ स्वध्वरावा नो देव्या धिया।
दृशे च भासा बृहता सुशुक्वनिराग्ने याहि सुशस्तिभिः॥ ४१॥

ऊर्ध्व ऽऊ षु ण ऽऊतये तिष्ठा देवो न सविता। ऊर्ध्वो वाजस्य सनिता यदञ्जिभिर्वाघद्भिर्विह्वयामहे॥ ४२॥

स जातो गर्भो ऽअसि रोदस्योरग्ने चारुर्विभृत ऽओषधीषु।
चित्रः शिशुः परि तमाꣳस्यक्तून्प्र मातृभ्यो ऽअधि कनिक्रदद्गाः॥ ४३॥

स्थिरो भव वीड्वङ्ग ऽआशुर्भव वाज्यर्वन्। पृथुर्भव सुषदस्त्वमग्नेः पुरीषवाहणः॥४४॥

शिवो भव प्रजाभ्यो मानुषीभ्यस्त्वमङ्गिरः।
मा द्यावापृथिवी ऽअभि शोचीर्मान्तरिक्षं मा वनस्पतीन्॥ ४५॥

प्रैतु वाजी कनिक्रदन्नानदद्रासभः पत्वा। भरन्नग्निं पुरीष्यं मा पाद्यायुषः पुरा।
वृषाग्निं वृषणं भरन्नपां गर्भꣳ समुद्रियम्। अग्न ऽआयाहि वीतये॥ ४६॥

ऋतꣳ सत्यमृतꣳ सत्यमग्निं पुरीष्यमङ्गिरस्वद्भरामः ।
ओषधयः प्रतिमोदध्वमग्निमेतꣳ शिवमायन्तमभ्यत्र युष्माः ।
व्यस्यन् विश्वाऽअनिराऽअमीवा निषीदन्नोऽअप दुर्मतिं जहि ॥ ४७ ॥

ओषधयः प्रतिगृभ्णीत पुष्पवतीः सुपिप्पलाः ।
अयं वो गर्भऽऋत्वियः प्रत्नꣳ सधस्थमासदत् ॥ ४८ ॥

वि पाजसा पृथुना शोशुचानो बाधस्व द्विषो रक्षसोऽअमीवाः ।
सुशर्मणो बृहतः शर्मणि स्यामग्नेरहꣳ सुहवस्य प्रणीतौ ॥ ४९ ॥

आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता नऽऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे ॥ ५० ॥

यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः । उशतीरिव मातरः ॥ ५१ ॥

तस्माऽअरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ॥ ५२ ॥

मित्रः सꣳसृज्य पृथिवीं भूमिं च ज्योतिषा सह ।
सुजातं जातवेदसमयक्ष्माय त्वा सꣳसृजामि प्रजाभ्यः ॥ ५३ ॥

रुद्राः सꣳसृज्य पृथिवीं बृहज्ज्योतिः समीधिरे ।
तेषां भानुरजस्रऽइच्छुक्रो देवेषु रोचते ॥ ५४ ॥

सꣳसृष्टां वसुभी रुद्रैर्धीरैः कर्मण्यां मृदम् ।
हस्ताभ्यां मृद्वीं कृत्वा सिनीवाली कृणोतु ताम् ॥ ५५ ॥

सिनीवाली सुकपर्दा सुकुरीरा स्वौपशा ।
सा तुभ्यमदिते मह्योखां दधातु हस्तयोः ॥ ५६ ॥

उखां कृणोतु शक्त्या बाहुभ्यामदितिर्धिया ।
माता पुत्रं यथोपस्थे साग्निं बिभर्तु गर्भऽआ । मखस्य शिरोऽसि ॥ ५७ ॥

वसवस्त्वा कृण्वन्तु गायत्रेण छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि पृथिव्यसि धारया मयि प्रजाꣳ रायस्पोषं गौपत्यꣳ सुवीर्यꣳ सजातान्यजमानाय रुद्रास्त्वा कृण्वन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवास्यन्तरिक्षमसि धारया मयि प्रजाꣳ रायस्पोषं गौपत्यꣳ सुवीर्यꣳ सजातान्यजमानायादित्यास्त्वा कृण्वन्तु जागतेन छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि द्यौरसि

धारया मयि प्रजाथं रायस्पोषं गौपत्यथं सुवीर्यथं सजातान्यजमानाय विश्वे त्वा देवा वैश्वानराः कृण्वन्त्वानुष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वद्ध्रुवासि दिशोऽसि धारया मयि प्रजाथं रायस्पोषं गौपत्यथं सुवीर्यथं सजातान्यजमानाय ॥ ५८ ॥

अदित्यै रास्नास्यदितिष्टे बिलं गृभ्णातु । कृत्वाय सा महीमुखां मृन्मयीं योनिमग्नये । पुत्रेभ्यः प्रायच्छददितिः श्रपयानिति ॥ ५९ ॥

वसवस्त्वा धूपयन्तु गायत्रेण छन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्रास्त्वा धूपयन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वदादित्यास्त्वा धूपयन्तु जागतेन छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्वे त्वा देवा वैश्वानरा धूपयन्त्वानुष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वदिन्द्रस्त्वा धूपयतु वरुणस्त्वा धूपयतु विष्णुस्त्वा धूपयतु ॥ ६० ॥

अदितिष्ट्वा देवी विश्वदेव्यावती पृथिव्याः सधस्थेऽअङ्गिरस्वत् खनत्ववट देवानां त्वा पत्नीर्देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽअङ्गिरस्वद्दधतूखे धिषणास्त्वा देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽअङ्गिरस्वदभीन्धतामुखे वरूत्रीष्ट्वा देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽअङ्गिरस्वच्छ्रपयन्तूखे ग्नास्त्वा देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽअङ्गिरस्वत्पचन्तूखे जनयस्त्वाछिन्नपत्रा देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽअङ्गिरस्वत्पचन्तूखे ॥ ६१ ॥

मित्रस्य चर्षणीधृतोऽवो देवस्य सानसि । द्युम्नं चित्रश्रवस्तमम् ॥ ६२ ॥

देवस्त्वा सवितोद्वपतु सुपाणिः स्वङ्गुरिः सुबाहुरुत शक्त्या ।
अव्यथमाना पृथिव्यामाशा दिशऽआपृण ॥ ६३ ॥

उत्थाय बृहती भवोदु तिष्ठ ध्रुवा त्वम् ।
मित्रैतां तऽउखां परिददाम्यभित्याऽएषा मा भेदि ॥ ६४ ॥

वसवस्त्वाछृन्दन्तु गायत्रेण छन्दसाङ्गिरस्वद्रुद्रास्त्वाछृन्दन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वदादित्यास्त्वाछृन्दन्तु जागतेन छन्दसाङ्गिरस्वद्विश्वे त्वा देवा वैश्वानराऽआछृन्दन्त्वानुष्टुभेन छन्दसाङ्गिरस्वत् ॥ ६५ ॥

आकूतिमग्निं प्रयुजथं स्वाहा मनो मेधामग्निं प्रयुजथं स्वाहा चित्तं विज्ञातमग्निं प्रयुजथं स्वाहा वाचो विधृतिमग्निं प्रयुजथं स्वाहा प्रजापतये मनवे स्वाहाग्नये वैश्वानराय स्वाहा ॥ ६६ ॥

विश्वो देवस्य नेतुर्मर्तो वुरीत सख्यम् ।
विश्वो राय ऽ इषुध्यति द्युम्नं वृणीत पुष्यसे स्वाहा ॥ ६७ ॥

मा सु भित्था मा सु रिषोऽम्ब धृष्णु वीरयस्व सु । अग्निश्चेदं करिष्यथः ॥ ६८ ॥

दृꣳहस्व देवि पृथिवि स्वस्तय ऽ आसुरी माया स्वधया कृतासि ।
जुष्टं देवेभ्य ऽ इदमस्तु हव्यमरिष्टा त्वमुदिहि यज्ञे ऽ अस्मिन् ॥ ६९ ॥

द्रवन्नः सर्पिरासुतिः प्रत्नो होता वरेण्यः । सहसस्पुत्रो ऽ अद्भुतः ॥ ७० ॥

परस्या ऽ अधि संवतोऽवराँ २ऽ अभ्यातर । यत्राहमस्मि ताँ २ऽ अव ॥ ७१ ॥

परमस्याः परावतो रोहिदश्व ऽ इहागहि । पुरीष्यः पुरुप्रियोऽग्ने त्वं तरा मृधः ॥ ७२ ॥

यदग्ने कानि-कानि चिदा ते दारुणि दध्मसि । सर्वं तदस्तु ते घृतं तज्जुषस्व यविष्ठ्य ॥७३॥

यदत्त्युपजिह्विका यद्वम्रो ऽ अतिसर्पति । सर्वं तदस्तु ते घृतं तज्जुषस्व यविष्ठ्य ॥ ७४ ॥

अहरहरप्रयावं भरन्तोऽश्वायेव तिष्ठते घासमस्मै ।
रायस्पोषेण समिषा मदन्तोऽग्ने मा ते प्रतिवेशा रिषाम ॥ ७५ ॥

नाभा पृथिव्याः समिधाने ऽ अग्नौ रायस्पोषाय बृहते हवामहे ।
इरम्मदं बृहदुक्थं यजत्रं जेतारमग्निं पृतनासु सासहिम् ॥ ७६ ॥

याः सेना ऽ अभीत्वरीराव्याधिनीरुगणा ऽ उत ।
ये स्तेना ये च तस्करास्ताँस्ते ऽ अग्नेऽपिदधाम्यास्ये ॥ ७७ ॥

दꣳष्ट्राभ्यां मलिम्लूञ्जम्भ्यैस्तस्कराँ २ऽ उत ।
हनुभ्याꣳ स्तेनान् भगवस्ताँस्त्वं खाद सुखादितान् ॥ ७८ ॥

ये जनेषु मलिम्लव स्तेनासस्तस्करा वने ।
ये कक्षेष्वघायवस्ताँस्ते दधामि जम्भयोः ॥ ७९ ॥

यो ऽ अस्मभ्यमरातीयाद्यश्च नो द्वेषते जनः ।
निन्दाद्यो ऽ अस्मान्धिप्साच्च सर्वं तं मस्मसा कुरु ॥ ८० ॥

सꣳशितं मे ब्रह्म सꣳशितं वीर्यं बलम् ।
सꣳशितं क्षत्रं जिष्णु यस्याहमस्मि पुरोहितः ॥ ८१ ॥

उदे॑षां बा॒हू ऽ अ॑तिर॒मुद्वर्चो॑ ऽ अथो॒ बल॑म् ।
क्षि॒णोमि॑ ब्र॒ह्मणा॒मित्रा॒नुन्न॑यामि॒ स्वाँ२ऽ अ॒हम् ॥ ८२ ॥

अन्न॑प॒तेऽन्न॑स्य नो देह्यनमी॒वस्य॑ शु॒ष्मिण॑: ।
प्र-प्र॑ दा॒तारं॑ तारिष॒ ऽ ऊर्जं॑ नो धेहि द्वि॒पदे॒ चतु॑ष्पदे ॥ ८३ ॥

इत्येकादशोऽध्यायः

अथ द्वादशोऽध्यायः ।

दृ॒शा॒नो रु॒क्म ऽ उ॒र्व्या व्य॑द्यौद्दु॒र्मर्ष॒मायु॑: श्रि॒ये रु॑चा॒नः ।
अ॒ग्निर॒मृतो॑ ऽ अभव॒द्वयो॑भि॒र्यदे॑नं॒ द्यौरज॑नयत्सु॒रेता॑: ॥ १ ॥

नक्तो॒षासा॒ सम॑नसा॒ विरू॑पे धा॒पये॑ते॒ शिशु॒मेक॑ᳬं स॒मीची॑ ।
द्यावा॒क्षामा॑ रु॒क्मो ऽ अ॒न्तर्वि भा॑ति दे॒वा ऽ अ॒ग्निं धा॑रयन्द्रविणो॒दाः ॥ २ ॥

विश्वा॑ रू॒पाणि॒ प्रति॑ मुञ्चते क॒विः प्रासा॑वीद्भ॒द्रं द्वि॒पदे॒ चतु॑ष्पदे ।
वि नाक॑मख्यत्सवि॒ता वरे॑ण्यो॒ऽनु॑ प्र॒याण॑मु॒षसो॒ वि रा॑जति ॥ ३ ॥

सु॒प॒र्णो॑ऽसि ग॒रुत्माँ॑स्त्रि॒वृत्ते॒ शिरो॑ गाय॒त्रं चक्षु॑र्बृहद्रथन्त॒रे प॒क्षौ । स्तोम॑ ऽ आ॒त्मा छन्दा॒ᳬंस्यङ्गा॑नि॒ यजू॑ᳬंषि॒ नाम॑ । साम॑ ते त॒नूर्वा॑मदे॒व्यं य॑ज्ञाय॒ज्ञियं॒ पुच्छं॒ धिष्ण्या॑: श॒फाः । सु॒प॒र्णो॑ऽसि ग॒रुत्मा॒न्दिवं॑ गच्छ॒ स्व॒: पत ॥ ४ ॥

विष्णो॒: क्रमो॑ऽसि सपत्न॒हा गा॑य॒त्रं छन्द॒ ऽ आरो॑ह पृथि॒वीमनु॒ वि क्र॑मस्व॒ विष्णो॒: क्रमो॑ऽस्यभिमाति॒हा त्रैष्टु॑भं॒ छन्द॒ ऽ आरो॑हा॒न्तरि॑क्ष॒मनु॒ वि क्र॑मस्व॒ विष्णो॒: क्रमो॑ऽस्यरातीय॒तो ह॒न्ता जाग॑तं॒ छन्द॒ ऽ आरो॑ह॒ दिव॒मनु॒ वि क्र॑मस्व॒ विष्णो॒: क्रमो॑ऽसि शत्रूय॒तो ह॒न्तानु॑ष्टुभं॒ छन्द॒ ऽ आरो॑ह॒ दिशो॒ऽनु॒ वि क्र॑मस्व ॥ ५ ॥

अक्र॑न्दद॒ग्नि स्त॒नय॑न्निव॒ द्यौः क्षामा॒ रेरि॑हद्वी॒रुध॑: सम॒ञ्जन् ।
स॒द्यो ज॑ज्ञा॒नो वि हीमि॒द्धो ऽ अख्य॒दा रोद॑सी भा॒नुना॑ भात्य॒न्तः ॥ ६ ॥

अग्ने॑ऽभ्यावर्तिन्न॒भि मा॒ नि व॑र्तस्वायु॑षा॒ वर्च॑सा प्र॒जया॒ धने॑न ।
स॒न्या मे॒धया॑ र॒य्या पोषे॑ण ॥ ७ ॥

अग्ने॑ऽअङ्गिरः श॒तं ते॑ सन्त्वा॒वृतः॑ स॒हस्रं॑ तऽउपा॒वृतः॑।
अधा॒ पोष॑स्य॒ पोषे॑ण॒ पुन॑र्नो न॒ष्टमाकृ॑धि॒ पुन॑र्नो र॒यिमाकृ॑धि ॥ ८ ॥

पुन॑रू॒र्जा निव॑र्त्तस्व॒ पुन॑रग्न ऽइ॒षायु॑षा। पुन॑र्नः पा॒ह्यꣳह॑सः ॥ ९ ॥

स॒ह र॒य्या निव॑र्त॒स्वाग्ने॒ पिन्व॑स्व॒ धार॑या। वि॒श्वप्स्न्या॒ वि॒श्वत॒स्परि॑ ॥ १० ॥

आ त्वा॑हार्षम॒न्तर॑भूर्ध्रु॒वस्ति॒ष्ठावि॑चाचलिः।
विश॑स्त्वा॒ सर्वा॑ वाञ्छन्तु॒ मा त्वद्रा॒ष्ट्रमधि॑भ्रशत् ॥ ११ ॥

उदु॑त्त॒मं व॑रुण॒ पाश॑म॒स्मदवा॑ध॒मं वि म॑ध्य॒मꣳ श्र॑थाय।
अथा॑ व॒यमा॑दित्य व्र॒ते तवाना॑गसो॒ऽअदि॑तये स्याम ॥ १२ ॥

अग्ने॑ बृ॒हन्नु॒षसा॑मू॒र्ध्वोऽअ॑स्थान्निर्जग॒न्वान् तम॑सो॒ ज्योति॒षागा॑त्।
अ॒ग्निर्भा॒नुना॒ रुश॑ता॒ स्वङ्ग॒ऽआ जा॒तो विश्वा॒ सद्मा॒न्यप्राः ॥ १३ ॥

ह॒ꣳसः शु॑चि॒षद्वसु॑रन्तरिक्ष॒सद्धोता॑ वेदि॒षदति॑थिर्दुरोण॒सत्।
नृ॒षद्व॑र॒सदृ॑त॒सद्व्यो॑म॒सद॒ब्जा गो॒जाऽऋ॑त॒जाऽअ॑द्रि॒जाऽऋ॒तं बृ॒हत् ॥ १४ ॥

सीद॒ त्वं मा॒तुर॒स्याऽउ॒पस्थे॒ विश्वा॑न्यग्ने व॒युना॑नि वि॒द्वान्।
मैनां॒ तप॑सा॒ मार्चि॒षाभिशो॑चीर॒न्तर॑स्याꣳ शु॒क्रज्यो॑ति॒र्विभा॑हि ॥ १५ ॥

अ॒न्तर॑ग्ने रु॒चा त्वमु॒खाया॒ः सद॑ने॒ स्वे। तस्या॒स्त्वꣳ हर॑सा॒ तप॒ञ्जात॑वेदः॒ शि॒वो भ॑व ॥ १६

शि॒वो भू॒त्वा मह्य॑मग्ने॒ऽअथो॑ सीद शि॒वस्त्वम्।
शि॒वाः कृ॒त्वा दिश॒ः सर्वा॒ः स्वं योनि॑मि॒हास॑दः ॥ १७ ॥

दि॒वस्परि॑ प्रथ॒मं ज॑ज्ञेऽअ॒ग्निर॒स्मद्द्वि॒तीयं॒ परि॑ जा॒तवे॑दाः।
तृ॒तीय॑म॒प्सु नृ॒मणा॒ऽअज॑स्र॒मिन्धा॑नऽएनं जरते स्वा॒धीः ॥ १८ ॥

वि॒द्मा ते॑ऽअग्ने त्रे॒धा त्र॒याणि॑ वि॒द्मा ते॒ धाम॒ विभृ॑ता पुरु॒त्रा।
वि॒द्मा ते॒ नाम॑ पर॒मं गुहा॒ यद्वि॒द्मा तमु॒त्सं यत॑ऽआज॒गन्थ॑ ॥ १९ ॥

स॒मु॒द्रे त्वा॑ नृ॒मणा॑ऽअ॒प्स्व॒न्तर्नृ॒चक्षा॑ऽईधे दि॒वो अ॑ग्न॒ऽऊध॑न्।
तृ॒तीये॑ त्वा॒ रज॑सि तस्थि॒वांꣳस॑म॒पामु॒पस्थे॑ महि॒षाऽअ॑वर्धन् ॥ २० ॥

अक्रन्ददग्नि स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन् ।
सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो ऽअख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः ॥ २१ ॥

श्रीणामुदारो धरुणो रयीणां मनीषाणां प्रार्पणः सोमगोपाः ।
वसुः सूनुः सहसो ऽअप्सु राजा विभात्यग्र ऽउषसामिधानः ॥ २२ ॥

विश्वस्य केतुर्भुवनस्य गर्भ ऽआ रोदसी ऽअपृणाज्जायमानः ।
वीडुं चिदद्रिमभिनत् परायञ्जना यदग्निमयजन्त पञ्च ॥ २३ ॥

उशिक्पावको ऽअरतिः सुमेधा मर्त्येष्वग्निरमृतो निधायि ।
इयर्त्ति धूममरुषं भरिभ्रदुच्छुक्रेण शोचिषा द्यामिनक्षन् ॥ २४ ॥

दृशानो रुक्म ऽउर्व्या व्यद्यौद्दुर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः ।
अग्निरमृतो ऽअभवद्वयोभिर्यदेनं द्यौरजनयत्सुरेताः ॥ २५ ॥

यस्ते ऽअद्य कृणवद्भद्रशोचेऽपूपं देव घृतवन्तमग्ने ।
प्र तं नय प्रतरं वस्यो ऽअच्छाभि सुम्नं देवभक्तं यविष्ठ ॥ २६ ॥

आ तं भज सौश्रवसेष्वग्न ऽउक्थ ऽउक्थ ऽआभज शस्यमाने ।
प्रियः सूर्ये प्रियो ऽअग्ना भवात्युज्जातेन भिनददुज्जनित्वैः ॥ २७ ॥

त्वामग्ने यजमाना ऽअनु द्यून् विश्वा वसु दधिरे वार्याणि ।
त्वया सह द्रविणमिच्छमाना व्रजं गोमन्तमुशिजो विवव्रुः ॥ २८ ॥

अस्ताव्यग्निर्नराᳬं सुशेवो वैश्वानर ऽऋषिभिः सोमगोपाः ।
अद्वेषे द्यावापृथिवी हुवेम देवा धत्त रयिमस्मे सुवीरम् ॥ २९ ॥

समिधाग्निं दुवस्यत घृतैर्बोधयतातिथिम् । आस्मिन् हव्या जुहोतन ॥ ३० ॥

उदु त्वा विश्वे देवा ऽअग्ने भरन्तु चित्तिभिः ।
स नो भव शिवस्त्वᳬं सुप्रतीको विभावसुः ॥ ३१ ॥

प्रेदग्ने ज्योतिष्मान् याहि शिवेभिरर्चिभिष्ट्वम् ।
बृहद्भिर्भानुभिर्भासन्मा हिᳬंसीस्तन्वा प्रजाः ॥ ३२ ॥

अक्रन्ददग्नि स्तनयन्निव द्यौः क्षामा रेरिहद्वीरुधः समञ्जन् ।
सद्यो जज्ञानो वि हीमिद्धो ऽअख्यदा रोदसी भानुना भात्यन्तः ॥ ३३ ॥

प्र-प्रायमग्निर्भरतस्य शृण्वे वि यत्सूर्यो न रोचते बृहद्भाः ।
अभि यः पूरुं पृतनासु तस्थौ दीदाय दैव्यो ऽअतिथिः शिवो नः ॥ ३४ ॥

आपो देवीः प्रतिगृभ्णीत भस्मैतत्स्योने कृणुध्वꣳ सुरभा ऽउ लोके ।
तस्मै नमन्तां जनयः सुपत्नीर्मातेव पुत्रं बिभृताप्स्वेनत् ॥ ३५ ॥

अप्स्वग्ने सधिष्टव सौषधीरनु रुध्यसे । गर्भे सञ्जायसे पुनः ॥ ३६ ॥

गर्भो ऽअस्योषधीनां गर्भो वनस्पतीनाम् ।
गर्भो विश्वस्य भूतस्याग्ने गर्भो ऽअपामसि ॥ ३७ ॥

प्रसद्य भस्मना योनिमपश्च पृथिवीमग्ने ।
सꣳसृज्य मातृभिष्ट्वं ज्योतिष्मान् पुनरासदः ॥ ३८ ॥

पुनरासद्य सदनमपश्च पृथिवीमग्ने । शेषे मातुर्यथोपस्थेऽन्तरस्याꣳ शिवतमः ॥ ३९ ॥

पुनरूर्जा निवर्तस्व पुनरग्न ऽइषायुषा । पुनर्नः पाह्यꣳहसः ॥ ४० ॥

सह रय्या निवर्त्तस्वाग्ने पिन्वस्व धारया । विश्वप्स्न्या विश्वतस्परि ॥ ४१ ॥

बोधा मे ऽअस्य वचसो यविष्ठ मꣳहिष्ठस्य प्रभृतस्य स्वधावः ।
पीयति त्वो ऽअनु त्वो गृणाति वन्दारुष्टे तन्वं वन्दे ऽअग्ने ॥ ४२ ॥

स बोधि सूरिर्मघवा वसुपते वसुदावन् ।
युयोध्यस्मद्द्वेषाꣳसि विश्वकर्मणे स्वाहा ॥ ४३ ॥

पुनस्त्वादित्या रुद्रा वसवः समिन्धतां पुनर्ब्रह्माणो वसुनीथ यज्ञैः ।
घृतेन त्वं तन्वं वर्धयस्व सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः ॥ ४४ ॥

अपेत वीत वि च सर्पतातो येऽत्र स्थ पुराणा ये च नूतनाः ।
अदाद्यमोऽवसानं पृथिव्या ऽअक्रन्निमं पितरो लोकमस्मै ॥ ४५ ॥

संज्ञानमसि कामधरणं मयि ते कामधरणं भूयात् ।
अग्नेर्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसि चित स्थ परिचित ऽऊर्ध्वचितः श्रयध्वम् ॥ ४६ ॥

अयꣳ सोऽअग्निर्यस्मिन्त्सोममिन्द्रः सुतं दधे जठरे वावशानः ।
सहस्रियं वाजमत्यं न सप्तिꣳ ससवान्त्सन्त्स्तूयसे जातवेदः ॥ ४७ ॥

अग्ने यत्ते दिवि वर्चः पृथिव्यां यदोषधीष्वप्स्वा यजत्र ।
येनान्तरिक्षमुर्वाततन्थ त्वेषः स भानुरर्णवो नृचक्षाः ॥ ४८ ॥

अग्ने दिवोऽअर्णमच्छा जिगास्यच्छा देवाँ२ऽऊचिषे धिष्ण्या ये ।
या रोचने परस्तात् सूर्यस्य याश्चावस्तादुपतिष्ठन्तऽआपः ॥ ४९ ॥

पुरीष्यासोऽअग्नयः प्रावणेभिः सजोषसः । जुषन्तां यज्ञमद्रुहोऽनमीवाऽइषो महीः ॥५०

इडामग्ने पुरुदꣳसꣳ सनिं गोः शश्वत्तमꣳ हवमानाय साध ।
स्यान्नः सूनुस्तनयो विजावाग्ने सा ते सुमतिर्भूत्वस्मे ॥ ५१ ॥

अयं ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातोऽअरोचथाः ।
तं जानन्नग्नऽआरोहाथा नो वर्धया रयिम् ॥ ५२ ॥

चिदसि तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद परिचिदसि तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद॥५३

लोकं पृण छिद्रं पृणाथो सीद ध्रुवा त्वम् ।
इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन् योनावसीषदन् ॥ ५४ ॥

ताऽअस्य सूददोहसः सोमꣳ श्रीणन्ति पृश्नयः ।
जन्मन्देवानां विशस्त्रिष्वा रोचने दिवः ॥ ५५ ॥

इन्द्रं विश्वाऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसं गिरः ।
रथीतमꣳ रथीनां वाजानाꣳ सत्पतिं पतिम् ॥ ५६ ॥

समितꣳ संकल्पेथाꣳ संप्रियौ रोचिष्णू सुमनस्यमानौ । इषमूर्जमभि संवसानौ ॥५७॥

सं वां मनाꣳसि सं व्रता समु चित्तान्याकरम् ।
अग्ने पुरीष्याधिपा भव त्वं नऽइषमूर्जं यजमानाय धेहि ॥ ५८ ॥

अग्ने त्वं पुरीष्यो रयिमान् पुष्टिमाँ२ऽअसि ।
शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वं योनिमिहासदः ॥ ५९ ॥

भवतं नः समनसौ सचेतसावरेपसौ ।
मा यज्ञꣳ हिꣳसिष्टं मा यज्ञपतिं जातवेदसौ शिवौ भवतमद्य नः ॥ ६० ॥

मातेव पुत्रं पृथिवी पुरीष्यमग्निꣳ स्वे योनावभारुखा ।
तां विश्वैर्देवैर्ऋतुभिः संविदानः प्रजापतिर्विश्वकर्मा विमुञ्चतु ॥ ६१ ॥

असुन्वन्तमयजमानमिच्छ स्तेनस्येत्यामन्विहि तस्करस्य ।
अन्यमस्मदिच्छ सा तऽइत्या नमो देवि निर्ऋते तुभ्यमस्तु ॥ ६२ ॥

नमः सु ते निर्ऋते तिग्मतेजोऽयस्मयं विचृता बन्धमेतम् ।
यमेन त्वं यम्या संविदानोत्तमे नाकेऽअधिरोहयैनम् ॥ ६३ ॥

यस्यास्ते घोरऽआसञ्जुहोम्येषां बन्धानामवसर्जनाय ।
यां त्वा जनो भूमिरिति प्रमन्दते निर्ऋतिं त्वाहं परिवेद विश्वतः ॥ ६४ ॥

यं ते देवी निर्ऋतिराबबन्ध पाशं ग्रीवास्वविचृत्यम् ।
तं ते विष्याम्यायुषो न मध्यादथैतं पितुमद्धि प्रसूतः । नमो भूत्यै येदं चकार ॥ ६५ ॥

निवेशनः सङ्गमनो वसूनां विश्वा रूपाभिचष्टे शचीभिः ।
देवऽइव सविता सत्यधर्मेन्द्रो न तस्थौ समरे पथीनाम् ॥ ६६ ॥

सीरा युञ्जन्ति कवयो युगा वितन्वते पृथक् । धीरा देवेषु सुम्नया ॥ ६७ ॥

युनक्त सीरा वि युगा तनुध्वं कृते योनौ वपतेह बीजम् ।
गिरा च श्रुष्टिः सभराऽअसन्नो नेदीयऽइत्सृण्यः पक्वमेयात् ॥ ६८ ॥

शुनꣳ सु फाला विकृषन्तु भूमिꣳ शुनं कीनाशाऽअभियन्तु वाहैः ।
शुनासीरा हविषा तोशमाना सुपिप्पलाऽओषधीः कर्तनास्मै ॥ ६९ ॥

घृतेन सीता मधुना समज्यतां विश्वैर्देवैरनुमता मरुद्भिः ।
ऊर्जस्वती पयसा पिन्वमानास्मान्त्सीते पयसाभ्याववृत्स्व ॥ ७० ॥

लाङ्गलं पवीरवत्सुशेवꣳ सोमपित्सरु ।
तदुद्वपति गामविं प्रफर्व्यं च पीवरीं प्रस्थावद्रथवाहणम् ॥ ७१ ॥

कामं कामदुघे धुक्ष्व मित्राय वरुणाय च।
इन्द्रायाश्विभ्यां पूष्णे प्रजाभ्य ऽ ओषधीभ्यः ॥ ७२ ॥

विमुच्यध्वमघ्न्या देवयाना ऽ अगन्म तमसस्पारमस्य। ज्योतिरापाम ॥ ७३ ॥

सजूरब्दो ऽ अयवोभिः सजूरुषा ऽ अरुणीभिः।
सजोषसावश्विना दꣳसोभिः सजूः सूर ऽ एतशेन सजूर्वैश्वानर ऽ इडया घृतेन स्वाहा॥७४॥

या ओषधीः पूर्वा जाता देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा। मनै नु बभ्रूणामहꣳ शतं धामानि सप्त च७५

शतं वो ऽ अम्ब धामानि सहस्रमुत वो रुहः। अधा शतक्रत्वो यूयमिमं मे ऽ अगदं कृत॥७६

ओषधीः प्रतिमोदध्वं पुष्पवतीः प्रसूवरीः। अश्वा ऽ इव सजित्वरीर्वीरुधः पारयिष्णवः ७७

ओषधीरिति मातरस्तद्वो देवीरुपब्रुवे। सनेयमश्वं गां वास ऽ आत्मानं तव पूरुष ॥७८ ॥

अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो वसतिष्कृता। गोभाज ऽ इत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषम् ॥७९॥

यत्रौषधीः समग्मत राजानः समिताविव। विप्रः स ऽ उच्यते भिषग्रक्षोहामीवचातनः॥८०

अश्वावतीꣳ सोमावतीमूर्जयन्तीमुदोजसम्। आवित्सि सर्वा ऽ ओषधीरस्मा ऽ अरिष्टतातये ८१

उच्छुष्मा ऽ ओषधीनां गावो गोष्ठादिवेरते। धनꣳ सनिष्यन्तीनामात्मानं तव पूरुष ॥८२॥

इष्कृतिर्नाम वो माताथो यूयꣳ स्थ निष्कृतीः।
सीराः पतत्रिणी स्थन यदामयति निष्कृथ ॥ ८३ ॥

अति विश्वाः परिष्ठा स्तेन ऽ इव व्रजमक्रमुः। ओषधीः प्राचुच्यवुर्यत्किं च तन्वो रपः ॥८४॥

यदिमा वाजयन्नहमोषधीर्हस्त ऽ आदधे। आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीवगृभो यथा॥८५॥

यस्यौषधीः प्रसर्पथाङ्गमङ्गं परुष्परुः। ततो यक्ष्मं विबाधध्व ऽ उग्रो मध्यमशीरिव ॥८६ ॥

साकं यक्ष्म प्रपत चाषेण किकिदीविना। साकं वातस्य ध्राज्या साकं नश्य निहाकया॥८७॥

अन्या वो ऽ अन्यामवत्वन्यान्यस्या ऽ उपावत।
ताः सर्वाः संविदाना ऽ इदं मे प्रावता वचः ॥ ८८ ॥

याः फलिनीर्या ऽ अफला ऽ अपुष्पा याश्च पुष्पिणीः।
बृहस्पतिप्रसूतास्ता नो मुञ्चन्त्वꣳहसः ॥ ८९ ॥

मुञ्चन्तु मा शपथ्यादथो वरुण्यादुत। अथो यमस्य पड्वीशात्सर्वस्माद्देवकिल्बिषात् ॥९० ॥

अवपतन्तीरवदन्दिव ऽ ओषधयस्परि । यं जीवमश्नवामहै न स रिष्याति पूरुषः ॥९१॥

या ऽ ओषधीः सोमराज्ञीर्बह्वीः शतविचक्षणाः ।
तासामसि त्वमुत्तमारं कामाय शꣳ हृदे ॥ ९२ ॥

या ऽ ओषधीः सोमराज्ञीर्विष्ठिताः पृथिवीमनु । बृहस्पतिप्रसूता ऽ अस्यै संदत्त वीर्यम् ९३॥

याश्चेदमुपशृण्वन्ति याश्च दूरं परागताः। सर्वाः संगत्य वीरुधोऽस्यै संदत्त वीर्यम् ॥९४॥

मा वो रिषत् खनिता यस्मै चाहं खनामि वः । द्विपाच्चतुष्पादस्माकꣳ सर्वमस्त्वनातुरम् ९५

ओषधयः समवदन्त सोमेन सह राज्ञा । यस्मै कृणोति ब्राह्मणस्तꣳ राजन् पारयामसि ॥९६॥

नाशयित्री बलासस्यार्शस ऽ उपचितामसि। अथो शतस्य यक्ष्माणां पाकारोरसि नाशनी९७॥

त्वां गन्धर्वा ऽ अखनँस्त्वामिन्द्रस्त्वां बृहस्पतिः ।
त्वामोषधे सोमो राजा विद्वान् यक्ष्मादमुच्यत ॥ ९८ ॥

सहस्व मे ऽ अरातीः सहस्व पृतनायतः। सहस्व सर्वं पाप्मानꣳ सहमानास्योषधे ॥९९॥

दीर्घायुस्त ऽ ओषधे खनिता यस्मै च त्वा खनाम्यहम् ।
अथो त्वं दीर्घायुर्भूत्वा शतवल्शा विरोहतात् ॥ १०० ॥

त्वमुत्तमास्योषधे तव वृक्षा ऽ उपस्तयः ।
उपस्तिरस्तु सोऽस्माकं यो ऽ अस्माँ२ ऽ अभिदासति ॥ १०१ ॥

मा मा हिꣳसीज्जनिता यः पृथिव्या यो वा दिवꣳ सत्यधर्मा व्यानट् ।
यश्चापश्चन्द्राः प्रथमो जजान कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ १०२ ॥

अभ्यावर्तस्व पृथिवि यज्ञेन पयसा सह । वपां ते ऽ अग्निरिषितो ऽ अरोहत् ॥१०३॥

अग्ने यत्ते शुक्रं यच्चन्द्रं यत्पूतं यच्च यज्ञियम् । तद्देवेभ्यो भरामसि ॥ १०४ ॥

इषमूर्जमहमित ऽ आदमृतस्य योनिं महिषस्य धाराम् ।
आ मा गोषु विशत्वा तनूषु जहामि सेदिमनिराममीवाम् ॥ १०५ ॥

अग्ने तव श्रवो वयो महि भ्राजन्ते ऽ अर्चयो विभावसो ।
बृहद्भानो शवसा वाजमुक्थ्यं दधासि दाशुषे कवे ॥ १०६ ॥

पावकवर्चाः शुक्रवर्चा ऽ अनूनवर्चा ऽ उदियर्षि भानुना ।
पुत्रो मातरा विचरन्नुपावसि पृणक्षि रोदसी ऽ उभे ॥ १०७ ॥

ऊर्जो नपाज्जातवेदः सुशस्तिभिर्मन्दस्व धीतिभिर्हितः ।
त्वे ऽ इषः सन्दधुर्भूरिवर्पसश्चित्रोतयो वामजाताः ॥ १०८ ॥

इरज्यन्नग्ने प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायो ऽ अमर्त्य ।
स दर्शतस्य वपुषो विराजसि पृणक्षि सानसिं क्रतुम् ॥ १०९ ॥

इष्कर्तारमध्वरस्य प्रचेतसं क्षयन्तꣳ राधसो महः ।
रातिं वामस्य सुभगां महीमिषं दधासि सानसिꣳ रयिम् ॥ ११० ॥

ऋतावानं महिषं विश्वदर्शतमग्निꣳ सुम्नाय दधिरे पुरो जनाः ।
श्रुत्कर्णꣳ सप्रथस्तमं त्वा गिरा दैव्यं मानुषा युगा ॥ १११ ॥

आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोम वृष्ण्यम् । भवा वाजस्य सङ्गथे ॥ ११२ ॥

सं ते पयाꣳसि समु यन्तु वाजाः सं वृष्ण्यान्यभिमातिषाहः ।
आप्यायमानो ऽ अमृताय सोम दिवि श्रवाꣳस्युत्तमानि धिष्व ॥ ११३ ॥

आप्यायस्व मदिन्तम सोम विश्वेभिरꣳशुभिः । भवा नः सप्रथस्तमः सखा वृधे ॥११४॥

आ ते वत्सो मनो यमत्परमाच्चित्सधस्थात् । अग्ने त्वाङ्कामया गिरा ॥ ११५ ॥

तुभ्यं ता ऽ अङ्गिरस्तम विश्वाः सुक्षितयः पृथक् । अग्ने कामाय येमिरे ॥ ११६ ॥

अग्निः प्रियेषु धामसु कामो भूतस्य भव्यस्य । सम्राडेको विराजति ॥ ११७ ॥

इति द्वादशोऽध्यायः ।

अथ त्रयोदशोऽध्यायः ।

मयि गृह्णाम्यग्रे ऽ अग्निꣳ रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय ।
मामु देवताः सचन्ताम् ॥ १ ॥

अपां पृष्ठमसि योनिरग्नेः समुद्रमभितः पिन्वमानम् ।
वर्धमानो महाँ २ ऽआ च पुष्करे दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथस्व ॥ २ ॥

ब्रह्म जज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो वेनऽआवः ।
स बुध्न्याऽउपमाऽअस्य विष्ठाः सतश्च योनिमसतश्च विवः ॥ ३ ॥

हिरण्यगर्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेकऽआसीत् ।
स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ४ ॥

द्रप्सश्चस्कन्द पृथिवीमनु द्यामिमं च योनिमनु यश्च पूर्वः ।
समानं योनिमनु सञ्चरन्तं द्रप्सं जुहोम्यनु सप्त होत्राः ॥ ५ ॥

नमोऽस्तु सर्पेभ्यो ये के च पृथिवीमनु ।
येऽअन्तरिक्षे ये दिवि तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ॥ ६ ॥

याऽइषवो यातुधानानां ये वा वनस्पतीँ १ऽरनु ।
ये वावटेषु शेरते तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ॥ ७ ॥

ये वामी रोचने दिवो ये वा सूर्यस्य रश्मिषु ।
येषामप्सु सदस्कृतं तेभ्यः सर्पेभ्यो नमः ॥ ८ ॥

कृणुष्व पाजः प्रसितिं न पृथ्वीं याहि राजेवामवाँ२ऽइभेन ।
तृष्वीमनु प्रसितिं द्रूणानोऽस्तासि विध्य रक्षसस्तपिष्ठैः ॥ ९ ॥

तव भ्रमासऽआशुया पतन्त्यनुस्पृश धृषता शोशुचानः ।
तपूंष्यग्ने जुह्वा पतङ्गानसन्दितो विसृज विष्वगुल्काः ॥ १० ॥

प्रति स्पशो विसृज तूर्णितमो भवा पायुर्विशोऽअस्याऽअदब्धः ।
यो नो दूरेऽअघशंसो योऽअन्त्यग्ने मा किष्टे व्यथिरादधर्षीत् ॥ ११ ॥

उदग्ने तिष्ठ प्रत्यातनुष्व न्यमित्राँ२ऽओषतात्तिग्महेते ।
यो नोऽअरातिं समिधान चक्रे नीचा तं धक्ष्यतसं न शुष्कम् ॥ १२ ॥

ऊर्ध्वो भव प्रतिविध्याध्यस्मदाविष्कृणुष्व दैव्यान्यग्ने ।
अव स्थिरा तनुहि यातुजूनां जामिमजामिं प्रमृणीहि शत्रून् ।
अग्नेष्ट्वा तेजसा सादयामि ॥ १३ ॥

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्या ऽअयम् । अपाᳬं रेताᳬंसि जिन्वति ।
इन्द्रस्य त्वौजसा सादयामि ॥ १४ ॥

भुवो यज्ञस्य रजसश्च नेता यत्रा नियुद्भिः सचसे शिवाभिः ।
दिवि मूर्धानं दधिषे स्वर्षां जिह्वामग्ने चकृषे हव्यवाहम् ॥ १५ ॥

ध्रुवासि धरुणास्तृता विश्वकर्मणा ।
मा त्वा समुद्र ऽउद्वधीन्मा सुपर्णोऽव्यथमाना पृथिवीं दृᳬंह ॥ १६ ॥

प्रजापतिष्ट्वा सादयत्वपां पृष्ठे समुद्रस्येमन् ।
व्यचस्वतीं प्रथस्वतीं प्रथस्व पृथिव्यसि १७ ॥

भूरसि भूमिरस्यदितिरसि विश्वधाया विश्वस्य भुवनस्य धर्त्री ।
पृथिवीं यच्छ पृथिवीं दृᳬंह पृथिवीं मा हिᳬंसीः ॥ १८ ॥

विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै चरित्राय ।
अग्निष्ट्वाभिपातु मह्या स्वस्त्या छर्दिषा शन्तमेन तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद॥१९॥

काण्डात्काण्डात्प्ररोहन्ती परुषः-परुषस्परि । एवा नो दूर्वे प्रतनु सहस्रेण शतेन च ॥२०॥

या शतेन प्रतनोषि सहस्रेण विरोहसि । तस्यास्ते देवीष्टके विधेम हविषा वयम्॥२१॥

यास्ते ऽअग्ने सूर्ये रुचो दिवमातन्वन्ति रश्मिभिः ।
ताभिर्नो ऽअद्य सर्वाभी रुचे जनाय नस्कृधि ॥ २२ ॥

या वो देवाः सूर्ये रुचो गोष्वश्वेषु या रुचः ।
इन्द्राग्नी ताभिः सर्वाभी रुचं नो धत्त बृहस्पते ॥ २३ ॥

विराड्ज्योतिरधारयत्स्वराड्ज्योतिरधारयत् । प्रजापतिष्ट्वा सादयतु पृष्ठे पृथिव्या ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानाय विश्वं ज्योतिर्यच्छ । अग्निष्टेऽधिपतिस्तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ॥ २४ ॥

मधुश्च माधवश्च वासन्तिकावृतू ऽअग्नेरन्तःश्लेषोऽसि कल्पेतां द्यावापृथिवी कल्पन्तामाप ऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ् मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः । ये ऽअग्नयः समनसोऽ-

न्तरा द्यावापृथिवी ऽ इमे। वासन्तिकावृतू ऽ अभिकल्पमाना ऽ इन्द्रमिव देवा ऽ अभिसंविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवे सीदतम् ॥ २५ ॥

अषाढासि सहमाना सहस्वारातीः सहस्व पृतनायतः। सहस्रवीर्यासि सा मा जिन्व॥२६॥

मधु वाता ऽ ऋतायते मधु क्षरन्ति सिन्धवः। माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः ॥ २७ ॥

मधु नक्तमुतोषसो मधुमत्पार्थिवꣳ रजः। मधु द्यौरस्तु नः पिता ॥ २८ ॥

मधुमान्नो वनस्पतिर्मधुमाँ२ऽ अस्तु सूर्यः। माध्वीर्गावो भवन्तु नः ॥ २९ ॥

अपां गम्भन्त्सीद मा त्वा सूर्योऽभिताप्सीन्माग्निर्वैश्वानरः।
अच्छिन्नपत्राः प्रजा ऽ अनुवीक्षस्वानु त्वा दिव्या वृष्टिः सचताम् ॥ ३० ॥

त्रीन्त्समुद्रान्त्समसृपत् स्वर्गानपां पतिर्वृषभ ऽ इष्टकानाम्।
पुरीषं वसानः सुकृतस्य लोके तत्र गच्छ यत्र पूर्वे परेताः ॥ ३१ ॥

मही द्यौः पृथिवी च न ऽ इमं यज्ञं मिमिक्षताम्। पिपृतां नो भरीमभिः॥ ३२ ॥

विष्णोः कर्माणि पश्यत यतो व्रतानि पस्पशे। इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥ ३३ ॥

ध्रुवासि धरुणेतो जज्ञे प्रथममेभ्यो योनिभ्यो ऽ अधि जातवेदाः।
स गायत्र्या त्रिष्टुभानुष्टुभा च देवेभ्यो हव्यं वहतु प्रजानन् ॥ ३४ ॥

इषे राये रमस्व सहसे द्युम्न ऽ ऊर्जे ऽ अपत्याय।
सम्राडसि स्वराडसि सारस्वतौ त्वोत्सौ प्रावताम् ॥ ३५ ॥

अग्ने युक्ष्वा हि ये तवाश्वासो देव साधवः। अरं वहन्ति मन्यवे ॥ ३६ ॥

युक्ष्वा हि देवहूतमाँ२ ऽ अश्वाँ२ ऽ अग्ने रथीरिव। नि होता पूर्व्यः सदः॥ ३७॥

सम्यक् स्रवन्ति सरितो न धेना ऽ अन्तर्हृदा मनसा पूयमानाः।
घृतस्य धारा ऽ अभिचाकशीमि हिरण्ययो वेतसो मध्ये ऽ अग्नेः ॥ ३८ ॥

ऋचे त्वा रुचे त्वा भासे त्वा ज्योतिषे त्वा।
अभूदिदं विश्वस्य भुवनस्य वाजिनमग्नेर्वैश्वानरस्य च ॥ ३९ ॥

अग्निर्ज्योतिषा ज्योतिष्मान् रुक्मो वर्चसा वर्चस्वान्। सहस्रदा ऽ असि सहस्राय त्वा॥४०॥

आदित्यं गर्भं पयसा समङ्ग्धि सहस्रस्य प्रतिमां विश्वरूपम् ।
परिवृङ्ग्धि हरसा माभिमंथंस्थाः शतायुषं कृणुहि चीयमानः ॥ ४१ ॥

वातस्य जूतिं वरुणस्य नाभिमश्वं जज्ञानथं सरिरस्य मध्ये ।
शिशुं नदीनाथं हरिमद्रिबुध्नमग्ने मा हिंथंसीः परमे व्योमन् ॥ ४२ ॥

अजस्रमिन्दुमरुषं भुरण्युमग्निमीडे पूर्वचित्तिं नमोभिः ।
स पर्वभिर्ऋतुशः कल्पमानो गां मा हिंथंसीरदितिं विराजम् ॥ ४३ ॥

वरूत्रीं त्वष्टुर्वरुणस्य नाभिमविं जज्ञानाथं रजसः परस्मात् ।
महीथं साहस्रीमसुरस्य मायामग्ने मा हिंथंसीः परमे व्योमन् ॥ ४४ ॥

यो ऽ अग्निरग्नेरध्यजायत शोकात्पृथिव्या ऽ उत वा दिवस्परि ।
येन प्रजा विश्वकर्मा जजान तमग्ने हेडः परि ते वृणक्तु ॥ ४५ ॥

चित्रं देवानामुदगादनीकं चक्षुर्मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आप्रा द्यावापृथिवी ऽ अन्तरिक्षथं सूर्य ऽ आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥ ४६ ॥

इमं मा हिंथंसीर्द्विपादं पशुथं सहस्राक्षो मेधाय चीयमानः ।
मयुं पशुं मेधमग्ने जुषस्व तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
मयुं ते शुगृच्छतु यं द्विष्मस्तं ते शुगृच्छतु ॥ ४७ ॥

इमं मा हिंथंसीरेकशफं पशुं कनिक्रदं वाजिनं वाजिनेषु ।
गौरमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
गौरं ते शुगृच्छतु यं द्विष्मस्तं ते शुगृच्छतु ॥ ४८ ॥

इमथं साहस्रथं शतधारमुत्सं व्यच्यमानथं सरिरस्य मध्ये ।
घृतं दुहानामदितिं जनायाग्ने मा हिंथंसीः परमे व्योमन् ।
गवयमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
गवयं ते शुगृच्छतु यं द्विष्मस्तं ते शुगृच्छतु ॥ ४९ ॥

इममूर्णायुं वरुणस्य नाभिं त्वचं पशूनां द्विपदां चतुष्पदाम् ।
त्वष्टुः प्रजानां प्रथमं जनित्रमग्ने मा हिंथंसीः परमे व्योमन् ।

उष्ट्रमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद ।
उष्ट्रं ते शुगृच्छतु यं द्विष्मस्तं ते शुगृच्छतु ॥ ५० ॥

अजो ह्यग्नेरजनिष्ट शोकात्सो ऽअपश्यज्जनितारमग्रे । तेन देवा देवतामग्रमायँस्तेन रोहमायन्नुप मेध्यासः । शरभमारण्यमनु ते दिशामि तेन चिन्वानस्तन्वो निषीद । शरभं ते शुगृच्छतु यं द्विष्मस्तं ते शुगृच्छतु ॥ ५१ ॥

त्वं यविष्ठ दाशुषो नॄँः पाहि शृणुधी गिरः । रक्षा तोकमुत त्मना ॥ ५२ ॥

अपां त्वेमन्त्सादयाम्यपां त्वोद्मन्त्सादयाम्यपां त्वा भस्मन्त्सादयाम्यपां त्वा ज्योतिषि सादयाम्यपां त्वायने सादयाम्यर्णवे त्वा सदने सादयामि समुद्रे त्वा सदने सादयामि सरिरे त्वा सदने सादयाम्यपां त्वा क्षये सादयाम्यपां त्वा सधिषि सादयाम्यपां त्वा सदने सादयाम्यपां त्वा सधस्थे सादयाम्यपां त्वा योनौ सादयाम्यपां त्वा पुरीषे सादयाम्यपां त्वा पाथसि सादयामि गायत्रेण त्वा छन्दसा सादयामि त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा सादयामि जागतेन त्वा छन्दसा सादयाम्यानुष्टुभेन त्वा छन्दसा सादयामि पाङ्क्तेन त्वा छन्दसा सादयामि ॥ ५३ ॥

अयं पुरो भुवस्तस्य प्राणो भौवायनो वसन्तः प्राणायनो गायत्री वासन्ती गायत्र्यै गायत्रं गायत्रादुपाᳪंशुरुपाᳪंशोस्त्रिवृत् त्रिवृतो रथन्तरं वसिष्ठ ऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया प्राणं गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥ ५४ ॥

अयं दक्षिणा विश्वकर्मा तस्य मनो वैश्वकर्मणं ग्रीष्मो मानसस्त्रिष्टुब्ग्रैष्मी त्रिष्टुभः स्वारᳪं स्वारादन्तर्यामोऽन्तर्यामात्पञ्चदशः पञ्चदशाद् बृहद् भरद्वाज ऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया मनो गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥ ५५ ॥

अयं पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य चक्षुर्वैश्वव्यचसं वर्षाश्चाक्षुष्यो जगती वार्षी जगत्या ऽऋक्सममृक्समाच्छुक्रः शुक्रात्सप्तदशः सप्तदशाद्वैरूपं जमदग्निर्ऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया चक्षुर्गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥ ५६ ॥

इदमुत्तरात् स्वस्तस्य श्रोत्रᳪं सौवᳪं शरच्छ्रौत्र्यनुष्टुप् शारद्यनुष्टुभ ऽऐडमैडान्मन्थी मन्थिन ऽएकविᳪंश ऽएकविᳪंशाद्वैराजं विश्वामित्र ऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया श्रोत्रं गृह्णामि प्रजाभ्यः ॥ ५७ ॥

इयमुपरि मतिस्तस्यै वाङ्मात्या हेमन्तो वाच्यः पङ्क्तिर्हैमन्ती पङ्क्त्यै निधनवन्निधनवत ऽआग्रयण ऽआग्रयणात् त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौ त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशाभ्याꣳ शाक्वररैवते विश्वकर्म ऽऋषिः प्रजापतिगृहीतया त्वया वाचं गृह्णामि प्रजाभ्यो लोकं ता ऽइन्द्रम्॥५८

इति त्रयोदशोऽध्यायः

अथ चतुर्दशोऽध्यायः।

ध्रुवक्षितिर्ध्रुवयोनिर्ध्रुवासि ध्रुवं योनिमासीद साधुया।
उख्यस्य केतुं प्रथमं जुषाणाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा॥ १ ॥

कुलायिनी घृतवती पुरन्धिः स्योने सीद सदने पृथिव्याः। अभि त्वा रुद्रा वसवो गृणन्त्विमा ब्रह्म पीपिहि सौभगायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा॥ २ ॥

स्वैर्दक्षैर्दक्षपितेह सीद देवानाꣳ सुम्ने बृहते रणाय।
पितेवैधि सूनव ऽआ सुशेवा स्वावेशा तन्वा संविशस्वाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा॥३॥

पृथिव्याः पुरीषमस्यप्सो नाम तां त्वा विश्वे ऽअभिगृणन्तु देवाः।
स्तोमपृष्ठा घृतवतीह सीद प्रजावदस्मे द्रविणायजस्वाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा॥४॥

अदित्यास्त्वा पृष्ठे सादयाम्यन्तरिक्षस्य धर्त्रीं विष्टम्भनीं दिशामधिपत्नीं भुवनानाम्।
ऊर्मिर्द्रप्सो ऽअपामसि विश्वकर्मा त ऽऋषिरश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा॥ ५ ॥

शुक्रश्च शुचिश्च ग्रैष्मावृतू ऽअग्नेरन्तःश्लेषोऽसि कल्पेतां द्यावापृथिवी कल्पन्तामाप ऽओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ् मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः। ये ऽअग्नयः समनसोऽन्तरा द्यावापृथिवी ऽइमे। ग्रैष्मावृतू ऽअभिकल्पमाना ऽइन्द्रमिव देवा ऽअभिसंविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम्॥ ६ ॥

सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजूर्देवैः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये त्वा वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजूर्वसुभिः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये त्वा

वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजू रुद्रैः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये त्वा वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजूरादित्यैः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये त्वा वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा सजूर्ऋतुभिः सजूर्विधाभिः सजूर्विश्वैर्देवैः सजूर्देवैर्वयोनाधैरग्नये त्वा वैश्वानरायाश्विनाध्वर्यू सादयतामिह त्वा ॥ ७ ॥

प्राणं मे पाह्यपानं मे पाहि व्यानं मे पाहि चक्षुर्मऽउर्व्या विभाहि श्रोत्रं मे श्लोकय। अपः पिन्वौषधीर्जिन्व द्विपादव चतुष्पात् पाहि दिवो वृष्टिमेरय ॥ ८ ॥

मूर्धा वयः प्रजापतिश्छन्दः क्षत्रं वयो मयन्दं छन्दो विष्टम्भो वयोऽधिपतिश्छन्दो विश्वकर्मा वयः परमेष्ठी छन्दो बस्तो वयो विवलं छन्दो वृष्णिर्वयो विशालं छन्दः पुरुषो वयस्तन्द्रं छन्दो व्याघ्रो वयोऽनाधृष्टं छन्दः सिꣳहो वयश्छदिश्छन्दः पष्ठवाड्वयो बृहती छन्दऽउक्षा वयः ककुप् छन्दऽऋषभो वयः सतोबृहती छन्दः ॥ ९ ॥

अनड्वान्वयः पङ्क्तिश्छन्दो धेनुर्वयो जगती छन्दस्त्र्यविर्वयस्त्रिष्टुप् छन्दो दित्यवाड्वयो विराट् छन्दः पञ्चाविर्वयो गायत्री छन्दस्त्रिवत्सो वयऽउष्णिक् छन्दस्तुर्यवाड्वयोऽनुष्टुप् छन्दो लोकं ताऽइन्द्रम् ॥ १० ॥

इन्द्राग्नीऽअव्यथमानामिष्टकां दृꣳहतं युवम् ।
पृष्ठेन द्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षं च विबाधसे ॥ ११ ॥

विश्वकर्मा त्वा सादयत्वन्तरिक्षस्य पृष्ठे व्यचस्वतीं प्रथस्वतीमन्तरिक्षं यच्छान्तरिक्षं दृꣳहान्तरिक्षं मा हिꣳसीः। विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै चरित्राय। वायुष्ट्वाभिपातु मह्या स्वस्त्या छर्दिषा शन्तमेन तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ॥१२॥

राज्ञ्यसि प्राची दिग्विराडसि दक्षिणा दिक् सम्राडसि प्रतीची दिक् स्वराडस्युदीची दिगधिपत्न्यसि बृहती दिक् ॥ १३ ॥

विश्वकर्मा त्वा सादयत्वन्तरिक्षस्य पृष्ठे ज्योतिष्मतीम् ।
विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानाय विश्वं ज्योतिर्यच्छ ।
वायुष्टेऽधिपतिस्तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवा सीद ॥ १४ ॥

नभश्च नभस्यश्च वार्षिकावृतू ऽ अग्नेरन्तःश्लेषोऽसि कल्पेतां द्यावापृथिवी कल्पन्तामाप ऽ ओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ् मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः । ये ऽ अग्नयः समनसोऽन्तरा द्यावापृथिवी ऽ इमे । वार्षिकावृतू ऽ अभिकल्पमाना ऽ इन्द्रमिव देवा ऽ अभिसंविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवे सीदतम् ॥ १५ ॥

इषश्चोर्जश्च शारदावृतू ऽ अग्नेरन्तःश्लेषोऽसि कल्पेतां द्यावापृथिवी कल्पन्तामाप ऽ ओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ् मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः । ये ऽ अग्नयः समनसोऽन्तरा द्यावापृथिवी ऽ इमे । शारदावृतू ऽ अभिकल्पमाना ऽ इन्द्रमिव देवा ऽ अभिसंविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवे सीदतम् ॥ १६ ॥

आयुर्मे पाहि प्राणं मे पाह्यपानं मे पाहि व्यानं मे पाहि चक्षुर्मे पाहि श्रोत्रं मे पाहि वाचं मे पिन्व मनो मे जिन्वात्मानं मे पाहि ज्योतिर्मे यच्छ ॥ १७ ॥

मा छन्दः प्रमा छन्दः प्रतिमा छन्दो ऽ अस्रीवयश्छन्दः पङ्क्तिश्छन्द ऽ उष्णिक् छन्दो बृहती छन्दोऽनुष्टुप् छन्दो विराट् छन्दो गायत्री छन्दस्त्रिष्टुप् छन्दो जगती छन्दः १८॥

पृथिवी छन्दोऽन्तरिक्षं छन्दो द्यौश्छन्दः समाश्छन्दो नक्षत्राणि छन्दो वाक् छन्दो मनश्छन्दः कृषिश्छन्दो हिरण्यं छन्दो गौश्छन्दोऽजाश्छन्दोऽश्वश्छन्दः ॥ १९ ॥

अग्निर्देवता वातो देवता सूर्यो देवता चन्द्रमा देवता वसवो देवता रुद्रा देवतादित्या देवता मरुतो देवता विश्वे देवा देवता बृहस्पतिर्देवतेन्द्रो देवता वरुणो देवता ॥ २० ॥

मूर्धासि राड् ध्रुवासि धरुणा धर्त्र्यसि धरणी ।
आयुषे त्वा वर्चसे त्वा कृष्यै त्वा क्षेमाय त्वा ॥ २१ ॥

यन्त्री राड् यन्त्र्यसि यमनी ध्रुवासि धरित्री ।
इषे त्वोर्जे त्वा रय्यै त्वा पोषाय त्वा लोकं ता ऽ इन्द्रम् ॥ २२ ॥

आशुस्त्रिवृद्भान्तः पञ्चदशो व्योमा सप्तदशो धरुण ऽ एकविंशः प्रतूर्तिरष्टादशस्तपो नवदशोऽभीवर्त्तः सविंशो वर्चो द्वाविंशः सम्भरणस्त्रयोविंशो योनिश्चतुर्विंशो गर्भाः पञ्चविंश ऽ ओजस्त्रिणवः क्रतुरेकत्रिंशः प्रतिष्ठा त्रयस्त्रिंशो ब्रध्नस्य विष्टपं चतुस्त्रिंशो नाकः षट्त्रिंशो विवर्त्तोऽष्टाचत्वारिंशो धर्त्रं चतुष्टोमः ॥ २३ ॥

अग्नेर्भागोऽसि दीक्षाया ऽ आधिपत्यं ब्रह्म स्पृतं त्रिवृत्स्तोम ऽ इन्द्रस्य भागोऽसि विष्णो-

राधिपत्यं क्षत्रꣳ स्पृतं पञ्चदश स्तोमो नृचक्षसां भागोऽसि धातुराधिपत्यं जनित्रꣳ स्पृतꣳ सप्तदश स्तोमो मित्रस्य भागोऽसि वरुणस्याधिपत्यं दिवो वृष्टिर्वात स्पृत ऽ एकविꣳश स्तोमः ॥ २४ ॥

वसूनां भागोऽसि रुद्राणामाधिपत्यं चतुष्पात् स्पृतं चतुर्विꣳश स्तोम ऽ आदित्यानां भागोऽसि मरुतामाधिपत्यं गर्भा स्पृताः पञ्चविꣳश स्तोमो ऽ दित्यै भागो ऽसि पूष्ण ऽ आधिपत्यमोज स्पृतं त्रिणव स्तोमो देवस्य सवितुर्भागोऽसि बृहस्पतेराधिपत्यꣳ समीचीर्दिश स्पृताश्चतुष्टोम स्तोमः ॥ २५ ॥

यवानां भागोऽस्ययवानामाधिपत्यं प्रजा स्पृताश्चतुश्चत्वारिꣳश स्तोम ऽ ऋभूणां भागोऽसि विश्वेषां देवानामाधिपत्यं भूतꣳ स्पृतं त्रयस्त्रिꣳश स्तोमः ॥ २६ ॥

सहश्च सहस्यश्च हैमन्तिकावृतू ऽ अग्नेरन्तःश्लेषोऽसि कल्पेतां द्यावापृथिवी कल्पन्तामाप ऽ ओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ्मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः । ये ऽ अग्नयः समनसोऽन्तरा द्यावापृथिवी ऽ इमे । हैमन्तिकावृतू ऽ अभिकल्पमाना ऽ इन्द्रमिव देवा ऽ अभिसंविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवे सीदतम् ॥ २७ ॥

एकयास्तुवत प्रजा ऽ अधीयन्त प्रजापतिरधिपतिरासीत्तिसृभिरस्तुवत ब्रह्मासृज्यत ब्रह्मणस्पतिरधिपतिरासीत्पञ्चभिरस्तुवत भूतान्यसृज्यन्त भूतानां पतिरधिपतिरासीत्सप्तभिरस्तुवत सप्त ऽ ऋषयोऽसृज्यन्त धाताधिपतिरासीत् ॥ २८ ॥

नवभिरस्तुवत पितरोऽसृज्यन्तादितिरधिपत्न्यासीदेकादशभिरस्तुवत ऽ ऋतवोऽसृज्यन्तार्तवा ऽ अधिपतय ऽ आसँस्त्रयोदशभिरस्तुवत मासा ऽ असृज्यन्त संवत्सरोऽधिपतिरासीत्पञ्चदशभिरस्तुवत क्षत्रमसृज्यतेन्द्रोऽधिपतिरासीत्सप्तदशभिरस्तुवत ग्राम्याः पशवो ऽसृज्यन्त बृहस्पतिरधिपतिरासीत् ॥ २९ ॥

नवदशभिरस्तुवत शूद्रार्यावसृज्येतामहोरात्रे ऽ अधिपत्नी ऽ आस्तामेकविꣳशत्यास्तुवतैकशफाः पशवोऽसृज्यन्त वरुणोऽधिपतिरासीत् त्रयोविꣳशत्यास्तुवत क्षुद्राः पशवोऽसृज्यन्त पूषाधिपतिरासीत्पञ्चविꣳशत्यास्तुवतारण्याः पशवोऽसृज्यन्त वायुरधिपतिरासीत्सप्तविꣳशत्यास्तुवत द्यावापृथिवी व्यैतां वसवो रुद्रा ऽ आदित्या ऽ अनुव्यायँस्त ऽ एवाधिपतय ऽ आसन् ॥ ३० ॥

नवविंशत्यास्तुवत वनस्पतयोऽसृज्यन्त सोमोऽधिपतिरासीदेकत्रिंशतास्तुवत प्रजाऽ असृज्यन्त यवाश्चायवाश्चाधिपतय ऽ आसँस्त्रयस्त्रिंशतास्तुवत भूतान्यशाम्यन्प्रजापतिः परमेष्ठ्यधिपतिरासील्लोकं ता ऽ इन्द्रम् ॥ ३१ ॥

इति चतुर्दशोऽध्यायः ।

अथ पञ्चदशोऽध्यायः ।

अग्ने जातान्प्रणुदा नः सपत्नान्प्रत्यजातान्नुद जातवेदः ।
अधि नो ब्रूहि सुमना ऽ अहेडँस्तव स्याम शर्मँस्त्रिवरूथ ऽ उद्भौ ॥ १ ॥

सहसा जातान्प्रणुदा नः सपत्नान्प्रत्यजाताञ्जातवेदो नुदस्व ।
अधि नो ब्रूहि सुमनस्यमानो वयंस्याम प्रणुदा नः सपत्नान् ॥ २ ॥

षोडशी स्तोम ऽ ओजो द्रविणं चतुश्चत्वारिंश स्तोमो वर्चो द्रविणम् ।
अग्नेः पुरीषमस्यप्सो नाम तां त्वा विश्वे ऽ अभिगृणन्तु देवाः ।
स्तोमपृष्ठा घृतवतीह सीद प्रजावदस्मे द्रविणायजस्व ॥ ३ ॥

एवश्छन्दो वरिवश्छन्दः शम्भूश्छन्दः परिभूश्छन्द ऽ आच्छच्छन्दो मनश्छन्दो व्यचश्छन्दः सिन्धुश्छन्दः समुद्रश्छन्दः सरिरं छन्दः ककुप्छन्दस्त्रिककुप्छन्दः काव्यं छन्दो ऽ अङ्कुपं छन्दोऽक्षरपङ्क्तिश्छन्दः पदपङ्क्तिश्छन्दो विष्टारपङ्क्तिश्छन्दः क्षुरोभ्रजश्छन्दः ॥ ४ ॥

आच्छच्छन्दः प्रच्छच्छन्दः संयच्छन्दो वियच्छन्दो बृहच्छन्दो रथन्तरञ्छन्दो निकायश्छन्दो विवधश्छन्दो गिरश्छन्दो भ्रजश्छन्दः संस्तुप्छन्दोऽनुष्टुप्छन्द ऽ एवश्छन्दो वरिवश्छन्दो वयश्छन्दो वयस्कृच्छन्दो विष्पर्धाश्छन्दो विशालं छन्दश्छदिश्छन्दो दूरोहणं छन्दस्तन्द्रं छन्दो ऽ अङ्काङ्कं छन्दः ॥ ५ ॥

रश्मिना सत्याय सत्यं जिन्व प्रेतिना धर्मणा धर्मं जिन्वान्वित्या दिवा दिवं जिन्व सन्धिनान्तरिक्षेणान्तरिक्षं जिन्व प्रतिधिना पृथिव्या पृथिवीं जिन्व विष्टम्भेन वृष्ट्या वृष्टिं जिन्व प्रवयाह्नाहर्जिन्वानुया रात्र्या रात्रीं जिन्वोशिजा वसुभ्यो वसूञ्जिन्व प्रकेतेनादित्येभ्य ऽ आदित्याञ्जिन्व ॥ ६ ॥

तन्तुना रायस्पोषेण रायस्पोषं जिन्व सꣳसर्पेण श्रुताय श्रुतं जिन्वैडेनौषधीभिरोषधीर्जिन्वोत्तमेन तनूभिस्तनूर्जिन्व वयोधसाधीतेनाधीतं जिन्वाभिजिता तेजसा तेजो जिन्व ॥७॥

प्रतिपदसि प्रतिपदे त्वानुपदस्यनुपदे त्वा सम्पदसि सम्पदे त्वा तेजोऽसि तेजसे त्वा ॥८

त्रिवृदसि त्रिवृते त्वा प्रवृदसि प्रवृते त्वा विवृदसि विवृते त्वा सवृदसि सवृते त्वाक्रमोऽस्याक्रमाय त्वा संक्रमोऽसि संक्रमाय त्वोत्क्रमोऽस्युत्क्रमाय त्वोत्क्रान्तिरस्युत्क्रान्त्यै त्वाधिपतिनोर्जोर्जं जिन्व ॥ ९ ॥

राज्ञ्यसि प्राची दिग्वसवस्ते देवा ऽअधिपतयोऽग्निर्हेतीनां प्रतिधर्ता त्रिवृत् त्वा स्तोमः पृथिव्याꣳ श्रयत्वाज्यमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु रथन्तरꣳ साम प्रतिष्ठित्या ऽअन्तरिक्ष ऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानं च सादयन्तु ॥ १० ॥

विराडसि दक्षिणा दिग्रुद्रास्ते देवा ऽअधिपतय ऽइन्द्रो हेतीनां प्रतिधर्ता पञ्चदशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याꣳ श्रयतु प्रऽउगमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु बृहत्साम प्रतिष्ठित्या ऽअन्तरिक्ष ऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानं च सादयन्तु ॥ ११ ॥

सम्राडसि प्रतीची दिगादित्यास्ते देवा ऽअधिपतयो वरुणो हेतीनां प्रतिधर्ता सप्तदशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याꣳ श्रयतु मरुत्वतीयमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु वैरूपꣳ साम प्रतिष्ठित्या ऽअन्तरिक्ष ऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानं च सादयन्तु ॥१२॥

स्वराडस्युदीची दिङ् मरुतस्ते देवा ऽअधिपतयः सोमो हेतीनां प्रतिधर्तैकविꣳशस्त्वा स्तोमः पृथिव्याꣳ श्रयतु निष्केवल्यमुक्थमव्यथायै स्तभ्नातु वैराजꣳ साम प्रतिष्ठित्या ऽअन्तरिक्ष ऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानं च सादयन्तु ॥१३॥

अधिपत्न्यसि बृहती दिग्विश्वे ते देवा ऽअधिपतयो बृहस्पतिर्हेतीनां प्रतिधर्ता त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशौ त्वा स्तोमौ पृथिव्याꣳ श्रयतां वैश्वदेवाग्निमारुते ऽउक्थे ऽअव्यथायै स्तभ्नीताꣳ शाक्वररैवते सामनी प्रतिष्ठित्या ऽअन्तरिक्ष ऽऋषयस्त्वा प्रथमजा देवेषु

दिवो मात्रया वरिम्णा प्रथन्तु विधर्ता चायमधिपतिश्च ते त्वा सर्वे संविदाना नाकस्य पृष्ठे स्वर्गे लोके यजमानं च सादयन्तु ॥ १४ ॥

अयं पुरो हरिकेशः सूर्यरश्मिस्तस्य रथगृत्सश्च रथौजाश्च सेनानीग्रामण्यौ । पुञ्जिकस्थला च ऋतुस्थला चाप्सरसौ दङ्क्ष्णवः पशवो हेतिः पौरुषेयो वधः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥ १५ ॥

अयं दक्षिणा विश्वकर्मा तस्य रथस्वनश्च रथेचित्रश्च सेनानीग्रामण्यौ । मेनका च सहजन्या चाप्सरसौ यातुधाना हेती रक्षांसि प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥ १६ ॥

अयं पश्चाद्विश्वव्यचास्तस्य रथप्रोतश्चासमरथश्च सेनानीग्रामण्यौ । प्रम्लोचन्ती चानुम्लोचन्ती चाप्सरसौ व्याघ्रा हेतिः सर्पाः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥ १७ ॥

अयमुत्तरात्संयद्वसुस्तस्य तार्क्ष्यश्चारिष्टनेमिश्च सेनानीग्रामण्यौ । विश्वाची च घृताची चाप्सरसावापो हेतिर्वातः प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥ १८ ॥

अयमुपर्यर्वाग्वसुस्तस्य सेनजिच्च सुषेणश्च सेनानीग्रामण्यौ । उर्वशी च पूर्वचित्तिश्चाप्सरसाववस्फूर्जन्हेतिर्विद्युत्प्रहेतिस्तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥ १९ ॥

अग्निर्मूर्धा दिवः ककुत्पतिः पृथिव्याऽअयम् । अपांरेतांसि जिन्वति ॥ २० ॥

अयमग्निः सहस्रिणो वाजस्य शतिनस्पतिः । मूर्धा कवी रयीणाम् ॥ २१ ॥

त्वामग्ने पुष्करादध्यथर्वा निरमन्थत । मूर्ध्नो विश्वस्य वाघतः ॥ २२ ॥

भुवो यज्ञस्य रजसश्च नेता यत्रा नियुद्भिः सचसे शिवाभिः ।
दिवि मूर्धानं दधिषे स्वर्षां जिह्वामग्ने चकृषे हव्यवाहम् ॥ २३ ॥

अबोध्यग्निः समिधा जनानां प्रति धेनुमिवायतीमुषासम् ।
यह्वाऽइव प्र वयामुज्जिहानाः प्र भानवः सिस्रते नाकमच्छ ॥ २४ ॥

अवोचाम कवये मेध्याय वचो वन्दारु वृषभाय वृष्णे ।
गविष्ठिरो नमसा स्तोममग्नौ दिवीव रुक्ममुरुव्यञ्चमश्रेत् ॥ २५ ॥

अयमिह प्रथमो धायि धातृभिर्होता यजिष्ठो ऽ अध्वरेष्वीड्यः ।
यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रं विभ्वं विशे-विशे ॥ २६ ॥

जनस्य गोपा ऽ अजनिष्ट जागृविरग्निः सुदक्षः सुविताय नव्यसे ।
घृतप्रतीको बृहता दिविस्पृशा द्युमद्विभाति भरतेभ्यः शुचिः ॥ २७ ॥

त्वामग्ने ऽ अङ्गिरसो गुहा हितमन्वविन्दञ्छिश्रियाणं वने-वने ।
स जायसे मथ्यमानः सहो महत्त्वामाहुः सहसस्पुत्रमङ्गिरः ॥ २८ ॥

सखायः सं वः सम्यञ्चमिषꣳ स्तोमं चाग्नये ।
वर्षिष्ठाय क्षितीनामूर्जो नप्त्रे सहस्वते ॥ २९ ॥

सꣳ-समिद्युवसे वृषन्नग्ने विश्वान्यर्य ऽ आ ।
इडस्पदे समिध्यसे स नो वसून्याभर ॥ ३० ॥

त्वां चित्रश्रवस्तम हवन्ते विक्षु जन्तवः ।
शोचिष्केशं पुरुप्रियाग्ने हव्याय वोढवे ॥ ३१ ॥

एना वो ऽ अग्निं नमसोर्जो नपातमाहुवे ।
प्रियं चेतिष्ठमरतिꣳ स्वध्वरं विश्वस्य दूतममृतम् ॥ ३२ ॥

विश्वस्य दूतममृतं विश्वस्य दूतममृतम् ।
स योजते ऽ अरुषा विश्वभोजसा स दुद्रवत्स्वाहुतः ॥ ३३ ॥

स दुद्रवत् स्वाहुतः स दुद्रवत् स्वाहुतः ।
सुब्रह्मा यज्ञः सुशमी वसूनां देवꣳ राधो जनानाम् ॥ ३४ ॥

अग्ने वाजस्य गोमत ऽ ईशानः सहसो यहो । अस्मे धेहि जातवेदो महि श्रवः ॥ ३५ ॥

स ऽ इधानो वसुष्कविरग्निरीडेन्यो गिरा । रेवदस्मभ्यं पुर्वणीक दीदिहि ॥ ३६ ॥

क्षपो राजन्नुत त्मनाग्ने वस्तोरुतोषसः । स तिग्मजम्भ रक्षसो दह प्रति ॥ ३७ ॥

भद्रो नोऽअग्निराहुतो भद्रा रातिः सुभग भद्रोऽअध्वरः। भद्राऽउत प्रशस्तयः ३८॥

भद्राऽउत प्रशस्तयो भद्रं मनः कृणुष्व वृत्रतूर्ये । येना समत्सु सासहः ॥ ३९ ॥

येना समत्सु सासहोऽव स्थिरा तनुहि भूरि शर्धताम् । वनेमा तेऽअभिष्टिभिः ॥४०॥

अग्निं तं मन्ये यो वसुरस्तं यं यन्ति धेनवः ।
अस्तमर्वन्तऽआशवोऽस्तं नित्यासो वाजिनऽइषꣳ स्तोतृभ्यऽआभर ॥ ४१ ॥

सोऽअग्निर्यो वसुर्गृणे सं यमायन्ति धेनवः ।
समर्वन्तो रघुद्रुवः सꣳ सुजातासः सूरयऽइषꣳ स्तोतृभ्यऽआभर ॥ ४२ ॥

उभे सुश्चन्द्र सर्पिषो दर्वी श्रीणीषऽआसनि ।
उतो नऽउत्पुपूर्याऽउक्थेषु शवसस्पतऽइषꣳ स्तोतृभ्यऽआभर ॥ ४३ ॥

अग्ने तमद्याश्वं न स्तोमैः क्रतुं न भद्रꣳ हृदिस्पृशम् । ऋध्यामा तऽओहैः ॥ ४४ ॥

अधा ह्यग्ने क्रतोर्भद्रस्य दक्षस्य साधोः । रथीर्ऋतस्य बृहतो बभूथ ॥ ४५ ॥

एभिर्नोऽअर्कैर्भवा नोऽअर्वाङ् स्वर्ण ज्योतिः ।
अग्ने विश्वेभिः सुमनाऽअनीकैः ॥ ४६ ॥

अग्निꣳ होतारं मन्ये दास्वन्तं वसुꣳ सूनुꣳ सहसो जातवेदसं विप्रं न जातवेदसम् ।
यऽऊर्ध्वया स्वध्वरो देवो देवाच्या कृपा ।
घृतस्य विभ्राष्टिमनुवष्टि शोचिषाजुह्वानस्य सर्पिषः ॥ ४७ ॥

अग्ने त्वं नोऽअन्तमऽउत त्राता शिवो भवा वरूथ्यः ।
वसुरग्निर्वसुश्रवाऽअच्छा नक्षि द्युमत्तमꣳ रयिन्दाः ।
तं त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः ॥ ४८ ॥

येनऽऋषयस्तपसा सत्रमायन्निन्धानाऽअग्निꣳ स्वराभरन्तः ।
तस्मिन्नहं निदधे नाकेऽअग्निं यमाहुर्मनव स्तीर्णबर्हिषम् ॥ ४९ ॥

तं पत्नीभिरनुगच्छेम देवाः पुत्रैर्भ्रातृभिरुत वा हिरण्यैः।
नाकं गृभ्णानाः सुकृतस्य लोके तृतीये पृष्ठेऽअधि रोचने दिवः ॥ ५० ॥

आ वाचो मध्यमरुहद्भुरण्युरयमग्निः सत्पतिश्चेकितानः ।
पृष्ठे पृथिव्या निहितो दविद्युतदधस्पदं कृणुतां ये पृतन्यवः ॥ ५१ ॥

अयमग्निर्वीरतमो वयोधाः सहस्रियो द्योततामप्रयुच्छन् ।
विभ्राजमानः सरिरस्य मध्य ऽउप प्रयाहि दिव्यानि धाम ॥ ५२ ॥

सम्प्रच्यवध्वमुप सम्प्रयाताग्ने पथो देवयानान् कृणुध्वम् ।
पुनः कृण्वाना पितरा युवानान्वाताᳬसीत् त्वयि तन्तुमेतम् ॥ ५३ ॥

उद्बुध्यस्वाग्ने प्रतिजागृहि त्वमिष्टापूर्ते सᳬसृजेथामयं च ।
अस्मिन्त्सधस्थेऽ अध्युत्तरस्मिन् विश्वे देवा यजमानश्च सीदत ॥ ५४ ॥

येन वहसि सहस्रं येनाग्ने सर्ववेदसम् । तेनेमं यज्ञं नो नय स्वर्देवेषु गन्तवे ॥ ५५ ॥

अयं ते योनिर्ऋत्वियो यतो जातोऽ अरोचथाः ।
तं जानन्नग्न ऽआरोहाथा नो वर्धया रयिम् ॥ ५६ ॥

तपश्च तपस्यश्च शैशिरावृतू ऽ अग्नेरन्तःश्लेषोऽसि कल्पेतां द्यावापृथिवी कल्पन्तामाप ऽ ओषधयः कल्पन्तामग्नयः पृथङ् मम ज्यैष्ठ्याय सव्रताः । ये ऽअग्नयः समनसोऽन्तरा द्यावापृथिवी ऽ इमे । शैशिरावृतूऽअभिकल्पमाना ऽइन्द्रमिव देवा ऽअभिसंविशन्तु तया देवतयाङ्गिरस्वद्ध्रुवे सीदतम् ॥ ५७ ॥

परमेष्ठी त्वा सादयतु दिवस्पृष्ठे ज्योतिष्मतीम् ।
विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानाय विश्वं ज्योतिर्यच्छ ।
सूर्यस्तेऽधिपतिस्तया देवतयाऽङ्गिरस्वद् ध्रुवा सीद ॥ ५८ ॥

लोकं पृण छिद्रं पृणाथो सीद ध्रुवा त्वम् ।
इन्द्राग्नी त्वा बृहस्पतिरस्मिन् योनावसीषदन् ॥ ५९ ॥

ता ऽअस्य सूददोहसः सोमᳬ श्रीणन्ति पृश्नयः ।
जन्मन्देवानां विशस्त्रिष्वारोचने दिवः ॥ ६० ॥

इन्द्रं विश्वा ऽअवीवृधन्त्समुद्रव्यचसं गिरः ।
रथीतमᳬ रथीनां वाजानाᳬ सत्पतिं पतिम् ॥ ६१ ॥

प्रोथदश्वो न यवसेऽविष्यन्यदा महः संवरणाद्व्यस्थात् ।
आदस्य वातो ऽअनुवाति शोचिरध स्म ते व्रजनं कृष्णमस्ति ॥ ६२ ॥

आयोष्ट्वा सदने सादयाम्यवतश्छायायाᳬ समुद्रस्य हृदये ।
रश्मीवतीं भास्वतीमा या द्यां भास्यापृथिवीमोर्वन्तरिक्षम् ॥ ६३ ॥

परमेष्ठी त्वा सादयतु दिवस्पृष्ठे व्यचस्वतीं प्रथस्वतीं दिवं यच्छ दिवं दृᳬह दिवं मा हिᳬसीः । विश्वस्मै प्राणायापानाय व्यानायोदानाय प्रतिष्ठायै चरित्राय । सूर्यस्त्वाभिपातु मह्या स्वस्त्या छर्दिषा शन्तमेन तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवे सीदतम् ॥६४॥

सहस्रस्य प्रमासि सहस्रस्य प्रतिमासि सहस्रस्योन्मासि साहस्रोऽसि सहस्राय त्वा ॥६५॥

इति पञ्चदशोऽध्यायः ।

अथ षोडशोऽध्यायः ।

नमस्ते रुद्र मन्यव ऽउतो त ऽइषवे नमः । बाहुभ्यामुत ते नमः ॥ १ ॥
या ते रुद्र शिवा तनूरघोरापापकाशिनी ।
तया नस्तन्वा शन्तमया गिरिशन्ताभिचाकशीहि ॥ २ ॥

यामिषुं गिरिशन्त हस्ते बिभर्ष्यस्तवे ।
शिवां गिरित्र तां कुरु मा हिᳬसीः पुरुषं जगत् ॥ ३ ॥

शिवेन वचसा त्वा गिरिशाच्छा वदामसि ।
यथा नः सर्वमिज्जगदयक्ष्मᳬ सुमना ऽअसत् ॥ ४ ॥

अध्यवोचदधिवक्ता प्रथमो दैव्यो भिषक् ।
अहीँश्च सर्वाञ्जम्भयन्त्सर्वाश्च यातुधान्योऽधराचीः परासुव ॥ ५ ॥

असौ यस्ताम्रो ऽअरुण ऽउत बभ्रुः सुमङ्गलः ।
ये चैनᳬ रुद्रा ऽअभितो दिक्षु श्रिताः सहस्रशोऽवैषाᳬ हेड ऽईमहे ॥ ६ ॥

असौ योऽवसर्पति नीलग्रीवो विलोहितः ।
उतैनं गोपा ऽअदृश्रन्नदृश्रन्नुदहार्यः स दृष्टो मृडयाति नः ॥ ७ ॥

नमोऽस्तु नीलग्रीवाय सहस्राक्षाय मीढुषे ।
अथो ये ऽअस्य सत्वानोऽहं तेभ्योऽकरं नमः ॥ ८ ॥

प्रमुञ्च धन्वनस्त्वमुभयोरात्न्योर्ज्याम् ।
याश्च ते हस्त ऽइषवः परा ता भगवो वप ॥ ९ ॥

विज्यं धनुः कपर्दिनो विशल्यो बाणवाँ २ ऽउत ।
अनेशन्नस्य या ऽइषव ऽआभुरस्य निषङ्गधिः ॥ १० ॥

या ते हेतिर्मीढुष्टम हस्ते बभूव ते धनुः ।
तयास्मान्विश्वतस्त्वमयक्ष्मया परिभुज ॥ ११ ॥
परि ते धन्वनो हेतिरस्मान्वृणक्तु विश्वतः
अथो य ऽइषुधिस्तवारे ऽअस्मन्निधेहि तम् ॥ १२ ॥

अवतत्य धनुष्ट्वꣳ सहस्राक्ष शतेषुधे ।
निशीर्य शल्यानां मुखा शिवो नः सुमना भव ॥ १३ ॥

नमस्त ऽआयुधायानातताय धृष्णवे । उभाभ्यामुत ते नमो बाहुभ्यां तव धन्वने ॥१४

मा नो महान्तमुत मा नो ऽअर्भकं मा न ऽउक्षन्तमुत मा न ऽउक्षितम् ।
मा नो वधीः पितरं मोत मातरं मा नः प्रियास्तन्वो रुद्र रीरिषः ॥ १५ ॥

मा नस्तोके तनये मा न ऽआयुषि मा नो गोषु मा नो ऽअश्वेषु रीरिषः ।
मा नो वीरान् रुद्र भामिनो वधीर्हविष्मन्तः सदमित् त्वा हवामहे ॥ १६ ॥

नमो हिरण्यबाहवे सेनान्ये दिशां च पतये नमो नमो वृक्षेभ्यो हरिकेशेभ्यः पशूनां पतये नमो नमः शष्पिञ्जराय त्विषीमते पथीनां पतये नमो नमो हरिकेशायोपवीतिने पुष्टानां पतये नमः ॥ १७ ॥

नमो बभ्लुशाय व्याधिनेऽन्नानां पतये नमो नमो भवस्य हेत्यै जगतां पतये नमो नमो रुद्रायाततायिने क्षेत्राणां पतये नमो नमः सूतायाहन्त्यै वनानां पतये नमः ॥ १८ ॥

नमो रोहिताय स्थपतये वृक्षाणां पतये नमो नमो भुवन्तये वारिवस्कृतायौषधीनां पतये नमो नमो मन्त्रिणे वाणिजाय कक्षाणां पतये नमो नम ऽउच्चैर्घोषायाक्रन्दयते पत्तीनां पतये नमः ॥ १९ ॥

नमः कृत्स्नायतया धावते सत्वनां पतये नमो नमः सहमानाय निव्याधिने ऽआव्याधिनीनां पतये नमो नमो निषङ्गिणे ककुभाय स्तेनानां पतये नमो नमो निचेरवे परिचरायारण्यानां पतये नमः ॥ २० ॥

नमो वञ्चते परिवञ्चते स्तायूनां पतये नमो नमो निषङ्गिण ऽइषुधिमते तस्कराणां पतये नमो नमः सृकायिभ्यो जिघांसद्भ्यो मुष्णतां पतये नमो नमोऽसिमद्भ्यो नक्तञ्चरद्भ्यो विकृन्तानां पतये नमः ॥ २१ ॥

नम ऽउष्णीषिणे गिरिचराय कुलुञ्चानां पतये नमो नम ऽइषुमद्भ्यो धन्वायिभ्यश्च वो नमो नम ऽआतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमो नम ऽआयच्छद्भ्योऽस्यद्भ्यश्च वो नमः २२

नमो विसृजद्भ्यो विध्यद्भ्यश्च वो नमो नमः स्वपद्भ्यो जाग्रद्भ्यश्च वो नमो नमः शयानेभ्य ऽआसीनेभ्यश्च वो नमो नमस्तिष्ठद्भ्यो धावद्भ्यश्च वो नमः ॥ २३ ॥

नमः सभाभ्यः सभापतिभ्यश्च वो नमो नमोऽश्वेभ्योऽश्वपतिभ्यश्च वो नमो नम ऽआव्याधिनीभ्यो विविध्यन्तीभ्यश्च वो नमो नम ऽउगणाभ्यस्तृंहतीभ्यश्च वो नमः २४॥

नमो गणेभ्यो गणपतिभ्यश्च वो नमो नमो व्रातेभ्यो व्रातपतिभ्यश्च वो नमो नमो गृत्सेभ्यो गृत्सपतिभ्यश्च वो नमो नमो विरूपेभ्यो विश्वरूपेभ्यश्च वो नमः ॥ २५ ॥

नमः सेनाभ्यः सेनानिभ्यश्च वो नमो नमो रथिभ्यो ऽअरथेभ्यश्च वो नमो नमः क्षत्तृभ्यः संग्रहीतृभ्यश्च वो नमो नमो महद्भ्यो ऽअर्भकेभ्यश्च वो नमः ॥ २६ ॥

नमस्तक्षभ्यो रथकारेभ्यश्च वो नमो नमः कुलालेभ्यः कर्मारेभ्यश्च वो नमो नमो निषादेभ्यः पुञ्जिष्ठेभ्यश्च वो नमो नमः श्वनिभ्यो मृगयुभ्यश्च वो नमः ॥ २७ ॥

नमः श्वभ्यः श्वपतिभ्यश्च वो नमो नमो भवाय च रुद्राय च नमः शर्वाय च पशुपतये च नमो नीलग्रीवाय च शितिकण्ठाय च ॥ २८ ॥

नमः कपर्दिने च व्युप्तकेशाय च नमः सहस्राक्षाय च शतधन्वने च नमो गिरिशयाय च शिपिविष्टाय च नमो मीढुष्टमाय चेषुमते च ॥ २९ ॥

नमो ह्रस्वाय च वामनाय च नमो बृहते च वर्षीयसे च नमो वृद्धाय च सवृधे च नमोऽग्र्याय च प्रथमाय च ॥ ३० ॥

नम॑ऽआशवे॑ चाजिराय॑ च॒ नम॒: शीघ्र्या॑य च॒ शीभ्या॑य च॒ नम॒ऽऊर्म्या॑य चावस्वन्याय च॒ नमो॑ नादेयाय॑ च॒ द्वीप्या॑य च ॥ ३१ ॥

नमो॑ ज्येष्ठाय॑ च कनिष्ठाय॑ च॒ नम॑: पूर्वजाय॑ चापरजाय॑ च॒ नमो॑ मध्यमाय॑ चापगल्भाय॑ च॒ नमो॑ जघन्याय च बुध्न्याय च ॥ ३२ ॥

नम॒: सोभ्या॑य च प्रतिसर्याय च॒ नमो॒ याम्या॑य च॒ क्षेम्या॑य च॒ नम॒: श्लोक्या॑य चावसान्याय च॒ नम॑ऽउर्वर्याय च॒ खल्या॑य च ॥ ३३ ॥

नमो॒ वन्या॑य च॒ कक्ष्या॑य च॒ नम॑: श्रवाय॑ च प्रतिश्रवाय॑ च॒ नम॑ऽआशुषेणाय चाशुरथाय च॒ नम॒: शूराय॑ चावभेदिने॑ च ॥ ३४ ॥

नमो॑ बिल्मिने॑ च कवचिने॑ च॒ नमो॑ वर्मिणे॑ च वरूथिने॑ च॒ नम॑: श्रुताय॑ च श्रुतसेनाय॑ च॒ नमो॑ दुन्दुभ्याय चाहनन्याय च ॥ ३५ ॥

नमो॑ धृष्णवे॑ च प्रमृशाय॑ च॒ नमो॑ निषङ्गिणे॑ चेषुधिमते॑ च॒ नम॑स्तीक्ष्णेषवे चायुधिने॑ च॒ नम॑: स्वायुधाय॑ च सुधन्वने च ॥ ३६ ॥

नम॒: स्रुत्या॑य च॒ पथ्या॑य च॒ नम॒: काट्या॑य च॒ नीप्या॑य च॒ नम॒: कुल्या॑य च सरस्याय च॒ नमो॑ नादेयाय॑ च वैशन्ताय॑ च ॥ ३७ ॥

नम॒: कूप्या॑य चावट्याय च॒ नमो॒ वीध्र्या॑य चातप्याय च॒ नमो॒ मेघ्या॑य च विद्युत्याय च॒ नमो॒ वर्ष्या॑य चावर्ष्याय॑ च ॥ ३८ ॥

नमो॒ वात्या॑य च॒ रेष्म्या॑य च॒ नमो॑ वास्तव्याय च वास्तुपाय॑ च॒ नम॒: सोमा॑य च रुद्राय॑ च॒ नम॑स्ताम्राय॑ चारुणाय॑ च ॥ ३९ ॥

नम॑: शङ्गवे॑ च पशुपतये च॒ नम॑ऽउग्राय॑ च भीमाय॑ च॒ नमो॑ऽग्रेवधाय॑ च दूरेवधाय॑ च॒ नमो॑ हन्त्रे च॒ हनीयसे च॒ नमो॑ वृक्षेभ्यो॒ हरि॑केशेभ्यो॒ नम॑स्ताराय॑ ॥ ४० ॥

नम॑: शम्भवाय॑ च मयोभवाय॑ च॒ नम॑: शङ्कराय॑ च मयस्कराय॑ च॒ नम॑: शिवाय॑ च शिवतराय च ॥ ४१ ॥

नम॒: पार्या॑य चावार्याय च॒ नम॑: प्रतरणाय चोत्तरणाय च॒ नम॒स्तीर्थ्या॑य च॒ कूल्या॑य च॒ नम॒: शष्प्या॑य च॒ फेन्या॑य च ॥ ४२ ॥

नमः सिकत्याय च प्रवाह्याय च नमः किंशिलाय च क्षयणाय च नमः कपर्दिने च पुलस्तये च नमऽइरिण्याय च प्रपथ्याय च ॥ ४३ ॥

नमो व्रज्याय च गोष्ठ्याय च नमस्तल्प्याय च गेह्याय च नमो हृदय्याय च निवेष्प्याय च नमः काट्याय च गह्वरेष्ठाय च ॥ ४४ ॥

नमः शुष्क्याय च हरित्याय च नमः पांसव्याय च रजस्याय च नमो लोप्याय चोलप्याय च नमऽऊर्व्याय च सूर्व्याय च ॥ ४५ ॥

नमः पर्णाय च पर्णशदाय च नमऽउद्गुरमाणाय चाभिघ्नते च नमऽआखिदते च प्रखिदते च नमऽइषुकृद्भ्यो धनुष्कृद्भ्यश्च वो नमो नमो वः किरिकेभ्यो देवानांहृदयेभ्यो नमो विचिन्वत्केभ्यो नमो विक्षिणत्केभ्यो नमऽआनिर्हतेभ्यः ॥ ४६ ॥

द्रापेऽअन्धसस्पते दरिद्र नीललोहित ।
आसां प्रजानामेषां पशूनां मा भेर्मा रोङ्मो च नः किंचनाममत् ॥ ४७ ॥

इमा रुद्राय तवसे कपर्दिने क्षयद्वीराय प्रभरामहे मतीः ।
यथा शमसद्द्विपदे चतुष्पदे विश्वं पुष्टं ग्रामेऽअस्मिन्ननातुरम् ॥ ४८ ॥

या ते रुद्र शिवा तनूः शिवा विश्वाहा भेषजी ।
शिवा रुतस्य भेषजी तया नो मृड जीवसे ॥ ४९ ॥

परि नो रुद्रस्य हेतिर्वृणक्तु परि त्वेषस्य दुर्मतिरघायोः ।
अव स्थिरा मघवद्भ्यस्तनुष्व मीढ्वस्तोकाय तनयाय मृड ॥ ५० ॥

मीढुष्टम शिवतम शिवो नः सुमना भव ।
परमे वृक्षऽआयुधं निधाय कृत्तिं वसानऽआचर पिनाकं बिभ्रदागहि ॥ ५१ ॥

विकिरिद्र विलोहित नमस्तेऽअस्तु भगवः ।
यास्ते सहस्रंहेतयोऽन्यमस्मन्निवपन्तु ताः ॥ ५२ ॥

सहस्राणि सहस्रशो बाह्वोस्तव हेतयः । तासामीशानो भगवः पराचीना मुखा कृधि ॥५३

असंख्याता सहस्राणि ये रुद्राऽअधि भूम्याम् ।
तेषांसहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥ ५४ ॥

अस्मिन् महत्यर्णवेऽन्तरिक्षे भवा ऽअधि ।
तेषांᳯं सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥ ५५ ॥

नीलग्रीवाः शितिकण्ठा दिवᳯं रुद्रा ऽउपश्रिताः ।
तेषांᳯं सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥ ५६ ॥

नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा ऽअधः क्षमाचराः ।
तेषांᳯं सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥ ५७ ॥

ये वृक्षेषु शष्पिञ्जरा नीलग्रीवा विलोहिताः ।
तेषांᳯं सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥ ५८ ॥

ये भूतानामधिपतयो विशिखासः कपर्दिनः ।
तेषांᳯं सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥ ५९ ॥

ये पथां पथिरक्षय ऽऐलबृदा ऽआयुर्युधः ।
तेषांᳯं सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥ ६० ॥

ये तीर्थानि प्रचरन्ति सृकाहस्ता निषङ्गिणः ।
तेषांᳯं सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥ ६१ ॥

येऽन्नेषु विविध्यन्ति पात्रेषु पिबतो जनान् ।
तेषांᳯं सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥ ६२ ॥

य ऽएतावन्तश्च भूयांᳯसश्च दिशो रुद्रा वितस्थिरे ।
तेषांᳯं सहस्रयोजनेऽव धन्वानि तन्मसि ॥ ६३ ॥

नमोऽस्तु रुद्रेभ्यो ये दिवि येषां वर्षमिषवः । तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः । तेभ्यो नमो ऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥ ६४ ॥

नमोऽस्तु रुद्रेभ्यो येऽन्तरिक्षे येषां वात ऽइषवः । तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः । तेभ्यो नमो ऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥ ६५ ॥

नमोऽस्तु रुद्रेभ्यो ये पृथिव्यां येषामन्नमिषवः । तेभ्यो दश प्राचीर्दश दक्षिणा दश प्रतीचीर्दशोदीचीर्दशोर्ध्वाः । तेभ्यो नमोऽअस्तु ते नोऽवन्तु ते नो मृडयन्तु ते यं द्विष्मो यश्च नो द्वेष्टि तमेषां जम्भे दध्मः ॥ ६६ ॥

इति षोडशोऽध्यायः ।

अथ सप्तदशोऽध्यायः ।

अश्मन्नूर्जं पर्वते शिश्रियाणामद्भ्यऽओषधीभ्यो वनस्पतिभ्योऽअधि सम्भृतं पयः । तां नऽइषमूर्जं धत्त मरुतः सꣳरराणाऽअश्मँस्ते क्षुन्मयि तऽऊर्ग्यं द्विष्मस्तं ते शुगृच्छतु ॥ १ ॥

इमा मेऽअग्नऽइष्टका धेनवः सन्त्वेका च दश च दश च शतं च शतं च सहस्रं च सहस्रं चायुतं चायुतं च नियुतं च नियुतं च प्रयुतं चार्बुदं च न्यर्बुदं च समुद्रश्च मध्यं चान्तश्च परार्धश्चैता मेऽअग्नऽइष्टका धेनवः सन्त्वमुत्रामुष्मिँल्लोके ॥ २ ॥

ऋतव स्थऽऋतावृधऽऋतुष्ठा स्थऽऋतावृधः ।
घृतश्चुतो मधुश्चुतो विराजो नाम कामदुघाऽअक्षीयमाणाः ॥ ३ ॥

समुद्रस्य त्वावकयाग्ने परिव्ययामसि । पावकोऽअस्मभ्यꣳ शिवो भव ॥ ४ ॥

हिमस्य त्वा जरायुणाग्ने परिव्ययामसि । पावकोऽअस्मभ्यꣳ शिवो भव ॥ ५ ॥

उप ज्मन्नुप वेतसेऽवतर नदीष्वा । अग्ने पित्तमपामसि मण्डूकि ताभिरागहि सेमं नो यज्ञं पावकवर्णꣳ शिवं कृधि ॥ ६ ॥

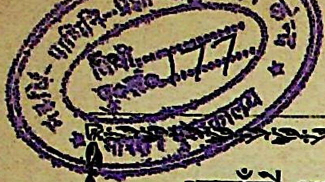
अपामिदं न्ययनꣳ समुद्रस्य निवेशनम् ।
अन्याँस्तेऽअस्मत्तपन्तु हेतयः पावकोऽअस्मभ्यꣳ शिवो भव ॥ ७ ॥

अग्ने पावक रोचिषा मन्द्रया देव जिह्वया । आ देवान्वक्षि यक्षि च ॥ ८ ॥

स नः पावक दीदिवोऽग्ने देवाँ २ऽ इहावह । उप यज्ञꣳ हविश्च नः ॥ ९ ॥

पावकया यश्चितयन्त्या कृपा क्षामन् रुरुचऽउषसो न भानुना ।
तूर्वन्न यामन्नेतशस्य नू रणऽआ यो घृणे न ततृषाणोऽअजरः ॥ १० ॥

नमस्ते हरसे शोचिषे नमस्तेऽअस्त्वर्चिषे ।

अन्याँस्ते अस्मत्तपन्तु हेतयः पावको ऽ अस्मभ्यं शिवो भव ॥ ११ ॥

नृषदे वेडप्सुषदे वेड् बर्हिषदे वेड् वनसदे वेट् स्वर्विदे वेट् ॥ १२ ॥

ये देवा देवानां यज्ञिया यज्ञियानांᳬ संवत्सरीणमुप भागमासते ।
अहुतादो हविषो यज्ञे ऽ अस्मिन्त्स्वयं पिबन्तु मधुनो घृतस्य ॥ १३ ॥

ये देवा देवेष्वधि देवत्वमायन्ये ब्रह्मणः पुर ऽ एतारो ऽ अस्य ।
येभ्यो न ऽ ऋते पवते धाम किञ्चन न ते दिवो न पृथिव्या ऽ अधि स्नुषु ॥१४॥

प्राणदा ऽ अपानदा व्यानदा वर्चोदा वरिवोदाः ।
अन्याँस्ते ऽ अस्मत्तपन्तु हेतयः पावको ऽ अस्मभ्यंᳬ शिवो भव ॥ १५ ॥

अग्निस्तिग्मेन शोचिषा यासद्विश्वं न्यत्रिणम् । अग्निर्नो वनते रयिम् ॥ १६ ॥

य ऽ इमा विश्वा भुवनानि जुह्वदृषिर्होता न्यसीदत्पिता नः ।
स ऽ आशिषा द्रविणमिच्छमानः प्रथमच्छदवराँ २ऽ आविवेश ॥ १७ ॥

किᳬस्विदासीदधिष्ठानमारम्भणं कतमत्स्वित्कथासीत् ।
यतो भूमिं जनयन्विश्वकर्मा वि द्यामौर्णोन्महिना विश्वचक्षाः ॥ १८ ॥

विश्वतश्चक्षुरुत विश्वतोमुखो विश्वतोबाहुरुत विश्वतस्पात् ।
सं बाहुभ्यां धमति सं पतत्रैर्द्यावाभूमी जनयन्देव ऽ एकः ॥ १९ ॥

किᳬस्विद्वनं क ऽ उ स वृक्ष ऽ आस यतो द्यावापृथिवी निष्टतक्षुः ।
मनीषिणो मनसा पृच्छतेदु तद्यदध्यतिष्ठद्भुवनानि धारयन् ॥ २० ॥

या ते धामानि परमाणि यावमा या मध्यमा विश्वकर्मन्नुतेमा ।
शिक्षा सखिभ्यो हविषि स्वधावः स्वयं यजस्व तन्वं वृधानः ॥ २१ ॥

विश्वकर्मन्हविषा वावृधानः स्वयं यजस्व पृथिवीमुत द्याम् ।
मुह्यन्त्वन्ये ऽ अभितः सपत्ना ऽ इहास्माकं मघवा सूरिरस्तु ॥ २२ ॥

वाचस्पतिं विश्वकर्माणमूतये मनोजुवं वाजे ऽ अद्या हुवेम ।
स नो विश्वानि हवनानि जोषद्विश्वशम्भूरवसे साधुकर्मा ॥ २३ ॥

विश्वकर्मन् हविषा वर्धनेन त्रातारमिन्द्रमकृणोरवध्यम् ।
तस्मै विशः समनमन्त पूर्वीरयमुग्रो विहव्यो यथासत् ॥ २४ ॥

चक्षुषः पिता मनसा हि धीरो घृतमेने ऽ अजनन्नम्नमाने ।
यदेदन्ता ऽ अददृहन्त पूर्व ऽ आदिद्द्यावापृथिवी ऽ अप्रथेताम् ॥ २५ ॥

विश्वकर्मा विमना ऽ आद्विहाया धाता विधाता परमोत सन्दृक् ।
तेषामिष्टानि समिषा मदन्ति यत्रा सप्त ऽ ऋषीन्पर ऽ एकमाहुः ॥ २६ ॥

यो नः पिता जनिता यो विधाता धामानि वेद भुवनानि विश्वा ।
यो देवानां नामधा ऽ एक ऽ एव तꣳ सम्प्रश्नं भुवना यन्त्यन्या ॥ २७ ॥

त ऽ आयजन्त द्रविणꣳ समस्मा ऽ ऋषयः पूर्वे जरितारो न भूना ।
असूर्ते सूर्ते रजसि निषत्ते ये भूतानि समकृण्वन्निमानि ॥ २८ ॥

परो दिवा पर ऽ एना पृथिव्या परो देवेभिरसुरैर्यदस्ति ।
कꣳस्विद् गर्भं प्रथमं दध्र ऽ आपो यत्र देवाः समपश्यन्त पूर्वे ॥ २९ ॥

तमिद्गर्भं प्रथमं दध्र ऽ आपो यत्र देवाः समगच्छन्त विश्वे ।
अजस्य नाभावध्येकमर्पितं यस्मिन् विश्वानि भुवनानि तस्थुः ॥ ३० ॥

न तं विदाथ य ऽ इमा जजानान्यद्युष्माकमन्तरं बभूव ।
नीहारेण प्रावृता जल्प्या चासुतृप ऽ उक्थशासश्चरन्ति ॥ ३१ ॥

विश्वकर्मा ह्यजनिष्ट देव ऽ आदिद्गन्धर्वो ऽ अभवद् द्वितीयः ।
तृतीयः पिता जनितौषधीनामपां गर्भं व्यदधात्पुरुत्रा ॥ ३२ ॥

आशुः शिशानो वृषभो न भीमो घनाघनः क्षोभणश्चर्षणीनाम् ।
संक्रन्दनोऽनिमिष ऽ एकवीरः शतꣳ सेना ऽ अजयत्साकमिन्द्रः ॥ ३३ ॥

संक्रन्दनेनानिमिषेण जिष्णुना युत्कारेण दुश्च्यवनेन धृष्णुना ।
तदिन्द्रेण जयत तत्सहध्वं युधो नर ऽ इषुहस्तेन वृष्णा ॥ ३४ ॥

स ऽ इषुहस्तैः स निषङ्गिभिर्वशी सꣳस्रष्टा स युध ऽ इन्द्रो गणेन ।
सꣳसृष्टजित्सोमपा बाहुशर्ध्युग्रधन्वा प्रतिहिताभिरस्ता ॥ ३५ ॥

बृहस्पते परिदीया रथेन रक्षोहामित्राँ २ ऽअपबाधमानः ।
प्रभञ्जन्त्सेनाः प्रमृणो युधा जयन्नस्माकमेध्यविता रथानाम् ॥ ३६ ॥

बलविज्ञाय स्थविरः प्रवीरः सहस्वान् वाजी सहमान ऽउग्रः ।
अभिवीरो ऽअभिसत्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमातिष्ठ गोवित् ॥ ३७ ॥

गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं जयन्तमज्म प्रमृणन्तमोजसा ।
इमꣳ सजाता ऽअनु वीरयध्वमिन्द्रꣳ सखायो ऽअनु सꣳरभध्वम् ॥ ३८ ॥

अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदयो वीरः शतमन्युरिन्द्रः ।
दुश्च्यवनः पृतनाषाडयुध्योऽस्माकꣳ सेना ऽअवतु प्र युत्सु ॥ ३९ ॥

इन्द्र ऽआसां नेता बृहस्पतिर्दक्षिणा यज्ञः पुर ऽएतु सोमः ।
देवसेनानामभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो यन्त्वग्रम् ॥ ४० ॥

इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञ ऽआदित्यानां मरुताꣳ शर्ध ऽउग्रम् ।
महामनसां भुवनच्यवानां घोषो देवानां जयतामुदस्थात् ॥ ४१ ॥

उद्धर्षय मघवन्नायुधान्युत्सत्वनां मामकानां मनाꣳसि ।
उद्वृत्रहन् वाजिनां वाजिनान्युद्रथानां जयतां यन्तु घोषाः ॥ ४२ ॥

अस्माकमिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या ऽइषवस्ता जयन्तु ।
अस्माकं वीरा ऽउत्तरे भवन्त्वस्माँ २ऽउ देवाऽअवता हवेषु ॥ ४३ ॥

अमीषां चित्तं प्रतिलोभयन्ती गृहाणाङ्गान्यप्वे परेहि ।
अभि प्रेहि निर्दह हृत्सु शोकैरन्धेनामित्रास्तमसा सचन्ताम् ॥ ४४ ॥

अवसृष्टा परापत शरव्ये ब्रह्मसꣳशिते ।
गच्छामित्रान्प्रपद्यस्व मामीषां कञ्चनोच्छिषः ॥ ४५ ॥

प्रेता जयता नर ऽइन्द्रो वः शर्म यच्छतु । उग्रा वः सन्तु बाहवोऽनाधृष्या यथासथ ॥४६

असौ या सेना मरुतः परेषामभ्यैति न ऽओजसा स्पर्धमाना ।
तां गूहत तमसापव्रतेन यथामी ऽअन्यो ऽअन्यं न जानन् ॥ ४७ ॥

यत्र बाणाः सम्पतन्ति कुमारा विशिखा ऽइव ।

तन्न ऽ इन्द्रो बृहस्पतिरदितिः शर्म यच्छतु विश्वाहा शर्म यच्छतु ॥ ४८ ॥

मर्माणि ते वर्मणा छादयामि सोमस्त्वा राजामृतेनानुवस्ताम् ।
उरोर्वरीयो वरुणस्ते कृणोतु जयन्तं त्वानु देवा मदन्तु ॥ ४९ ॥

उदेनमुत्तरां नयाग्ने घृतेनाहुत । रायस्पोषेण सꣳसृज प्रजया च बहुं कृधि ॥ ५० ॥

इन्द्रेमं प्रतरां नय सजातानामसद्वशी । समेनं वर्चसा सृज देवानां भागदा ऽ असत् ॥ ५१

यस्य कुर्मो गृहे हविस्तमग्ने वर्धया त्वम् ।
तस्मै देवा ऽ अधिब्रुवन्नयं च ब्रह्मणस्पतिः ॥ ५२ ॥

उदु त्वा विश्वे देवा ऽ अग्ने भरन्तु चित्तिभिः ।
स नो भव शिवस्त्वꣳ सुप्रतीको विभावसुः ॥ ५३ ॥

पञ्च दिशो दैवीर्यज्ञमवन्तु देवीरपामतिं दुर्मतिं बाधमानाः ।
रायस्पोषे यज्ञपतिमाभजन्ती रायस्पोषे ऽ अधि यज्ञो ऽ अस्थात् ॥ ५४ ॥

समिद्धे ऽ अग्नावधि मामहान ऽ उक्थपत्र ऽ ईड्यो गृभीतः ।
तप्तं घर्मं परिगृह्यायजन्तोर्जा यद्यज्ञमयजन्त देवाः ॥ ५५ ॥

दैव्याय धर्त्रे जोष्ट्रे देवश्रीः श्रीमनाः शतपयाः ।
परिगृह्य देवा यज्ञमायन् देवा देवेभ्यो ऽ अध्वर्यन्तो ऽ अस्थुः ॥ ५६ ॥

वीतꣳ हविः शमितꣳ शमिता यजध्यै तुरीयो यज्ञो यत्र हव्यमेति ।
ततो वाका ऽ आशिषो नो जुषन्ताम् ॥ ५७ ॥

सूर्यरश्मिर्हरिकेशः पुरस्तात्सविता ज्योतिरुदयाँ२ऽ अजस्रम् ।
तस्य पूषा प्रसवे याति विद्वान्त्सम्पश्यन्विश्वा भुवनानि गोपाः ॥ ५८ ॥

विमान ऽ एष दिवो मध्य ऽ आस्त ऽ आपप्रिवान्रोदसी ऽ अन्तरिक्षम् ।
स विश्वाचीरभिचष्टे घृताचीरन्तरा पूर्वमपरं च केतुम् ॥ ५९ ॥

उक्षा समुद्रो ऽ अरुणः सुपर्णः पूर्वस्य योनिं पितुराविवेश ।
मध्ये दिवो निहितः पृश्निरश्मा विचक्रमे रजसस्पात्यन्तौ ॥ ६० ॥

इन्द्रं विश्वा॑ऽअवीवृधन्त्समुद्रव्य॑चसं गिरः॑ ।
र॒थीत॑मꣳ र॒थीनां॒ वाजा॑नाꣳ सत्प॑तिं॒ पति॑म् ॥ ६१ ॥

दे॒व॒हूर्य॒ज्ञऽआ च॑ वक्षत्सुम्न॒हूर्य॒ज्ञऽआ च॑ वक्षत् ।
यक्ष॑द॒ग्निर्दे॒वो दे॒वाँ२ऽआ च॑ वक्षत् ॥ ६२ ॥

वाज॑स्य मा प्रस॒वऽउ॑द्ग्रा॒भेणोद॑ग्रभीत् ।
अधा॑ स॒पत्ना॒निन्द्रो॑ मे निग्रा॒भेणाध॑राँ२ऽअकः ॥ ६३ ॥

उ॒द्ग्रा॒भं च॑ निग्रा॒भं च॒ ब्रह्म॑ दे॒वाऽअ॑वीवृधन् ।
अधा॑ स॒पत्ना॑निन्द्रा॒ग्नी मे॑ वि॒षूची॒नान्व्य॒स्यताम् ॥ ६४ ॥

क्रम॑ध्वम॒ग्निना॒ नाक॒मुख्य॒ꣳ हस्ते॑षु॒ बिभ्र॑तः ।
दि॒वस्पृ॒ष्ठꣳ स्व॒र्गत्वा॑ मि॒श्रा दे॒वेभि॑राध्वम् ॥ ६५ ॥

प्राची॒मनु॑ प्र॒दिशं॒ प्रेहि॑ वि॒द्वान॒ग्नेर॑ग्ने पु॒रोऽअ॑ग्निर्भवे॒ह ।
विश्वा॒ऽआशा॒ दीद्या॑नो॒ वि भा॒ह्यूर्जं॑ नो धेहि द्वि॒पदे॒ चतु॑ष्पदे ॥ ६६ ॥

पृ॒थि॒व्याऽअ॒हमु॒द॒न्तरि॑क्ष॒मारु॑ह॒मन्तरि॑क्षा॒द्दिव॒मारु॑हम् ।
दि॒वो नाक॑स्य पृ॒ष्ठात्स्व॒र्ज्योति॑रगाम॒हम् ॥ ६७ ॥

स्व॒र्य॑न्तो॒ नापे॑क्षन्त॒ऽआ द्याꣳ रो॑हन्ति॒ रोद॑सी ।
य॒ज्ञं ये वि॒श्वतो॑धार॒ꣳ सुवि॑द्वाꣳसो वितेनि॒रे ॥ ६८ ॥

अग्ने॒ प्रेहि॑ प्रथ॒मो दे॑वय॒तां चक्षु॑र्दे॒वाना॑मु॒त मर्त्या॑नाम् ।
इय॑क्षमाणा॒ भृगु॑भिः स॒जोषाः॒ स्व॒र्य॑न्तु॒ यज॑मानाः स्व॒स्ति ॥ ६९ ॥

नक्तो॒षासा॒ सम॑नसा॒ विरू॑पे धा॒पये॑ते॒ शिशु॒मेक॑ꣳ समी॒ची ।
द्यावा॒क्षामा॑ रु॒क्मोऽअ॒न्तर्वि भा॑ति दे॒वाऽअ॒ग्निं धा॑रयन्द्रविणो॒दाः ॥ ७० ॥

अग्ने॑ सहस्राक्ष शतमूर्धञ्छ॒तं ते॑ प्रा॒णाः स॒हस्रं॑ व्या॒नाः ।
त्वꣳ सा॑ह॒स्रस्य॑ रा॒यऽई॑शिषे॒ तस्मै॑ ते विधेम॒ वाजा॑य॒ स्वाहा॑ ॥ ७१ ॥

सु॒प॒र्णो॑ऽसि ग॒रुत्मा॑न्पृ॒ष्ठे पृ॑थि॒व्याः सी॑द ।
भा॒सान्तरि॑क्ष॒मापृ॑ण॒ ज्योति॑षा दि॒व॒मुत्त॑भान॒ तेज॑सा॒ दिश॒ऽउद्दृ॑ꣳह ॥ ७२ ॥

आजुह्वानः सुप्रतीकः पुरस्तादग्ने स्वं योनिमासीद साधुया ।
अस्मिन्त्सधस्थे ऽअध्युत्तरस्मिन्विश्वे देवा यजमानश्च सीदत ॥ ७३ ॥

ताꣳ सवितुर्वरेण्यस्य चित्रामाहं वृणे सुमतिं विश्वजन्याम् ।
यामस्य कण्वो ऽअदुहत्प्रपीनाꣳ सहस्रधारां पयसा महीं गाम् ॥ ७४ ॥

विधेम ते परमे जन्मन्नग्ने विधेम स्तोमैरवरे सधस्थे ।
यस्माद्योनेरुदारिथा यजे तं प्र त्वे हवीꣳषि जुहुरे समिद्धे ॥ ७५ ॥

प्रेद्धो ऽअग्ने दीदिहि पुरो नोऽजस्रया सूर्म्या यविष्ठ ।
त्वाꣳ शश्वन्त ऽउपयन्ति वाजाः ॥ ७६ ॥

अग्ने तमद्याश्वं न स्तोमैः क्रतुं न भद्रꣳ हृदिस्पृशम् । ऋध्यामा त ऽओहैः ॥७७॥

चित्तिं जुहोमि मनसा घृतेन यथा देवा ऽइहागमन्वीतिहोत्रा ऽऋतावृधः ।
पत्ये विश्वस्य भूमनो जुहोमि विश्वकर्मणे विश्वाहादाभ्यꣳ हविः ॥ ७८ ॥

सप्त ते ऽअग्ने समिधः सप्त जिह्वाः सप्त ऽऋषयः सप्त धाम प्रियाणि ।
सप्त होत्राः सप्तधा त्वा यजन्ति सप्त योनीरापृणस्व घृतेन स्वाहा ॥ ७९ ॥

शुक्रज्योतिश्च चित्रज्योतिश्च सत्यज्योतिश्च ज्योतिष्माँश्च । शुक्रश्च ऽऋतपाश्चात्यꣳहाः ८०

ईदृङ् चान्यादृङ् च सदृङ् च प्रतिसदृङ् च । मितश्च सम्मितश्च सभराः ॥ ८१ ॥

ऋतश्च सत्यश्च ध्रुवश्च धरुणश्च । धर्ता च विधर्ता च विधारयः ॥ ८२ ॥

ऋतजिच्च सत्यजिच्च सेनजिच्च सुषेणश्च । अन्तिमित्रश्च दूरे ऽअमित्रश्च गणः ॥ ८३ ॥

ईदृक्षास ऽएतादृक्षास ऽऊ षु णः सदृक्षासः प्रतिसदृक्षास ऽएतन ।
मितासश्च सम्मितासो नो ऽअद्य सभरसो मरुतो यज्ञे ऽअस्मिन् ॥ ८४ ॥

स्वतवाँश्च प्रघासी च सान्तपनश्च गृहमेधी च । क्रीडी च शाकी चोज्जेषी ॥ ८५ ॥

इन्द्रं दैवीर्विशो मरुतोऽनुवर्त्मानोऽभवन्यथेन्द्रं दैवीर्विशो मरुतोऽनुवर्त्मानोऽभवन् ।
एवमिमं यजमानं दैवीश्च विशो मानुषीश्चानुवर्त्मानो भवन्तु ॥ ८६ ॥

इमꣳ स्तनमूर्जस्वन्तं धयापां प्रपीनमग्ने सरिरस्य मध्ये ।
उत्सं जुषस्व मधुमन्तमर्वन्त्समुद्रियꣳ सदनमाविशस्व ॥ ८७ ॥

घृतं मिमिक्षे घृतमस्य योनिर्घृते श्रितो घृतम्वस्य धाम।
अनुष्वधमावह मादयस्व स्वाहाकृतं वृषभ वक्षि हव्यम् ॥ ८८ ॥

समुद्रादूर्मिर्मधुमाँ२ऽउदारदुपाꣳशुना सममृतत्वमानट्।
घृतस्य नाम गुह्यं यदस्ति जिह्वा देवानाममृतस्य नाभिः ॥ ८९ ॥

वयं नाम प्रब्रवामा घृतस्यास्मिन् यज्ञे धारयामा नमोभिः।
उप ब्रह्मा शृणवच्छस्यमानं चतुःशृङ्गोऽवमीद्गौरऽएतत् ॥ ९० ॥

चत्वारि शृङ्गा त्रयोऽअस्य पादा द्वे शीर्षे सप्त हस्तासोऽअस्य।
त्रिधा बद्धो वृषभो रोरवीति महो देवो मर्त्याँ २ऽआविवेश ॥ ९१ ॥

त्रिधा हितं पणिभिर्गुह्यमानं गवि देवासो घृतमन्वविन्दन्।
इन्द्रऽएकꣳ सूर्यऽएकं जजान वेनादेकꣳ स्वधया निष्टतक्षुः ॥ ९२ ॥

एताऽअर्षन्ति हृद्यात्समुद्राच्छतव्रजा रिपुणा नावचक्षे।
घृतस्य धाराऽअभिचाकशीमि हिरण्ययो वेतसो मध्यऽआसाम् ॥ ९३ ॥

सम्यक् स्रवन्ति सरितो न धेनाऽअन्तर्हृदा मनसा पूयमानाः।
एतेऽअर्षन्त्यूर्मयो घृतस्य मृगाऽइव क्षिपणोरीषमाणाः ॥ ९४ ॥

सिन्धोरिव प्राध्वने शूघनासो वातप्रमियः पतयन्ति यह्वाः।
घृतस्य धाराऽअरुषो न वाजी काष्ठा भिन्दन्नूर्मिभिः पिन्वमानः ॥ ९५ ॥

अभिप्रवन्त समनेव योषाः कल्याण्यः स्मयमानासोऽअग्निम्।
घृतस्य धाराः समिधो नसन्त ता जुषाणो हर्यति जातवेदाः ॥ ९६ ॥

कन्याऽइव वहतुमेतवाऽउऽअञ्ज्यञ्जानाऽअभिचाकशीमि।
यत्र सोमः सूयते यत्र यज्ञो घृतस्य धाराऽअभि तत्पवन्ते ॥ ९७ ॥

अभ्यर्षत सुष्टुतिं गव्यमाजिमस्मासु भद्रा द्रविणानि धत्त।
इमं यज्ञं नयत देवता नो घृतस्य धारा मधुमत्पवन्ते ॥ ९८ ॥

धामं ते विश्वं भुवनमधि श्रितमन्तः समुद्रे हृद्यन्तरायुषि।
अपामनीके समिथे यऽआभृतस्तमश्याम मधुमन्तं तऽऊर्मिम् ॥ ९९ ॥

इति सप्तदशोऽध्यायः।

अथाष्टादशोऽध्यायः ।

वाजश्च मे प्रसवश्च मे प्रयतिश्च मे प्रसितिश्च मे धीतिश्च मे क्रतुश्च मे स्वरश्च मे श्लोकश्च मे श्रवश्च मे श्रुतिश्च मे ज्योतिश्च मे स्वश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ १ ॥

प्राणश्च मेऽपानश्च मे व्यानश्च मेऽसुश्च मे चित्तं च मऽआधीतं च मे वाक् च मे मनश्च मे चक्षुश्च मे श्रोत्रं च मे दक्षश्च मे बलं च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ २ ॥

ओजश्च मे सहश्च मऽआत्मा च मे तनूश्च मे शर्म च मे वर्म च मेऽङ्गानि च मेऽस्थीनि च मे परूꣳषि च मे शरीराणि च मऽआयुश्च मे जरा च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ ३ ॥

ज्यैष्ठ्यं च मऽआधिपत्यं च मे मन्युश्च मे भामश्च मेऽमश्च मेऽम्भश्च मे जेमा च मे महिमा च मे वरिमा च मे प्रथिमा च मे वर्षिमा च मे द्राघिमा च मे वृद्धं च मे वृद्धिश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ ४ ॥

सत्यं च मे श्रद्धा च मे जगच्च मे धनं च मे विश्वं च मे महश्च मे क्रीडा च मे मोदश्च मे जातं च मे जनिष्यमाणं च मे सूक्तं च मे सुकृतं च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥५॥

ऋतं च मेऽमृतं च मेऽयक्ष्मं च मेऽनामयच्च मे जीवातुश्च मे दीर्घायुत्वं च मेऽनमित्रं च मेऽभयं च मे सुखं च मे शयनं च मे सूषाश्च मे सुदिनं च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥६॥

यन्ता च मे धर्ता च मे क्षेमश्च मे धृतिश्च मे विश्वं च मे महश्च मे संविच्च मे ज्ञात्रं च मे सूश्च मे प्रसूश्च मे सीरं च मे लयश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ ७ ॥

शं च मे मयश्च मे प्रियं च मेऽनुकामश्च मे कामश्च मे सौमनसश्च मे भगश्च मे द्रविणं च मे भद्रं च मे श्रेयश्च मे वसीयश्च मे यशश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ ८ ॥

ऊर्क् च मे सूनृता च मे पयश्च मे रसश्च मे घृतं च मे मधु च मे सग्धिश्च मे सपीतिश्च मे कृषिश्च मे वृष्टिश्च मे जैत्रं च मऽऔद्भिद्यं च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ ९ ॥

रयिश्च मे रायश्च मे पुष्टं च मे पुष्टिश्च मे विभु च मे प्रभु च मे पूर्णं च मे पूर्णतरं च मे कुयवं च मेऽक्षितं च मेऽन्नं च मेऽक्षुच्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ १० ॥

वित्तं च मे वेद्यं च मे भूतं च मे भविष्यच्च मे सुगं च मे सुपथ्यं च मऽऋद्धं च मऽऋद्धिश्च मे क्लृप्तं च मे क्लृप्तिश्च मे मतिश्च मे सुमतिश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ ११ ॥

व्रीहयश्च मे यवाश्च मे माषाश्च मे तिलाश्च मे मुद्गाश्च मे खल्वाश्च मे प्रियङ्गवश्च मेऽणवश्च मे श्यामाकाश्च मे नीवाराश्च मे गोधूमाश्च मे मसूराश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ १२ ॥

अश्मा च मे मृत्तिका च मे गिरयश्च मे पर्वताश्च मे सिकताश्च मे वनस्पतयश्च मे हिरण्यं च मेऽयश्च मे श्यामं च मे लोहं च मे सीसं च मे त्रपु च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥१३॥

अग्निश्च म ऽआपश्च मे वीरुधश्च म ऽओषधयश्च मे कृष्टपच्याश्च मेऽकृष्टपच्याश्च मे ग्राम्याश्च मे पशव ऽआरण्याश्च मे वित्तं च मे वित्तिश्च मे भूतं च मे भूतिश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ १४ ॥

वसु च मे वसतिश्च मे कर्म च मे शक्तिश्च मेऽर्थश्च म ऽएमश्च म ऽइत्या च मे गतिश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ १५ ॥

अग्निश्च म ऽइन्द्रश्च मे सोमश्च म ऽइन्द्रश्च मे सविता च म ऽइन्द्रश्च मे सरस्वती च म ऽइन्द्रश्च मे पूषा च म ऽइन्द्रश्च मे बृहस्पतिश्च म ऽइन्द्रश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् १६॥

मित्रश्च म ऽइन्द्रश्च मे वरुणश्च म ऽइन्द्रश्च मे धाता च म ऽइन्द्रश्च मे त्वष्टा च म ऽइ-न्द्रश्च मे मरुतश्च म ऽइन्द्रश्च मे विश्वे च मे देवा ऽइन्द्रश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ १७ ॥

पृथिवी च म ऽइन्द्रश्च मेऽन्तरिक्षं च म ऽइन्द्रश्च मे द्यौश्च म ऽइन्द्रश्च मे समाश्च म ऽइ-न्द्रश्च मे नक्षत्राणि च म ऽइन्द्रश्च मे दिशश्च म ऽइन्द्रश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ १८ ॥

अꣳशुश्च मे रश्मिश्च मेऽदाभ्यश्च मेऽधिपतिश्च म ऽउपाꣳशुश्च मेऽन्तर्यामश्च म ऽऐन्द्र-वायवश्च मे मैत्रावरुणश्च म ऽआश्विनश्च मे प्रतिप्रस्थानश्च मे शुक्रश्च मे मन्थी च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ १९ ॥

आग्रयणश्च मे वैश्वदेवश्च मे ध्रुवश्च मे वैश्वानरश्च म ऽऐन्द्राग्नश्च मे महावैश्वदेवश्च मे मरुत्वतीयाश्च मे निष्केवल्यश्च मे सावित्रश्च मे सारस्वतश्च मे पात्नीवतश्च मे हारियोजनश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ २० ॥

स्रुचश्च मे चमसाश्च मे वायव्यानि च मे द्रोणकलशश्च मे ग्रावाणश्च मेऽधिषवणे च मे पूतभृच्च म ऽआधवनीयश्च मे वेदिश्च मे बर्हिश्च मेऽवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ २१ ॥

अ॒ग्निश्च॑ मे घ॒र्मश्च॑ मे॒ऽर्कश्च॑ मे॒ सूर्य॑श्च मे प्रा॒णश्च॑ मेऽश्वमे॒धश्च॑ मे पृथि॒वी च॒ मेऽदि॑तिश्च मे॒ दिति॑श्च मे॒ द्यौश्च॑ मे॒ऽङ्गुल॑यः॒ शक्व॑रयो॒ दिश॑श्च मे य॒ज्ञेन॑ कल्पन्ताम् ॥ २२ ॥

व्र॒तं च॑ म ऽ ऋ॒तव॑श्च मे॒ तप॑श्च मे संवत्स॒रश्च॑ मेऽहोरा॒त्रे ऽ ऊ॑र्वष्ठीवे बृ॑हद्रथन्त॒रे च॑ मे य॒ज्ञेन॑ कल्पन्ताम् ॥ २३ ॥

एका॑ च मे ति॒स्रश्च॑ मे ति॒स्रश्च॑ मे॒ पञ्च॑ च मे॒ पञ्च॑ च मे स॒प्त च॑ मे स॒प्त च॑ मे॒ नव॑ च मे॒ नव॑ च म॒ ऽ एका॑दश च म॒ ऽ एका॑दश च मे॒ त्रयो॑दश च मे॒ त्रयो॑दश च मे॒ पञ्च॑दश च मे॒ पञ्च॑दश च मे स॒प्तद॑श च मे स॒प्तद॑श च मे॒ नव॑दश च मे॒ नव॑दश च म॒ ऽ एक॑विꣳशतिश्च म॒ ऽ एक॑विꣳशतिश्च मे॒ त्रयो॑विꣳशतिश्च मे॒ त्रयो॑विꣳशतिश्च मे॒ पञ्च॑विꣳशतिश्च मे॒ पञ्च॑विꣳशतिश्च मे स॒प्तवि॑ꣳशतिश्च मे स॒प्तवि॑ꣳशतिश्च मे॒ नव॑विꣳशतिश्च मे॒ नव॑विꣳशतिश्च म॒ ऽ एक॑त्रिꣳशच्च म॒ ऽ एक॑त्रिꣳशच्च मे॒ त्रय॑स्त्रिꣳशच्च मे य॒ज्ञेन॑ कल्पन्ताम् ॥ २४ ॥

चत॑स्रश्च मे॒ऽष्टौ च॑ मे॒ऽष्टौ च॑ मे॒ द्वाद॑श च मे॒ द्वाद॑श च मे॒ षोड॑श च मे॒ षोड॑श च मे विꣳश॒तिश्च॑ मे विꣳश॒तिश्च॑ मे॒ चतु॑र्विꣳशतिश्च मे॒ चतु॑र्विꣳशतिश्च मे॒ऽष्टावि॑ꣳशतिश्च मे॒ऽष्टावि॑ꣳशतिश्च मे॒ द्वात्रि॑ꣳशच्च मे॒ द्वात्रि॑ꣳशच्च मे॒ षट्त्रि॑ꣳशच्च मे॒ षट्त्रि॑ꣳशच्च मे चत्वारि॒ꣳशच्च॑ मे चत्वारि॒ꣳशच्च॑ मे॒ चतु॑श्चत्वारिꣳशच्च मे॒ चतु॑श्चत्वारिꣳशच्च मे॒ऽष्टाच॑त्वारिꣳशच्च मे य॒ज्ञेन॑ कल्पन्ताम् ॥ २५ ॥

त्र्यवि॑श्च मे त्र्य॒वी च॑ मे दित्य॒वाट् च॑ मे दित्यौ॒ही च॑ मे॒ पञ्चा॑विश्च मे पञ्चा॒वी च॑ मे त्रिव॒त्सश्च॑ मे त्रिव॒त्सा च॑ मे तुर्य॒वाट् च॑ मे तुर्यौ॒ही च॑ मे य॒ज्ञेन॑ कल्पन्ताम् ॥ २६ ॥

प॒ष्ठ॒वाट् च॑ मे पष्ठौ॒ही च॑ म ऽ उ॒क्षा च॑ मे व॒शा च॑ म ऽ ऋ॒ष॒भश्च॑ मे वे॒हच्च॑ मेऽन॒ड्वाँश्च॑ मे धे॒नुश्च॑ मे य॒ज्ञेन॑ कल्पन्ताम् ॥ २७ ॥

वाजा॑य॒ स्वाहा॑ प्रस॒वाय॒ स्वाहा॑पि॒जाय॒ स्वाहा॒ क्रत॑वे॒ स्वाहा॒ वस॑वे॒ स्वाहा॑ह॒र्पत॑ये॒ स्वाहाह्ने॑ मु॒ग्धाय॒ स्वाहा॑ मु॒ग्धाय॑ वैनꣳशि॒नाय॒ स्वाहा॑ विन॒ꣳशिन॑ ऽ आन्त्याय॒नाय॒ स्वाहान्त्या॑य भौव॒नाय॒ स्वाहा॒ भुव॑नस्य॒ पत॑ये॒ स्वाहाधि॑पतये॒ स्वाहा॑ प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑ । इ॒यं ते॒ रा॒ण्मि॒त्राय॑ य॒न्तासि॒ यम॑न ऽ ऊ॒र्जे त्वा॒ वृष्ट्यै॑ त्वा प्र॒जाना॒ं त्वाधि॑पत्याय ॥ २८ ॥

आयु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पतां प्रा॒णो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒ चक्षु॑र्य॒ज्ञेन॑ कल्पता॒ꣳ श्रोत्रं॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒ वाग् य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒ मनो॑ य॒ज्ञेन॑ कल्पताम॒ात्मा य॒ज्ञेन॑ कल्पतां ब्र॒ह्मा य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒ ज्योति-

यज्ञेन कल्पताᳪ स्वर्यज्ञेन कल्पतां पृष्ठं यज्ञेन कल्पतां यज्ञो यज्ञेन कल्पताम्। स्तोमश्च यजुश्च ऽऋक् च साम च बृहच्च रथन्तरं च। स्वर्देवा ऽअगन्मामृता ऽअभूम प्रजापतेः प्रजा ऽअभूम वेट् स्वाहा ॥ २९ ॥

वाजस्य नु प्रसवे मातरं महीमदितिं नाम वचसा करामहे।
यस्यामिदं विश्वं भुवनमाविवेश तस्यां नो देवः सविता धर्म साविषत् ॥ ३०॥

विश्वे ऽअद्य मरुतो विश्व ऽऊती विश्वे भवन्त्वग्नयः समिद्धाः।
विश्वे नो देवा ऽअवसागमन्तु विश्वमस्तु द्रविणं वाजो ऽअस्मे ॥ ३१ ॥

वाजो नः सप्त प्रदिशश्चतस्रो वा परावतः। वाजो नो विश्वैर्देवैर्धनसाताविहावतु॥३२॥

वाजो नो ऽअद्य प्रसुवाति दानं वाजो देवाँ२ ऽ ऋतुभिः कल्पयाति।
वाजो हि मा सर्ववीरं जजान विश्वा ऽआशा वाजपतिर्जयेयम् ॥ ३३ ॥

वाजः पुरस्तादुत मध्यतो नो वाजो देवान् हविषा वर्धयाति।
वाजो हि मा सर्ववीरं चकार सर्वा ऽआशा वाजपतिर्भवेयम् ॥ ३४ ॥

सं मा सृजामि पयसा पृथिव्याः सं मा सृजाम्यद्भिरोषधीभिः।
सोऽहं वाजᳪ सनेयमग्ने ॥ ३५ ॥

पयः पृथिव्यां पय ऽओषधीषु पयो दिव्यन्तरिक्षे पयो धाः।
पयस्वतीः प्रदिशः सन्तु मह्यम् ॥ ३६ ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम्।
सरस्वत्यै वाचो यन्तुर्यन्त्रेणाग्नेः साम्राज्येनाभिषिञ्चामि ॥ ३७ ॥

ऋताषाडृतधामाग्निर्गन्धर्वस्तस्यौषधयोऽप्सरसो मुदो नाम।
स न ऽइदं ब्रह्म क्षत्रं पातु तस्मै स्वाहा वाट् ताभ्यः स्वाहा ॥ ३८ ॥

सᳪहितो विश्वसामा सूर्यो गन्धर्वस्तस्य मरीचयोऽप्सरस ऽआयुवो नाम।
स न ऽइदं ब्रह्म क्षत्रं पातु तस्मै स्वाहा वाट् ताभ्यः स्वाहा ॥ ३९ ॥

सुषुम्णः सूर्यरश्मिश्चन्द्रमा गन्धर्वस्तस्य नक्षत्राण्यप्सरसो भेकुरयो नाम।
स न ऽइदं ब्रह्म क्षत्रं पातु तस्मै स्वाहा वाट् ताभ्यः स्वाहा ॥ ४० ॥

इषिरो विश्वव्यचा वातो गन्धर्वस्तस्यापो ऽअप्सरस ऽऊर्जो नाम ।
स न ऽइदं ब्रह्म क्षत्रं पातु तस्मै स्वाहा वाट् ताभ्यः स्वाहा ॥ ४१ ॥

भुज्युः सुपर्णो यज्ञो गन्धर्वस्तस्य दक्षिणा ऽअप्सरस स्तावा नाम ।
स न ऽइदं ब्रह्म क्षत्रं पातु तस्मै स्वाहा वाट् ताभ्यः स्वाहा ॥ ४२ ॥

प्रजापतिर्विश्वकर्मा मनो गन्धर्वस्तस्य ऽऋक्सामान्यप्सरस ऽएष्टयो नाम ।
स न ऽइदं ब्रह्म क्षत्रं पातु तस्मै स्वाहा वाट् ताभ्यः स्वाहा ॥ ४३ ॥

स नो भुवनस्य पते प्रजापते यस्य त ऽउपरि गृहा यस्य वेह ।
अस्मै ब्रह्मणेऽस्मै क्षत्राय महि शर्म यच्छ स्वाहा ॥ ४४ ॥

समुद्रोऽसि नभस्वानार्द्रदानुः शम्भूर्मयोभूरभि मा वाहि स्वाहा मारुतोऽसि मरुतां गणः शम्भूर्मयोभूरभि मा वाहि स्वाहावस्यूरसि दुवस्वाञ्छम्भूर्मयोभूरभि मा वाहि स्वाहा ॥४५॥

यास्ते ऽअग्ने सूर्ये रुचो दिवमातन्वन्ति रश्मिभिः ।
ताभिर्नो ऽअद्य सर्वाभी रुचे जनाय नस्कृधि ॥ ४६ ॥

या वो देवाः सूर्ये रुचो गोष्वश्वेषु या रुचः ।
इन्द्राग्नी ताभिः सर्वाभी रुचं नो धत्त बृहस्पते ॥ ४७ ॥

रुचं नो धेहि ब्राह्मणेषु रुचꣳ राजसु नस्कृधि ।
रुचं विश्येषु शूद्रेषु मयि धेहि रुचा रुचम् ॥ ४८ ॥

तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशास्ते यजमानो हविर्भिः ।
अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशꣳस मा न ऽआयुः प्रमोषीः ॥ ४९ ॥

स्वर्ण घर्मः स्वाहा स्वर्णार्कः स्वाहा स्वर्ण शुक्रः स्वाहा स्वर्ण ज्योतिः स्वाहा स्वर्ण सूर्यः स्वाहा ॥ ५० ॥

अग्निं युनज्मि शवसा घृतेन दिव्यꣳ सुपर्णं वयसा बृहन्तम् ।
तेन वयं गमेम ब्रध्नस्य विष्टपꣳ स्वो रुहाणा ऽअधि नाकमुत्तमम् ॥ ५१ ॥

इमौ ते पक्षावजरौ पतत्रिणौ याभ्याꣳ रक्षाꣳस्यपहꣳस्यग्ने ।
ताभ्यां पतेम सुकृतामु लोकं यत्र ऽऋषयो जग्मुः प्रथमजाः पुराणाः ॥ ५२ ॥

इन्दुर्दक्षः श्येन ऽऋतावा हिरण्यपक्षः शकुनो भुरण्युः ।
महान्त्सधस्थे ध्रुव ऽआ निषत्तो नमस्ते ऽअस्तु मा मा हिꣳसीः ॥ ५३ ॥

दिवो मूर्धासि पृथिव्या नाभिरूर्गपामोषधीनाम् । विश्वायुः शर्म सप्रथा नमस्पथे ॥ ५४ ॥

विश्वस्य मूर्धन्नधि तिष्ठसि श्रितः समुद्रे ते हृदयमप्स्वायुरपो दत्तोदधिं भिन्त ।
दिवस्पर्जन्यादन्तरिक्षात्पृथिव्यास्ततो नो वृष्ट्याव ॥ ५५ ॥

इष्टो यज्ञो भृगुभिराशीर्दा वसुभिः । तस्य न ऽइष्टस्य प्रीतस्य द्रविणेहागमेः ॥ ५६ ॥

इष्टो ऽअग्निराहुतः पिपर्तु न ऽइष्टꣳ हविः । स्वगेदं देवेभ्यो नमः ॥ ५७ ॥

यदाकूतात्समसुस्रोद्धृदो वा मनसो वा सम्भृतं चक्षुषो वा ।
तदनु प्रेत सुकृतामु लोकं यत्र ऽऋषयो जग्मुः प्रथमजाः पुराणाः ॥ ५८ ॥

एतꣳ सधस्थ परि ते ददामि यमावहाच्छेवधिं जातवेदाः ।
अन्वागन्ता यज्ञपतिर्वो ऽअत्र तꣳ स्म जानीत परमे व्योमन् ॥ ५९ ॥

एतं जानाथ परमे व्योमन्देवाः सधस्था विद रूपमस्य ।
यदागच्छात्पथिभिर्देवयानैरिष्टापूर्ते कृणवाथाविरस्मै ॥ ६० ॥

उद्बुध्यस्वाग्ने प्रतिजागृहि त्वमिष्टापूर्ते सꣳसृजेथामयं च ।
अस्मिन्त्सधस्थे ऽअध्युत्तरस्मिन्विश्वे देवा यजमानश्च सीदत ॥ ६१ ॥

येन वहसि सहस्रं येनाग्ने सर्ववेदसम् । तेनेमं यज्ञं नो नय स्वर्देवेषु गन्तवे ॥ ६२ ॥

प्रस्तरेण परिधिना स्रुचा वेद्या च बर्हिषा । ऋचेमं यज्ञं नो नय स्वर्देवेषु गन्तवे ॥ ६३ ॥

यद्दत्तं यत्परादानं यत्पूर्तं याश्च दक्षिणाः । तदग्निर्वैश्वकर्मणः स्वर्देवेषु नो दधत् ॥ ६४ ॥

यत्र धारा ऽअनपेता मधोर्घृतस्य च याः । तदग्निर्वैश्वकर्मणः स्वर्देवेषु नो दधत् ॥ ६५ ॥

अग्निरस्मि जन्मना जातवेदा घृतं मे चक्षुरमृतं म ऽआसन् ।
अर्कस्त्रिधातू रजसो विमानोऽजस्रो घर्मो हविरस्मि नाम ॥ ६६ ॥

ऋचो नामास्मि यजूꣳषि नामास्मि सामानि नामास्मि ।
ये ऽअग्नयः पाञ्चजन्या ऽअस्यां पृथिव्यामधि ।
तेषामसि त्वमुत्तमः प्र नो जीवातवे सुव ॥ ६७ ॥

वार्त्रहत्याय शवसे पृतनाषाह्याय च । इन्द्र त्वावर्तयामसि ॥ ६८ ॥

सुहदानुं पुरुहूत क्षियन्तमहस्तमिन्द्र संपिणक् कुणारुम् ।
अभि वृत्रं वर्धमानं पियारुमपादमिन्द्र तवसा जघन्थ ॥ ६९ ॥

वि न ऽइन्द्र मृधो जहि नीचा यच्छ पृतन्यतः ।
यो ऽअस्माँ २ऽ अभिदासत्यधरं गमया तमः ॥ ७० ॥

मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः परावत ऽआजगन्था परस्याः ।
सृकꣳ सꣳशाय पविमिन्द्र तिग्मं वि शत्रून्ताढि वि मृधो नुदस्व ॥ ७१ ॥

वैश्वानरो न ऽऊतय ऽआ प्र यातु परावतः । अग्निर्नः सुष्टुतीरुप ॥ ७२ ॥

पृष्टो दिवि पृष्टो ऽअग्निः पृथिव्यां पृष्टो विश्वा ऽओषधीरा विवेश ।
वैश्वानरः सहसा पृष्टो ऽअग्निः स नो दिवा स रिषस्पातु नक्तम् ॥ ७३ ॥

अश्याम तं काममग्ने तवोती ऽअश्याम रयिꣳ रयिवः सुवीरम् ।
अश्याम वाजमभि वाजयन्तोऽश्याम द्युम्नमजराजरं ते ॥ ७४ ॥

वयं ते ऽअद्य ररिमा हि काममुत्तानहस्ता नमसोपसद्य ।
यजिष्ठेन मनसा यक्षि देवानस्रेधता मन्मना विप्रो ऽअग्ने ॥ ७५ ॥

धामच्छदग्निरिन्द्रो ब्रह्मा देवो बृहस्पतिः । सचेतसो विश्वे देवा यज्ञं प्रावन्तु नः शुभे ॥ ७६

त्वं यविष्ठ दाशुषो नॄँः पाहि शृणुधी गिरः । रक्षा तोकमुत त्मना ॥ ७७ ॥

इत्यष्टादशोऽध्यायः ।

अथैकोनविंशोऽध्यायः ।

स्वाद्वीं त्वा स्वादुना तीव्रां तीव्रेणामृताममृतेन । मधुमतीं मधुमता सृजामि सꣳ सोमेन ।
सोमोऽस्यश्विभ्यां पच्यस्व सरस्वत्यै पच्यस्वेन्द्राय सुत्राम्णे पच्यस्व ॥ १ ॥

परीतो षिञ्चता सुतꣳ सोमो य ऽउत्तमꣳ हविः ।
दधन्वा यो नर्यो अप्स्वन्तरा सुषाव सोममद्रिभिः ॥ २ ॥

वायोः पूतः पवित्रेण प्रत्यङ्क्सोमो अतिद्रुतः । इन्द्रस्य युज्यः सखा ।
वायोः पूतः पवित्रेण प्राङ्क्सोमो अतिद्रुतः । इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥ ३ ॥

पुनाति ते परिस्रुतꣳ सोमꣳ सूर्यस्य दुहिता । वारेण शश्वता तना ॥ ४ ॥

ब्रह्म क्षत्रं पवते तेजऽइन्द्रियꣳ सुरया सोमः सुतऽआसुतो मदाय ।
शुक्रेण देव देवताः पिपृग्धि रसेनान्नं यजमानाय धेहि ॥ ५ ॥

कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूय । इहेहैषां कृणुहि भोजनानि ये बर्हिषो नमऽउक्तिं यजन्ति । उपयामगृहीतोऽस्यश्विभ्यां त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय त्वा सुत्राम्णऽएष ते योनिस्तेजसे त्वा वीर्याय त्वा बलाय त्वा ॥ ६ ॥

नाना हि वां देवहितꣳ सदस्कृतं मा सꣳ सृक्षाथां परमे व्योमन् ।
सुरा त्वमसि शुष्मिणी सोमऽएष मा मा हिꣳसीः स्वां योनिमाविशन्ती ॥७॥

उपयामगृहीतोऽस्याश्विनं तेजः सारस्वतं वीर्यमैन्द्रं बलम् ।
एष ते योनिर्मोदाय त्वानन्दाय त्वा महसे त्वा ॥ ८ ॥

तेजोऽसि तेजो मयि धेहि वीर्यमसि वीर्यं मयि धेहि बलमसि बलं मयि धेह्योजोऽस्योजो मयि धेहि मन्युरसि मन्युं मयि धेहि सहोऽसि सहो मयि धेहि ॥ ९ ॥

या व्याघ्रं विषूचिकोभौ वृकं च रक्षति । श्येनं पतत्रिणꣳ सिꣳहꣳ सेमं पात्वꣳहसः ॥१०

यदापिपेष मातरं पुत्रः प्रमुदितो धयन् । एतत्तदग्ने ऽअनृणो भवाम्यहतौ पितरौ मया ।
सम्पृच स्थ सं मा भद्रेण पृङ्क्त विपृच स्थ वि मा पाप्मना पृङ्क्त ॥ ११ ॥

देवा यज्ञमतन्वत भेषजं भिषजाश्विना । वाचा सरस्वती भिषगिन्द्रायेन्द्रियाणि दधतः॥१२

दीक्षायै रूपꣳ शष्पाणि प्रायणीयस्य तोक्मानि ।
क्रयस्य रूपꣳ सोमस्य लाजाः सोमाꣳशवो मधु ॥ १३ ॥

आतिथ्यरूपं मासरं महावीरस्य नग्नहुः । रूपमुपसदामेतत्तिस्रो रात्रीः सुरासुता ॥१४॥

सोमस्य रूपं क्रीतस्य परिस्रुत्परिषिच्यते । अश्विभ्यां दुग्धं भेषजमिन्द्रायैन्द्रꣳ सरस्वत्या १५

आसन्दी रूपꣳ राजासन्द्यै वेद्यै कुम्भी सुराधानी ।
अन्तरऽउत्तरवेद्या रूपं कारोतरो भिषक् ॥ १६ ॥

वेद्या वेदिः समाप्यते बर्हिषा बर्हिरिन्द्रियम् । यूपेन यूपऽआप्यते प्रणीतोऽअग्निरग्निना १७

हविर्धानं यदश्विनाग्नीध्रं यत्सरस्वती । इन्द्रायैन्द्रꣳ सदस्कृतं पत्नीशालं गार्हपत्यः ॥ १८ ॥

प्रैषेभिः प्रैषानाप्नोत्याप्रीभिराप्रीर्यज्ञस्य । प्रयाजेभिरनुयाजान्वषट्कारेभिराहुतीः ॥ १९ ॥

पशुभिः पशूनाप्नोति पुरोडाशैर्हवीꣳष्या। छन्दोभिः सामिधेनीर्याज्याभिर्वषट्कारान् २०

धानाः करम्भः सक्तवः परीवापः पयो दधि ।
सोमस्य रूपꣳ हविष ऽआमिक्षा वाजिनं मधु ॥ २१ ॥

धानानाꣳ रूपं कुवलं परीवापस्य गोधूमाः। सक्तूनाꣳ रूपं बदरमुपवाकाः करम्भस्य २२

पयसो रूपं यद्यवा दध्नो रूपं कर्कन्धूनि। सोमस्य रूपं वाजिनꣳ सौम्यस्य रूपमामिक्षा २३

आश्रावयेति स्तोत्रियाः प्रत्याश्रावो ऽअनुरूपः। यजेति धाय्यारूपं प्रगाथा येयजामहाः २४

अर्ध ऽऋचैरुक्थानाꣳ रूपं पदैराप्नोति निविदः ।
प्रणवैः शस्त्राणाꣳ रूपं पयसा सोम ऽआप्यते ॥ २५ ॥

अश्विभ्यां प्रातःसवनमिन्द्रेणैन्द्रं माध्यंदिनम् ।
वैश्वदेवꣳ सरस्वत्या तृतीयमाप्तꣳ सवनम् ॥ २६ ॥

वायव्यैर्वायव्यान्याप्नोति सतेन द्रोणकलशम् ।
कुम्भीभ्यामम्भृणौ सुते स्थालीभिं स्थालीराप्नोति ॥ २७ ॥

यजुर्भिराप्यन्ते ग्रहा ग्रहैं स्तोमाश्च विष्टुतीः ।
छन्दोभिरुक्थाशस्त्राणि साम्नावभृथ ऽआप्यते ॥ २८ ॥

इडाभिर्भक्षानाप्नोति सूक्तवाकेनाशिषः । शंयुना पत्नीसंयाजान्त्समिष्टयजुषा सꣳस्थाम् २९

व्रतेन दीक्षामाप्नोति दीक्षयाप्नोति दक्षिणाम् ।
दक्षिणा श्रद्धामाप्नोति श्रद्धया सत्यमाप्यते ॥ ३० ॥

एतावद्रूपं यज्ञस्य यद्देवैर्ब्रह्मणा कृतम्। तदेतत्सर्वमाप्नोति यज्ञे सौत्रामणी सुते ॥ ३१ ॥

सुरावन्तं बर्हिषदꣳ सुवीरं यज्ञꣳ हिन्वन्ति महिषा नमोभिः ।
दधानाः सोमं दिवि देवतासु मदेमेन्द्रं यजमानाः स्वर्काः ॥ ३२ ॥

यस्ते रसः सम्भृत ऽओषधीषु सोमस्य शुष्मः सुरया सुतस्य ।
तेन जिन्व यजमानं मदेन सरस्वतीमश्विनाविन्द्रमग्निम् ॥ ३३ ॥

यमश्विना नमुचेरासुरादधि सरस्वत्यसुनोदिन्द्रियाय ।
इमं तथं शुक्रं मधुमन्तमिन्दुथं सोमथं राजानमिह भक्षयामि ॥ ३४ ॥

यदत्र रिप्तथं रसिनः सुतस्य यदिन्द्रो ऽअपिबच्छचीभिः ।
अहं तदस्य मनसा शिवेन सोमथं राजानमिह भक्षयामि ॥ ३५ ॥

पितृभ्यः स्वधायिभ्यः स्वधा नमः पितामहेभ्यः स्वधायिभ्यः स्वधा नमः प्रपितामहेभ्यः स्वधायिभ्यः स्वधा नमः । अक्षन् पितरोऽमीमदन्त पितरोऽतीतृपन्त पितरः पितरः शुन्धध्वम् ॥ ३६ ॥

पुनन्तु मा पितरः सोम्यासः पुनन्तु मा पितामहाः पुनन्तु प्रपितामहाः । पवित्रेण शतायुषा । पुनन्तु मा पितामहाः पुनन्तु प्रपितामहाः । पवित्रेण शतायुषा विश्वमायुर्व्यश्नवै ॥ ३७ ॥

अग्न ऽआयूथंषि पवस ऽआ सुवोर्जमिषं च नः । आरे बाधस्व दुच्छुनाम् ॥ ३८ ॥

पुनन्तु मा देवजनाः पुनन्तु मनसा धियः ।
पुनन्तु विश्वा भूतानि जातवेदः पुनीहि मा ॥ ३९ ॥

पवित्रेण पुनीहि मा शुक्रेण देव दीद्यत् । अग्ने क्रत्वा क्रतूँ १ ऽ रनु ॥ ४० ॥

यत्ते पवित्रमर्चिष्यग्ने विततमन्तरा । ब्रह्म तेन पुनातु मा ॥ ४१ ॥

पवमानः सो ऽअद्य नः पवित्रेण विचर्षणिः । यः पोता स पुनातु मा ॥ ४२ ॥

उभाभ्यां देव सवितः पवित्रेण सवेन च । मां पुनीहि विश्वतः ॥ ४३ ॥

वैश्वदेवी पुनती देव्यागाद्यस्यामिमा बह्व्यस्तन्वो वीतपृष्ठाः ।
तया मदन्तः सधमादेषु वयथं स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ४४ ॥

ये समानाः समनसः पितरो यमराज्ये । तेषाँल्लोकः स्वधा नमो यज्ञो देवेषु कल्पताम् ॥ ४५

ये समानाः समनसो जीवा जीवेषु मामकाः ।
तेषाथं श्रीर्मयि कल्पतामस्मिँल्लोके शतथं समाः ॥ ४६ ॥

द्वे सृती ऽअशृणवं पितॄणामहं देवानामुत मर्त्यानाम् ।
ताभ्यामिदं विश्वमेजत्समेति यदन्तरा पितरं मातरं च ॥ ४७ ॥

इदꣳ हविः प्रजननं मे ऽअस्तु दशवीरꣳ सर्वगणꣳ स्वस्तये ।
आत्मसनि प्रजासनि पशुसनि लोकसन्यभयसनि ।
अग्निः प्रजां बहुलां मे करोत्वन्नं पयो रेतो ऽअस्मासु धत्त ॥ ४८ ॥

उदीरतामवर ऽउत्परास ऽउन्मध्यमाः पितरः सोम्यासः ।
असुं य ऽईयुरवृका ऽऋतज्ञास्ते नोऽवन्तु पितरो हवेषु ॥ ४९ ॥

अङ्गिरसो नः पितरो नवग्वा ऽअथर्वाणो भृगवः सोम्यासः ।
तेषां वयꣳ सुमतौ यज्ञियानामपि भद्रे सौमनसे स्याम ॥ ५० ॥

ये नः पूर्वे पितरः सोम्यासोऽनूहिरे सोमपीथं वसिष्ठाः ।
तेभिर्यमः सꣳरराणो हवीꣳष्युशन्नुशद्भिः प्रतिकाममत्तु ॥५१ ॥

त्वꣳ सोम प्रचिकितो मनीषा त्वꣳ रजिष्ठमनु नेषि पन्थाम् ।
तव प्रणीती पितरो न ऽइन्दो देवेषु रत्नमभजन्त धीराः ॥ ५२ ॥

त्वया हि नः पितरः सोम पूर्वे कर्माणि चक्रुः पवमान धीराः ।
वन्वन्नवातः परिधीँ १ ऽरपोर्णु वीरेभिरश्वैर्मघवा भवा नः ॥ ५३ ॥

त्वꣳ सोम पितृभिः संविदानोऽनु द्यावापृथिवी ऽआ ततन्थ ।
तस्मै त ऽइन्दो हविषा विधेम वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ५४ ॥

बर्हिषदः पितर ऽऊत्यर्वागिमा वो हव्या चकृमा जुषध्वम् ।
त ऽआ गतावसा शन्तमेनाथा नः शं योररपो दधात ॥ ५५ ॥

आहं पितॄन्त्सुविदत्राँ २ऽअवित्सि नपातं च विक्रमणं च विष्णोः ।
बर्हिषदो ये स्वधया सुतस्य भजन्त पित्वस्त ऽइहागमिष्ठाः ॥ ५६ ॥

उपहूताः पितरः सोम्यासो बर्हिष्येषु निधिषु प्रियेषु ।
त ऽआ गमन्तु त ऽइह श्रुवन्त्वधि ब्रुवन्तु तेऽवन्त्वस्मान् ॥ ५७ ॥

आ यन्तु नः पितरः सोम्यासोऽग्निष्वात्ताः पथिभिर्देवयानैः ।
अस्मिन् यज्ञे स्वधया मदन्तोऽधि ब्रुवन्तु तेऽवन्त्वस्मान् ॥ ५८ ॥

अग्निष्वात्ताः पितर ऽएह गच्छत सदः-सदः सदत सुप्रणीतयः ।
अत्ता हवीꣳषि प्रयतानि बर्हिष्यथा रयिꣳ सर्ववीरं दधातन ॥ ५९ ॥

ये ऽअग्निष्वात्ता ये ऽअनग्निष्वात्ता मध्ये दिवः स्वधया मादयन्ते ।
तेभ्यः स्वराडसुनीतिमेतां यथावशं तन्वं कल्पयाति ॥ ६० ॥

अग्निष्वात्तानृतुमतो हवामहे नाराशꣳसे सोमपीथं य ऽआशुः ।
ते नो विप्रासः सुहवा भवन्तु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ६१ ॥

आच्या जानु दक्षिणतो निषद्येमं यज्ञमभि गृणीत विश्वे ।
मा हिꣳसिष्ट पितरः केन चिन्नो यद्व ऽआगः पुरुषता कराम ॥ ६२ ॥

आसीनासो ऽअरुणीनामुपस्थे रयिं धत्त दाशुषे मर्त्याय ।
पुत्रेभ्यः पितरस्तस्य वस्वः प्र यच्छत त ऽइहोर्जं दधात ॥ ६३ ॥

यमग्ने कव्यवाहन त्वं चिन्मन्यसे रयिम् । तन्नो गीर्भिः श्रवाय्यं देवत्रा पनया युजम् ॥६४॥

यो ऽअग्निः कव्यवाहनः पितॄन्यक्षदृतावृधः ।
प्रेदु हव्यानि वोचति देवेभ्यश्च पितृभ्य ऽआ ॥ ६५ ॥

त्वमग्न ऽईडितः कव्यवाहनावाड्ढव्यानि सुरभीणि कृत्वी ।
प्रादाः पितृभ्यः स्वधया ते ऽअक्षन्नद्धि त्वं देव प्रयता हवीꣳषि ॥ ६६ ॥

ये चेह पितरो ये च नेह याँश्च विद्म याँ २ऽ उ च न प्रविद्म ।
त्वं वेत्थ यति ते जातवेदः स्वधाभिर्यज्ञꣳ सुकृतं जुषस्व ॥ ६७ ॥

इदं पितृभ्यो नमो ऽअस्त्वद्य ये पूर्वासो य ऽउपरास ऽईयुः ।
ये पार्थिवे रजस्या निषत्ता ये वा नूनꣳ सुवृजनासु विक्षु ॥ ६८ ॥

अधा यथा नः पितरः परासः प्रत्नासो ऽअग्न ऽऋतमाशुषाणाः ।
शुचीदयन्दीधितिमुक्थशासः क्षामा भिन्दन्तो ऽअरुणीरप व्रन् ॥ ६९ ॥

उशन्तस्त्वा नि धीमह्युशन्तः समिधीमहि । उशन्नुशत ऽआ वह पितॄन्हविषे ऽअत्तवे ॥७०॥

अपां फेनेन नमुचेः शिर ऽइन्द्रोदवर्तयः । विश्वा यदजय स्पृधः ॥७१॥

सोमो राजामृतꣳ सुत ऽऋजीषेणाजहान्मृत्युम् ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धस ऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयोऽमृतं मधु ॥ ७२ ॥

अद्भ्यः क्षीरं व्यपिबत् क्रुङ्ङाङ्गिरसो धिया ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयोऽमृतं मधु ॥ ७३ ॥

सोममद्भ्यो व्यपिबच्छन्दसा हꣳसः शुचिषत् ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयोऽमृतं मधु ॥ ७४ ॥

अन्नात्परिस्रुतो रसं ब्रह्मणा व्यपिबत् क्षत्रं पयः सोमं प्रजापतिः ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयोऽमृतं मधु ॥७५॥

रेतो मूत्रं वि जहाति योनिं प्रविशदिन्द्रियम् । गर्भो जरायुणावृतऽउल्वं जहाति जन्मना ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयोऽमृतं मधु ॥ ७६ ॥

दृष्ट्वा रूपे व्याकरोत्सत्यानृते प्रजापतिः । अश्रद्धामनृतेऽदधाच्छ्रद्धाꣳ सत्ये प्रजापतिः ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयोऽमृतं मधु ॥ ७७ ॥

वेदेन रूपे व्यपिबत्सुतासुतौ प्रजापतिः ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयोऽमृतं मधु ॥ ७८ ॥

दृष्ट्वा परिस्रुतो रसꣳ शुक्रेण शुक्रं व्यपिबत्पयः सोमं प्रजापतिः ।
ऋतेन सत्यमिन्द्रियं विपानꣳ शुक्रमन्धसऽइन्द्रस्येन्द्रियमिदं पयोऽमृतं मधु ॥ ७९ ॥

सीसेन तन्त्रं मनसा मनीषिणऽऊर्णासूत्रेण कवयो वयन्ति ।
अश्विना यज्ञꣳ सविता सरस्वतीन्द्रस्य रूपं वरुणो भिषज्यन् ॥ ८० ॥

तदस्य रूपममृतꣳ शचीभिस्तिस्रो दधुर्देवताः सꣳरराणाः ।
लोमानि शष्पैर्बहुधा न तोक्मभिस्त्वगस्य माꣳसमभवन्न लाजाः ॥ ८१ ॥

तदश्विना भिषजा रुद्रवर्तनी सरस्वती वयति पेशोऽअन्तरम् ।
अस्थि मज्जानं मासरैः कारोतरेण दधतो गवां त्वचि ॥ ८२ ॥

सरस्वती मनसा पेशलं वसु नासत्याभ्यां वयति दर्शतं वपुः ।
रसं परिस्रुता न रोहितं नग्नहुर्धीरस्तसरं न वेम ॥ ८३ ॥

पयसा शुक्रममृतं जनित्रꣳ सुरया मूत्राज्जनयन्त रेतः ।
अपामतिं दुर्मतिं बाधमानाऽऊवध्यं वातꣳ सब्वं तदारात् ॥ ८४ ॥

इन्द्रः सुत्रामा हृदयेन सत्यं पुरोडाशेन सविता जजान ।
यकृत् क्लोमानं वरुणो भिषज्यन् मतस्ने वायव्यैर्न मिनाति पित्तम् ॥ ८५ ॥

आन्त्राणि स्थालीर्मधु पिन्वमाना गुदाः पात्राणि सुदुघा न धेनुः ।
श्येनस्य पत्रं न प्लीहा शचीभिरासन्दी नाभिरुदरं न माता ॥ ८६ ॥

कुम्भो वनिष्ठुर्जनिता शचीभिर्यस्मिन्नग्रे योन्यां गर्भोऽअन्तः ।
प्लाशिर्व्यक्तः शतधारऽउत्सो दुहे न कुम्भी स्वधां पितृभ्यः ॥ ८७ ॥

मुखꣳ सदस्य शिरऽइत् सतेन जिह्वा पवित्रमश्विनासन्त्सरस्वती ।
चप्यं न पायुर्भिषगस्य वालो वस्तिर्न शेपो हरसा तरस्वी ॥ ८८ ॥

अश्विभ्यां चक्षुरमृतं ग्रहाभ्यां छागेन तेजो हविषा शृतेन ।
पक्ष्माणि गोधूमैः कुवलैरुतानि पेशो न शुक्रमसितं वसाते ॥ ८९ ॥

अविर्न मेषो नसि वीर्याय प्राणस्य पन्थाऽअमृतो ग्रहाभ्याम् ।
सरस्वत्युपवाकैर्व्यानं नस्यानि बर्हिर्बदरैर्जजान ॥ ९० ॥

इन्द्रस्य रूपमृषभो बलाय कर्णाभ्याꣳ श्रोत्रममृतं ग्रहाभ्याम् ।
यवा न बर्हिर्भ्रुवि केसराणि कर्कन्धु जज्ञे मधु सारघं मुखात् ॥ ९१ ॥

आत्मन्नुपस्थे न वृकस्य लोम मुखे श्मश्रूणि न व्याघ्रलोम ।
केशा न शीर्षन्यशसे श्रियै शिखा सिꣳहस्य लोम त्विषिरिन्द्रियाणि ॥ ९२ ॥

अङ्गान्यात्मन् भिषजा तदश्विनात्मानमङ्गैः समधात् सरस्वती ।
इन्द्रस्य रूपꣳ शतमानमायुश्चन्द्रेण ज्योतिरमृतं दधानाः ॥ ९३ ॥

सरस्वती योन्यां गर्भमन्तरश्विभ्यां पत्नी सुकृतं बिभर्ति ।
अपाꣳ रसेन वरुणो न साम्नेन्द्रꣳ श्रियै जनयन्नप्सु राजा ॥ ९४ ॥

तेजः पशूनाꣳ हविरिन्द्रियावत् परिस्रुता पयसा सारघं मधु ।
अश्विभ्यां दुग्धं भिषजा सरस्वत्या सुतासुताभ्याममृतः सोमऽइन्दुः ॥ ९५ ॥

इत्येकोनविंशोऽध्यायः ।

अथ विंशोऽध्यायः ।

क्षत्रस्य योनिरसि क्षत्रस्य नाभिरसि । मा त्वा हिंᳬसीन्मा मा हिंᳬसीः ॥ १ ॥

निषसाद धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा । साम्राज्याय सुक्रतुः । मृत्योः पाहि विद्योत्पाहि ॥ २ ॥

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् ।
आश्विनोर्भैषज्येन तेजसे ब्रह्मवर्चसायाभि षिञ्चामि सरस्वत्यै भैषज्येन वीर्यायान्नाद्याया-भि षिञ्चामीन्द्रस्येन्द्रियेण बलाय श्रियै यशसेऽभि षिञ्चामि ॥ ३ ॥

कोऽसि कतमोऽसि कस्मै त्वा काय त्वा । सुश्लोक सुमङ्गल सत्यराजन् ॥ ४ ॥

शिरो मे श्रीर्यशो मुखं त्विषिः केशाश्च श्मश्रूणि ।
राजा मे प्राणो ऽ अमृतंᳬ सम्राट् चक्षुर्विराट् श्रोत्रम् ॥ ५ ॥

जिह्वा मे भद्रं वाङ् महो मनो मन्युः स्वराड् भामः ।
मोदाः प्रमोदा ऽ अङ्गुलीरङ्गानि मित्रं मे सहः ॥ ६ ॥

बाहू मे बलमिन्द्रियंᳬ हस्तौ मे कर्म वीर्यम् । आत्मा क्षत्रमुरो मम ॥ ७ ॥

पृष्ठीर्मे राष्ट्रमुदरमंᳬसौ ग्रीवाश्च श्रोणी । ऊरू ऽ अरत्नी जानुनी विशो मेऽङ्गानि सर्वतः ॥ ८

नाभिर्मे चित्तं विज्ञानं पायुर्मेऽपचितिर्भसत् । आनन्दनन्दावाण्डौ मे भगः सौभाग्यं पसः ।
जङ्घाभ्यां पद्भ्यां धर्मोऽसि विशि राजा प्रतिष्ठितः ॥ ९ ॥

प्रति क्षत्रे प्रति तिष्ठामि राष्ट्रे प्रत्यश्वेषु प्रति तिष्ठामि गोषु । प्रत्यङ्गेषु प्रति तिष्ठाम्यात्मन् प्रति प्राणेषु प्रति तिष्ठामि पुष्टे प्रति द्यावापृथिव्योः प्रति तिष्ठामि यज्ञे ॥ १० ॥

त्रया देवा ऽ एकादश त्रयस्त्रिंᳬशाः सुराधसः ।
बृहस्पतिपुरोहिता देवस्य सवितुः सवे । देवा देवैरवन्तु मा ॥ ११ ॥

प्रथमा द्वितीयैर्द्वितीयास्तृतीयैस्तृतीयाः सत्येन सत्यं यज्ञेन यज्ञो यजुर्भिर्यजूंᳬषि सामभिः सामान्यृग्भिर्ऋचः पुरोऽनुवाक्याभिः पुरोऽनुवाक्या याज्याभिर्याज्या वषट्कारैर्वषट्-कारा ऽ आहुतिभिराहुतयो मे कामान्त्समर्धयन्तु भूः स्वाहा ॥ १२ ॥

लोमानि प्रयतिर्मम त्वङ् म ऽ आनतिरागतिः ।
माᳬसं म ऽ उपनतिर्वस्वस्थि मज्जा म ऽ आनतिः ॥ १३ ॥

यद्देवा देवहेडनं देवासश्चकृमा वयम्। अग्निर्मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वꣳहसः ॥१४॥

यदि दिवा यदि नक्तमेनाꣳसि चकृमा वयम् ।
वायुर्मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वꣳहसः ॥ १५ ॥

यदि जाग्रद्यदि स्वप्नऽएनाꣳसि चकृमा वयम् ।
सूर्यो मा तस्मादेनसो विश्वान्मुञ्चत्वꣳहसः ॥ १६ ॥

यद् ग्रामे यदरण्ये यत्सभायां यदिन्द्रिये ।
यच्छूद्रे यदर्ये यदेनश्चकृमा वयं यदेकस्याधि धर्मणि तस्यावयजनमसि ॥ १७ ॥

यदापोऽअघ्न्याऽइति वरुणेति शपामहे ततो वरुण नो मुञ्च ।
अवभृथ निचुम्पुण निचेरुरसि निचुम्पुणः ।
अव देवैर्देवकृतमेनोऽयक्ष्यव मर्त्यैर्मर्त्यकृतं पुरुराव्णो देव रिषस्पाहि ॥ १८ ॥

समुद्रे ते हृदयमप्स्वन्तः सं त्वा विशन्त्वोषधीरुतापः । सुमित्रिया नऽआपऽओषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ १९ ॥

द्रुपदादिव मुमुचानः स्विन्नः स्नातो मलादिव ।
पूतं पवित्रेणेवाज्यमापः शुन्धन्तु मैनसः ॥ २० ॥

उद्वयं तमसस्परि स्वः पश्यन्तऽउत्तरम्। देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम्॥२१॥

अपोऽअद्यान्वचारिषꣳ रसेन समसृक्ष्महि ।
पयस्वानग्नऽआगमं तं मा सꣳ सृज वर्चसा प्रजया च धनेन च ॥ २२ ॥

एधोऽस्येधिषीमहि समिदसि तेजोऽसि तेजो मयि धेहि ।
समाववर्ति पृथिवी समुषाः समु सूर्यः । समु विश्वमिदं जगत् ।
वैश्वानरज्योतिर्भूयासं विभून्कामान्व्यश्नवै भूः स्वाहा ॥ २३ ॥

अभ्यादधामि समिधमग्ने व्रतपते त्वयि। व्रतं च श्रद्धां चोपैमीन्धे त्वा दीक्षितोऽअहम्॥२४

यत्र ब्रह्म च क्षत्रं च सम्यञ्चौ चरतः सह। तँल्लोकं पुण्यं प्रज्ञेषं यत्र देवाः सहाग्निना॥ २५॥

यत्रेन्द्रश्च वायुश्च सम्यञ्चौ चरतः सह। तँल्लोकं पुण्यं प्रज्ञेषं यत्र सेदिर्न विद्यते॥ २६॥

अꣳशुना ते अꣳशुः पृच्यतां परुषा परुः ।
गन्धस्ते सोममवतु मदाय रसो ऽअच्युतः ॥ २७ ॥

सिञ्चति परि षिञ्चन्त्युत्सिञ्चन्ति पुनन्ति च । सुरायै बभ्र्वै मदे किन्त्वो वदति किन्त्वः २८

धानावन्तं करम्भिणमपूपवन्तमुक्थिनम् । इन्द्र प्रातर्जुषस्व नः ॥ २९ ॥

बृहदिन्द्राय गायत मरुतो वृत्रहन्तमम् ।
येन ज्योतिरजनयन्नृतावृधो देवं देवाय जागृवि ॥ ३० ॥

अध्वर्यो ऽअद्रिभिः सुतꣳ सोमं पवित्र ऽआ नय । पुनाहीन्द्राय पातवे ॥ ३१ ॥

यो भूतानामधिपतिर्यस्मिँल्लोका ऽअधि श्रिताः ।
य ऽईशे महतो महाँस्तेन गृह्णामि त्वामहं मयि गृह्णामि त्वामहम् ॥ ३२ ॥

उपयामगृहीतोऽस्यश्विभ्यां त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय त्वा सुत्राम्ण ऽएष ते योनिरश्विभ्यां त्वा सरस्वत्यै त्वेन्द्राय त्वा सुत्राम्णे ॥ ३३ ॥

प्राणपा मे ऽअपानपाश्चक्षुष्पाः श्रोत्रपाश्च मे ।
वाचो मे विश्वभेषजो मनसोऽसि विलायकः ॥ ३४ ॥

अश्विनकृतस्य ते सरस्वतिकृतस्येन्द्रेण सुत्राम्णा कृतस्य ।
उपहूत ऽउपहूतस्य भक्षयामि ॥ ३५ ॥

समिद्ध ऽइन्द्र ऽउषसामनीके पुरोरुचा पूर्वकृद्वावृधानः ।
त्रिभिर्देवैस्त्रिꣳशता वज्रबाहुर्जघान वृत्रं वि दुरो ववार ॥ ३६ ॥

नराशꣳसः प्रति शूरो मिमानस्तनूनपात्प्रति यज्ञस्य धाम ।
गोभिर्वपावान्मधुना समञ्जन्हिरण्यैश्चन्द्री यजति प्रचेताः ॥ ३७ ॥

ईडितो देवैर्हरिवाँ२ऽ अभिष्टिराजुह्वानो हविषा शर्धमानः ।
पुरन्दरो गोत्रभिद्वज्रबाहुरा यातु यज्ञमुप नो जुषाणः ॥ ३८ ॥

जुषाणो बर्हिर्हरिवान्न ऽइन्द्रः प्राचीनꣳ सीदत्प्रदिशा पृथिव्याः ।
उरुप्रथाः प्रथमानꣳ स्योनमादित्यैरक्तं वसुभिः सजोषाः ॥ ३९ ॥

इन्द्रं दुरः कवष्यो धावमाना वृषाणं यन्तु जनयः सुपत्नीः ।
द्वारो देवीरभितो वि श्रयन्ताᳬं सुवीरा वीरं प्रथमाना महोभिः ॥ ४० ॥

उषासानक्ता बृहती बृहन्तं पयस्वती सुदुघे शूरमिन्द्रम् ।
तन्तुं ततं पेशसा संवयन्ती देवानां देवं यजतः सुरुक्मे ॥ ४१ ॥

दैव्या मिमाना मनुषः पुरुत्रा होताराविन्द्रं प्रथमा सुवाचा ।
मूर्धन्यज्ञस्य मधुना दधाना प्राचीनं ज्योतिर्हविषा वृधातः ॥ ४२ ॥

तिस्रो देवीर्हविषा वर्धमाना ऽ इन्द्रं जुषाणा जनयो न पत्नीः ।
अच्छिन्नं तन्तुं पयसा सरस्वतीडा देवी भारती विश्वतूर्तिः ॥ ४३ ॥

त्वष्टा दधच्छुष्ममिन्द्राय वृष्णेऽपाकोऽचिष्टुर्यशसे पुरूणि ।
वृषा यजन्वृषणं भूरिरेता मूर्धन्यज्ञस्य समनक्तु देवान् ॥ ४४ ॥

वनस्पतिरवसृष्टो न पाशैस्त्मन्या समञ्जञ्छमिता न देवः ।
इन्द्रस्य हव्यैर्जठरं पृणानः स्वदाति यज्ञं मधुना घृतेन ॥ ४५ ॥

स्तोकानामिन्दुं प्रति शूर ऽ इन्द्रो वृषायमाणो वृषभस्तुराषाट् ।
घृतप्रुषा मनसा मोदमानाः स्वाहा देवा ऽ अमृता मादयन्ताम् ॥ ४६ ॥

आ यात्विन्द्रोऽवस ऽ उप न ऽ इह स्तुतः सधमादस्तु शूरः ।
वावृधानस्तविषीर्यस्य पूर्वीर्द्यौर्न क्षत्रमभिभूति पुष्यात् ॥ ४७ ॥

आ न ऽ इन्द्रो दूरादा न ऽ आसादभिष्टिकृदवसे यासदुग्रः ।
ओजिष्ठेभिर्नृपतिर्वज्रबाहुः सङ्गे समत्सु तुर्वणिः पृतन्यून् ॥ ४८ ॥

आ न इन्द्रो हरिभिर्यात्वच्छार्वाचीनोऽवसे राधसे च ।
तिष्ठाति वज्री मघवा विरप्शीमं यज्ञमनु नो वाजसातौ ॥ ४९ ॥

त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्रᳬं हवे-हवे सुहवᳬं शूरमिन्द्रम् ।
ह्वयामि शक्रं पुरुहूतमिन्द्रᳬं स्वस्ति नो मघवा धात्विन्द्रः ॥ ५० ॥

इन्द्रः सुत्रामा स्ववाँ २ऽ अवोभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः ।
बाधतां द्वेषो ऽ अभयं कृणोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम ॥ ५१ ॥

तस्य॑ व॒यꣳ सु॑म॒तौ य॒ज्ञिय॒स्यापि॑ भ॒द्रे सौ॑मन॒से स्या॑म ।
स सु॒त्रामा॒ स्ववाँ॒ २ऽ इन्द्रो॑ ऽअ॒स्मे ऽआ॒राच्चि॒द् द्वेषः॑ सनु॒तर्यु॑योतु ॥ ५२ ॥

आ म॒न्द्रैरि॑न्द्र॒ हरि॑भिर्या॒हि म॒यूर॑रोमभिः ।
मा त्वा॒ के चि॒न्नि य॑म॒न्विं न पा॒शिनोऽति॒ धन्वे॑व॒ ताँ २ऽ इ॑हि ॥ ५३ ॥

ए॒वेदिन्द्रं॒ वृष॑णं॒ वज्र॑बाहुं॒ वसि॑ष्ठासो ऽअ॒भ्य॒र्चन्त्य॒र्कैः ।
स न॑ स्तु॒तो वी॒रव॑द्धातु॒ गोम॑द्यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॒ सदा॑ नः ॥ ५४ ॥

समि॑द्धोऽअ॒ग्निर॑श्विना त॒प्तो घ॒र्मो वि॒राट् सु॒तः । दु॒हे धे॒नुः सर॑स्वती॒ सोम॑ꣳ शु॒क्रमि॒हेन्द्रि॒यम् ५५

तनू॒पा भि॒षजा॑ सु॒तेऽश्वि॒नो॒भा सर॑स्वती । मध्वा॒ रजा॑ꣳसीन्द्रि॒यमिन्द्रा॑य प॒थिभि॑र्वहान् ॥५६

इन्द्रा॒येन्दु॑ꣳ सर॑स्वती नरा॒शꣳसे॑न न॒ग्नहु॑म् । अधा॑ताम॒श्विना॒ मधु॑ भेष॒जं भि॒षजा॑ सु॒ते ॥५७॥

आ॒जुह्वा॑ना॒ सर॑स्वती॒न्द्रा॑येन्द्रि॒याणि॑ वी॒र्य॒म् । इडा॑भिर॒श्विना॒विष॒ꣳ समू॒र्ज॒ꣳ सꣳ र॒यिं द॑धुः ५८

अ॒श्वि॒ना॒ नमु॑चेः सु॒तꣳ सोम॑ꣳ शु॒क्रं प॑रि॒स्रुता॑ । सर॑स्वती॒ तमा भ॑रद्ब॒र्हिषेन्द्रा॑य॒ पात॑वे ॥५९

क॒वष्यो॒ न व्यच॑स्वतीर॒श्विभ्यां॒ न दुरो॒ दिशः॑ । इन्द्रो॒ न रोद॑सी ऽउ॒भे दु॒हे का॒मान्त्सर॑स्वती ६०

उ॒षासा॒नक्त॑मश्वि॒ना दि॒वेन्द्र॑ꣳ सा॒यमि॑न्द्रि॒यैः । स॒ञ्जा॒ना॒ने सु॒पेश॑सा॒ सम॑ञ्जा॒ते सर॑स्वत्या ॥६१

पा॒तं नो॑ ऽअश्वि॒ना दिवा॑ पा॒हि नक्त॑ꣳ सरस्वति ।
दैव्या॑ होतारा भिषजा॒ पा॒तमिन्द्र॑ꣳ सचा॑ सु॒ते ॥ ६२ ॥

ति॒स्रस्त्रे॒धा सर॑स्वत्य॒श्विना॒ भार॑तीडा॑ । ती॒व्रं प॑रि॒स्रुता॒ सोम॒मिन्द्रा॑य सुषुवु॒र्मद॑म् ॥६३

अ॒श्विना॑ भेष॒जं मधु॑ भेष॒जं नः॒ सर॑स्वती । इन्द्रे॒ त्वष्टा॒ यशः॒ श्रिय॑ꣳ रू॒पꣳ-रू॑पमधुः सु॒ते ॥६४

ऋ॒तु॒थेन्द्रो॒ वन॒स्पतिः॑ शशमा॒नः प॑रि॒स्रुता॑ । की॒लाल॑म॒श्विभ्यां॒ मधु॑ दु॒हे धे॒नुः सर॑स्वती ॥६५

गोभि॒र्न सोम॑मश्वि॒ना मास॑रेण परि॒स्रुता॑ । सम॑धात॒ꣳ सर॑स्वत्या॒ स्वाहेन्द्रे॑ सु॒तं मधु॑ ॥६६॥

अ॒श्विना॑ ह॒विरि॑न्द्रि॒यं नमु॑चेर्धि॒या सर॑स्वती । आ शु॒क्रमा॑सु॒राद्वसु॑ म॒घमिन्द्रा॑य जभ्रिरे ॥६७

यम॒श्विना॒ सर॑स्वती ह॒विषेन्द्र॒मव॑र्धयन् । स बि॑भेद व॒लं म॒घं नमु॑चावासु॒रे सचा॑ ॥६८॥

तमिन्द्रं॑ प॒शवः॒ सचा॒श्विनो॒भा सर॑स्वती । दधा॑ना ऽअ॒भ्य॒नूषत ह॒विषा॑ य॒ज्ञ ऽइ॑न्द्रि॒यैः ॥६९

य ऽइन्द्र॒ ऽइन्द्रि॒यं द॒धुः स॑वि॒ता वरु॑णो॒ भगः॑ । स सु॒त्रामा॑ ह॒विष्प॑ति॒र्यज॑मानाय सश्चत ॥७०

स॒वि॒ता वरु॑णो॒ दध॒द्यज॑मानाय दा॒शुषे॑ । आद॑त्त॒ नमु॑चे॒र्वसु॑ सु॒त्रामा॒ बल॑मिन्द्रि॒यम् ॥७१॥

वरुणः क्षत्रमिन्द्रियं भगेन सविता श्रियम् । सुत्रामा यशसा बलं दधाना यज्ञमाशत ॥७२॥
अश्विना गोभिरिन्द्रियमश्वेभिर्वीर्यं बलम् । हविषेन्द्रᳬं सरस्वती यजमानमवर्धयन् ॥७३॥
ता नासत्या सुपेशसा हिरण्यवर्तनी नरा । सरस्वती हविष्मतीन्द्र कर्मसु नोऽवत ॥७४॥
ता भिषजा सुकर्मणा सा सुदुघा सरस्वती । स वृत्रहा शतक्रतुरिन्द्राय दधुरिन्द्रियम् ॥७५॥
युवᳬं सुराममश्विना नमुचावासुरे सचा । विपिपानाः सरस्वतीन्द्रं कर्मस्वावत ॥ ७६ ॥

पुत्रमिव पितरावश्विनोभेन्द्रावथुः काव्यैर्दᳬंसनाभिः ।
यत्सुरामं व्यपिबः शचीभिः सरस्वती त्वा मघवन्नभिष्णक् ॥ ७७ ॥

यस्मिन्नश्वास ऽ ऋषभास ऽ उक्षणो वशा मेषा ऽ अवसृष्टास ऽ आहुताः ।
कीलालपे सोमपृष्ठाय वेधसे हृदा मतिं जनय चारुमग्नये ॥ ७८ ॥

अहाव्यग्ने हविरास्ये ते स्रुचीव घृतं चम्वीव सोमः ।
वाजसनिᳬं रयिमस्मे सुवीरं प्रशस्तं धेहि यशसं बृहन्तम् ॥ ७९ ॥

अश्विना तेजसा चक्षुः प्राणेन सरस्वती वीर्यम् । वाचेन्द्रो बलेनेन्द्राय दधुरिन्द्रियम् ॥८०

गोमदू षु णासत्याश्वावद्यातमश्विना । वर्ती रुद्रा नृपाय्यम् ॥ ८१ ॥
न यत्परो नान्तर ऽ आदधर्षद्वृषण्वसू । दुःशᳬंसो मर्त्यो रिपुः ॥ ८२ ॥
ता न ऽ आ वोढमश्विना रयिं पिशङ्गसन्दृशम् । धिष्ण्या वरिवोविदम् ॥ ८३ ॥
पावका नः सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती । यज्ञं वष्टु धियावसुः ॥ ८४ ॥
चोदयित्री सूनृतानां चेतन्ती सुमतीनाम् । यज्ञं दधे सरस्वती ॥ ८५ ॥
महो ऽ अर्णः सरस्वती प्र चेतयति केतुना । धियो विश्वा वि राजति ॥ ८६ ॥
इन्द्रा याहि चित्रभानो सुता ऽ इमे त्वायवः । अण्वीभिस्तना पूतासः ॥ ८७ ॥
इन्द्रा याहि धियेषितो विप्रजूतः सुतावतः । उप ब्रह्माणि वाघतः ॥ ८८ ॥
इन्द्रा याहि तूतुजान ऽ उप ब्रह्माणि हरिवः । सुते दधिष्व नश्चनः ॥ ८९ ॥
अश्विना पिबतां मधु सरस्वत्या सजोषसा । इन्द्रः सुत्रामा वृत्रहा जुषन्ताᳬं सोम्यं मधु ॥९०

इति विंशोऽध्यायः । [मंत्रसंख्या १२११]

इति पूर्वविंशतिः समाप्ता ।

अथोत्तरविंशतिः ।

अथैकविंशोऽध्यायः ।

इमं मे वरुण श्रुधी हवमद्या च मृडय । त्वामवस्युरा चके ॥ १ ॥

तत्त्वा यामि ब्रह्मणा वन्दमानस्तदा शास्ते यजमानो हविर्भिः ।
अहेडमानो वरुणेह बोध्युरुशꣳस मा न ऽआयुः प्र मोषीः ॥ २ ॥

त्वं नो अग्ने वरुणस्य विद्वान् देवस्य हेडो ऽअव यासिसीष्ठाः ।
यजिष्ठो वह्नितमः शोशुचानो विश्वा द्वेषाꣳसि प्र मुमुग्ध्यस्मत् ॥ ३ ॥

स त्वं नो ऽअग्नेऽवमो भवोती नेदिष्ठो ऽअस्या ऽउषसो व्युष्टौ ।
अव यक्ष्व नो वरुणꣳ रराणो वीहि मृडीकꣳ सुहवो न ऽएधि ॥ ४ ॥

महीमू षु मातरꣳ सुव्रतानामृतस्य पत्नीमवसे हुवेम ।
तुविक्षत्रामजरन्तीमुरूचीꣳ सुशर्माणमदितिꣳ सुप्रणीतिम् ॥ ५ ॥

सुत्रामाणं पृथिवीं द्यामनेहसꣳ सुशर्माणमदितिꣳ सुप्रणीतिम् ।
दैवीं नावꣳ स्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमा रुहेमा स्वस्तये ॥ ६ ॥

सुनावमा रुहेयमस्रवन्तीमनागसम् । शतारित्राꣳ स्वस्तये ॥ ७ ॥

आ नो मित्रावरुणा घृतैर्गव्यूतिमुक्षतम् । मध्वा रजाꣳसि सुक्रतू ॥ ८ ॥

प्र बाहवा सिसृतं जीवसे न ऽआ नो गव्यूतिमुक्षतं घृतेन ।
आ मा जने श्रवयतं युवाना श्रुतं मे मित्रावरुणा हवेमा ॥ ९ ॥

शं नो भवन्तु वाजिनो हवेषु देवताता मितद्रवः स्वर्काः ।
जम्भयन्तोऽहिं वृकꣳ रक्षाꣳसि सनेम्यस्मद्युयवन्नमीवाः ॥ १० ॥

वाजे-वाजेऽवत वाजिनो नो धनेषु विप्रा ऽअमृता ऽऋतज्ञाः ।
अस्य मध्वः पिबत मादयध्वं तृप्ता यात पथिभिर्देवयानैः ॥ ११ ॥

समिद्धो ऽअग्निः समिधा सुसमिद्धो वरेण्यः । गायत्री छन्द ऽइन्द्रियं त्र्यविर्गौर्वयो दधुः ॥ १२

तनूनपाच्छुचिव्रतस्तनूपाश्च सरस्वती । उष्णिहा छन्दऽइन्द्रियं दित्यवाड्गौर्वयो दधुः ॥ १३ ॥

इडाभिरग्निरीड्यः सोमो देवो ऽ अमर्त्यः। अनुष्टुप् छन्द ऽ इन्द्रियं पञ्चाविर्गौर्वयो दधुः ॥१४

सुबर्हिरग्निः पूषण्वान्त्स्तीर्णबर्हिरमर्त्यः। बृहती छन्द ऽ इन्द्रियं त्रिवत्सो गौर्वयो दधुः १५॥

दुरो देवीर्दिशो महीर्ब्रह्मा देवो बृहस्पतिः। पङ्क्तिश्छन्द ऽ इहेन्द्रियं तुर्यवाङ्गौर्वयो दधुः१६

उषे यह्वी सुपेशसा विश्वे देवा ऽ अमर्त्याः ।
त्रिष्टुप् छन्द ऽ इहेन्द्रियं पष्ठवाड् गौर्वयो दधुः ॥ १७ ॥

दैव्या होतारा भिषजेन्द्रेण सयुजा युजा। जगती छन्द ऽ इन्द्रियमनड्वान् गौर्वयो दधुः १८

तिस्र ऽ इडा सरस्वती भारती मरुतो विशः ।
विराट् छन्द ऽ इहेन्द्रियं धेनुर्गौर्न वयो दधुः ॥ १९ ॥

त्वष्टा तुरीपो ऽ अद्भुत ऽ इन्द्राग्नी पुष्टिवर्धना। द्विपदा छन्द ऽ इन्द्रियमुक्षा गौर्न वयो दधुः २०

शमिता नो वनस्पतिः सविता प्रसुवन् भगम् ।
ककुप् छन्द ऽ इहेन्द्रियं वशा वेहद्वयो दधुः ॥ २१ ॥

स्वाहा यज्ञं वरुणः सुक्षत्रो भेषजं करत्। अतिच्छन्दा ऽ इन्द्रियं बृहदृषभो गौर्वयो दधुः॥२२

वसन्तेन ऽ ऋतुना देवा वसवस्त्रिवृता स्तुताः । रथन्तरेण तेजसा हविरिन्द्रे वयो दधुः॥२३

ग्रीष्मेण ऽ ऋतुना देवा रुद्राः पञ्चदशे स्तुताः। बृहता यशसा बलꣳ हविरिन्द्रे वयो दधुः॥२४

वर्षाभिर्ऋतुनादित्या स्तोमे सप्तदशे स्तुताः । वैरूपेण विशौजसा हविरिन्द्रे वयो दधुः॥२५

शारदेन ऽ ऋतुना देवा ऽ एकविꣳश ऽ ऋभवं स्तुताः ।
वैराजेन श्रिया श्रियꣳ हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥ २६ ॥

हेमन्तेन ऽ ऋतुना देवास्त्रिणवे मरुत स्तुताः । बलेन शक्वरीः सहो हविरिन्द्रे वयो दधुः॥२७

शैशिरेण ऽ ऋतुना देवास्त्रयस्त्रिꣳशेऽमृता स्तुताः ।
सत्येन रेवतीः क्षत्रꣳ हविरिन्द्रे वयो दधुः ॥ २८ ॥

होता यक्षत्समिधाग्निमिडस्पदेऽश्विनेन्द्रꣳ सरस्वतीमजो धूम्रो न गोधूमैः कुवलैर्भेषजं मधु शष्पैर्न तेज ऽ इन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ २९

होता यक्षत्तनूनपात्सरस्वतीमविर्मेषो न भेषजं पथा मधुमता भरन्नश्विनेन्द्राय वीर्यं बदरैरुपवाकाभिर्भेषजं तोक्मभिः पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३०

होता यक्षन्नराशंसं न नग्नहुं पतिं सुरया भेषजं मेषः सरस्वती भिषग्रथो न चन्द्र्यश्विनोर्वपा इन्द्रस्य वीर्यं बदरैरुपवाकाभिर्भेषजं तोक्मभिः पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३१ ॥

होता यक्षदिडेडितऽआजुह्वानः सरस्वतीमिन्द्रं बलेन वर्धयन्नृषभेण गवेन्द्रियमश्विनेन्द्राय भेषजं यवैः कर्कन्धुभिर्मधु लाजैर्न मासरं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३२ ॥

होता यक्षद् बर्हिरूर्णम्रदा भिषङ् नासत्या भिषजाश्विनाश्वा शिशुमती भिषग्धेनुः सरस्वती भिषग्दुहऽइन्द्राय भेषजं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥३३॥

होता यक्षद्दुरो दिशः कवष्यो न व्यचस्वतीरश्विभ्यां न दुरो दिशऽइन्द्रो न रोदसी दुघे दुहे धेनुः सरस्वत्याश्विनेन्द्राय भेषजं शुक्रं न ज्योतिरिन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३४ ॥

होता यक्षत्सुपेशसोषे नक्तं दिवाश्विना समञ्जाते सरस्वत्या त्विषिमिन्द्रे न भेषजं श्येनो न रजसा हृदा श्रिया न मासरं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥३५

होता यक्षद्दैव्या होतारा भिषजाश्विनेन्द्रं न जागृवि दिवा नक्तं न भेषजैः शूषं सरस्वती भिषक् सीसेन दुहऽइन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥३६

होता यक्षत्तिस्रो देवीर्न भेषजं त्रयस्त्रिधातवोऽपसो रूपमिन्द्रे हिरण्ययमश्विनेडा न भारती वाचा सरस्वती महऽइन्द्राय दुहऽइन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३७ ॥

होता यक्षत् सुरेतसमृषभं नर्यापसं त्वष्टारमिन्द्रमश्विना भिषजं न सरस्वतीमोजो न जूतिरिन्द्रियं वृको न रभसो भिषग् यशः सुरया भेषजं श्रिया न मासरं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३८ ॥

होता यक्षद्वनस्पतिं शमितारं शतक्रतुं भीमं न मन्युं राजानं व्याघ्रं नमसाश्विना

भामं सरस्वती भिषगिन्द्राय दुहऽइन्द्रियं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३९ ॥

होता यक्षदग्निं स्वाहाज्यस्य स्तोकानां स्वाहा मेदसां पृथक् स्वाहा छागमश्विभ्यां स्वाहा मेषं सरस्वत्यै स्वाहऽऋषभमिन्द्राय सिंहाय सहसऽइन्द्रियं स्वाहाग्निं न भेषजं स्वाहा सोममिन्द्रियं स्वाहेन्द्रं सुत्रामाणं सवितारं वरुणं भिषजां पतिं स्वाहा वनस्पतिं प्रियं पाथो न भेषजं स्वाहा देवाऽआज्यपा जुषाणोऽअग्निर्भेषजं पयः सोमः परिस्रुता घृतं मधु व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ४० ॥

होता यक्षदश्विनौ छागस्य वपाया मेदसो जुषेतां हविर्होतर्यज । होता यक्षत्सरस्वतीं मेषस्य वपाया मेदसो जुषतां हविर्होतर्यज । होता यक्षदिन्द्रमृषभस्य वपाया मेदसो जुषतां हविर्होतर्यज ॥ ४१ ॥

होता यक्षदश्विनौ सरस्वतीमिन्द्रं सुत्रामाणमिमे सोमाः सुरामाणश्छागैर्न मेषैर्ऋषभैः सुताः शष्पैर्न तोक्मभिर्लाजैर्महस्वन्तो मदा मासरेण परिष्कृताः शुक्राः पयस्वन्तोऽमृताः प्रस्थिता वो मधुश्चुतस्तानश्विना सरस्वतीन्द्रः सुत्रामा वृत्रहा जुषन्तां सोम्यं मधु पिबन्तु मदन्तु व्यन्तु होतर्यज ॥ ४२ ॥

होता यक्षदश्विनौ छागस्य हविषऽआत्तामद्य मध्यतो मेदऽउद्भृतं पुरा द्वेषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या गृभो घस्तां नूनं घासेऽअज्राणां यवसप्रथमानां सुमत्क्षराणां शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानां पीवोपवसनानां पार्श्वतः श्रोणितः शितामतऽउत्सादतोऽङ्गादङ्गादवत्तानां करतऽएवाश्विना जुषेतां हविर्होतर्यज ॥ ४३ ॥

होता यक्षत् सरस्वतीं मेषस्य हविषऽआवयदद्य मध्यतो मेदऽउद्भृतं पुरा द्वेषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या गृभो घसन्नूनं घासेऽअज्राणां यवसप्रथमानां सुमत्क्षराणां शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानां पीवोपवसनानां पार्श्वतः श्रोणितः शितामतऽउत्सादतोऽङ्गादङ्गादवत्तानां करदेवं सरस्वती जुषतां हविर्होतर्यज ॥ ४४ ॥

होता यक्षदिन्द्रमृषभस्य हविषऽआवयदद्य मध्यतो मेदऽउद्भृतं पुरा द्वेषोभ्यः पुरा पौरुषेय्या गृभो घसन्नूनं घासेऽअज्राणां यवसप्रथमानां सुमत्क्षराणां शतरुद्रियाणामग्निष्वात्तानां पीवोपवसनानां पार्श्वतः श्रोणितः शितामत उत्सादतोऽङ्गादङ्गादवत्तानां करदेवमिन्द्रो जुषतां हविर्होतर्यज ॥ ४५ ॥

होता॑ यक्ष॒द्वन॒स्पति॑म॒भि हि पि॒ष्टत॑मया॒ रभि॑ष्ठया रश॒नया॒धित । यत्रा॒श्विनो॒श्छाग॑स्य ह॒विषः॑ प्रि॒या धामा॑नि॒ यत्र॒ सर॑स्वत्या मे॒षस्य॑ ह॒विषः॑ प्रि॒या धामा॑नि॒ यत्रेन्द्र॑स्य ऽ ऋष॒भस्य॑ ह॒विषः॑ प्रि॒या धामा॑नि॒ यत्रा॒ग्नेः प्रि॒या धामा॑नि॒ यत्र॒ सोम॑स्य प्रि॒या धामा॑नि॒ यत्रेन्द्र॑स्य सु॒त्राम्णः॑ प्रि॒या धामा॑नि॒ यत्र॑ सवि॒तुः प्रि॒या धामा॑नि॒ यत्र॒ वरु॑णस्य प्रि॒या धामा॑नि॒ यत्र॒ वन॒स्पतेः॑ प्रि॒या पाथा॑ꣳसि॒ यत्र॑ दे॒वाना॑माज्य॒पानां॑ प्रि॒या धामा॑नि॒ यत्रा॒ग्नेर्होतुः॑ प्रि॒या धामा॑नि॒ तत्रै॒तान्प्र॒स्तुत्ये॑वोप॒स्तुत्ये॑वो॒पाव॑स्रक्षद्र॒भीय॑स ऽ इव कृ॒त्वी कर॑द्दे॒वं दे॒वो वन॒स्पति॑र्जु॒षता॑ꣳ ह॒विर्होत॒र्यज॑ ॥ ४६ ॥

होता॑ यक्षद॒ग्निꣳ स्वि॑ष्ट॒कृत॒मया॑ड॒ग्निर॒श्विनो॒श्छाग॑स्य ह॒विषः॑ प्रि॒या धाम॒न्यया॑ट् सर॑स्वत्या मे॒षस्य॑ ह॒विषः॑ प्रि॒या धाम॒न्यया॒डिन्द्र॑स्य ऽ ऋष॒भस्य॑ ह॒विषः॑ प्रि॒या धाम॒न्यया॑ड॒ग्नेः प्रि॒या धाम॒न्यया॑ट् सोम॑स्य प्रि॒या धाम॒न्यया॒डिन्द्र॑स्य सु॒त्राम्णः॑ प्रि॒या धाम॒न्यया॑ट् सवि॒तुः प्रि॒या धाम॒न्यया॒ड् वरु॑णस्य प्रि॒या धाम॒न्यया॒ड् वन॒स्पतेः॑ प्रि॒या पाथा॑ꣳस्यया॑ड् दे॒वाना॑माज्य॒पानां॑ प्रि॒या धामा॑नि॒ यक्ष॑द॒ग्नेर्होतुः॑ प्रि॒या धामा॑नि॒ यक्ष॑त् स्वं म॑हि॒मान॒माय॑जता॒मेज्या॑ ऽ इषः॑ कृ॒णोतु॒ सो ऽ अ॑ध्व॒रा जा॒तवे॑दा जु॒षता॑ꣳ ह॒विर्होत॒र्यज॑ ॥ ४७ ॥

दे॒वं ब॒र्हिः सर॑स्वती सु॒दे॒वमिन्द्रे॑ ऽ अ॒श्विना॑ ।
तेजो॒ न चक्षु॑र॒क्ष्योर्ब॒र्हिषा॑ दधुरिन्द्रि॒यं व॑सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य व्यन्तु॒ यज॑ ॥ ४८ ॥

दे॒वीर्द्वारो॑ ऽ अ॒श्विना॑ भि॒षजेन्द्रे॒ सर॑स्वती ।
प्रा॒णं न वी॒र्यं॒ न॒सि द्वारो॑ दधुरिन्द्रि॒यं व॑सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य व्यन्तु॒ यज॑ ॥ ४९ ॥

दे॒वी ऽ उ॒षासा॑व॒श्विना॑ सु॒त्रामेन्द्रे॒ सर॑स्वती ।
बलं॒ न वाच॑मा॒स्य ऽ उ॒षाभ्यां॑ दधुरिन्द्रि॒यं व॑सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य व्यन्तु॒ यज॑ ॥५०॥

दे॒वी जोष्ट्री॒ सर॑स्वत्य॒श्विनेन्द्र॑मवर्धयन् ।
श्रोत्रं॒ न कर्णयो॒र्यशो॒ जोष्ट्री॑भ्यां दधुरिन्द्रि॒यं व॑सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य व्यन्तु॒ यज॑॥५१

दे॒वी ऽ ऊ॒र्जाहु॑ती॒ दुघे॑ सु॒दुघेन्द्रे॒ सर॑स्वत्य॒श्विना॑ भि॒षजा॑वतः ।
शु॒क्रं न ज्योति॒ स्तन॑योराहु॑ती धत्त ऽ इन्द्रि॒यं व॑सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य व्यन्तु॒ यज॑॥५२

दे॒वा दे॒वानां॑ भि॒षजा॒ होता॑रा॒विन्द्र॑म॒श्विना॑ । व॒षट्का॒रैः सर॑स्वती॒ त्विषिं॒ न हृद॑ये म॒तिꣳ होतृ॑भ्यां दधुरिन्द्रि॒यं व॑सु॒वने॑ वसु॒धेय॑स्य व्यन्तु॒ यज॑ ॥ ५३ ॥

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीरश्विनेडा सरस्वती ।
शूषं न मध्ये नाभ्यामिन्द्राय दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥ ५४ ॥

देव ऽइन्द्रो नराशंꣳसस्त्रिवरूथः सरस्वत्याश्विभ्यामीयते रथः ।
रेतो न रूपममृतं जनित्रमिन्द्राय त्वष्टा दधदिन्द्रियाणि वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥५५

देवो देवैर्वनस्पतिर्हिरण्यपर्णो ऽअश्विभ्याꣳ सरस्वत्या सुपिप्पल ऽइन्द्राय पच्यते मधु । ओजो न जूतिर्ऋषभो न भामं वनस्पतिर्नो दधदिन्द्रियाणि वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥ ५६ ॥

देवं बर्हिर्वारितीनामध्वरे स्तीर्णमश्विभ्यामूर्णम्रदाः सरस्वत्या स्योनमिन्द्र ते सदः । ईशायै मन्युꣳ राजानं बर्हिषा दधुरिन्द्रियं वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥ ५७ ॥

देवो ऽअग्निः स्विष्टकृद्देवान्यक्षद्यथायथꣳ होताराविन्द्रमश्विना वाचा वाचꣳ सरस्वती-मग्निꣳ सोमꣳ स्विष्टकृत् स्विष्ट ऽइन्द्रः सुत्रामा सविता वरुणो भिषगिष्टो देवो वनस्पतिः स्विष्टा देवा ऽआज्यपाः स्विष्टो ऽअग्निरग्निना होता होत्रे स्विष्टकृद्यशो न दधदिन्द्रियमूर्जमपचितिꣳ स्वधां वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥ ५८ ॥

अग्निमद्य होतारमवृणीतायं यजमानः पचन् पक्तीः पचन् पुरोडाशान् बध्नन्नश्विभ्यां छागꣳ सरस्वत्यै मेषमिन्द्राय ऽऋषभꣳ सुन्वन्नश्विभ्याꣳ सरस्वत्या ऽइन्द्राय सुत्राम्णे सुरासोमान् ॥ ५९ ॥

सूपस्था ऽअद्य देवो वनस्पतिरभवदश्विभ्यां छागेन सरस्वत्यै मेषेणेन्द्राय ऽऋषभेणाक्षँस्तान् मेदस्तः प्रति पचताग्रृभीषतावीवृधन्त पुरोडाशैरपुरश्विना सरस्वतीन्द्रः सुत्रामा सुरासोमान् ॥ ६० ॥

त्वामद्य ऽऋष ऽआर्षेय ऽऋषीणां नपादवृणीतायं यजमानो बहुभ्य ऽआ सङ्गतेभ्य ऽएष मे देवेषु वसु वार्यायक्ष्यत ऽइति ता या देवा देव दानान्यदुस्तान्यस्मा ऽआ च शास्वा च गुरस्वेषितश्च होतरसि भद्रवाच्याय प्रेषितो मानुषः सूक्तवाकाय सूक्ता ब्रूहि ॥ ६१ ॥

इत्येकविंशोऽध्यायः ।

अथ द्वाविंशोऽध्यायः ।

तेजोऽसि शुक्रममृतमायुष्पा ऽआयुर्मे पाहि ।
देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामा ददे ॥ १ ॥

इमामगृभ्णन् रशनामृतस्य पूर्व ऽआयुषि विदथेषु कव्या ।
सा नो ऽअस्मिन्त्सुत ऽआ बभूव ऽऋतस्य सामन्त्सरमारपन्ती ॥ २ ॥

अभिधा ऽअसि भुवनमसि यन्तासि धर्ता ।
स त्वमग्निं वैश्वानरꣳ सप्रथसं गच्छ स्वाहाकृतः ॥ ३ ॥

स्वगा त्वा देवेभ्यः प्रजापतये ब्रह्मन्नश्वं भन्त्स्यामि देवेभ्यः प्रजापतये तेन राध्यासम् । तं बधान देवेभ्यः प्रजापतये तेन राध्नुहि ॥ ४ ॥

प्रजापतये त्वा जुष्टं प्रोक्षामीन्द्राग्निभ्यां त्वा जुष्टं प्रोक्षामि वायवे त्वा जुष्टं प्रोक्षामि विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यो जुष्टं प्रोक्षामि सर्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यो जुष्टं प्रोक्षामि । योऽअर्वन्तं जिघांꣳसति तमभ्यमीति वरुणः । परो मर्तः परः श्वा ॥ ५ ॥

अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहापां मोदाय स्वाहा सवित्रे स्वाहा वायवे स्वाहा विष्णवे स्वाहेन्द्राय स्वाहा बृहस्पतये स्वाहा मित्राय स्वाहा वरुणाय स्वाहा ॥ ६ ॥

हिङ्काराय स्वाहा हिङ्कृताय स्वाहा क्रन्दते स्वाहावक्रन्दाय स्वाहा प्रोथते स्वाहा प्रप्रोथाय स्वाहा गन्धाय स्वाहा घ्राताय स्वाहा निविष्टाय स्वाहोपविष्टाय स्वाहा सन्दिताय स्वाहा वल्गते स्वाहासीनाय स्वाहा शयानाय स्वाहा स्वपते स्वाहा जाग्रते स्वाहा कूजते स्वाहा प्रबुद्धाय स्वाहा विजृम्भमाणाय स्वाहा विचृताय स्वाहा सꣳहानाय स्वाहोपस्थिताय स्वाहायनाय स्वाहा प्रायणाय स्वाहा ॥ ७ ॥

यते स्वाहा धावते स्वाहोद्द्रावाय स्वाहोद्द्रुताय स्वाहा शूकाराय स्वाहा शूकृताय स्वाहा निषण्णाय स्वाहोत्थिताय स्वाहा जवाय स्वाहा बलाय स्वाहा विवर्तमानाय स्वाहा विवृत्ताय स्वाहा विधून्वानाय स्वाहा विधूताय स्वाहा शुश्रूषमाणाय स्वाहा शृण्वते स्वाहेक्षमाणाय स्वाहेक्षिताय स्वाहा वीक्षिताय स्वाहा निमेषाय स्वाहा यदत्ति तस्मै स्वाहा यत् पिबति तस्मै स्वाहा यन्मूत्रं करोति तस्मै स्वाहा कुर्वते स्वाहा कृताय स्वाहा ॥८

तत्स॑वि॒तुर्वरे॑ण्यं॒ भर्गो॑ दे॒वस्य॑ धीमहि । धियो॒ यो नः॑ प्रचो॒दया॑त् ॥ ९ ॥

हिर॑ण्यपाणिमू॒तये॑ सवि॒तार॒मुप॑ ह्वये । स चेत्ता॑ दे॒वता॑ प॒दम् ॥ १० ॥

दे॒वस्य॒ चेत॑तो म॒हीं प्र स॑वि॒तुर्ह॑वामहे । सु॒म॒तिᳪं स॒त्यरा॑धसम् ॥ ११ ॥

सु॒ष्टु॒तिᳪं सु॑म॒ती॒वृधो॑ रा॒तिᳪं स॑वि॒तुरी॑महे । प्र दे॒वाय॑ मती॒विदे॑ ॥ १२ ॥

रा॒तिᳪं सत्प॑तिं म॒हे स॑वि॒तार॒मुप॑ ह्वये । आ॒सवं॑ दे॒ववी॑तये ॥ १३ ॥

दे॒वस्य॑ सवि॒तुर्म॒तिमा॑स॒वं वि॒श्वदे॑व्यम् । धि॒या भगं॑ मनामहे ॥ १४ ॥

अ॒ग्निᳪं स्तोमे॑न बोधय समिधा॒नोऽअम॑र्त्यम् । ह॒व्या दे॒वेषु॑ नो दधत् ॥ १५ ॥

स ह॑व्य॒वाडम॑र्त्य॒ऽउ॒शिग्दू॒तश्चनो॑हितः । अ॒ग्निर्धि॒या समृ॑ण्वति ॥ १६ ॥

अ॒ग्निं दू॒तं पु॒रो द॑धे हव्य॒वाह॒मुप॑ ब्रुवे । दे॒वाँ२ऽआ सा॑दयादि॒ह ॥ १७ ॥

अजी॑जनो॒ हि प॑वमा॒न सूर्यं॑ वि॒धारे॒ शक्म॑ना॒ पयः॑ । गोजी॑रया॒ रᳪंह॑माणः॒ पुर॑न्ध्या ॥ १८ ॥

वि॒भूर्मा॒त्रा प्र॒भूः पि॒त्राश्वो॑ऽसि॒ हयो॒ऽस्यत्यो॑ऽसि मयो॒ऽस्यर्वा॑सि॒ सप्ति॑रसि वा॒ज्य॒सि॒ वृषा॑सि नृ॒मणा॑ऽअसि । ययु॒र्नामा॑सि॒ शिशु॒र्नामा॑स्यादि॒त्याना॒ं पत्वा॒न्वि॑हि दे॒वाऽआशापालाऽए॒तं दे॒वेभ्यो॒ऽश्वं॒ मेधा॑य॒ प्रोक्षि॑तᳪं रक्षते॒ह रन्ति॑रि॒ह र॑मताम॒िह धृति॑रि॒ह स्वधृ॑तिः॒ स्वाहा॑ ॥ १९ ॥

काय॒ स्वाहा॒ कस्मै॒ स्वाहा॑ कत॒मस्मै॒ स्वाहा॒ स्वाहा॒धिमाधी॑ताय॒ स्वाहा॒ मनः॑ प्र॒जाप॑तये॒ स्वाहा॑ चि॒त्तं विज्ञा॑तायादि॑त्यै॒ स्वाहादि॑त्यै म॒ह्यै स्वाहादि॑त्यै सुमृडी॒कायै॒ स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै॒ स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै पाव॒कायै॒ स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै बृह॒त्यै स्वाहा॑ पू॒ष्णे स्वाहा॑ पू॒ष्णे प्र॑प॒थ्या॒य॒ स्वाहा॑ पू॒ष्णे न॒रन्धि॑षाय॒ स्वाहा॒ त्वष्ट्रे॒ स्वाहा॒ त्वष्ट्रे॑ तु॒रीपा॑य॒ स्वाहा॒ त्वष्ट्रे॑ पुरु॒रू॑पाय॒ स्वाहा॒ विष्ण॑वे॒ स्वाहा॒ विष्ण॑वे निभूय॒पाय॒ स्वाहा॒ विष्ण॑वे शिपिवि॒ष्टाय॒ स्वाहा॑ ॥ २० ॥

विश्वो॑ दे॒वस्य॑ ने॒तुर्मर्तो॑ वुरीत स॒ख्यम् ।
विश्वो॑ रा॒यऽइ॑षुध्यति द्यु॒म्नं वृ॑णीत पु॒ष्यसे॒ स्वाहा॑ ॥ २१ ॥

आ ब्रह्म॑न् ब्राह्म॒णो ब्र॑ह्मवर्च॒सी जा॑यता॒मा रा॒ष्ट्रे रा॑ज॒न्यः॒ शूर॑ऽइष॒व्यो॒ऽतिव्या॒धी म॑हार॒थो जा॑यतां॒ दोग्ध्री॑ धे॒नुर्वोढा॑न॒ड्वाना॒शुः सप्तिः॒ पुर॑न्धि॒र्योषा॑ जि॒ष्णू र॑थे॒ष्ठाः स॒भेयो॒ युवास्य यज॑मानस्य वी॒रो जा॑यतां निका॒मे-नि॑कामे नः प॒र्जन्यो॑ वर्षतु॒ फल॑वत्यो न॒ऽओष॑धयः पच्यन्तां योगक्षे॒मो नः॑ कल्पताम् ॥ २२ ॥

प्राणाय स्वाहापानाय स्वाहा व्यानाय स्वाहा चक्षुषे स्वाहा श्रोत्राय स्वाहा वाचे स्वाहा मनसे स्वाहा ॥ २३ ॥

प्राच्यै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहा दक्षिणायै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहा प्रतीच्यै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहोदीच्यै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहोर्ध्वायै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहावाच्यै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहा ॥ २४ ॥

अद्भ्यः स्वाहा वार्भ्यः स्वाहोदकाय स्वाहा तिष्ठन्तीभ्यः स्वाहा स्रवन्तीभ्यः स्वाहा स्यन्दमानाभ्यः स्वाहा कूप्याभ्यः स्वाहा सूद्याभ्यः स्वाहा धार्याभ्यः स्वाहार्णवाय स्वाहा समुद्राय स्वाहा सरिराय स्वाहा ॥ २५ ॥

वाताय स्वाहा धूमाय स्वाहाभ्राय स्वाहा मेघाय स्वाहा विद्योतमानाय स्वाहा स्तनयते स्वाहावस्फूर्जते स्वाहा वर्षते स्वाहाववर्षते स्वाहोग्रं वर्षते स्वाहा शीघ्रं वर्षते स्वाहोद्गृह्णते स्वाहोद्गृहीताय स्वाहा प्रुष्णते स्वाहा शीकायते स्वाहा प्रुष्वाभ्यः स्वाहा ह्रादुनीभ्यः स्वाहा नीहाराय स्वाहा ॥ २६ ॥

अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहेन्द्राय स्वाहा पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा दिग्भ्यः स्वाहाशाभ्यः स्वाहोर्व्यै दिशे स्वाहार्वाच्यै दिशे स्वाहा ॥ २७ ॥

नक्षत्रेभ्यः स्वाहा नक्षत्रियेभ्यः स्वाहाहोरात्रेभ्यः स्वाहार्धमासेभ्यः स्वाहा मासेभ्यः स्वाहऽऋतुभ्यः स्वाहार्तवेभ्यः स्वाहा संवत्सराय स्वाहा द्यावापृथिवीभ्याᳬं स्वाहा चन्द्राय स्वाहा सूर्याय स्वाहा रश्मिभ्यः स्वाहा वसुभ्यः स्वाहा रुद्रेभ्यः स्वाहादित्येभ्यः स्वाहा मरुद्भ्यः स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा मूलेभ्यः स्वाहा शाखाभ्यः स्वाहा वनस्पतिभ्यः स्वाहा पुष्पेभ्यः स्वाहा फलेभ्यः स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा ॥ २८ ॥

पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा सूर्याय स्वाहा चन्द्राय स्वाहा नक्षत्रेभ्यः स्वाहाद्भ्यः स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा वनस्पतिभ्यः स्वाहा परिप्लवेभ्यः स्वाहा चराचरेभ्यः स्वाहा सरीसृपेभ्यः स्वाहा ॥ २९ ॥

असवे स्वाहा वसवे स्वाहा विभुवे स्वाहा विवस्वते स्वाहा गणश्रिये स्वाहा गणपतये स्वाहाभिभुवे स्वाहाधिपतये स्वाहा शूषाय स्वाहा सᳬंसर्पाय स्वाहा चन्द्राय स्वाहा ज्योतिषे स्वाहा मलिम्लुचाय स्वाहा दिवा पतयते स्वाहा ॥ ३० ॥

मधवे स्वाहा माधवाय स्वाहा शुक्राय स्वाहा शुचये स्वाहा नभसे स्वाहा नभस्याय स्वाहेषाय स्वाहोर्जाय स्वाहा सहसे स्वाहा सहस्याय स्वाहा तपसे स्वाहा तपस्याय स्वाहांꣳहसस्पतये स्वाहा ॥ ३१ ॥

वाजाय स्वाहा प्रसवाय स्वाहापिजाय स्वाहा क्रतवे स्वाहा स्वः स्वाहा मूर्ध्ने स्वाहा व्यश्नुविने स्वाहान्त्याय स्वाहान्त्याय भौवनाय स्वाहा भुवनस्य पतये स्वाहाधिपतये स्वाहा प्रजापतये स्वाहा ॥ ३२ ॥

आयुर्यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा प्राणो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहापानो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा व्यानो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहोदानो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा समानो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा चक्षुर्यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा श्रोत्रं यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा वाग्यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा मनो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहात्मा यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा ब्रह्मा यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा ज्योतिर्यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा स्वर्यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा पृष्ठं यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा यज्ञो यज्ञेन कल्पताꣳ स्वाहा ॥ ३३ ॥

एकस्मै स्वाहा द्वाभ्याꣳ स्वाहा शताय स्वाहैकशताय स्वाहा व्युष्ट्यै स्वाहा स्वर्गाय स्वाहा ॥ ३४ ॥

इति द्वाविंशोऽध्यायः ।

अथ त्रयोविंशोऽध्यायः ॥

हिरण्यगर्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक ऽआसीत् ।
स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ १ ॥

उपयामगृहीतोऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिः सूर्यस्ते महिमा । यस्तेऽहन्त्संवत्सरे महिमा सम्बभूव यस्ते वायावन्तरिक्षे महिमा सम्बभूव यस्ते दिवि सूर्ये महिमा सम्बभूव तस्मै ते महिम्ने प्रजापतये स्वाहा देवेभ्यः ॥ २ ॥

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक ऽइद्राजा जगतो बभूव ।
य ऽईशे ऽअस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ३ ॥

उपयामगृहीतोऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णाम्येष ते योनिश्चन्द्रमास्ते महिमा । यस्ते

रात्रौ संवत्सरे महिमा सम्बभूव यस्ते पृथिव्यामग्नौ महिमा सम्बभूव यस्ते नक्षत्रेषु चन्द्रमसि महिमा सम्बभूव तस्मै ते महिम्ने प्रजापतये देवेभ्यः स्वाहा ॥ ४ ॥

युञ्जन्ति ब्रध्नमरुषं चरन्तं परि तस्थुषः । रोचन्ते रोचना दिवि ॥ ५ ॥

युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी विपक्षसा रथे । शोणा धृष्णू नृवाहसा ॥ ६ ॥

यद्वातो ऽ अपो ऽ अगनीगन्प्रियामिन्द्रस्य तन्वम् ।
एतꣳ स्तोतरनेन पथा पुनरश्वमावर्तयासि नः ॥ ७ ॥

वसवस्त्वाञ्जन्तु गायत्रेण छन्दसा रुद्रास्त्वाञ्जन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसादित्यास्त्वाञ्जन्तु जागतेन छन्दसा । भूर्भुवःस्वर्लाजी३ञ्छाची३न्यव्ये गव्यऽएतदन्नमत्त देवाऽएतदन्नमद्धि प्रजापते॥८

कः स्विदेकाकी चरति कऽउ स्विज्जायते पुनः ।
किꣳ स्विद्धिमस्य भेषजं किम्वावपनं महत् ॥ ९ ॥

सूर्य ऽ एकाकी चरति चन्द्रमा जायते पुनः । अग्निर्हिमस्य भेषजं भूमिरावपनं महत् ॥ १० ॥

का स्विदासीत्पूर्वचित्तिः किꣳ स्विदासीद् बृहद्वयः ।
का स्विदासीत्पिलिप्पिला का स्विदासीत्पिशङ्गिला ॥ ११ ॥

द्यौरासीत्पूर्वचित्तिरश्व ऽ आसीद् बृहद्वयः ।
अविरासीत्पिलिप्पिला रात्रिरासीत्पिशङ्गिला ॥ १२ ॥

वायुष्ट्वा पचतैरवत्वसितग्रीवश्छागैर्न्यग्रोधश्चमसैः शल्मलिर्वृद्ध्या ।
एष स्य राथ्यो वृषा पड्भिश्चतुर्भिरेदगन्ब्रह्मा कृष्णश्च नोऽवतु नमोऽग्नये ॥ १३ ॥

सꣳशितो रश्मिना रथः सꣳशितो रश्मिना हयः ।
सꣳशितो अप्स्वप्सुजा ब्रह्मा सोमपुरोगवः ॥ १४ ॥

स्वयं वाजिँस्तन्वं कल्पयस्व स्वयं यजस्व स्वयं जुषस्व । महिमा तेऽन्येन न सन्नशे ॥ १५

न वा ऽ उ ऽ एतन्म्रियसे न रिष्यसि देवाँ२ ऽ इदेषि पथिभिः सुगेभिः ।
यत्रासते सुकृतो यत्र ते ययुस्तत्र त्वा देवः सविता दधातु ॥ १६ ॥

अग्निः पशुरासीत्तेनायजन्त स ऽ एतँल्लोकमजयद्यस्मिन्नग्निः स ते लोको भविष्यति तं

जेष्यसि पिबैता ऽ अपः । वायुः पशुरासीत्तेनायजन्त स ऽ एतँल्लोकमजयद्यस्मिन्वायुः स ते लोको भविष्यति तं जेष्यसि पिबैता ऽ अपः । सूर्यः पशुरासीत्तेनायजन्त सऽएतँल्लोकमजयद्यस्मिन्त्सूर्यः स ते लोको भविष्यति तं जेष्यसि पिबैता ऽ अपः ॥ १७ ॥

प्राणाय स्वाहापानाय स्वाहा व्यानाय स्वाहा । अम्बे ऽ अम्बिकेऽम्बालिके न मा नयति कश्चन । ससस्त्यश्वकः सुभद्रिकां काम्पीलवासिनीम् ॥ १८ ॥

गणानां त्वा गणपतिꣳ हवामहे प्रियाणां त्वा प्रियपतिꣳ हवामहे निधीनां त्वा निधिपतिꣳ हवामहे वसो मम । आहमजानि गर्भधमा त्वमजासि गर्भधम् ॥ १९ ॥

ताऽउभौ चतुरः पदः संप्रसारयाव स्वर्गे लोके प्रोर्णुवाथां वृषा वाजी रेतोधा रेतो दधातु २०

उत्सक्थ्या ऽ अव गुदं धेहि समञ्जिं चारया वृषन् । य स्त्रीणां जीवभोजनः ॥ २१ ॥

यकासकौ शकुन्तिकाहलगिति वञ्चति । आहन्ति गभे पसो निगल्गलीति धारका ॥२२

यकोऽसकौ शकुन्तक ऽ आहलगिति वञ्चति ।
विवक्षत ऽ इव ते मुखमध्वर्यो मा नस्त्वमभि भाषथाः ॥ २३ ॥

माता च ते पिता च ते ऽ ग्रं वृक्षस्य रोहतः । प्रतिलामीति ते पिता गभे मुष्टिमतꣳसयत् ॥ २४

माता च ते पिता च तेऽग्रं वृक्षस्य क्रीडतः । विवक्षतऽइव ते मुखं ब्रह्मन्मा त्वं वदो बहु॥२५॥

ऊर्ध्वामेनामुच्छ्रापय गिरौ भारꣳ हरन्निव । अथास्यै मध्यमेधताꣳ शीते वाते पुनन्निव॥२६

ऊर्ध्वमेनमुच्छ्रयताद्गिरौ भारꣳ हरन्निव । अथास्य मध्यमेजतु शीते वाते पुनन्निव ॥२७

यदस्या ऽ अꣳहुभेद्याः कृधु स्थूलमुपातसत् । मुष्काविदस्या ऽ एजतो गोशफे शकुलाविव २८

यद्देवासो ललामगुं प्र विष्टीमिनमाविषुः । सक्थ्ना देदिश्यते नारी सत्यस्याक्षिभुवो यथा ॥२९

यद्धरिणो यवमत्ति न पुष्टं पशु मन्यते । शूद्रा यदर्यजारा न पोषाय धनायति ॥ ३० ॥

यद्धरिणो यवमत्ति न पुष्टं बहु मन्यते । शूद्रो यदर्यायै जारो न पोषमनु मन्यते ॥३१॥

दधिक्राव्णो ऽ अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः ।
सुरभि नो मुखा करत्प्र ण ऽ आयूꣳषि तारिषत् ॥ ३२ ॥

गायत्री त्रिष्टुब्जगत्यनुष्टुप्पङ्क्त्या सह । बृहत्युष्णिहा ककुप्सूचीभिः शम्यन्तु त्वा॥३३

द्विपदा याश्चतुष्पदास्त्रिपदा याश्च षट्पदाः ।
विच्छन्दा याश्च सच्छन्दाः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ॥ ३४ ॥

महानाम्न्यो रेवत्यो विश्वा आशाः प्रभूवरीः । मैघीर्विद्युतो वाचः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ३५

नार्यस्ते पत्न्यो लोम विचिन्वन्तु मनीषया । देवानां पत्न्यो दिशः सूचीभिः शम्यन्तु त्वा ३६

रजता हरिणीः सीसा युजो युज्यन्ते कर्मभिः ।
अश्वस्य वाजिनस्त्वचि सिमाः शम्यन्तु शम्यन्तीः ॥ ३७ ॥

कुविदङ्ग यवमन्तो यवञ्चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूय ।
इहेहैषां कृणुहि भोजनानि ये बर्हिषो नमऽउक्तिं यजन्ति ॥ ३८ ॥

कस्त्वा छ्यति कस्त्वा विशास्ति कस्ते गात्राणि शम्यति । कऽउ ते शमिता कविः॥३९

ऋतवस्त ऽऋतुथा पर्व शमितारो वि शासतु । संवत्सरस्य तेजसा शमीभिः शम्यन्तु त्वा ॥४०

अर्धमासाः परूꣳषि ते मासाऽआ च्छ्यन्तु शम्यन्तः ।
अहोरात्राणि मरुतो विलिष्टꣳ सूदयन्तु ते ॥ ४१ ॥

दैव्याऽअध्वर्यवस्त्वा च्छ्यन्तु वि च शासतु। गात्राणि पर्वशस्ते सिमाः कृण्वन्तु शम्यन्तीः४२

द्यौस्ते पृथिव्यन्तरिक्षं वायुश्छिद्रं पृणातु ते । सूर्यस्ते नक्षत्रैः सह लोकं कृणोतु साधुया ॥४३॥

शं ते परेभ्यो गात्रेभ्यः शमस्त्ववरेभ्यः । शमस्थभ्यो मज्जभ्यः शम्वस्तु तन्वै तव ॥४४

कः स्विदेकाकी चरति कऽउ स्विज्जायते पुनः ।
किꣳस्विद्धिमस्य भेषजं किम्वावपनं महत् ॥ ४५ ॥

सूर्यऽएकाकी चरति चन्द्रमा जायते पुनः । अग्निर्हिमस्य भेषजं भूमिरावपनं महत्॥४६

किꣳस्वित्सूर्यसमं ज्योतिः किꣳसमुद्रसमꣳसरः ।
किꣳस्वित्पृथिव्यै वर्षीयः कस्य मात्रा न विद्यते ॥ ४७ ॥

ब्रह्म सूर्यसमं ज्योतिर्द्यौः समुद्रसमꣳसरः ।
इन्द्रः पृथिव्यै वर्षीयान् गोस्तु मात्रा न विद्यते ॥ ४८ ॥

पृच्छामि त्वा चितये देवसख यदि त्वमत्र मनसा जगन्थ ।
येषु विष्णुस्त्रिषु पदेष्वेष्टस्तेषु विश्वं भुवनमा विवेशाँ३ऽ ॥ ४९ ॥

अपि तेषु त्रिषु पदेष्वस्मि येषु विश्वं भुवनमा विवेश ।
सद्यः पर्येमि पृथिवीमुत द्यामेकेनाङ्गेन दिवो ऽअस्य पृष्ठम् ॥ ५० ॥

केष्वन्तः पुरुष ऽआ विवेश कान्यन्तः पुरुषे ऽअर्पितानि ।
एतद्ब्रह्मन्नुप वल्हामसि त्वा किंस्वित्नः प्रति वोचास्यत्र ॥ ५१ ॥

पञ्चस्वन्तः पुरुष ऽआ विवेश तान्यन्तः पुरुषे ऽअर्पितानि ।
एतत्त्वात्र प्रतिमन्वानो ऽअस्मि न मायया भवस्युत्तरो मत् ॥ ५२ ॥

का स्विदासीत्पूर्वचित्तिः किंस्विदासीद्बृहद्वयः ।
का स्विदासीत्पिलिप्पिला का स्विदासीत्पिशङ्गिला ॥ ५३ ॥

द्यौरासीत्पूर्वचित्तिरश्व ऽआसीद् बृहद्वयः ।
अविरासीत्पिलिप्पिला रात्रिरासीत्पिशङ्गिला ॥ ५४ ॥

का ऽईमरे पिशङ्गिला का ऽईं कुरुपिशङ्गिला ।
क ऽईमास्कन्दमर्षति क ऽईं पन्थां वि सर्पति ॥ ५५ ॥

अजारे पिशङ्गिला श्वावित्कुरुपिशङ्गिला ।
शश ऽआस्कन्दमर्षत्यहिः पन्थां वि सर्पति ॥ ५६ ॥

कत्यस्य विष्ठाः कत्यक्षराणि कति होमासः कतिधा समिद्धः ।
यज्ञस्य त्वा विदथा पृच्छमत्र कति होतार ऽऋतुशो यजन्ति ॥ ५७ ॥

षडस्य विष्ठाः शतमक्षराण्यशीतिर्होमाः समिधो ह तिस्रः ।
यज्ञस्य ते विदथा प्र ब्रवीमि सप्त होतार ऽऋतुशो यजन्ति ॥ ५८ ॥

को ऽअस्य वेद भुवनस्य नाभिं को द्यावापृथिवी ऽअन्तरिक्षम् ।
कः सूर्यस्य वेद बृहतो जनित्रं को वेद चन्द्रमसं यतोजाः ॥ ५९ ॥

वेदाहमस्य भुवनस्य नाभिं वेद द्यावापृथिवी ऽअन्तरिक्षम् ।
वेद सूर्यस्य बृहतो जनित्रमथो वेद चन्द्रमसं यतोजाः ॥ ६० ॥

पृच्छामि त्वा परमन्तं पृथिव्याः पृच्छामि यत्र भुवनस्य नाभिः ।
पृच्छामि त्वा वृष्णो ऽअश्वस्य रेतः पृच्छामि वाचः परमं व्योम ॥ ६१ ॥

इयं वेदिः परो ऽ अन्तः पृथिव्या ऽ अयं यज्ञो भुवनस्य नाभिः।
अयꣳ सोमो वृष्णो ऽ अश्वस्य रेतो ब्रह्मायं वाचः परमं व्योम ॥ ६२ ॥

सुभूः स्वयम्भूः प्रथमोऽन्तर्महत्यर्णवे। दधे ह गर्भमृत्वियं यतो जातः प्रजापतिः ॥६३
होता यक्षत्प्रजापतिꣳ सोमस्य महिम्नः। जुषतां पिबतु सोमꣳ होतर्यज ॥ ६४ ॥

प्रजापते न त्वदेतान्यन्यो विश्वा रूपाणि परि ता बभूव।
यत्कामास्ते जुहुमस्तन्नो ऽ अस्तु वयꣳ स्याम पतयो रयीणाम् ॥ ६५ ॥

इति त्रयोविंशोऽध्यायः।

अथ चतुर्विंशोऽध्यायः।

अश्वस्तूपरो गोमृगस्ते प्राजापत्याः कृष्णग्रीव ऽ आग्नेयो रराटे पुरस्तात्सारस्वती मेष्यधस्ताद्धन्वोराश्विनावधोरामौ बाह्वोः सौमापौष्णः श्यामो नाभ्याꣳ सौर्ययामौ श्वेतश्च कृष्णश्च पार्श्वयोस्त्वाष्ट्रौ लोमशसक्थौ सक्थ्योर्वायव्यः श्वेतः पुच्छ ऽ इन्द्राय स्वपस्याय वेहद्वैष्णवो वामनः ॥ १ ॥

रोहितो धूम्ररोहितः कर्कन्धुरोहितस्ते सौम्या बभ्रुररुणबभ्रुः शुकबभ्रुस्ते वारुणाः शितिरन्ध्रोऽन्यतःशितिरन्ध्रः समन्तशितिरन्ध्रस्ते सावित्राः शितिबाहुरन्यतःशितिबाहुः समन्तशितिबाहुस्ते बार्हस्पत्याः पृषती क्षुद्रपृषती स्थूलपृषती ता मैत्रावरुण्यः ॥ २ ॥

शुद्धवालः सर्वशुद्धवालो मणिवालस्त ऽ आश्विनाः श्येतः श्येताक्षोऽरुणस्ते रुद्राय पशुपतये कर्णा यामा ऽ अवलिप्ता रौद्रा नभोरूपाः पार्जन्याः ॥ ३ ॥

पृश्निस्तिरश्चीनपृश्निरूर्ध्वपृश्निस्ते मारुताः फल्गूर्लोहितोर्णी पलक्षी ताः सारस्वत्यः प्लीहाकर्णः शुण्ठाकर्णोऽध्यालोहकर्णस्ते त्वाष्ट्राः कृष्णग्रीवः शितिकक्षोऽञ्जिसक्थस्त ऽ ऐन्द्राग्नाः कृष्णाञ्जिरल्पाञ्जिर्महाञ्जिस्त ऽ उषस्याः ॥ ४ ॥

शिल्पा वैश्वदेव्यो रोहिण्यस्त्र्यवयो वाचेऽविज्ञाता ऽ अदित्यै सरूपा धात्रे वत्सतर्यो देवानां पत्नीभ्यः ॥ ५ ॥

कृष्णग्रीवा ऽ आग्नेयाः शितिभ्रवो वसूनाꣳ रोहिता रुद्राणाꣳ श्वेता ऽ अवरोकिण ऽ आदित्यानां नभोरूपाः पार्जन्याः ॥ ६ ॥

उ॒न्नत॑ऽ ऋष॒भो वा॑मन॒स्त ऽऐन्द्रावैष्ण॒वा ऽ उ॒न्नतः॑ शिति॑बा॒हुः शि॑तिपृ॒ष्ठस्त ऽऐन्द्राबार्हस्प॒त्याः शु॒करू॑पा वाजि॒नाः क॒ल्माषा॑ऽ आग्निमारु॒ताः श्या॒माः पौ॒ष्णाः ॥ ७ ॥

ए॒ता ऽ ऐ॑न्द्रा॒ग्ना द्वि॑रू॒पा ऽ अ॑ग्नीषो॒मीया॑ वाम॒ना ऽ अ॑न॒ड्वाह॑ ऽ आग्नावैष्ण॒वा व॒शा मै॑त्रावरु॒ण्यो॒ऽन्यत॑ ऽ ए॒न्यो मै॒त्र्यः ॥ ८ ॥

कृ॒ष्णग्री॑वा ऽ आग्ने॒या ब॒भ्रवः॑ सौ॒म्याः श्वे॒ता वा॑य॒व्या ऽ अवि॑ज्ञाता ऽ अदि॑त्यै स॒रूपा धा॒त्रे व॑त्सत॒र्यो दे॒वाना॒ं पत्नी॑भ्यः ॥ ९ ॥

कृ॒ष्णा भौ॒मा धू॒म्रा ऽ आन्तरि॒क्षा बृ॒हन्तो॑ दि॒व्याः श॒बला॑ वै॒द्युताः सि॒ध्मास्ता॑र॒काः ॥ १० ॥

धू॒म्रान्व॑स॒न्तायाल॑भते श्वे॒तान्ग्री॒ष्माय॑ कृ॒ष्णान्व॒र्षाभ्यो॑ऽरु॒णाञ्छ॒रदे॑ पृष॑तो हेम॒न्ताय॑ पि॒शङ्गा॒ञ्छिशि॑राय ॥ ११ ॥

त्र्यवयो गाय॒त्र्यै प॑ञ्चा॑वयस्त्रि॒ष्टुभे॑ दित्य॒वाहो॒ जग॑त्यै त्रिव॒त्सा ऽ अ॑नु॒ष्टुभे॑ तु॒र्य॒वाह॒ऽउ॒ष्णिहे॑ ॥ १२ ॥

प॒ष्ठ॒वाहो॑ वि॒राज॑ ऽ उ॒क्षाणो॑ बृह॒त्या ऽ ऋष॒भाः क॒कुभे॑ऽन॒ड्वाहः॑ प॒ङ्क्त्यै धे॒नवो॑ऽति॑च्छन्दसे ॥ १३ ॥

कृ॒ष्णग्री॑वा ऽ आग्ने॒या ब॒भ्रवः॑ सौ॒म्या ऽ उ॑पध्व॒स्ताः सा॑वि॒त्रा व॑त्सत॒र्यः॑ सारस्व॒त्यः॑ श्या॒माः पौ॒ष्णाः पृश्न॑यो मारु॒ता ब॑हुरू॒पा वै॑श्वदे॒वा व॒शा द्या॑वापृथि॒वीयाः॑ ॥ १४ ॥

उ॒क्ताः स॑ञ्च॒रा ऽ ए॒ता ऽ ऐ॑न्द्रा॒ग्नाः कृ॒ष्णा वा॑रु॒णाः पृश्न॑यो मारु॒ताः का॒यास्तू॑प॒राः ॥ १५ ॥

अ॒ग्नये॒ऽनीक॑वते प्रथम॒जाना॑लभते म॒रुद्भ्यः॑ सान्तप॒नेभ्यः॑ सवा॒त्यान्म॒रुद्भ्यो॑ गृहमे॒धिभ्यो॑ ब॒ष्किहा॑न्म॒रुद्भ्यः॑ क्री॒डिभ्यः॑ स॒ꣳसृ॒ष्टान्म॒रुद्भ्यः॑ स्वत॑वद्भ्यो॒ऽनुसृ॒ष्टान् ॥ १६ ॥

उ॒क्ताः स॑ञ्च॒रा ऽ ए॒ता ऽ ऐ॑न्द्रा॒ग्नाः प्रा॑शृ॒ङ्गा मा॑हे॒न्द्रा ब॑हुरू॒पा वै॑श्वकर्म॒णाः ॥ १७ ॥

धू॒म्रा ब॒भ्रुनी॑काशाः पितृ॒णाꣳ सोम॑वतां ब॒भ्रवो॑ धू॒म्रनी॑काशाः पितृ॒णां ब॑र्हि॒षदां॑ कृ॒ष्णा ब॒भ्रुनी॑काशाः पितृ॒णाम॑ग्निष्वा॒त्तानां॑ कृ॒ष्णाः पृष॑न्तस्त्रैयम्ब॒काः ॥ १८ ॥

उ॒क्ताः स॑ञ्च॒रा ऽ ए॒ताः शु॑नासी॒रीयाः॑ श्वे॒ता वा॑य॒व्याः श्वे॒ताः सौ॒र्याः ॥ १९ ॥

व॒स॒न्ताय॑ क॒पिञ्ज॑लाना॒लभते ग्री॒ष्माय॑ कल॒विङ्का॒न्व॒र्षाभ्य॑स्ति॒त्तिरी॑ञ्छ॒रदे॑ व॒र्त्तिका हे॑म॒न्ताय॑ क॒कर॑ाञ्छि॒शि॑राय॒ विक॑करान् ॥ २० ॥

समुद्राय शिशुमारानालभते पर्जन्याय मण्डूकानद्भ्यो मत्स्यान्मित्राय कुलीपयान्वरुणाय नाक्रान् ॥ २१ ॥

सोमाय हꣳसानालभते वायवे बलाका ऽ इन्द्राग्निभ्यां क्रुञ्चान्मित्राय मद्गून्वरुणाय चक्रवाकान् ॥ २२ ॥

अग्नये कुटरूनालभते वनस्पतिभ्य ऽ उलूकानग्नीषोमाभ्यां चाषानश्विभ्यां मयूरान्मित्रावरुणाभ्यां कपोतान् ॥ २३ ॥

सोमाय लबानालभते त्वष्ट्रे कौलीकान्गोषादीर्देवानां पत्नीभ्यः कुलीका देवजामिभ्योऽग्नये गृहपतये पारुष्णान् ॥ २४ ॥

अह्ने पारावतानालभते रात्र्यै सीचापूरहोरात्रयोः सन्धिभ्यो जतूर्मासेभ्यो दात्यौहान्त्संवत्सराय महतः सुपर्णान् ॥ २५ ॥

भूम्या ऽ आखूनालभतेऽन्तरिक्षाय पाङ्क्त्रान्दिवे कशान्दिग्भ्यो नकुलान्बभ्रुकानवान्तरदिशाभ्यः ॥ २६ ॥

वसुभ्य ऽ ऋश्यानालभते रुद्रेभ्यो रुरूनादित्येभ्यो न्यङ्कून्विश्वेभ्यो देवेभ्यः पृषतान्त्साध्येभ्यः कुलुङ्गान् ॥ २७ ॥

ईशानाय परस्वत ऽ आलभते मित्राय गौरान्वरुणाय महिषान्बृहस्पतये गवयाँस्त्वष्ट्र ऽ उष्ट्रान् ॥ २८ ॥

प्रजापतये पुरुषान्हस्तिन ऽ आलभते वाचे प्लुषीँश्चक्षुषे मशकाञ्छ्रोत्राय भृङ्गाः ॥ २९ ॥

प्रजापतये च वायवे च गोमृगो वरुणायारण्यो मेषो यमाय कृष्णो मनुष्यराजाय मर्कटः शार्दूलाय रोहिदृषभाय गवयी क्षिप्रश्येनाय वर्तिका नीलङ्गोः कृमिः समुद्राय शिशुमारो हिमवते हस्ती ॥ ३० ॥

मयुः प्राजापत्य ऽ उलो हलिक्ष्णो वृषदꣳशस्ते धात्रे दिशां कङ्को धुङ्क्षाग्नेयी कलविङ्को लोहिताहिः पुष्करसादस्ते त्वाष्ट्रा वाचे क्रुञ्चः ॥ ३१ ॥

सोमाय कुलुङ्ग ऽ आरण्योऽजो नकुलः शका ते पौष्णाः क्रोष्टा मायोरिन्द्रस्य गौरमृगः पिद्वो न्यङ्कुः कक्कटस्तेऽनुमत्यै प्रतिश्रुत्कायै चक्रवाकः ॥ ३२ ॥

सौरी बलाका शार्गः सृजयः शयाण्डकस्ते मैत्राः सरस्वत्यै शारिः पुरुषवाक् श्वाविद्भौमी शार्दूलो वृकः पृदाकुस्ते मन्यवे सरस्वते शुकः पुरुषवाक् ॥ ३३ ॥

सुपर्णः पार्जन्य ऽआतिर्वाहसो दर्विदा ते वायवे बृहस्पतये वाचस्पतये पैङ्गराजोऽलज ऽआन्तरिक्षः प्लवो मद्गुर्मत्स्यस्ते नदीपतये द्यावापृथिवीयः कूर्मः ॥ ३४ ॥

पुरुषमृगश्चन्द्रमसो गोधा कालका दार्वाघाटस्ते वनस्पतीनां कृकवाकुः सावित्रो हꣳसो वातस्य नाक्रो मकरः कुलीपयस्तेऽकूपारस्य ह्रियै शल्यकः ॥ ३५ ॥

एण्यह्नो मण्डूको मूषिका तित्तिरिस्ते सर्पाणां लोपाश ऽआश्विनः कृष्णो रात्र्या ऽऋक्षो जतूः सुषिलीका त ऽइतरजनानां जहका वैष्णवी ॥ ३६ ॥

अन्यवापोऽर्धमासानामृश्यो मयूरः सुपर्णस्ते गन्धर्वाणामपामुद्रो मासां कश्यपो रोहित्कुण्डृणाची गोलत्तिका तेऽप्सरसां मृत्यवेऽसितः ॥ ३७ ॥

वर्षाहूर्ऋतूनामाखुः कशो मान्थालस्ते पितृणां बलायाजगरो वसूनां कपिञ्जलः कपोत ऽउलूकः शशस्ते निर्ऋत्यै वरुणायारण्यो मेषः ॥ ३८ ॥

श्वित्र ऽआदित्यानामुष्ट्रो घृणीवान्वाध्रीनसस्ते मत्या ऽअरण्याय सृमरो रुरू रौद्रः क्वयिः कुटरुर्दात्यौहस्ते वाजिनां कामाय पिकः ॥ ३९ ॥

खङ्गो वैश्वदेवः श्वा कृष्णः कर्णो गर्दभस्तरक्षुस्ते रक्षसामिन्द्राय सूकरः सिꣳहो मारुतः कृकलासः पिप्पका शकुनिस्ते शरव्यायै विश्वेषां देवानां पृषतः ॥ ४० ॥

इति चतुर्विंशोऽध्यायः ।

अथ पञ्चविंशोऽध्यायः ।

शादं दद्भिरवकां दन्तमूलैर्मृदं बर्स्वैस्तेगान्दꣳष्ट्राभ्याꣳ सरस्वत्या ऽअग्रजिह्वं जिह्वाया ऽउत्सादमवक्रन्देन तालु वाजꣳ हनुभ्यामप ऽआस्येन वृषणमाण्डाभ्यामादित्याँ श्मश्रुभिः पन्थानं भ्रूभ्यां द्यावापृथिवी वर्तोभ्यां विद्युतं कनीनकाभ्याꣳ शुक्लाय स्वाहा कृष्णाय स्वाहा पार्याणि पक्ष्माण्यवार्या ऽइक्षवोऽवार्याणि पक्ष्माणि पार्या ऽइक्षवः ॥१॥

वातं प्राणेनापानेन नासिके ऽउपयाममधरेणौष्ठेन सदुत्तरेण प्रकाशेनान्तरमनूकाशेन बाह्यं निवेष्यं मूर्ध्ना स्तनयित्नुं निर्बाधेनाशनिं मस्तिष्केण विद्युतं कनीनकाभ्यां कर्णाभ्याꣳ श्रोत्रꣳ श्रोत्राभ्यां कर्णौ तेदनीमधरकण्ठेनापः शुष्ककण्ठेन चित्तं मन्याभिरदितिꣳ शीर्ष्णा निर्ऋतिं निर्जर्जल्येन शीर्ष्णा संक्रोशैः प्राणान्रेष्माणꣳ स्तुपेन ॥ २ ॥

मशकान्केशैरिन्द्रꣳ स्वपसा वहेन बृहस्पतिꣳ शकुनिसादेन कूर्मान्छफैराक्रमणꣳ स्थूराभ्यामृक्षलाभिः कपिञ्जलाञ्जवं जङ्घाभ्यामध्वानं बाहुभ्यां जाम्बीलेनारण्यमग्निमतिरुग्भ्यां पूषणं दोर्भ्यामश्विनावꣳसाभ्याꣳ रुद्रꣳ रोराभ्याम् ॥ ३ ॥

अग्नेः पक्षतिर्वायोर्निपक्षतिरिन्द्रस्य तृतीया सोमस्य चतुर्थ्यदित्यै पञ्चमीन्द्राण्यै षष्ठी मरुताꣳ सप्तमी बृहस्पतेरष्टम्यर्यम्णो नवमी धातुर्दशमीन्द्रस्यैकादशी वरुणस्य द्वादशी यमस्य त्रयोदशी ॥ ४ ॥

इन्द्राग्न्योः पक्षतिः सरस्वत्यै निपक्षतिर्मित्रस्य तृतीयापां चतुर्थी निर्ऋत्यै पञ्चम्यग्नीषोमयोः षष्ठी सर्पाणाꣳ सप्तमी विष्णोरष्टमी पूष्णो नवमी त्वष्टुर्दशमीन्द्रस्यैकादशी वरुणस्य द्वादशी यम्यै त्रयोदशी द्यावापृथिव्योर्दक्षिणं पार्श्वं विश्वेषां देवानामुत्तरम् ॥ ५ ॥

मरुताꣳ स्कन्धा विश्वेषां देवानां प्रथमा कीकसा रुद्राणां द्वितीयादित्यानां तृतीया वायोः पुच्छमग्नीषोमयोर्भासदौ क्रुञ्चौ श्रोणिभ्यामिन्द्राबृहस्पती ऽ ऊरुभ्यां मित्रावरुणावल्गाभ्यामाक्रमणꣳ स्थूराभ्यां बलं कुष्ठाभ्याम् ॥ ६ ॥

पूषणं वनिष्ठुनान्धाहीन्त्स्थूलगुदया सर्पान्गुदाभिर्विह्रुत ऽ आन्त्रैरपो वस्तिना वृषणमाण्डाभ्यां वाजिनꣳ शेपेन प्रजाꣳ रेतसा चाषान्पित्तेन प्रदरान्पायुना कूश्मान्छकपिण्डैः॥७

इन्द्रस्य क्रोडोऽदित्यै पाजस्यं दिशां जत्रवोऽदित्यै भसज्जीमूतान्हृदयौपशेनान्तरिक्षं पुरीतता नभ ऽ उदर्येण चक्रवाकौ मतस्नाभ्यां दिवं वृक्काभ्यां गिरीन्प्लाशिभिरुपलान्प्लीह्ना वल्मीकान्क्लोमभिर्ग्लौभिर्गुल्मान्हिराभिः स्रवन्तीर्ह्रदान्कुक्षिभ्याꣳ समुद्रमुदरेण वैश्वानरं भस्मना ॥ ८ ॥

विधृतिं नाभ्या घृतꣳ रसेनापो यूष्णा मरीचिर्विप्रुड्भिर्नीहारमूष्मणा शीनं वसया प्रुष्वा ऽ अश्रुभिर्ह्रादुनीर्दूषीकाभिरस्ना रक्षाꣳसि चित्राण्यङ्गैर्नक्षत्राणि रूपेण पृथिवीं त्वचा जुम्बकाय स्वाहा ॥ ९ ॥

हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक ऽ आसीत् ।
स दाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ १० ॥

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक ऽ इद्राजा जगतो बभूव ।
य ऽ ईशे ऽ अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ११ ॥

यस्येमे हिमवन्तो महित्वा यस्य समुद्रꣳ रसया सहाहुः ।
यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ १२ ॥

यऽआत्मदा बलदा यस्य विश्वऽउपासते प्रशिषं यस्य देवाः ।
यस्य च्छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ १३ ॥

आ नो भद्राः क्रतवो यन्तु विश्वतोऽदब्धासोऽअपरीतासऽउद्भिदः ।
देवा नो यथा सदमिद् वृधेऽअसन्नप्रायुवो रक्षितारो दिवे-दिवे ॥ १४ ॥

देवानां भद्रा सुमतिर्ऋजूयतां देवानाꣳ रातिरभि नो निवर्त्तताम् ।
देवानाꣳ सख्यमुपसेदिमा वयं देवा नऽआयुः प्रतिरन्तु जीवसे ॥ १५ ॥

तान्पूर्वया निविदा हूमहे वयं भगं मित्रमदितिं दक्षमस्रिधम् ।
अर्यमणं वरुणꣳ सोममश्विना सरस्वती नः सुभगा मयस्करत् ॥ १६ ॥

तन्नो वातो मयोभु वातु भेषजं तन्माता पृथिवी तत्पिता द्यौः ।
तद् ग्रावाणः सोमसुतो मयोभुवस्तदश्विना शृणुतं धिष्ण्या युवम् ॥ १७ ॥

तमीशानं जगतस्तस्थुषस्पतिं धियञ्जिन्वमवसे हूमहे वयम् ।
पूषा नो यथा वेदसामसद्वृधे रक्षिता पायुरदब्धः स्वस्तये ॥ १८ ॥

स्वस्ति नऽइन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्योऽअरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥ १९ ॥

पृषदश्वा मरुतः पृश्निमातरः शुभंयावानो विदथेषु जग्मयः ।
अग्निजिह्वा मनवः सूरचक्षसो विश्वे नो देवाऽअवसागमन्निह ॥ २० ॥

भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिर्व्यशेमहि देवहितं यदायुः ॥ २१ ॥

शतमिन्नु शरदोऽअन्ति देवा यत्रा नश्चक्रा जरसं तनूनाम् ।
पुत्रासो यत्र पितरो भवन्ति मा नो मध्या रीरिषतायुर्गन्तोः ॥ २२ ॥

अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्माता स पिता स पुत्रः ।
विश्वे देवाऽअदितिः पञ्च जनाऽअदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् ॥ २३ ॥

मा नो मित्रो वरुणोऽअर्यमायुरिन्द्रऽऋभुक्षा मरुतः परिख्यन् ।
यद्वाजिनो देवजातस्य सप्तेः प्रवक्ष्यामो विदथे वीर्याणि ॥ २४ ॥

यन्निर्णिजा रेक्णसा प्रावृतस्य रातिं गृभीतां मुखतो नयन्ति ।
सुप्राङजो मेम्यद्विश्वरूप ऽ इन्द्रापूष्णोः प्रियमप्येति पार्थः ॥ २५ ॥

एष छागः पुरो ऽ अश्वेन वाजिना पूष्णो भागो नीयते विश्वदेव्यः ।
अभिप्रियं यत्पुरोडाशमर्वता त्वष्टेदेनꣳ सौश्रवसाय जिन्वति ॥ २६ ॥

यद्धविष्यमृतुशो देवयानं त्रिर्मानुषाः पर्यश्वं नयन्ति ।
अत्रा पूष्णः प्रथमो भाग ऽ एति यज्ञं देवेभ्यः प्रतिवेदयन्नजः ॥ २७ ॥

होताध्वर्युरावया ऽ अग्निमिन्धो ग्रावग्राभ ऽ उत शꣳस्ता सुविप्रः ।
तेन यज्ञेन स्वरंकृतेन स्विष्टेन वक्षणा आ पृणध्वम् ॥ २८ ॥

यूपव्रस्का ऽ उत ये यूपवाहाश्चषालं ये ऽ अश्वयूपाय तक्षति ।
ये चार्वते पचनꣳ सम्भरन्त्युतो तेषामभिगूर्त्तिर्न ऽ इन्वतु ॥ २९ ॥

उप प्रागात्सुमन्मेऽधायि मन्म देवानामाशा ऽ उप वीतपृष्ठः ।
अन्वेनं विप्रा ऽ ऋषयो मदन्ति देवानां पुष्टे चकृमा सुबन्धुम् ॥ ३० ॥

यद्वाजिनो दाम सन्दानमर्वतो या शीर्षण्या रशना रज्जुरस्य ।
यद्वा घास्य प्रभृतमास्ये तृणꣳ सर्वा ता ते ऽ अपि देवेष्वस्तु ॥ ३१ ॥

यदश्वस्य क्रविषो मक्षिकाश यद्वा स्वरौ स्वधितौ रिप्तमस्ति ।
यद्धस्तयोः शमितुर्यन्नखेषु सर्वा ता ते ऽ अपि देवेष्वस्तु ॥ ३२ ॥

यदूवध्यमुदरस्यापवाति य ऽ आमस्य क्रविषो गन्धो ऽ अस्ति ।
सुकृता तच्छमितारः कृण्वन्तूत मेधꣳ शृतपाकं पचन्तु ॥ ३३ ॥

यत्ते गात्रादग्निना पच्यमानादभि शूलं निहतस्यावधावति ।
मा तद्भूम्यामाश्रिषन्मा तृणेषु देवेभ्यस्तदुशद्भ्यो रातमस्तु ॥ ३४ ॥

ये वाजिनं परिपश्यन्ति पक्वं य ऽ ईमाहुः सुरभिर्निर्हरेति ।
ये चार्वतो माꣳसभिक्षामुपासत ऽ उतो तेषामभिगूर्त्तिर्न ऽ इन्वतु ॥ ३५ ॥

यन्नीक्षणं माँस्पचन्या ऽ उखाया या पात्राणि यूष्ण ऽ आसेचनानि ।
ऊष्मण्यापिधाना चरूणामङ्काः सूनाः परि भूषन्त्यश्वम् ॥ ३६ ॥

मा त्वाग्निर्ध्वनयीद्धूमगन्धिर्मोखा भ्राजन्त्यभि विक्त जघ्रिः ।

इष्टं वीतमभिगूर्तं वषट्कृतं तं देवासः प्रति गृभ्णन्त्यश्वम् ॥ ३७ ॥

निक्रमणं निषदनं विवर्तनं यच्च पड्वीशमर्वतः ।
यच्च पपौ यच्च घासिं जघास सर्वा ता ते ऽअपि देवेष्वस्तु ॥ ३८ ॥

यदश्वाय वास ऽउपस्तृणन्त्यधीवासं या हिरण्यान्यस्मै ।
सन्दानमर्वन्तं पड्वीशं प्रिया देवेष्वा यामयन्ति ॥ ३९ ॥

यत्ते सादे महसा शूकृतस्य पार्ष्ण्या वा कशया वा तुतोद ।
स्रुचेव ता हविषो ऽअध्वरेषु सर्वा ता ते ब्रह्मणा सूदयामि ॥ ४० ॥

चतुस्त्रिंशद्वाजिनो देवबन्धोर्वङ्क्रीरश्वस्य स्वधितिः समेति ।
अच्छिद्रा गात्रा वयुना कृणोत परुष्परुरनुघुष्या विशस्त ॥ ४१ ॥

एकस्त्वष्टुरश्वस्या विशस्ता द्वा यन्तारा भवतस्तथ ऽऋतुः ।
या ते गात्राणामृतुथा कृणोमि ता-ता पिण्डानां प्र जुहोम्यग्नौ ॥ ४२ ॥

मा त्वा तपत्प्रिय ऽआत्मापियन्तं मा स्वधितिस्तन्व ऽआ तिष्ठिपत्ते ।
मा ते गृध्नुरविशस्तातिहाय छिद्रा गात्राण्यसिना मिथू कः ॥ ४३ ॥

न वा ऽउ ऽएतन्म्रियसे न रिष्यसि देवाँ २ऽ इदेषि पथिभिः सुगेभिः ।
हरी ते युञ्जा पृषती ऽअभूतामुपास्थाद्वाजी धुरि रासभस्य ॥ ४४ ॥

सुगव्यं नो वाजी स्वश्व्यं पुंसः पुत्राँ २ऽ उत विश्वापुषं रयिम् ।
अनागास्त्वं नोऽअदितिः कृणोतु क्षत्रं नो ऽअश्वो वनतां हविष्मान् ॥ ४५ ॥

इमा नु कं भुवना सीषधामेन्द्रश्च विश्वे च देवाः ।
आदित्यैरिन्द्रः सगणो मरुद्भिरस्मभ्यं भेषजा करत् ।
यज्ञं च नस्तन्वं च प्रजां चादित्यैरिन्द्रः सह सीषधाति ॥ ४६ ॥

अग्ने त्वं नो ऽअन्तम ऽउत त्राता शिवो भवा वरूथ्यः ।
वसुरग्निर्वसुश्रवा ऽअच्छा नक्षि द्युमत्तमं रयिं दाः ।
तं त्वा शोचिष्ठ दीदिवः सुम्नाय नूनमीमहे सखिभ्यः ॥ ४७ ॥

इति पञ्चविंशोऽध्यायः ।

अथ षड्विंशोऽध्यायः।

अग्निश्च पृथिवी च सन्नते ते मे सं नमतामदो वायुश्चान्तरिक्षं च सन्नते ते मे सं नमतामद ऽआदित्यश्च द्यौश्च सन्नते ते मे सं नमतामद ऽआपश्च वरुणश्च सन्नते ते मे सं नमतामदः। सप्त सꣳसदोऽअष्टमी भूतसाधनी सकामाँ २ऽ अध्वनस्कुरु संज्ञानमस्तु मेऽमुना ॥ १ ॥

यथेमां वाचं कल्याणीमावदानि जनेभ्यः। ब्रह्मराजन्याभ्याꣳ शूद्राय चार्याय च स्वाय चारणाय च। प्रियो देवानां दक्षिणायै दातुरिह भूयासमयं मे कामः समृध्यतामुप मादो नमतु ॥ २ ॥

बृहस्पते ऽअति यदर्यो ऽअर्हाद् द्युमद्विभाति क्रतुमज्जनेषु। यद्दीदयच्छवस ऽऋतप्रजात तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्। उपयामगृहीतोऽसि बृहस्पतये त्वैष ते योनिर्बृहस्पतये त्वा॥३

इन्द्र गोमन्निहा याहि पिबा सोमꣳ शतक्रतो। विद्यद्भिर्ग्रावभिः सुतम्। उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा गोमत ऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा गोमते ॥ ४ ॥

इन्द्रा याहि वृत्रहन्पिबा सोमꣳ शतक्रतो। गोमद्भिर्ग्रावभिः सुतम्।
उपयामगृहीतोऽसीन्द्राय त्वा गोमत ऽएष ते योनिरिन्द्राय त्वा गोमते ॥ ५ ॥

ऋतावानं वैश्वानरमृतस्य ज्योतिषस्पतिम्। अजस्रं घर्ममीमहे।
उपयामगृहीतोऽसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा ॥ ६ ॥

वैश्वानरस्य सुमतौ स्याम राजा हि कं भुवनानामभिश्रीः।
इतो जातो विश्वमिदं वि चष्टे वैश्वानरो यतते सूर्येण।
उपयामगृहीतोऽसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा ॥ ७ ॥

वैश्वानरो न ऽऊतय ऽआ प्र यातु परावतः। अग्निरुक्थेन वाहसा।
उपयामगृहीतोऽसि वैश्वानराय त्वैष ते योनिर्वैश्वानराय त्वा ॥ ८ ॥

अग्निर्ऋषिः पवमानः पाञ्चजन्यः पुरोहितः। तमीमहे महागयम्।
उपयामगृहीतोऽस्यग्नये त्वा वर्चस ऽएष ते योनिरग्नये त्वा वर्चसे ॥ ९ ॥

महाँ २ऽ इन्द्रो वज्रहस्तः षोडशी शर्म यच्छतु। हन्तु पाप्मानं योऽस्मान्द्वेष्टि।
उपयामगृहीतोऽसि महेन्द्राय त्वैष ते योनिर्महेन्द्राय त्वा ॥ १० ॥

तं वो द॒स्ममृ॑ती॒षहं॒ वसो॑र्मन्दा॒नमन्ध॑सः ।
अ॒भि व॒त्सं न स्वस॑रेषु धे॒नव॒ऽइन्द्रं॑ गी॒र्भिर्न॑वामहे ॥ ११ ॥

यद्वाहि॑ष्ठं॒ तद॒ग्नये॑ बृ॒हद॑र्च विभावसो । महि॑षीव॒ त्वद्र॒यिस्त्वद्वाजा॒ऽउदी॑रते ॥ १२ ॥

एह्यू॒ षु ब्रवा॑णि॒ तेऽग्न॑ऽइ॒त्थेत॑रा॒ गिरः॑ । ए॒भिर्व॑र्धास॒ऽइन्दु॑भिः ॥ १३ ॥

ऋ॒तव॑स्ते य॒ज्ञं वि त॑न्वन्तु॒ मासा॑ र॒क्षन्तु॑ ते ह॒विः॑
सं॒व॒त्स॒रस्ते॑ य॒ज्ञं द॑धातु नः प्र॒जां च॒ परि॑ पातु नः ॥ १४ ॥

उ॒प॒ह्व॒रे गि॑री॒णाᳬं स॑ङ्ग॒मे च॑ न॒दीना॑म् । धि॒या विप्रो॑ऽअजायत ॥ १५ ॥

उ॒च्चा ते॑ जा॒तमन्ध॑सो दि॒वि सद्भूम्या द॑दे । उ॒ग्रᳬं शर्म॑ महि॒ श्रवः॑ ॥ १६ ॥

स न॒ऽइन्द्रा॑य॒ यज्य॑वे॒ वरु॑णाय म॒रुद्भ्यः॑ । व॒रि॒वो॒वित्परि॑ स्रव ॥ १७ ॥

ए॒ना विश्वा॑न्य॒र्यऽआ द्यु॒म्नानि॒ मानु॑षाणाम् । सिषा॑सन्तो वनामहे ॥ १८ ॥

अनु॑ वी॒रैरनु॑ पुष्यास्म॒ गोभि॒रन्वश्वै॒रनु॒ सर्वे॑ण पु॒ष्टैः ।
अनु॒ द्विप॒दानु॒ चतु॑ष्पदा व॒यं दे॒वा नो॑ य॒ज्ञमृ॑तु॒था न॑यन्तु ॥ १९ ॥

अग्ने॒ पत्नी॑रि॒हा व॑ह दे॒वाना॑मुश॒तीरुप॑ । त्वष्टा॑रᳬं॒ सोम॑पीतये ॥ २० ॥

अ॒भि य॒ज्ञं गृ॑णीहि नो॒ ग्नावो॒ नेष्टः॒ पिब॑ऽऋ॒तुना॑ । त्वᳬं हि र॑त्न॒धाऽअसि॑ ॥ २१ ॥

द्र॒वि॒णो॒दाः पिपी॑षति जु॒होत॒ प्र च॑ तिष्ठत । ने॒ष्ट्राद्दृ॒तुभि॑रिष्यत ॥ २२ ॥

तवा॒यᳬं सोम॒स्त्वमे॒ह्य॒र्वाङ् श॑श्वत्त॒मᳬं सु॒मना॑ऽअ॒स्य पा॑हि ।
अ॒स्मिन्य॒ज्ञे ब॒र्हिष्या नि॒षद्या॑ दधि॒ष्वेमं ज॒ठर॒ऽइन्दु॑मिन्द्र ॥ २३ ॥

अ॒मेव॑ नः सुहवा॒ऽआ हि गन्त॑न॒ नि ब॒र्हिषि॑ सदतना॒ रणि॑ष्टन ।
अथा॑ मदस्व जुजुषा॒णोऽअन्ध॑स॒स्त्वष्ट॑र्दे॒वेभि॒र्जनि॑भिः सु॒मद्ग॑णः ॥ २४ ॥

स्वादि॑ष्ठया॒ मदि॑ष्ठया॒ पव॑स्व सोम॒ धार॑या । इन्द्रा॑य॒ पात॑वे सु॒तः ॥ २५ ॥

र॒क्षो॒हा वि॒श्वच॑र्षणिर॒भि योनि॒मयो॑हते । द्रोणे॑ स॒धस्थ॒मास॑दत् ॥ २६ ॥

इति षड्विंशोऽध्यायः ।

अथ सप्तविंशोऽध्यायः।

समास्त्वाग्न ऽऋतवो वर्धयन्तु संवत्सरा ऽऋषयो यानि सत्या।
सं दिव्येन दीदिहि रोचनेन विश्वा ऽआ भाहि प्रदिशश्चतस्रः ॥ १ ॥

सं चेध्यस्वाग्ने प्र च बोधयैनमुच्च तिष्ठ महते सौभगाय।
मा च रिषदुपसत्ता ते ऽअग्ने ब्रह्माणस्ते यशसः सन्तु मान्ये ॥ २ ॥

त्वामग्ने वृणते ब्राह्मणा ऽइमे शिवो ऽअग्ने संवरणे भवा नः।
सपत्नहा नो ऽअभिमातिजिच्च स्वे गये जागृह्यप्रयुच्छन् ॥ ३ ॥

इहैवाग्ने ऽअधि धारया रयिं मा त्वा नि क्रन्पूर्वचितो निकारिणः।
क्षत्रमग्ने सुयममस्तु तुभ्यमुपसत्ता वर्धतां ते ऽअनिष्टृतः ॥ ४ ॥

क्षत्रेणाग्ने स्वायुः सꣳ रभस्व मित्रेणाग्ने मित्रधेये यतस्व।
सजातानां मध्यमस्था ऽएधि राज्ञामग्ने विहव्यो दीदिहीह ॥ ५ ॥

अति निहो ऽअति स्रिधोऽत्यचित्तिमत्यरातिमग्ने।
विश्वा ह्यग्ने दुरिता सहस्वाथास्मभ्यꣳ सहवीराꣳ रयिं दाः ॥ ६ ॥

अनाधृष्यो जातवेदा ऽअनिष्टृतो विराडग्ने क्षत्रभृद्दीदिहीह।
विश्वा ऽआशाः प्रमुञ्चन्मानुषीर्भियः शिवेभिरद्य परि पाहि नो वृधे ॥ ७ ॥

बृहस्पते सवितर्बोधयैनꣳ सꣳशितं चित्सन्तराꣳ सꣳ शिशाधि।
वर्धयैनं महते सौभगाय विश्व ऽएनमनु मदन्तु देवाः॥ ८ ॥

अमुत्रभूयादध यद्यमस्य बृहस्पते ऽअभिशस्तेरमुञ्चः।
प्रत्यौहतामश्विना मृत्युमस्माद्देवानामग्ने भिषजा शचीभिः ॥ ९ ॥

उद्वयन्तमसस्परि स्वः पश्यन्त ऽउत्तरम्।
देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥ १०

ऊर्ध्वा ऽअस्य समिधो भवन्त्यूर्ध्वा शुक्रा शोचीꣳष्यग्नेः।
द्युमत्तमा सुप्रतीकस्य सूनोः ॥ ११ ॥

तनूनपादसुरो विश्ववेदा देवो देवेषु देवः। पथो अनक्तु मध्वा घृतेन ॥ १२ ॥

मध्वा॑ य॒ज्ञं न॑क्षसे प्रीणा॒नो न॒राशꣳसो॑ऽअग्ने । सु॒कृद्दे॒वः स॑वि॒ता वि॒श्ववा॑रः ॥१३॥

अच्छा॒यमे॑ति॒ शव॑सा घृ॒तेने॑डा॒नो वह्नि॒र्नम॑सा । अ॒ग्निꣳ स्रुचो॑ऽअध्व॒रेषु॑ प्र॒यत्सु॑ ॥१४॥

स य॑क्षदस्य महि॒मान॑म॒ग्नेः स ऽई॑ म॒न्द्रा सु॑प्र॒यसः॑ । वसु॒श्चेति॑ष्ठो वसु॒धात॑मश्च ॥१५॥

द्वारो॑ दे॒वीरन्व॑स्य॒ विश्वे॑ व्र॒ता द॑दन्ते ऽअ॒ग्नेः । उ॒रु॒व्यच॑सो॒ धाम्ना॒ पत्य॑मानाः ॥१६॥

ते ऽअ॑स्य॒ योष॑णे दि॒व्ये न योना॑ ऽउ॒षासा॒नक्ता॑ । इ॒मं य॒ज्ञम॑वतामध्व॒रं नः॑ ॥१७॥

दैव्या॑ होतारा ऽऊ॒र्ध्वम॑ध्व॒रं नो॒ऽग्नेर्जि॒ह्वाम॒भि गृ॑णीतम् । कृ॒णु॒तं नः॒ स्वि॑ष्टिम् ॥ १८ ॥

ति॒स्रो दे॒वीर्ब॒र्हिरेदꣳ स॑द॒न्त्विडा॒ सर॑स्वती॒ भार॑ती । म॒ही गृ॑णा॒ना ॥ १९ ॥

तन्न॑स्तु॒रीप॒मद्भु॑तं पु॒रु॒क्षु॒ त्वष्टा॑ सु॒वीर्य॑म् । रा॒यस्पोषं॒ वि ष्य॑तु॒ नाभि॑म॒स्मे ॥२०॥

वन॑स्पते॒ऽव सृ॒जा ररा॑ण॒स्त्मना॑ दे॒वेषु॑ । अ॒ग्निर्ह॒व्यꣳ श॑मि॒ता सू॑दयाति ॥ २१ ॥

अग्ने॒ स्वाहा॑ कृणुहि जातवेद॒ऽइन्द्रा॑य ह॒व्यम् । विश्वे॑ दे॒वा ह॒विरि॒दं जु॑षन्ताम् ॥ २२ ॥

पीवो॑ऽअन्ना रयि॒वृधः॑ सु॒मे॒धाः श्वे॒तः सि॑षक्ति नि॒युता॑मभि॒श्रीः ।
ते वा॒यवे॒ सम॑नसो॒ वि त॑स्थु॒र्विश्वेन्नरः॑ स्वप॒त्यानि॑ चक्रुः ॥ २३ ॥

रा॒ये नु यं ज॒ज्ञतु॒ रोद॑सी॒मे रा॒ये दे॒वी धि॒षणा॑ धाति दे॒वम् ।
अध॑ वा॒युं नि॒युतः॑ सश्चत॒ स्वा ऽउ॒त श्वे॒तं वसु॑धितिं निरे॒के ॥ २४ ॥

आपो॑ ह॒ यद्बृ॑ह॒तीर्विश्व॒माय॒न्गर्भं॒ दधा॑ना ज॒नय॑न्तीर॒ग्निम् ।
ततो॑ दे॒वाना॒ꣳ सम॑वर्त॒तासु॒रेकः॒ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम ॥ २५ ॥

यश्चि॒दापो॑ महि॒ना प॒र्यप॑श्य॒द्दक्षं॒ दधा॑ना ज॒नय॑न्तीर्य॒ज्ञम् ।
यो दे॒वेष्वधि॑ दे॒व ऽएक॒ ऽआसी॒त्कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ विधेम ॥ २६ ॥

प्र या॒भि॒र्यासि॑ दा॒श्वाꣳस॒मच्छा॑ नि॒युद्भि॑र्वायवि॒ष्टये॑ दुरो॒णे ।
नि नो॑ र॒यिꣳ सु॒भोज॑सं युवस्व॒ नि वी॒रं गव्य॒मश्व्यं॑ च॒ राधः॑ ॥ २७ ॥

आ नो॑ नि॒युद्भिः॑ श॒तिनी॑भिरध्व॒रꣳ स॑ह॒स्रिणी॑भि॒रुप॑ याहि य॒ज्ञम् ।
वायो॑ ऽअ॒स्मिन्त्सव॑ने मादयस्व यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॒ सदा॑ नः ॥ २८ ॥

नि॒युत्वा॑न्वायव॒ा ग॑ह्य॒यꣳ शु॒क्रो ऽअ॑यामि ते । गन्ता॑सि सुन्व॒तो गृ॒हम् ॥ २९ ॥

वायो शुक्रो ऽअयामि ते मध्वो ऽअग्रं दिविष्टिषु ।
आ याहि सोमपीतये स्पार्हो देव नियुत्वता ॥ ३० ॥

वायुरग्रेगा यज्ञप्रीः साकं गन्मनसा यज्ञम् । शिवो नियुद्भिः शिवाभिः ॥ ३१ ॥

वायो ये ते सहस्रिणो रथासस्तेभिरा गहि । नियुत्वान्त्सोमपीतये ॥ ३२ ॥

एकया च दशभिश्च स्वभूते द्वाभ्यामिष्टये विंशती च ।
तिसृभिश्च वहसे त्रिंशता च नियुद्भिर्वायविह ता वि मुञ्च ॥ ३३ ॥

तव वायवृतस्पते त्वष्टुर्जामातरद्भुत । अवांस्या वृणीमहे ॥ ३४ ॥

अभि त्वा शूर नोनुमोऽदुग्धा ऽइव धेनवः ।
ईशानमस्य जगतः स्वर्दृशमीशानमिन्द्र तस्थुषः ॥ ३५ ॥

न त्वावाँ २ऽ अन्यो दिव्यो न पार्थिवो न जातो न जनिष्यते ।
अश्वायन्तो मघवन्निन्द्र वाजिनो गव्यन्तस्त्वा हवामहे ॥ ३६ ॥

त्वामिद्धि हवामहे सातौ वाजस्य कारवः ।
त्वां वृत्रेष्विन्द्र सत्पतिं नरस्त्वां काष्ठास्वर्वतः ॥ ३७ ॥

स त्वं नश्चित्र वज्रहस्त धृष्णुया मह स्तवानो ऽअद्रिवः ।
गामश्वंरथ्यमिन्द्र सं किर सत्रा वाजं न जिग्युषे ॥ ३८ ॥

कया नश्चित्र ऽआ भुवदूती सदावृधः सखा । कया शचिष्ठया वृता ॥ ३९ ॥

कस्त्वा सत्यो मदानां मंहिष्ठो मत्सदन्धसः । दृढा चिदारुजे वसु ॥ ४० ॥

अभी षु णः सखीनामविता जरितृणाम् । शतं भवास्यूतये ॥ ४१ ॥

यज्ञा-यज्ञा वो ऽअग्नये गिरा-गिरा च दक्षसे ।
प्र-प्र वयममृतं जातवेदसं प्रियं मित्रं न शंसिषम् ॥ ४२ ॥

पाहि नो ऽअग्न ऽएकया पाह्युत द्वितीयया ।
पाहि गीर्भिस्तिसृभिरूर्जां पते पाहि चतसृभिर्वसो ॥ ४३ ॥

ऊर्जो नपातं स हिनायमस्मयुर्दाशेम हव्यदातये ।
भुवद्वाजेष्वविता भुवद्वृध ऽउत त्राता तनूनाम् ॥ ४४ ॥

संवत्सरोऽसि परिवत्सरोऽसीदावत्सरोऽसीद्वत्सरोऽसि वत्सरोऽसि । उषसस्ते कल्पन्तामहोरात्रास्ते कल्पन्तामर्धमासास्ते कल्पन्तां मासास्ते कल्पन्तामृतवस्ते कल्पन्ताᳬं संवत्सरस्ते कल्पताम् । प्रेत्या ऽ एत्यै सं चाञ्च प्र च सारय । सुपर्णचिदसि तया देवतयाङ्गिरस्वद् ध्रुवः सीद ॥ ४५ ॥

इति सप्तविंशोऽध्यायः ।

अथाऽष्टाविंशोऽध्यायः ।

होता यक्षत्समिधेन्द्रमिडस्पदे नाभा पृथिव्या ऽ अधि ।
दिवो वर्ष्मन्त्समिध्यत ऽ ओजिष्ठश्चर्षणीसहां वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ १ ॥

होता यक्षत्तनूनपातमूतिभिर्जेतारमपराजितम् । इन्द्रं देवᳬं स्वर्विदं
पथिभिर्मधुमत्तमैर्नराशᳬंसेन तेजसा वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ २ ॥

होता यक्षदिडाभिरिन्द्रमीडितमाजुह्वानममर्त्यम् ।
देवो देवैः सवीर्यो वज्रहस्तः पुरन्दरो वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३ ॥

होता यक्षद्बर्हिषीन्द्रं निषद्वरं वृषभं नर्यापसम् ।
वसुभी रुद्रैरादित्यैः सयुग्भिर्बर्हिरासदद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ४ ॥

होता यक्षदोजो न वीर्यᳬं सहो द्वार ऽ इन्द्रमवर्धयन् । सुप्रायणा ऽ अस्मिन्यज्ञे वि श्रयन्तामृतावृधो द्वार ऽ इन्द्राय मीढुषे व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ५ ॥

होता यक्षदुषे ऽ इन्द्रस्य धेनू सुदुघे मातरा मही ।
सवातरौ न तेजसा वत्समिन्द्रमवर्धतां वीतामाज्यस्य होतर्यज ॥ ६ ॥

होता यक्षद्दैव्या होतारा भिषजा सखाया हविषेन्द्रं भिषज्यतः ।
कवी देवौ प्रचेतसाविन्द्राय धत्त ऽ इन्द्रियं वीतामाज्यस्य होतर्यज ॥ ७ ॥

होता यक्षत्तिस्रो देवीर्न भेषजं त्रयस्त्रिधातवोऽपस ऽ इडा सरस्वती भारती महीः । इन्द्रपत्नीर्हविष्मतीर्व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ८ ॥

होता यक्षत्त्वष्टारमिन्द्रं देवं भिषजᳬं सुयजं घृतश्रियम् । पुरुरूपᳬं सुरेतसं मघोनमिन्द्राय त्वष्टा दधदिन्द्रियाणि वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ९ ॥

होता यक्षद्वनस्पतिꣳ शमितारꣳ शतक्रतुं धियो जोष्टारमिन्द्रियम् । मध्वा समञ्जन्पथिभिः सुगेभिः स्वदाति यज्ञं मधुना घृतेन वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥१०॥

होता यक्षदिन्द्रꣳ स्वाहाज्यस्य स्वाहा मेदसः स्वाहा स्तोकानाꣳ स्वाहा स्वाहाकृतीनाꣳ स्वाहा हव्यसूक्तीनाम् । स्वाहा देवा ऽआज्यपा जुषाणा ऽइन्द्र ऽआज्यस्य व्यन्तु होतर्यज ॥ ११ ॥

देवं बर्हिरिन्द्रꣳ सुदेवं देवैर्वीरवत्स्तीर्णं वेद्यामवर्धयत् । वस्तोर्वृतं प्राक्तोर्भृतꣳ राया बर्हिष्मतोऽत्यगाद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥ १२ ॥

देवीर्द्वार ऽइन्द्रꣳ सङ्घाते वीड्वीर्यामन्नवर्धयन् । आ वत्सेन तरुणेन कुमारेण च मीवतापार्वाणꣳ रेणुककाटं नुदन्तां वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥ १३ ॥

देवी उषासानक्तेन्द्रं यज्ञे प्रयत्यह्वेताम् ।
दैवीर्विशः प्रायासिष्टाꣳ सुप्रीते सुधिते वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज ॥ १४ ॥

देवी जोष्ट्री वसुधिती देवमिन्द्रमवर्धताम् । अयाव्यन्याघा द्वेषाꣳस्यान्या वक्षद्वसु वार्याणि यजमानाय शिक्षिते वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज ॥ १५ ॥

देवी ऽऊर्जाहुती दुघे सुदुघे पयसेन्द्रमवर्धताम् । इषमूर्जमन्या वक्षत्सग्धिꣳ सपीतिमन्या नवेन पूर्वं दयमाने पुराणेन नवमधातामूर्जमूर्जाहुती ऽऊर्जयमाने वसु वार्याणि यजमानाय शिक्षिते वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज ॥ १६ ॥

देवा दैव्या होतारा देवमिन्द्रमवर्धताम् । हताघशꣳसावाभार्ष्टां वसु वार्याणि यजमानाय शिक्षितौ वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज ॥ १७ ॥

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीः पतिमिन्द्रमवर्धयन् । अस्पृक्षद्भारती दिवꣳ रुद्रैर्यज्ञꣳ सरस्वतीडा वसुमती गृहान्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥ १८ ॥

देव ऽइन्द्रो नराशꣳसस्त्रिवरूथस्त्रिवन्धुरो देवमिन्द्रमवर्धयत् । शतेन शितिपृष्ठानामाहितः सहस्रेण प्र वर्तते मित्रावरुणेदस्य होत्रमर्हतो बृहस्पति स्तोत्रमश्विनाध्वर्यवं वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥ १९ ॥

देवो देवैर्वनस्पतिर्हिरण्यपर्णो मधुशाखः सुपिप्पलो देवमिन्द्रमवर्धयत् । दिवमग्रेणास्पृक्षदान्तरिक्षं पृथिवीमदृꣳहीद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥ २० ॥

देवं बर्हिर्वारितीनां देवमिन्द्रमवर्धयत् ।
स्वासस्थमिन्द्रेणासन्नमन्या बर्हीᳬंष्यभ्यभूद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥ २१ ॥

देवो ऽ अग्निः स्विष्टकृद्देवमिन्द्रमवर्धयत् ।
स्विष्टं कुर्वन्त्स्विष्टकृत्स्विष्टमद्य करोतु नो वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥ २२ ॥

अग्निमद्य होतारमवृणीतायं यजमानः पचन्पक्तीः पचन्पुरोडाशं बध्नन्निन्द्राय छागम् । सूपस्था ऽ अद्य देवो वनस्पतिरभवदिन्द्राय छागेन । अघत्तं मेदस्तः प्रति पचताग्रभीदवीवृधत्पुरोडाशेन । त्वामद्य ऽ ऋषे ॥ २३ ॥

होता यक्षत्समिधानं महद्यशः सुसमिद्धं वरेण्यमग्निमिन्द्रं वयोधसम् ।
गायत्रीं छन्द ऽ इन्द्रियं त्र्यविं गां वयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ २४ ॥

होता यक्षत्तनूनपातमुद्भिदं यं गर्भमदितिर्दधे शुचिमिन्द्रं वयोधसम् ।
उष्णिहं छन्द ऽ इन्द्रियं दित्यवाहं गां वयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ २५ ॥

होता यक्षदीडेन्यमीडितं वृत्रहन्तममिडाभिरीड्यᳬं सहः सोममिन्द्रं वयोधसम् ।
अनुष्टुभं छन्द ऽ इन्द्रियं पञ्चाविं गां वयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ २६ ॥

होता यक्षत्सुबर्हिषं पूषण्वन्तममर्त्यᳬं सीदन्तं बर्हिषि प्रियेऽमृतेन्द्रं वयोधसम् ।
बृहतीं छन्द ऽ इन्द्रियं त्रिवत्सं गां वयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ २७ ॥

होता यक्षद्व्यचस्वतीः सुप्रायणा ऽ ऋतावृधो द्वारो देवीर्हिरण्ययीर्ब्रह्माणमिन्द्रं वयोधसम् ।
पङ्क्तिं छन्द ऽ इहेन्द्रियं तुर्यवाहं गां वयो दधद्व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ २८ ॥

होता यक्षत्सुपेशसा सुशिल्पे बृहती ऽ उभे नक्तोषासा न दर्शते विश्वमिन्द्रं वयोधसम् ।
त्रिष्टुभं छन्द ऽ इहेन्द्रियं पष्ठवाहं गां वयो दधद्वीतामाज्यस्य होतर्यज ॥ २९ ॥

होता यक्षत्प्रचेतसा देवानामुत्तमं यशो होतारा दैव्या कवी सयुजेन्द्रं वयोधसम् ।
जगतीं छन्द ऽ इन्द्रियमनड्वाहं गां वयो दधद्वीतामाज्यस्य होतर्यज ॥ ३० ॥

होता यक्षत्पेशस्वतीस्तिस्रो देवीर्हिरण्ययीर्भारतीर्बृहतीर्महीः पतिमिन्द्रं वयोधसम् ।
विराजं छन्द ऽ इहेन्द्रियं धेनुं गां न वयो दधद्व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३१ ॥

होता यक्षत्सुरेतसं त्वष्टारं पुष्टिवर्धनं रूपाणि बिभ्रतं पृथक् पुष्टिमिन्द्रं वयोधसम् ।
द्विपदं छन्द ऽ इन्द्रियमुक्षाणं गां न वयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३२ ॥

होता यक्षद्वनस्पतिंꣳ शमितारꣳ शतक्रतुꣳ हिरण्यपर्णमुक्थिनꣳ रशनां बिभ्रतं वशिं भगमिन्द्रं वयोधसम् । ककुभं छन्द ऽइहेन्द्रियं वशां वेहतं गां वयो दधद्वेत्वाज्यस्य होतर्यज ३३

होता यक्षत्स्वाहाकृतीरग्निं गृहपतिं पृथग्वरुणं भेषजं कविं क्षत्रमिन्द्रं वयोधसम् । अतिच्छन्दसं छन्द ऽइन्द्रियं बृहदृषभं गां वयो दधद्व्यन्त्वाज्यस्य होतर्यज ॥ ३४ ॥

देवं बर्हिर्वयोधसं देवमिन्द्रमवर्धयत् ।
गायत्र्या छन्दसेन्द्रियं चक्षुरिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥ ३५ ॥

देवीर्द्वारो वयोधसꣳ शुचिमिन्द्रमवर्धयन् ।
उष्णिहा छन्दसेन्द्रियं प्राणमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥ ३६ ॥

देवी ऽउषासानक्ता देवमिन्द्रं वयोधसं देवी देवमवर्धताम् ।
अनुष्टुभा छन्दसेन्द्रियं बलमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज ॥ ३७ ॥

देवी जोष्ट्री वसुधिती देवमिन्द्रं वयोधसं देवी देवमवर्धताम् ।
बृहत्या छन्दसेन्द्रियꣳ श्रोत्रमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज ॥ ३८ ॥

देवी ऽऊर्जाहुती दुघे सुदुघे पयसेन्द्रं वयोधसं देवी देवमवर्धताम् ।
पङ्क्त्या छन्दसेन्द्रियꣳ शुक्रमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज ॥ ३९ ॥

देवा दैव्या होतारा देवमिन्द्रं वयोधसं देवौ देवमवर्धताम् ।
त्रिष्टुभा छन्दसेन्द्रियं त्विषिमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वीतां यज ॥ ४० ॥

देवीस्तिस्रस्तिस्रो देवीर्वयोधसं पतिमिन्द्रमवर्धयन् ।
जगत्या छन्दसेन्द्रियꣳ शूषमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य व्यन्तु यज ॥ ४१ ॥

देवो नराशꣳसो देवमिन्द्रं वयोधसं देवो देवमवर्धयत् ।
विराजा छन्दसेन्द्रियꣳ रूपमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥ ४२ ॥

देवो वनस्पतिर्देवमिन्द्रं वयोधसं देवो देवमवर्धयत् ।
द्विपदा छन्दसेन्द्रियं भगमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥ ४३ ॥

देवं बर्हिर्वारितीनां देवमिन्द्रं वयोधसं देवं देवमवर्धयत् ।
ककुभा छन्दसेन्द्रियं यश ऽइन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥ ४४ ॥

देवो ऽअग्निः स्विष्टकृद्देवमिन्द्रं वयोधसं देवो देवमवर्धयत् ।
अतिच्छन्दसा छन्दसेन्द्रियं क्षत्रमिन्द्रे वयो दधद्वसुवने वसुधेयस्य वेतु यज ॥४५॥

अग्निमद्य होतारमवृणीतायं यजमानः पचन्पक्तीः पचन्पुरोडाशं बध्नन्निन्द्राय वयोधसे छागम् । सूपस्था ऽअद्य देवो वनस्पतिरभवदिन्द्राय वयोधसे छागेन । अघत्तं मेदस्तः प्रतिपचताग्रभीदवीवृधत्पुरोडाशेन । त्वामद्य ऽऋषे ॥ ४६ ॥

इत्यष्टाविंशोऽध्यायः ।

अथैकोनत्रिंशोऽध्यायः ।

समिद्धो ऽअञ्जन्कृदरं मतीनां घृतमग्ने मधुमत्पिन्वमानः ।
वाजी वहन्वाजिनं जातवेदो देवानां वक्षि प्रियमा सधस्थम् ॥ १ ॥

घृतेनाञ्जन्त्सं पथो देवयानान्प्रजानन्वाज्यप्येतु देवान् ।
अनु त्वा सप्ते प्रदिशः सचन्ताᳬ स्वधामस्मै यजमानाय धेहि ॥ २ ॥

ईड्यश्चासि वन्द्यश्च वाजिन्नाशुश्चासि मेध्यश्च सप्ते ।
अग्निष्ट्वा देवैर्वसुभिः सजोषाः प्रीतं वह्निं वहतु जातवेदाः ॥ ३ ॥

स्तीर्णं बर्हिः सुष्टरीमा जुषाणोरु पृथु प्रथमानं पृथिव्याम् ।
देवेभिर्युक्तमदितिः सजोषाः स्योनं कृण्वाना सुविते दधातु ॥ ४ ॥

एता ऽउ वः सुभगा विश्वरूपा वि पक्षोभिः श्रयमाणा ऽउदातैः ।
ऋष्वाः सतीः कवषः शुम्भमाना द्वारो देवीः सुप्रायणा भवन्तु ॥ ५ ॥

अन्तरा मित्रावरुणा चरन्ती मुखं यज्ञानामभि संविदाने ।
उषासा वाᳬ सुहिरण्ये सुशिल्पे ऽऋतस्य योनाविह सादयामि ॥ ६ ॥

प्रथमा वाᳬ सरथिना सुवर्णा देवौ पश्यन्तौ भुवनानि विश्वा ।
अपिप्रयं चोदना वां मिमाना होतारा ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता ॥ ७ ॥

आदित्यैर्नो भारती वष्टु यज्ञᳬ सरस्वती सह रुद्रैर्न ऽआवीत् ।
इडोपहूता वसुभिः सजोषा यज्ञं नो देवीरमृतेषु धत्त ॥ ८ ॥

त्वष्टा वीरं देवकामं जजान त्वष्टुरर्वा जायत ऽ आशुरश्वः ।
त्वष्टेदं विश्वं भुवनं जजान बहोः कर्तारमिह यक्षि होतः ॥ ९ ॥

अश्वो घृतेन त्मन्या समक्त ऽ उप देवाँ २ ऽ ऽ ऋतुशः पाथ ऽ एतु ।
वनस्पतिर्देवलोकं प्रजानन्नग्निना हव्या स्वदितानि वक्षत् ॥ १० ॥

प्रजापतेस्तपसा वावृधानः सद्यो जातो दधिषे यज्ञमग्ने ।
स्वाहाकृतेन हविषा पुरोगा याहि साध्या हविरदन्तु देवाः ॥ ११ ॥

यदक्रन्दः प्रथमं जायमान ऽ उद्यन्त्समुद्रादुत वा पुरीषात् ।
श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहू ऽ उपस्तुत्यं महि जातं ते ऽ अर्वन् ॥ १२ ॥

यमेन दत्तं त्रित ऽ एनमायुनगिन्द्र ऽ एणं प्रथमो ऽ अध्यतिष्ठत् ।
गन्धर्वो ऽ अस्य रशनामगृभ्णात्सूरादश्वं वसवो निरतष्ट ॥ १३ ॥

असि यमो ऽ अस्यादित्यो ऽ अर्वन्नसि त्रितो गुह्येन व्रतेन ।
असि सोमेन समया विपृक्त ऽ आहुस्ते त्रीणि दिवि बन्धनानि ॥ १४ ॥

त्रीणि त ऽ आहुर्दिवि बन्धनानि त्रीण्यप्सु त्रीण्यन्तः समुद्रे ।
उतेव मे वरुणश्छन्त्स्यर्वन्यत्रा त ऽ आहुः परमं जनित्रम् ॥ १५ ॥

इमा ते वाजिन्नवमार्जनानीमा शफानाᳬ सनितुर्निधाना ।
अत्रा ते भद्रा रशना ऽ अपश्यमृतस्य या ऽ अभिरक्षन्ति गोपाः ॥ १६ ॥

आत्मानं ते मनसारादजानामवो दिवा पतयन्तं पतङ्गम् ।
शिरो ऽ अपश्यं पथिभिः सुगेभिररेणुभिर्जेहमानं पतत्रि ॥ १७ ॥

अत्रा ते रूपमुत्तममपश्यं जिगीषमाणमिष ऽ आ पदे गोः ।
यदा ते मर्त्तो ऽ अनु भोगमानडादिद् ग्रसिष्ठ ऽ ओषधीरजीगः ॥ १८ ॥

अनु त्वा रथो ऽ अनु मर्यो ऽ अर्वन्ननु गावोऽनु भगः कनीनाम् ।
अनु व्रातासस्तव सख्यमीयुरनु देवा ममिरे वीर्यं ते ॥ १९ ॥

हिरण्यशृङ्गोऽयो ऽ अस्य पादा मनोजवा ऽ अवर ऽ इन्द्र ऽ आसीत् ।
देवा ऽ इदस्य हविरद्यमायन्यो ऽ अर्वन्तं प्रथमो ऽ अध्यतिष्ठत् ॥ २० ॥

ईर्मान्तासः शिलिकमध्यमासः सꣳ शूरणासो दिव्यासोऽअत्याः ।
हꣳसाऽइव श्रेणिशो यतन्ते यदाक्षिषुर्दिव्यमज्ममश्वाः ॥ २१ ॥

तव शरीरं पतयिष्ण्वर्वन्तव चित्तं वातऽइव ध्रजीमान् ।
तव शृङ्गाणि विष्ठिता पुरुत्रारण्येषु जर्भुराणा चरन्ति ॥ २२ ॥

उप प्रागाच्छसनं वाज्यर्वा देवद्रीचा मनसा दीध्यानः ।
अजः पुरो नीयते नाभिरस्यानु पश्चात्कवयो यन्ति रेभाः ॥ २३ ॥

उप प्रागात्परमं यत्सधस्थमर्वाँ२ऽअच्छा पितरं मातरं च ।
अद्या देवाञ्जुष्टतमो हि गम्याऽअथा शास्ते दाशुषे वार्याणि ॥ २४ ॥

समिद्धोऽअद्य मनुषो दुरोणे देवो देवान्यजसि जातवेदः ।
आ च वह मित्रमहश्चिकित्वान्त्वं दूतः कविरसि प्रचेताः ॥ २५ ॥

तनूनपात्पथऽऋतस्य यानान्मध्वा समञ्जन्त्स्वदया सुजिह्व ।
मन्मानि धीभिरुत यज्ञमृन्धन्देवत्रा च कृणुह्यध्वरं नः ॥ २६ ॥

नराशꣳसस्य महिमानमेषामुप स्तोषाम यजतस्य यज्ञैः ।
ये सुक्रतवः शुचयो धियन्धाः स्वदन्ति देवाऽउभयानि हव्या ॥ २७ ॥

आजुह्वानऽईड्यो वन्द्यश्चा याह्यग्ने वसुभिः सजोषाः ।
त्वं देवानामसि यह्व होता सऽएनान्यक्षीषितो यजीयान् ॥ २८ ॥

प्राचीनं बर्हिः प्रदिशा पृथिव्या वस्तोरस्या वृज्यतेऽअग्रेऽअह्नाम् ।
व्यु प्रथते वितरं वरीयो देवेभ्योऽअदितये स्योनम् ॥ २९ ॥

व्यचस्वतीरुर्विया वि श्रयन्तां पतिभ्यो न जनयः शुम्भमानाः ।
देवीर्द्वारो बृहतीर्विश्वमिन्वा देवेभ्यो भवत सुप्रायणाः ॥ ३० ॥

आ सुष्वयन्ती यजतेऽउपाकेऽउषासानक्ता सदतां नि योनौ ।
दिव्ये योषणे बृहती सुरुक्मेऽअधि श्रियꣳ शुक्रपिशं दधाने ॥ ३१ ॥

दैव्या होतारा प्रथमा सुवाचा मिमाना यज्ञं मनुषो यजध्यै ।
प्रचोदयन्ता विदथेषु कारू प्राचीनं ज्योतिः प्रदिशा दिशन्ता ॥ ३२ ॥

आ नो॑ य॒ज्ञं भार॑ती॒ तूय॑मे॒त्विडा॑ मनु॒ष्वदि॒ह चे॒तय॑न्ती ।
ति॒स्रो दे॒वीर्ब॒र्हिरेद॑ꣳ स्यो॒नꣳ सर॑स्वती॒ स्वप॑सः सदन्तु ॥ ३३ ॥

य ऽ इ॒मे द्यावा॑पृथि॒वी जनि॑त्री रू॒पैरपि॑ꣳशद्भु॒व॑नानि॒ विश्वा॑ ।
तम॒द्य हो॑तरिषि॒तो यजी॑यान्दे॒वं त्वष्टा॑रमि॒ह य॑क्षि वि॒द्वान् ॥ ३४ ॥

उ॒पाव॑सृज॒ त्मन्या॑ सम॒ञ्जन्दे॒वानां॑ पाथ॑ ऽ ऋतु॒था ह॒वीꣳषि॑ ।
वन॒स्पति॑ः शमि॒ता दे॒वो ऽ अ॒ग्निः स्वद॑न्तु ह॒व्यं मधु॑ना घृ॒तेन॑ ॥ ३५ ॥

स॒द्यो जा॒तो व्य॑मिमीत य॒ज्ञम॒ग्निर्दे॒वाना॑मभवत्पु॒रोगाः ।
अ॒स्य होतु॑ः प्र॒दिश्यृ॒तस्य॑ वा॒चि स्वाहा॑कृतꣳ ह॒विर॑दन्तु दे॒वाः ॥ ३६ ॥

के॒तुं कृ॒ण्वन्न॑के॒तवे॒ पेशो॑ मर्या ऽ अपे॒शसे॑ । समु॒षद्भि॑रजायथाः ॥ ३७ ॥

जी॒मूत॑स्येव भवति॒ प्रती॑कं॒ यद्व॒र्मी याति॑ स॒मदा॑मु॒पस्थे॑ ।
अना॑विद्धया त॒न्वा॒ जय॒ त्वꣳ स त्वा॒ वर्म॑णो महि॒मा पि॑पर्तु ॥ ३८ ॥

धन्व॑ना॒ गा धन्व॑ना॒जिं ज॑येम॒ धन्व॑ना ती॒व्राः स॒मदो॑ जयेम ।
धनु॒ः शत्रो॑रपका॒मं कृ॑णोति॒ धन्व॑ना॒ सर्वाः॑ प्र॒दिशो॑ जयेम ॥ ३९ ॥

व॒क्ष्यन्ती॒वेदा गनी॑गन्ति॒ कर्णं॑ प्रि॒यꣳ सखा॑यं परिषस्वजा॒ना ।
योषे॑व शिङ्क्ते॒ वित॒ताधि॒ धन्व॒ञ्ज्या इ॒यꣳ सम॑ने पा॒रय॑न्ती ॥ ४० ॥

ते ऽ आ॒चर॑न्ती॒ सम॑नेव॒ योषा॑ मा॒तेव॑ पु॒त्रं बि॑भृतामु॒पस्थे॑ ।
अप॒ शत्रू॑न्विध्यताꣳ संविदा॒ने ऽ आर्त्नी॑ ऽ इ॒मे वि॒ष्फुर॒न्ती॑ ऽ अ॒मित्रा॑न् ॥ ४१ ॥

ब॒ह्वीनां॑ पि॒ता ब॒हुर॑स्य पु॒त्रश्चि॒श्चा कृ॑णोति॒ सम॑नाव॒गत्य॑ ।
इ॒षु॒धिः सङ्काः॒ पृत॑नाश्च॒ सर्वाः॑ पृ॒ष्ठे निन॑द्धो जयति॒ प्रसू॑तः ॥ ४२ ॥

रथे॒ तिष्ठ॑न्नयति वा॒जिनः॑ पु॒रो यत्र॑-यत्र का॒मय॑ते सुषार॒थिः ।
अ॒भीशू॑नां महि॒मानं॑ पनायत॒ मनः॑ प॒श्चादनु॑ यच्छन्ति र॒श्मय॑ः ॥ ४३ ॥

ती॒व्रान्घोषा॑न्कृण्वते॒ वृष॑पाण॒योऽश्वा॒ रथे॑भिः स॒ह वा॒जय॑न्तः ।
अ॒वक्राम॑न्तः॒ प्रप॑दैर॒मित्रा॑न्क्षि॒णन्ति॒ शत्रूँ॑१ऽ रन॑पव्ययन्तः ॥ ४४ ॥

र॒थ॒वाह॑णꣳ ह॒विर॑स्य॒ नाम॒ यत्रायु॑धं॒ निहि॑तमस्य॒ वर्म॑ ।

तत्रा रथमुप शग्मꣳ सदेम विश्वाहा वयꣳ सुमनस्यमानाः ॥ ४५ ॥

स्वादुषꣳसदः पितरो वयोधाः कृच्छ्रेश्रितः शक्तीवन्तो गभीराः ।
चित्रसेना ऽ इषुबला ऽ अमृध्राः सतोवीरा ऽ उरवो व्रातसाहाः ॥ ४६ ॥

ब्राह्मणासः पितरः सोम्यासः शिवे नो द्यावापृथिवी ऽ अनेहसा ।
पूषा नः पातु दुरितादृतावृधो रक्षा माकिर्नो ऽ अघशꣳस ऽ ईशत ॥ ४७ ॥

सुपर्णं वस्ते मृगो ऽ अस्या दन्तो गोभिः सन्नद्धा पतति प्रसूता ।
यत्रा नरः सं च वि च द्रवन्ति तत्रास्मभ्यमिषवः शर्म यꣳसन् ॥ ४८ ॥

ऋजीते परि वृङ्धि नोऽश्मा भवतु नस्तनूः ।
सोमो ऽ अधि ब्रवीतु नोऽदितिः शर्म यच्छतु ॥ ४९ ॥

आ जङ्घन्ति सान्वेषां जघनाँ२ऽ उप जिघ्नते ।
अश्वाजनि प्रचेतसोऽश्वान्त्समत्सु चोदय ॥ ५० ॥

अहिरिव भोगैः पर्येति बाहुं ज्याया हेतिं परिबाधमानः ।
हस्तघ्नो विश्वा वयुनानि विद्वान्पुमान्पुमाꣳसं परि पातु विश्वतः ॥ ५१ ॥

वनस्पते वीड्वङ्गो हि भूया ऽ अस्मत्सखा प्रतरणः सुवीरः ।
गोभिः सन्नद्धो ऽ असि वीडयस्वास्थाता ते जयतु जेत्वानि ॥ ५२ ॥

दिवः पृथिव्याः पर्योज ऽ उद्भृतं वनस्पतिभ्यः पर्याभृतꣳ सहः ।
अपामोज्मानं परि गोभिरावृतमिन्द्रस्य वज्रꣳ हविषा रथं यज ॥ ५३ ॥

इन्द्रस्य वज्रो मरुतामनीकं मित्रस्य गर्भो वरुणस्य नाभिः ।
सेमां नो हव्यदातिं जुषाणो देव रथ प्रति हव्या गृभाय ॥ ५४ ॥

उप श्वासय पृथिवीमुत द्यां पुरुत्रा ते मनुतां विष्ठितं जगत् ।
स दुन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्दवीयो ऽ अप सेध शत्रून् ॥ ५५ ॥

आ क्रन्दय बलमोजो न ऽ आधा निष्टनिहि दुरिता बाधमानः ।
अप प्रोथ दुन्दुभे दुच्छुना ऽ इत ऽ इन्द्रस्य मुष्टिरसि वीडयस्व ॥ ५६ ॥

आमूरज प्रत्यावर्तयेमाः केतुमद्दुन्दुभिर्वावदीति ।
समश्वपर्णाश्चरन्ति नो नरोऽस्माकमिन्द्र रथिनो जयन्तु ॥ ५७ ॥

आग्नेयः कृष्णग्रीवः सारस्वती मेषी बभ्रुः सौम्यः पौष्णः श्यामः शितिपृष्ठो बार्हस्पत्यः शिल्पो वैश्वदेव ऽ ऐन्द्रोऽरुणो मारुतः कल्माष ऽ ऐन्द्राग्नः सᳬंहितोऽधोरामः सावित्रो वारुणः कृष्ण ऽ एकशितिपात्पेत्वः ॥ ५८ ॥

अग्नयेऽनीकवते रोहिताञ्जिरनड्वानधोरामौ सावित्रौ पौष्णौ रजतनाभी वैश्वदेवौ पिशङ्गौ तूपरौ मारुतः कल्माष ऽ आग्नेयः कृष्णोऽजः सारस्वती मेषी वारुणः पेत्वः ॥ ५९ ॥

अग्नये गायत्राय त्रिवृते राथन्तरायाष्टाकपाल ऽ इन्द्राय त्रैष्टुभाय पञ्चदशाय बार्हतायैकादशकपालो विश्वेभ्यो देवेभ्यो जागतेभ्यः सप्तदशेभ्यो वैरूपेभ्यो द्वादशकपालो मित्रावरुणाभ्यामानुष्टुभाभ्यामेकविᳬंशाभ्यां वैराजाभ्यां पयस्या बृहस्पतये पाङ्क्ताय त्रिणवाय शाक्कराय चरुः सवित्र ऽ औष्णिहाय त्रयस्त्रिᳬंशाय रैवताय द्वादशकपालः प्राजापत्यश्चरुरदित्यै विष्णुपत्न्यै चरुरग्नये वैश्वानराय द्वादशकपालोऽनुमत्या ऽ अष्टाकपालः॥ ६०

इत्येकोनत्रिंशोऽध्यायः ।

अथ त्रिंशोऽध्यायः ।

देव सवितः प्रसुव यज्ञं प्रसुव यज्ञपतिं भगाय ।
दिव्यो गन्धर्वः केतपूः केतं नः पुनातु वाचस्पतिर्वाचं नः स्वदतु ॥ १ ॥

तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ २ ॥

विश्वानि देव सवितर्दुरितानि परा सुव । यद्भद्रं तन्न ऽआ सुव ॥ ३ ॥

विभक्तारᳬं हवामहे वसोश्चित्रस्य राधसः । सवितारं नृचक्षसम् ॥ ४ ॥

ब्रह्मणे ब्राह्मणं क्षत्राय राजन्यं मरुद्भ्यो वैश्यं तपसे शूद्रं तमसे तस्करं नारकाय वीरहणं पाप्मने क्लीबमाक्रयाया ऽ अयोगूं कामाय पुँश्चलूमतिक्रुष्टाय मागधम् ॥ ५ ॥

नृत्ताय सूतं गीताय शैलूषं धर्माय सभाचरं नरिष्ठायै भीमलं नर्माय रेभᳬं हसाय कारिमानन्दाय स्त्रीषखं प्रमदे कुमारीपुत्रं मेधायै रथकारं धैर्याय तक्षाणम् ॥ ६ ॥

तपसे कौलालं मायायै कर्मारꣳ रूपाय मणिकारꣳ शुभे वपꣳ शरव्याया ऽइषुकारꣳ हेत्यै धनुष्कारं कर्मणे ज्याकारं दिष्टाय रज्जुसर्जं मृत्यवे मृगयुमन्तकाय श्वनिनम् ॥ ७ ॥

नदीभ्यः पौञ्जिष्ठमृक्षीकाभ्यो नैषादं पुरुषव्याघ्राय दुर्मदं गन्धर्वाप्सरोभ्यो व्रात्यं प्रयुग्भ्य ऽउन्मत्तꣳ सर्पदेवजनेभ्योऽप्रतिपदमयेभ्यः कितवमीर्यताया ऽअकितवं पिशाचेभ्यो विदलकारीं यातुधानेभ्यः कण्टकीकारीम् ॥ ८ ॥

सन्धये जारं गेहायोपपतिमार्त्यै परिवित्तं निर्ऋत्यै परिविविदानमराध्या ऽएदिधिषुःपतिं निष्कृत्यै पेशस्कारीꣳ संज्ञानाय स्मरकारीं प्रकामोद्यायोपसदं वर्णायानुरुधं बलायोपदाम् ॥ ९ ॥

उत्सादेभ्यः कुब्जं प्रमुदे वामनं द्वार्भ्यः स्रामꣳ स्वप्नायान्धमधर्माय बधिरं पवित्राय भिषजं प्रज्ञानाय नक्षत्रदर्शमाशिक्षायै प्रश्निनमुपशिक्षाया ऽअभिप्रश्निनं मर्यादायै प्रश्नविवाकम् ॥ १० ॥

अर्मेभ्यो हस्तिपं जवायाश्वपं पुष्ट्यै गोपालं वीर्यायाविपालं तेजसेऽजपालमिरायै कीनाशं कीलालाय सुराकारं भद्राय गृहपꣳ श्रेयसे वित्तधमाध्यक्ष्यायानुक्षत्तारम् ॥ ११ ॥

भायै दार्वाहारं प्रभाया ऽअग्न्येधं ब्रध्नस्य विष्टपायाभिषेक्तारं वर्षिष्ठाय नाकाय परिवेष्टारं देवलोकाय पेशितारं मनुष्यलोकाय प्रकरितारꣳ सर्वेभ्यो लोकेभ्य ऽउपसेक्तारमव ऽऋत्यै वधायोपमन्थितारं मेधाय वासःपल्पूलीं प्रकामाय रजयित्रीम् ॥ १२ ॥

ऋतये स्तेनहृदयं वैरहत्याय पिशुनं विविक्त्यै क्षत्तारमौपद्रष्ट्र्यायानुक्षत्तारं बलायानुचरं भूम्ने परिष्कन्दं प्रियाय प्रियवादिनमरिष्ट्या ऽअश्वसादꣳ स्वर्गाय लोकाय भागदुघं वर्षिष्ठाय नाकाय परिवेष्टारम् ॥ १३ ॥

मन्यवेऽयस्तापं क्रोधाय निसरं योगाय योक्तारꣳ शोकायाभिसर्तारं क्षेमाय विमोक्तारमुत्कूलनिकूलेभ्यस्त्रिष्ठिनं वपुषे मानस्कृतꣳ शीलायाञ्जनीकारीं निर्ऋत्यै कोशकारीं यमायासूम् ॥ १४ ॥

यमाय यमसूमथर्वभ्योऽवतोकाꣳ संवत्सराय पर्यायिणीं परिवत्सरायाविजातामिदावत्सरायातीत्वरीमिद्वत्सरायातिष्कद्वरीं वत्सराय विजर्जराꣳ संवत्सराय पलिक्नीमृभुभ्योऽजिनसन्धꣳ साध्येभ्यश्चर्मम्नम् ॥ १५ ॥

सरोभ्यो धैवरमुपस्थावराभ्यो दाशं वैशन्ताभ्यो बैन्दं नड्वलाभ्यः शौष्कलं पाराय मार्गारमवाराय कैवर्तं तीर्थेभ्य ऽआन्दं विषमेभ्यो मैनालꣳ स्वनेभ्यः पर्णकं गुहाभ्यः किरातꣳ सानुभ्यो जम्भकं पर्वतेभ्यः किम्पूरुषम् ॥ १६ ॥

बीभत्सायै पौल्कसं वर्णाय हिरण्यकारं तुलायै वाणिजं पश्चादोषाय ग्लाविनं विश्वेभ्यो भूतेभ्यः सिध्मलं भूत्यै जागरणमभूत्यै स्वपनमार्त्यै जनवादिनं व्यृद्ध्या ऽअपगल्भꣳ सꣳशराय प्रच्छिदम् ॥ १७ ॥

अक्षराजाय कितवं कृताय्यादिनवदर्शं त्रेतायै कल्पिनं द्वापरायाधिकल्पिनमास्कन्दाय सभास्थाणुं मृत्यवे गोव्यच्छमन्तकाय गोघातं क्षुधे यो गां विकृन्तन्तं भिक्षमाण ऽ उपतिष्ठति दुष्कृताय चरकाचार्यं पाप्मने सैलगम् ॥ १८ ॥

प्रतिश्रुत्काया ऽअर्तनं घोषाय भषमन्ताय बहुवादिनमनन्ताय मूकꣳ शब्दायाडम्बराघातं महसे वीणावादं क्रोशाय तूणवध्ममवरस्पराय शङ्खध्मं वनाय वनपमन्यतोरण्याय दावपम् ॥ १९ ॥

नर्माय पुंश्चलूꣳ हसाय कारिं यादसे शाबल्यां ग्रामण्यं गणकमभिक्रोशकं तान्महसे वीणावादं पाणिघ्नं तूणवध्मं तान्नृत्तायानन्दाय तलवम् ॥ २० ॥

अग्नये पीवानं पृथिव्यै पीठसर्पिणं वायवे चाण्डालमन्तरिक्षाय वꣳशनर्तिनं दिवे खलतिꣳ सूर्याय हर्यक्षं नक्षत्रेभ्यः किर्मिरं चन्द्रमसे किलासमह्ने शुक्लं पिङ्गाक्षꣳ रात्र्यै कृष्णं पिङ्गाक्षम् ॥ २१ ॥

अथैतानष्टौ विरूपाना लभतेऽतिदीर्घं चातिह्रस्वं चातिस्थूलं चातिकृशं चातिशुक्लं चातिकृष्णं चातिकुल्वं चातिलोमशं च। अशूद्रा ऽअब्राह्मणास्ते प्राजापत्याः। मागधः पुंश्चली कितवः क्लीबोऽशूद्रा ऽअब्राह्मणास्ते प्राजापत्याः ॥ २२ ॥

इति त्रिंशोऽध्यायः।

अथैकत्रिंशोऽध्यायः ।

सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात् । स भूमिꣳ सर्वत स्पृत्वात्यतिष्ठद्दशाङ्गुलम् ॥१॥

पुरुष ऽएवेदꣳ सर्वं यद्भूतं यच्च भाव्यम् । उतामृतत्वस्येशानो यदन्नेनातिरोहति ॥ २ ॥

एतावानस्य महिमातो ज्यायाँश्च पूरुषः । पादोऽस्य विश्वा भूतानि त्रिपादस्यामृतं दिवि॥३

त्रिपादूर्ध्व उदैत्पुरुषः पादोऽस्येहाभवत्पुनः । ततो विष्वङ् व्यक्रामत्साशनानशने ऽ अभि॥४

ततो विराडजायत विराजो ऽ अधि पूरुषः । स जातो ऽ अत्यरिच्यत पश्चाद्भूमिमथो पुरः॥५॥

तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः सम्भृतं पृषदाज्यम् । पशूँस्ताँश्चक्रे वायव्यानारण्या ग्राम्याश्च ये ॥६॥

तस्माद्यज्ञात्सर्वहुत ऽ ऋचः सामानि जज्ञिरे । छन्दाꣳसि जज्ञिरे तस्माद्यजुस्तस्मादजायत ॥७

तस्मादश्वाऽअजायन्त ये के चोभयादतः । गावो ह जज्ञिरे तस्मात्तस्माज्जाताऽअजावयः॥८॥

तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन्पुरुषं जातमग्रतः । तेन देवा ऽ अयजन्त साध्या ऽ ऋषयश्च ये ॥ ९॥

यत्पुरुषं व्यदधुः कतिधा व्यकल्पयन् । मुखं किमस्यासीत्किं बाहू किमूरूपादाऽउच्येते॥१०॥

ब्राह्मणोऽस्य मुखमासीद्बाहू राजन्यः कृतः । ऊरू तदस्य यद्वैश्यः पद्भ्याꣳ शूद्रोऽ अजायत ११

चन्द्रमा मनसो जातश्चक्षोः सूर्यो ऽ अजायत । श्रोत्राद्वायुश्च प्राणश्च मुखादग्निरजायत ॥१२

नाभ्या ऽ आसीदन्तरिक्षꣳ शीर्ष्णो द्यौः समवर्तत ।
पद्भ्यां भूमिर्दिशः श्रोत्रात्तथा लोकाँ २ ऽ अकल्पयन् ॥ १३ ॥

यत्पुरुषेण हविषा देवा यज्ञमतन्वत । वसन्तोऽस्यासीदाज्यं ग्रीष्म ऽ इध्मः शरद्धविः॥१४

सप्तास्यासन्परिधयस्त्रिः सप्त समिधः कृताः । देवा यद्यज्ञं तन्वाना ऽ अबध्नन्पुरुषं पशुम् १५

यज्ञेन यज्ञमयजन्त देवास्तानि धर्माणि प्रथमान्यासन् ।
ते ह नाकं महिमानः सचन्त यत्र पूर्वे साध्याः सन्ति देवाः ॥ १६ ॥

अद्भ्यः सम्भृतः पृथिव्यै रसाच्च विश्वकर्मणः समवर्तताग्रे ।
तस्य त्वष्टा विदधद्रूपमेति तन्मर्त्यस्य देवत्वमाजानमग्रे ॥ १७ ॥

वेदाहमेतं पुरुषं महान्तमादित्यवर्णं तमसः परस्तात् ।
तमेव विदित्वाति मृत्युमेति नान्यः पन्था विद्यतेऽयनाय ॥ १८ ॥

प्रजापतिश्चरति गर्भे ऽ अन्तरजायमानो बहुधा वि जायते।
तस्य योनिं परि पश्यन्ति धीरास्तस्मिन्ह तस्थुर्भुवनानि विश्वा ॥ १९ ॥

यो देवेभ्य ऽ आतपति यो देवानां पुरोहितः।
पूर्वो यो देवेभ्यो जातो नमो रुचाय ब्राह्मये ॥ २० ॥

रुचं ब्राह्मं जनयन्तो देवा ऽ अग्रे तदब्रुवन्। यस्त्वैवं ब्राह्मणो विद्यात्तस्य देवा ऽ असन्वशे॥२१

श्रीश्च ते लक्ष्मीश्च पत्न्यावहोरात्रे पार्श्वे नक्षत्राणि रूपमश्विनौ व्यात्तम्।
इष्णन्निषाणामुं म ऽ इषाण सर्वलोकं म ऽ इषाण ॥ २२ ॥

इत्येकत्रिंशोऽध्यायः।

अथ द्वात्रिंशोऽध्यायः।

तदेवाग्निस्तदादित्यस्तद्वायुस्तदु चन्द्रमाः। तदेव शुक्रं तद्ब्रह्म ता ऽ आपः स प्रजापतिः॥१

सर्वे निमेषा जज्ञिरे विद्युतः पुरुषादधि। नैनमूर्ध्वं न तिर्यञ्चं न मध्ये परि जग्रभत्॥२

न तस्य प्रतिमा ऽ अस्ति यस्य नाम महद्यशः।
हिरण्यगर्भ ऽ इत्येष मा मा हिंसीदित्येषा यस्मान्न जात ऽ इत्येषः ॥ ३ ॥

एषो ह देवः प्रदिशोऽनु सर्वाः पूर्वो ह जातः स ऽ उ गर्भे ऽ अन्तः।
स ऽ एव जातः स जनिष्यमाणः प्रत्यङ् जनास्तिष्ठति सर्वतोमुखः ॥ ४ ॥

यस्माज्जातं न पुरा किं चनैव य आबभूव भुवनानि विश्वा।
प्रजापतिः प्रजया संरराणस्त्रीणि ज्योतींषि सचते स षोडशी ॥ ५ ॥

येन द्यौरुग्रा पृथिवी च दृढा येन स्वः स्तभितं येन नाकः।
यो ऽ अन्तरिक्षे रजसो विमानः कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ ६ ॥

यं क्रन्दसी ऽ अवसा तस्तभाने ऽ अभ्यैक्षेतां मनसा रेजमाने।
यत्राधि सूर ऽ उदितो विभाति कस्मै देवाय हविषा विधेम।
आपो ह यद्बृहतीर्यश्चिदापः ॥ ७ ॥

वेनस्तत्पश्यन्निहितं गुहा सद्यत्र विश्वं भवत्येकनीडम्।
तस्मिन्निदं सं च वि चैति सर्वं स ऽ ओतः प्रोतश्च विभूः प्रजासु ॥ ८ ॥

प्र तद्वोचेदमृतं नु विद्वान्गन्धर्वो धाम विभृतं गुहा सत् ।
त्रीणि पदानि निहिता गुहास्य यस्तानि वेद स पितुः पितासत् ॥ ९ ॥

स नो बन्धुर्जनिता स विधाता धामानि वेद भुवनानि विश्वा ।
यत्र देवा ऽ अमृतमानशानास्तृतीये धामन्नध्यैरयन्त ॥ १० ॥

परीत्य भूतानि परीत्य लोकान्परीत्य सर्वाः प्रदिशो दिशश्च ।
उपस्थाय प्रथमजामृतस्यात्मनात्मानमभि सं विवेश ॥ ११ ॥

परि द्यावापृथिवी सद्य ऽ इत्वा परि लोकान्परि दिशः परि स्वः ।
ऋतस्य तन्तुं विततं विचृत्य तदपश्यत्तदभवत्तदासीत् ॥ १२ ॥

सदसस्पतिमद्भुतं प्रियमिन्द्रस्य काम्यम् । सनिं मेधामयासिषꣳ स्वाहा ॥१३॥

यां मेधां देवगणाः पितरश्चोपासते । तया मामद्य मेधयाग्ने मेधाविनं कुरु स्वाहा ॥१४

मेधां मे वरुणो ददातु मेधामग्निः प्रजापतिः ।
मेधामिन्द्रश्च वायुश्च मेधां धाता ददातु मे स्वाहा ॥ १५ ॥

इदं मे ब्रह्म च क्षत्रं चोभे श्रियमश्नुताम् ।
मयि देवा दधतु श्रियमुत्तमां तस्यै ते स्वाहा ॥ १६ ॥

इति द्वात्रिंशोऽध्यायः ।

अथ त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ।

अस्याजरासो दमामरित्रा ऽ अर्चद्धूमासो ऽ अग्नयः पावकाः ।
श्वितीचयः श्वात्रासो भुरण्यवो वनर्षदो वायवो न सोमाः ॥ १ ॥

हरयो धूमकेतवो वातजूता ऽ उप द्यवि । यतन्ते वृथगग्नयः ॥ २ ॥

यजा नो मित्रावरुणा यजा देवाँ २ऽ ऋतं बृहत् । अग्ने यक्षि स्वं दमम् ॥ ३ ॥

युक्ष्वा हि देवहूतमाँ २ऽ अश्वाँ २ऽ अग्ने रथीरिव । नि होता पूर्व्यः सदः ॥४॥

द्वे विरूपे चरतः स्वर्थे ऽ अन्यान्या वत्समुप धापयेते ।
हरिरन्यस्यां भवति स्वधावाञ्छुक्रो ऽ अन्यस्यां ददृशे सुवर्चाः ॥ ५ ॥

अयमिह प्रथमो धायि धातृभिर्होता यजिष्ठो ऽअध्वरेष्वीड्यः ।
यमप्नवानो भृगवो विरुरुचुर्वनेषु चित्रं विभ्वं विशे-विशे ॥ ६ ॥

त्रीणि शता त्री सहस्राण्यग्निं त्रिꣳशच्च देवा नव चासपर्यन् ।
औक्षन्घृतैरस्तृणन्बर्हिरस्मा ऽआदिद्धोतारं न्यसादयन्त ॥ ७ ॥

मूर्धानं दिवो ऽअरतिं पृथिव्या वैश्वानरमृत ऽआ जातमग्निम् ।
कविꣳ सम्राजमतिथिं जनानामासन्ना पात्रं जनयन्त देवाः ॥ ८ ॥

अग्निर्वृत्राणि जङ्घनद्द्रविणस्युर्विपन्यया । समिद्धः शुक्र ऽआहुतः ॥ ९ ॥
विश्वेभिः सोम्यं मध्वग्न ऽइन्द्रेण वायुना । पिबा मित्रस्य धामभिः ॥ १० ॥

आ यदिषे नृपतिं तेज ऽआनट् शुचि रेतो निषिक्तं द्यौरभीके ।
अग्निः शर्धमनवद्यं युवानꣳ स्वाध्यं जनयत्सूदयच्च ॥ ११ ॥

अग्ने शर्ध महते सौभगाय तव द्युम्नान्युत्तमानि सन्तु ।
सं जास्पत्यꣳ सुयममा कृणुष्व शत्रूयतामभि तिष्ठा महाꣳसि ॥ १२ ॥

त्वाꣳ हि मन्द्रतममर्कशोकैर्ववृमहे महि नः श्रोष्यग्ने ।
इन्द्रं न त्वा शवसा देवता वायुं पृणन्ति राधसा नृतमाः ॥ १३ ॥

त्वे ऽअग्ने स्वाहुत प्रियासः सन्तु सूरयः ।
यन्तारो ये मघवानो जनानामूर्वान्दयन्त गोनाम् ॥ १४ ॥

श्रुधि श्रुत्कर्ण वह्निभिर्देवैरग्ने सयावभिः ।
आ सीदन्तु बर्हिषि मित्रो ऽअर्यमा प्रातर्यावाणो ऽअध्वरम् ॥ १५ ॥

विश्वेषामदितिर्यज्ञियानां विश्वेषामतिथिर्मानुषाणाम् ।
अग्निर्देवानामव ऽआवृणानः सुमृडीको भवतु जातवेदाः ॥ १६ ॥

महो ऽअग्नेः समिधानस्य शर्मण्यनागा मित्रे वरुणे स्वस्तये ।
श्रेष्ठे स्याम सवितुः सवीमनि तद्देवानामवो ऽअद्या वृणीमहे ॥ १७ ॥

आपश्चित्पिप्यु स्तर्यो न गावो नक्षन्नृतं जरितारस्त ऽइन्द्र ।
याहि वायुर्न नियुतो नो ऽअच्छा त्वꣳ हि धीभिर्दयसे वि वाजान् ॥ १८ ॥

गाव ऽ उपावतावतं मही यज्ञस्य रप्सुदा । उभा कर्णा हिरण्यया ॥ १९ ॥

यदद्य सूर ऽ उदितेऽनागा मित्रो ऽ अर्यमा । सुवाति सविता भगः ॥ २० ॥

आ सुते सिञ्चत श्रियꣳ रोदस्योरभिश्रियम् । रसा दधीत वृषभम् ।
तं प्रत्नथायं वेनः ॥ २१ ॥

आतिष्ठन्तं परि विश्वे ऽ अभूषञ्छ्रियो वसानश्चरति स्वरोचिः ।
महत्तद्वृष्णो ऽ असुरस्य नामा विश्वरूपो ऽ अमृतानि तस्थौ ॥ २२ ॥

प्र वो महे मन्दमानायान्धसोऽर्चा विश्वानराय विश्वाभुवे ।
इन्द्रस्य यस्य सुमखꣳ सहो महि श्रवो नृम्णं च रोदसी सपर्यतः ॥ २३ ॥

बृहन्निदिध्म ऽ एषां भूरि शस्तं पृथुः स्वरुः । येषामिन्द्रो युवा सखा ॥ २४ ॥

इन्द्रेहि मत्स्यन्धसो विश्वेभिः सोमपर्वभिः । महाँ२ऽ अभिष्टिरोजसा ॥ २५ ॥

इन्द्रो वृत्रमवृणोच्छर्धनीतिः प्र मायिनाममिनाद्वर्पणीतिः ।
अहन्व्यꣳसमुशधग्वनेष्वाविर्धेना ऽ अकृणोद्राम्याणाम् ॥ २६ ॥

कुतस्त्वमिन्द्र माहिनः सन्नेको यासि सत्पते किं त ऽ इत्था ।
सं पृच्छसे समराणः शुभानैर्वोचेस्तन्नो हरिवो यत्ते ऽ अस्मे ।
महाँ२ऽ इन्द्रो य ऽ ओजसा कदा चन स्तरीरसि कदा चन प्रयुच्छसि ॥२७॥

आ तत्त ऽ इन्द्रायवः पनन्ताभि य ऽ ऊर्वं गोमन्तं तितृत्सान् ।
सकृत्स्वं ये पुरुपुत्रां महीꣳ सहस्रधारां बृहतीं दुदुक्षन् ॥ २८ ॥

इमां ते धियं प्र भरे महो महीमस्य स्तोत्रे धिषणा यत्त ऽ आनजे ।
तमुत्सवे च प्रसवे च सासहिमिन्द्रं देवासः शवसामदन्ननु ॥ २९ ॥

विभ्राड् बृहत्पिबतु सोम्यं मध्वायुर्दधद्यज्ञपतावविहुतम् ।
वातजूतो यो ऽ अभिरक्षति त्मना प्रजाः पुपोष पुरुधा वि राजति ॥ ३० ॥

उदु त्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यम् ॥ ३१ ॥

येना पावक चक्षसा भुरण्यन्तं जनाँ२ऽ अनु । त्वं वरुण पश्यसि ॥ ३२ ॥

दैव्यावध्वर्यू ऽ आ गतꣳ रथेन सूर्यत्वचा ।
मध्वा यज्ञꣳ समञ्जाथे ॥ तं प्रत्नथायं वेनश्चित्रं देवानाम् ॥ ३३ ॥

आ न॒ऽइडा॑भिर्वि॒दथे॑ सुश॒स्ति वि॒श्वान॑रः सवि॒ता दे॒वऽए॑तु ।
अपि॑ यथा॑ युवानो॒ मत्स॑था नो॒ विश्वं॒ जग॑दभिपि॒त्वे म॑नी॒षा ॥ ३४ ॥

यद॒द्य कच्च॑ वृत्रहन्नु॒दगा॑ऽअ॒भि सू॑र्य । सर्वं॒ तदि॑न्द्र ते॒ वशे॑ ॥ ३५ ॥

त॒रणि॑र्वि॒श्वद॑र्शतो ज्योति॒ष्कृद॑सि सूर्य । विश्व॒मा भा॑सि रोच॒नम् ॥ ३६ ॥

तत्सूर्य॑स्य दे॒व॒त्वं तन्म॑हि॒त्वं म॒ध्या कर्तो॒र्वित॑त॒ꣳ सं ज॑भार ।
य॒देदयु॑क्त ह॒रित॑ः स॒धस्था॒दाद्रात्री॒ वास॑स्तनुते सि॒मस्मै॑ ॥ ३७ ॥

तन्मि॒त्रस्य॒ वरु॑णस्याभि॒चक्षे॒ सूर्यो॑ रू॒पं कृ॑णुते॒ द्योरु॒पस्थे॑ ।
अ॒न॒न्तम॒न्यद्रु॒शद॑स्य॒ पाज॑ः कृ॒ष्णम॒न्यद्धरि॑त॒ः सं भ॑रन्ति ॥ ३८ ॥

बण्म॒हाँ २ऽअ॑सि सूर्य॒ बडा॑दित्य म॒हाँ २ऽअ॑सि ।
म॒हस्ते॑ स॒तो म॑हि॒मा प॑नस्यते॒ऽद्धा दे॑व म॒हाँ२ऽ अ॑सि ॥ ३९ ॥

बट् सू॑र्य॒ श्रव॑सा म॒हाँ२ऽ अ॑सि स॒त्रा दे॑व म॒हाँ२ऽ अ॑सि ।
म॒ह्ना दे॒वाना॑मसु॒र्य॑ः पु॒रोहि॑तो वि॒भु ज्योति॒रदा॑भ्यम् ॥ ४० ॥

श्राय॑न्तऽइव॒ सूर्यं॒ विश्वेदिन्द्र॑स्य भक्षत ।
वसू॑नि जा॒ते जन॑मान॒ऽओज॑सा॒ प्रति॑ भा॒गं न दी॑धिम ॥ ४१ ॥

अ॒द्या दे॑वा॒ऽउदि॑ता॒ सूर्य॑स्य॒ निरꣳह॑सः पिपृ॒ता निर॑व॒द्यात् ।
तन्नो॑ मि॒त्रो वरु॑णो मामहन्ता॒मदि॑ति॒ः सिन्धु॑ः पृथि॒वीऽउ॒त द्यौः ॥ ४२ ॥

आ कृ॒ष्णेन॒ रज॑सा॒ वर्त॑मानो निवे॒शय॑न्न॒मृतं॒ मर्त्यं॑ च ।
हि॒र॒ण्यये॑न सवि॒ता रथे॒ना दे॒वो या॑ति॒ भुव॑नानि॒ पश्य॑न् ॥ ४३ ॥

प्र वा॑वृजे सुप्र॒या ब॒र्हिरे॑षा॒मा वि॒श्पती॑व॒ बीरि॑टऽइयाते ।
वि॒शाम॒क्तोरु॒षस॑ः पू॒र्वहू॑तौ वा॒युः पू॒षा स्व॒स्तये॑ नि॒युत्वा॑न् ॥ ४४ ॥

इ॒न्द्र॒वा॒यू बृह॒स्पतिं॑ मि॒त्राग्निं पू॒षणं॒ भग॑म् । आ॒दि॒त्यान्मारु॑तं ग॒णम् ॥ ४५ ॥

वरु॑णः प्रावि॒ता भु॑वन्मि॒त्रो विश्वा॑भिरू॒तिभि॑ः । कर॑तां नः सु॒राध॑सः ॥ ४६ ॥

अधि॑ न इन्द्रैषां॒ विष्णो॑ सजा॒त्या॒नाम् । इ॒ता मरु॑तो॒ऽअश्वि॑ना ॥ तं प्र॒त्नथा॒यं
वे॒नो ये दे॒वास॒ऽआ न॒ऽइडा॑भि॒र्विश्वे॑भिः सो॒म्यं मध्वो॒मास॑श्चर्षणीधृतः ॥ ४७ ॥

अग्न ऽ इन्द्र वरुण मित्र देवाः शर्धः प्र यन्त मारुतोत विष्णो ।
उभा नासत्या रुद्रो ऽ अध ग्नाः पूषा भगः सरस्वती जुषन्त ॥ ४८ ॥

इन्द्राग्नी मित्रावरुणादितिꣳ स्वः पृथिवीं द्यां मरुतः पर्वताँ२ऽ अपः ।
हुवे विष्णुं पूषणं ब्रह्मणस्पतिं भगं नु शꣳसꣳ सवितारमूतये ॥ ४९ ॥

अस्मे रुद्रा मेहना पर्वतासो वृत्रहत्ये भरहूतौ सजोषाः ।
यः शꣳसते स्तुवते धायि पज्र ऽ इन्द्रज्येष्ठा ऽ अस्माँ२ऽ अवन्तु देवाः ॥ ५० ॥

अर्वाञ्चो ऽ अद्या भवता यजत्रा ऽ आ वो हार्दि भयमानो व्ययेयम् ।
त्राध्वं नो देवा निजुरो वृकस्य त्राध्वं कर्तादवपदो यजत्राः ॥ ५१ ॥

विश्वे ऽ अद्य मरुतो विश्व ऽ ऊती विश्वे भवन्त्वग्नयः समिद्धाः ।
विश्वे नो देवा ऽ अवसा गमन्तु विश्वमस्तु द्रविणं वाजो ऽ अस्मे ॥ ५२ ॥

विश्वे देवाः शृणुतेमꣳ हवं मे ये ऽ अन्तरिक्षे य ऽ उप द्यवि ष्ठ ।
ये ऽ अग्निजिह्वा ऽ उत वा यजत्रा ऽ आसद्यास्मिन्बर्हिषि मादयध्वम् ॥ ५३ ॥

देवेभ्यो हि प्रथमं यज्ञियेभ्योऽमृतत्वꣳ सुवसि भागमुत्तमम् ।
आदिद्दामानꣳ सवितर्व्यूर्णुषेऽनूचीना जीविता मानुषेभ्यः ॥ ५४ ॥

प्र वायुमच्छा बृहती मनीषा बृहद्रयिं विश्ववारꣳ रथप्राम् ।
द्युतद्यामा नियुतः पत्यमानः कविः कविमियक्षसि प्रयज्यो ॥ ५५ ॥

इन्द्रवायू ऽ इमे सुता ऽ उप प्रयोभिरा गतम् । इन्दवो वामुशन्ति हि ॥ ५६ ॥

मित्रꣳ हुवे पूतदक्षं वरुणं च रिशादसम् । धियं घृताचीꣳ साधन्ता ॥ ५७ ॥

दस्रा युवाकवः सुता नासत्या वृक्तबर्हिषः । आ यातꣳ रुद्रवर्त्तनी ॥ तं प्रत्नथायं वेनः ॥ ५८

विदद्यदी सरमा रुग्णमद्रेर्महि पाथः पूर्व्यꣳ सध्र्यक्कः ।
अग्रं नयत्सुपद्यक्षराणामच्छा रवं प्रथमा जानती गात् ॥ ५९ ॥

नहि स्पशमविदन्नन्यमस्माद्वैश्वानरात्पुर ऽ एतारमग्नेः ।
एमेनमवृधन्नमृता ऽ अमर्त्यं वैश्वानरं क्षैत्रजित्याय देवाः ॥ ६० ॥

उग्रा विघनिना मृध ऽ इन्द्राग्नी हवामहे । ता नो मृडात ऽ ईदृशे ॥ ६१ ॥

उपा॑स्मै गायता नरः॒ पव॑माना॒येन्द॑वे। अ॒भि दे॒वाँ२ऽ इय॑क्षते ॥ ६२ ॥

ये त्वा॑हिह॒त्ये म॑घव॒न्नव॑र्ध॒न्ये शा॑म्ब॒रे ह॑रिवो॒ ये गवि॑ष्टौ।
ये त्वा॑ नू॒नम॑नु॒मद॑न्ति॒ विप्राः॒ पिबे॑न्द्र॒ सोम॒ꣳ सग॑णो म॒रुद्भिः॑ ॥ ६३ ॥

ज॒नि॒ष्ठाऽउ॒ग्रः सह॑से तु॒राय॑ म॒न्द्रऽओजि॑ष्ठो बहु॒लाभि॑मानः।
अव॑र्ध॒न्निन्द्रं॑ म॒रुत॑श्चि॒दत्र॑ मा॒ता यद्वी॒रं द॒धन॒द्धनि॑ष्ठा ॥ ६४ ॥

आ तू न॑ऽइन्द्र वृत्रहन्न॒स्माक॑म॒र्धमा ग॑हि। म॒हान्म॒हीभि॑रू॒तिभिः॑ ॥ ६५ ॥

त्वमि॑न्द्र॒ प्रतू॑र्त्तिष्व॒भि विश्वा॑ऽअसि॒ स्पृधः॑।
अ॒श॒स्ति॒हा ज॑नि॒ता वि॑श्व॒तूर॑सि॒ त्वं तू॑र्य तरु॒ष्य॒तः ॥ ६६ ॥

अनु॑ ते॒ शुष्मं॑ तु॒रय॑न्तमीयतुः क्षो॒णी शिशुं॒ न मा॒तरा॑।
विश्वा॑स्ते॒ स्पृधः॑ श्नथयन्त म॒न्यवे॑ वृ॒त्रं यदि॑न्द्र॒ तूर्व॑सि ॥ ६७ ॥

य॒ज्ञो दे॒वानां॒ प्रत्ये॑ति सु॒म्नमादि॑त्यासो॒ भव॑ता मृड॒यन्तः॑।
आ वो॒ऽर्वाची॑ सु॒म॒तिर्व॑वृत्याद॒ꣳहोश्चि॒द्या व॑रिवो॒वित्त॒रास॑त् ॥ ६८ ॥

अद॑ब्धेभिः सवितः पा॒युभि॒ष्ट्वꣳ शि॒वेभि॑र॒द्य परि॑ पाहि नो॒ गय॑म्।
हिर॑ण्यजिह्वः सुवि॒ताय॒ नव्य॑से॒ रक्षा॒ माकि॑र्नोऽअ॒घश॑ꣳसऽईशत ॥ ६९ ॥

प्र वी॑र॒या शुच॑यो दद्रिरे वामध्व॒र्युभि॒र्मधु॑मन्तः सु॒तासः॑।
वह॑ वायो नि॒युतो॑ या॒ह्यच्छा॒ पिबा॑ सु॒तस्यान्ध॑सो॒ मदा॑य ॥ ७० ॥

गाव॒ऽउपा॑वताव॒तं म॒ही य॒ज्ञस्य॑ र॒प्सुदा॑। उ॒भा कर्णा॑ हिर॒ण्यया॑ ॥ ७१ ॥

काव्य॑योरा॒जाने॑षु॒ क्रत्वा॒ दक्ष॑स्य दुरो॒णे। रि॒शाद॑सा स॒धस्थ॒ऽआ ॥ ७२ ॥

दैव्या॑वध्व॒र्यू आ ग॑त॒ꣳ रथे॑न॒ सूर्य॑त्वचा।
मध्वा॑ य॒ज्ञꣳ सम॑ञ्जाथे ॥ तं प्र॒त्नथा॒यं वे॒नः ॥ ७३ ॥

ति॒र॒श्चीनो॒ वित॑तो र॒श्मिरे॑षाम॒धः स्वि॑दा॒सी३दु॒परि॑ स्विदासी३त्।
रे॒तो॒धाऽआ॑सन्महि॒मान॑ऽआसन्त्स्व॒धाऽअ॒वस्ता॒त्प्रय॑तिः प॒रस्ता॑त् ॥ ७४ ॥

आ रोद॑सीऽअपृण॒दा स्व॑र्म॒हज्जा॒तं यदे॑नम॒पसो॒ऽअधा॑रयन्।
सोऽअ॑ध्व॒राय॒ परि॑ णीयते क॒विरत्यो॒ न वाज॑सातये॒ चनो॑हितः ॥ ७५ ॥

उक्थेभिर्वृत्रहन्तमा या मन्दाना चिदा गिरा । आङ्गूषैराविवासतः ॥ ७६ ॥

उप नः सूनवो गिरः शृण्वन्त्वमृतस्य ये । सुमृडीका भवन्तु नः ॥ ७७ ॥

ब्रह्माणि मे मतयः शꣳ सुतासः शुष्मऽइयर्ति प्रभृतो मेऽअद्रिः ।
आ शासते प्रति हर्यन्त्युक्थेमा हरी वहतस्ता नोऽअच्छ ॥ ७८॥

अनुत्तमा ते मघवन्नकिर्नु न त्वावाँ २ऽअस्ति देवता विदानः ।
न जायमानो नशते न जातो यानि करिष्या कृणुहि प्रवृद्ध ॥७९॥

तदिदास भुवनेषु ज्येष्ठं यतो जज्ञऽउग्रस्त्वेषनृम्णः ।
सद्यो जज्ञानो नि रिणाति शत्रूननु यं विश्वे मदन्त्यूमाः ॥ ८० ॥

इमाऽउ त्वा पुरूवसो गिरो वर्धन्तु या मम ।
पावकवर्णाः शुचयो विपश्चितोऽभि स्तोमैरनूषत ॥ ८१ ॥

यस्यायं विश्वऽआर्यो दासः शेवधिपाऽअरिः ।
तिरश्चिदर्ये रुशमे पवीरवि तुभ्येत्सोऽअज्यते रयिः ॥८२॥

अयꣳ सहस्रमृषिभिः सहस्कृतः समुद्रऽइव पप्रथे ।
सत्यः सोऽअस्य महिमा गृणे शवो यज्ञेषु विप्रराज्ये ॥८३॥

अदब्धेभिः सवितः पायुभिष्ट्वꣳ शिवेभिरद्य परि पाहि नो गयम् ।
हिरण्यजिह्वः सुविताय नव्यसे रक्षा माकिर्नो अघशꣳसऽईशत ॥ ८४ ॥

आ नो यज्ञं दिविस्पृशं वायो याहि सुमन्मभिः ।
अन्तः पवित्रऽउपरि श्रीणानोऽयꣳ शुक्रोऽअयामि ते ॥८५॥

इन्द्रवायू सुसन्दृशा सुहवेह हवामहे ।
यथा नः सर्वऽइज्जनोऽनमीवः सङ्गमे सुमनाऽअसत् ॥ ८६ ॥

ऋधगित्था स मर्त्यः शशमे देवतातये ।
यो नूनं मित्रावरुणावभिष्टयऽआचक्रे हव्यदातये ॥ ८७ ॥

आ यातमुप भूषतं मध्वः पिबतमश्विना ।
दुग्धं पयो वृषणा जेन्यावसू मा नो मर्धिष्टमा गतम् ॥८८॥

प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु सूनृता ।
अच्छा वीरं नर्यं पङ्क्तिराधसं देवा यज्ञं नयन्तु नः ॥८९॥

चन्द्रमा ऽ अप्स्वन्तरा सुपर्णो धावते दिवि ।
रयिं पिशङ्गं बहुलं पुरुस्पृहंᳪं हरिरेति कनिक्रदत् ॥ ९० ॥

देवं-देवं वोऽवसे देवं-देवमभिष्टये ।
देवं-देवᳪं हुवेम वाजसातये गृणन्तो देव्या धिया ॥ ९१ ॥

दिवि पृष्टो ऽ अरोचताग्निर्वैश्वानरो बृहन् ।
क्ष्मया वृधान ऽ ओजसा चनोहितो ज्योतिषा बाधते तमः ॥९२॥

इन्द्राग्नी ऽ अपादियं पूर्वागात्पद्वतीभ्यः ।
हित्वी शिरो जिह्वया वावदच्चरत्त्रिᳪंशत्पदा न्यक्रमीत् ॥ ९३ ॥

देवासो हि ष्मा मनवे समन्यवो विश्वे साकᳪं सरातयः ।
ते नो ऽ अद्य ते ऽ अपरं तुचे तु नो भवन्तु वरिवोविदः ॥९४॥

अपाधमदभिशस्तीरशस्तिहाथेन्द्रो द्युम्न्याभवत् ।
देवास्त ऽ इन्द्र सख्याय येमिरे बृहद्भानो मरुद्गण ॥ ९५ ॥

प्र व ऽ इन्द्राय बृहते मरुतो ब्रह्मार्चत ।
वृत्रᳪं हनति वृत्रहा शतक्रतुर्वज्रेण शतपर्वणा ॥ ९६ ॥

अस्येदिन्द्रो वावृधे वृष्ण्यᳪं शवो मदे सुतस्य विष्णवि ।
अद्या तमस्य महिमानमायवोऽनु ष्टुवन्ति पूर्वथा ।
इमा ऽ उ त्वा यस्यायमयᳪं सहस्रमूर्ध्व ऽ ऊ षु णः ॥९७॥

इति त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ।

अथ चतुस्त्रिंशोऽध्यायः ।

यज्जाग्रतो दूरमुदैति दैवं तदु सुप्तस्य तथैवैति ।
दूरङ्गमं ज्योतिषां ज्योतिरेकं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ १ ॥

येन कर्माण्यपसो मनीषिणो यज्ञे कृण्वन्ति विदथेषु धीराः ।
यदपूर्वं यक्षमन्तः प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ २ ॥

यत्प्रज्ञानमुत चेतो धृतिश्च यज्ज्योतिरन्तरमृतं प्रजासु ।
यस्मान्न ऽऋते किं चन कर्म क्रियते तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ ३ ॥

येनेदं भूतं भुवनं भविष्यत्परिगृहीतममृतेन सर्वम् ।
येन यज्ञस्तायते सप्तहोता तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ ४ ॥

यस्मिन्नृचः साम यजूꣳषि यस्मिन्प्रतिष्ठिता रथनाभाविवाराः ।
यस्मिꣳश्चित्तꣳ सर्वमोतं प्रजानां तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ ५ ॥

सुषारथिरश्वानिव यन्मनुष्यान्नेनीयतेऽभीशुभिर्वाजिन ऽइव ।
हृत्प्रतिष्ठं यदजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसङ्कल्पमस्तु ॥ ६ ॥

पितुं नु स्तोषं महो धर्माणं तविषीम् । यस्य त्रितो व्योजसा वृत्रं विपर्वमर्दयत् ॥ ७ ॥

अन्विदनुमते त्वं मन्यासै शं च नस्कृधि ।
क्रत्वे दक्षाय नो हिनु प्र ण ऽआयूꣳषि तारिषः ॥ ८ ॥

अनु नोऽद्यानुमतिर्यज्ञं देवेषु मन्यताम् । अग्निश्च हव्यवाहनो भवतं दाशुषे मयः ॥ ९ ॥

सिनीवालि पृथुष्टुके या देवानामसि स्वसा । जुषस्व हव्यमाहुतं प्रजां देवि दिदिड्ढि नः ॥ १० ॥

पञ्च नद्यः सरस्वतीमपि यन्ति सस्रोतसः । सरस्वती तु पञ्चधा सो देशेऽभवत्सरित् ॥ ११ ॥

त्वमग्ने प्रथमो ऽअङ्गिरा ऽऋषिर्देवो देवानामभवः शिवः सखा ।
तव व्रते कवयो विद्मनापसोऽजायन्त मरुतो भ्राजदृष्टयः ॥ १२ ॥

त्वं नो ऽअग्ने तव देव पायुभिर्मघोनो रक्ष तन्वश्च वन्द्य ।
त्राता तोकस्य तनये गवामस्यनिमेषꣳ रक्षमाणस्तव व्रते ॥ १३ ॥

उत्तानायामव भरा चिकित्वान्त्सद्यः प्रवीता वृषणं जजान ।
अरुषस्तूपो रुशदस्य पाज ऽ इडायास्पुत्रो वयुनेऽजनिष्ट ॥ १४ ॥

इडायास्त्वा पदे वयं नाभा पृथिव्या ऽ अधि । जातवेदो निधीमह्यग्ने हव्याय वोढवे ॥१५॥

प्र मन्महे शवसानाय शूषमाङ्गूषं गिर्वणसे ऽ अङ्गिरस्वत् ।
सुवृक्तिभि स्तुवत ऽ ऋग्मियायार्चामार्कं नरे विश्रुताय ॥ १६ ॥

प्र वो महे महि नमो भरध्वमाङ्गूष्यंꣳ शवसानाय साम ।
येना नः पूर्वे पितरः पदज्ञा ऽ अर्चन्तो ऽ अङ्गिरसो गा ऽ अविन्दन् ॥ १७ ॥

इच्छन्ति त्वा सोम्यासः सखायः सुन्वन्ति सोमं दधति प्रयाꣳसि ।
तितिक्षन्ते ऽ अभिशस्तिं जनानामिन्द्र त्वदा कश्चन हि प्रकेतः ॥१८॥

न ते दूरे परमा चिद्रजाꣳस्या तु प्र याहि हरिवो हरिभ्याम् ।
स्थिराय वृष्णे सवना कृतेमा युक्ता ग्रावाणः समिधाने ऽ अग्नौ ॥१९॥

अषाढं युत्सु पृतनासु पप्रिꣳ स्वर्षामप्सां वृजनस्य गोपाम् ।
भरेषुजाꣳ सुक्षितिꣳ सुश्रवसं जयन्तं त्वामनु मदेम सोम ॥ २० ॥

सोमो धेनुꣳ सोमो ऽ अर्वन्तमाशुꣳ सोमो वीरं कर्मण्यं ददाति ।
सादन्यं विदथ्यꣳ सभेयं पितृश्रवणं यो ददाशदस्मै ॥ २१ ॥

त्वमिमा ऽ ओषधीः सोम विश्वास्त्वमपो ऽ अजनयस्त्वं गाः ।
त्वमा ततन्थोर्वन्तरिक्षं त्वं ज्योतिषा वि तमो ववर्थ ॥ २२ ॥

देवेन नो मनसा देव सोम रायो भागꣳ सहसावन्नभि युध्य ।
मा त्वा तनदीशिषे वीर्यस्योभयेभ्यः प्रचिकित्सा गविष्टौ ॥ २३ ॥

अष्टौ व्यख्यत्ककुभः पृथिव्यास्त्री धन्व योजना सप्त सिन्धून् ।
हिरण्याक्षः सविता देव ऽ आगाद्दधद्रत्ना दाशुषे वार्याणि ॥ २४ ॥

हिरण्यपाणिः सविता विचर्षणिरुभे द्यावापृथिवी ऽ अन्तरीयते ।
अपामीवां बाधते वेति सूर्यमभि कृष्णेन रजसा द्यामृणोति ॥ २५ ॥

हिरण्यहस्तो ऽ असुरः सुनीथः सुमृडीकः स्ववाँ यात्वर्वाङ् ।

अपसेधन्रक्षसो यातुधानानस्थाद्देवः प्रतिदोषं गृणानः ॥ २६ ॥

ये ते पन्थाः सवितः पूर्व्यासोऽरेणवः सुकृता ऽअन्तरिक्षे ।
तेभिर्नो ऽअद्य पथिभिः सुगेभी रक्षा च नो ऽअधि च ब्रूहि देव ॥२७॥

उभा पिबतमश्विनोभा नः शर्म यच्छतम् । अविद्रियाभिरूतिभिः ॥२८॥

अप्नस्वतीमश्विना वाचमस्मे कृतं नो दस्रा वृषणा मनीषाम् ।
अद्यूत्येऽवसे निह्वये वां वृधे च नो भवतं वाजसातौ ॥ २९ ॥

द्युभिरक्तुभिः परि पातमस्मानरिष्टेभिरश्विना सौभगेभिः ।
तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्तामदितिः सिन्धुः पृथिवी ऽउत द्यौः ॥३०॥

आ कृष्णेन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च ।
हिरण्ययेन सविता रथेना देवो याति भुवनानि पश्यन् ॥ ३१ ॥

आ रात्रि पार्थिवꣳ रजः पितुरप्रायि धामभिः ।
दिवः सदाꣳसि बृहती वि तिष्ठस ऽआ त्वेषं वर्तते तमः ॥३२॥

उषस्तच्चित्रमा भरास्मभ्यं वाजिनीवति । येन तोकं च तनयं च धामहे ॥३३॥

प्रातरग्निं प्रातरिन्द्रꣳ हवामहे प्रातर्मित्रावरुणा प्रातरश्विना ।
प्रातर्भगं पूषणं ब्रह्मणस्पतिं प्रातः सोममुत रुद्रꣳ हुवेम ॥ ३४ ॥

प्रातर्जितं भगमुग्रꣳ हुवेम वयं पुत्रमदितेर्यो विधर्ता ।
आध्रश्चिद्यं मन्यमानस्तुरश्चिद्राजा चिद्यं भगं भक्षीत्याह ॥ ३५ ॥

भग प्रणेतर्भग सत्यराधो भगेमां धियमुदवा ददन्नः ।
भग प्र नो जनय गोभिरश्वैर्भग प्र नृभिर्नृवन्तः स्याम ॥ ३६ ॥

उतेदानीं भगवन्तः स्यामोत प्रपित्व ऽउत मध्ये ऽअह्नाम् ।
उतोदिता मघवन्त्सूर्यस्य वयं देवानाꣳ सुमतौ स्याम ॥ ३७ ॥

भग ऽएव भगवाँ२ऽ अस्तु देवास्तेन वयं भगवन्तः स्याम ।
तं त्वा भग सर्व ऽइज्जोहवीति स नो भग पुर ऽएता भवेह ॥ ३८ ॥

समध्वरायोषसो नमन्त दधिक्रावेव शुचये पदाय ।
अर्वाचीनं वसुविदं भगं नो रथमिवाश्वा वाजिन ऽआ वहन्तु ॥ ३९ ॥

अश्वा॑वती॒र्गोम॑तीर्न ऽ उ॒षासो॑ वी॒रव॑तीः सद॑मुच्छन्तु भ॒द्राः।
घृ॒तं दुहा॑ना वि॒श्वतः॒ प्रपी॑ता यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभिः॒ सदा॑ नः ॥ ४० ॥

पूष॒न्तव॑ व्र॒ते व॒यं न रि॑ष्येम॒ कदा॑ च॒न। स्तो॒तार॑स्त ऽ इ॒ह स्म॑सि ॥ ४१ ॥

प॒थस्प॑थः॒ परि॑पतिं वच॒स्या कामे॑न कृ॒तो ऽ अ॒भ्या॑नड॒र्कम्।
स नो॑ रासच्छु॒रुध॑श्च॒न्द्राग्रा॒ धियं॑-धियᳬ सीषधाति॒ प्र पू॒षा ॥ ४२ ॥

त्रीणि॑ प॒दा वि च॑क्रमे॒ विष्णु॑र्गो॒पा ऽ अदा॑भ्यः। अतो॒ धर्मा॑णि धा॒रय॑न् ॥४३॥
तद्विप्रा॑सो विप॒न्यवो॑ जागृ॒वाᳬसः॒ समि॑न्धते। विष्णो॒र्यत्प॑र॒मं प॒दम् ॥ ४४ ॥

घृ॒तव॑ती॒ भुव॑नानामभि॒श्रियो॒र्वी पृ॒थ्वी म॑धु॒दुघे॑ सु॒पेश॑सा।
द्यावा॑पृथि॒वी वरु॑णस्य॒ धर्म॑णा॒ विष्क॑भिते ऽ अ॒जरे॒ भूरि॑रेतसा ॥ ४५ ॥

ये नः॑ स॒पत्ना॒ ऽ अप॒ ते भ॑वन्त्विन्द्रा॒ग्निभ्या॒मव॑ बाधामहे॒ तान्।
वस॑वो रु॒द्रा ऽ आ॑दि॒त्या ऽ उ॑परि॒स्पृशं॑ मो॒ग्रं चे॒त्तार॑मधिरा॒जम॑क्रन् ॥ ४६ ॥

आ ना॑सत्या त्रि॒भिरे॑काद॒शैरि॒ह दे॒वेभि॑र्यातं मधु॒पेय॑मश्विना।
प्रायु॒स्तारि॑ष्टं॒ नी रपा॑ᳬसि मृक्षत॒ᳬ सेध॑तं॒ द्वेषो॒ भव॑तᳬ सचा॒भुवा॑ ॥४७॥

ए॒ष व॒ स्तोमो॑ मरुत ऽ इ॒यं गीर्मा॑न्दा॒र्यस्य॑ मा॒न्यस्य॑ का॒रोः।
एषा या॑सीष्ट त॒न्वे व॒यां वि॒द्यामे॒षं वृ॒जनं॑ जी॒रदा॑नुम् ॥ ४८ ॥

स॒हस्तो॑माः स॒हच्छ॑न्दस ऽ आ॒वृतः॑ स॒हप्र॑मा ऽ ऋष॑यः स॒प्त दैव्याः॑।
पूर्वे॑षां॒ पन्था॑मनु॒दृश्य॒ धीरा॑ ऽ अ॒न्वाले॑भिरे र॒थ्यो॒ न र॒श्मीन् ॥ ४९ ॥

आयु॒ष्यं॒ वर्च॒स्य॒ᳬ रा॒यस्पोष॒मौद्भि॑दम्।
इ॒दᳬ हिर॑ण्यं॒ वर्च॑स्व॒ज्जैत्रा॒याविश॑तादु॒ माम् ॥ ५० ॥

न तद्रक्षा॑ᳬसि॒ न पि॑शा॒चास्त॑रन्ति दे॒वाना॒मोजः॑ प्रथम॒जᳬ ह्येतत्।
यो बि॒भर्ति॑ दाक्षाय॒णᳬ हिर॑ण्य॒ᳬ स दे॒वेषु॑ कृणुते दी॒र्घमायुः॑
स म॑नु॒ष्ये॒षु कृणुते दी॒र्घमायुः॑ ॥ ५१ ॥

यदाब॑ध्नन्दाक्षाय॒णा हिर॑ण्यᳬ श॒तानी॑काय सुमन॒स्यमा॑नाः।
तन्म॒ ऽ आ ब॑ध्नामि श॒तशा॑रदा॒यायु॑ष्माञ्ज॒रद॑ष्टि॒र्यथास॑म् ॥ ५२ ॥

उत नोऽहिर्बुध्न्यः शृणोत्वज ऽ एकपात्पृथिवी समुद्रः ।
विश्वे देवा ऽ ऋतावृधो हुवाना स्तुता मन्त्राः कविशस्ता ऽ अवन्तु ॥ ५३ ॥

इमा गिर ऽ आदित्येभ्यो घृतस्नूः सनाद्राजभ्यो जुह्वा जुहोमि ।
शृणोतु मित्रो ऽ अर्यमा भगो नस्तुविजातो वरुणो दक्षो ऽ अꣳशः ॥ ५४ ॥

सप्त ऽ ऋषयः प्रतिहिताः शरीरे सप्त रक्षन्ति सदमप्रमादम् ।
सप्तापः स्वपतो लोकमीयुस्तत्र जागृतो ऽ अस्वप्नजौ सत्रसदौ च देवौ ॥५५॥

उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते देवयन्तस्त्वेमहे ।
उप प्र यन्तु मरुतः सुदानव ऽ इन्द्र प्राशूर्भवा सचा ॥ ५६ ॥

प्र नूनं ब्रह्मणस्पतिर्मन्त्रं वदत्युक्थ्यम् ।
यस्मिन्निन्द्रो वरुणो मित्रो ऽ अर्यमा देवा ऽ ओकाꣳसि चक्रिरे ॥ ५७ ॥

ब्रह्मणस्पते त्वमस्य यन्ता सूक्तस्य बोधि तनयं च जिन्व ।
विश्वं तद्भद्रं यदवन्ति देवा बृहद्वदेम विदथे सुवीराः ॥
य ऽ इमा विश्वा विश्वकर्मा यो नः पितान्नपतेऽन्नस्य नो देहि ॥ ५८ ॥

इति चतुस्त्रिंशोऽध्यायः ।

अथ पञ्चत्रिंशोऽध्यायः ।

अपेतो यन्तु पणयोऽसुम्ना देवपीयवः । अस्य लोकः सुतावतः ।
द्युभिरहोभिरक्तुभिर्व्यक्तं यमो ददात्ववसानमस्मै ॥ १ ॥

सविता ते शरीरेभ्यः पृथिव्याँल्लोकमिच्छतु । तस्मै युज्यन्तामुस्रियाः ॥ २ ॥

वायुः पुनातु सविता पुनात्वग्नेर्भ्राजसा सूर्यस्य वर्चसा । वि मुच्यन्तामुस्रियाः॥३॥

अश्वत्थे वो निषदनं पर्णे वो वसतिष्कृता । गोभाज ऽ इत्किलासथ यत्सनवथ पूरुषम्॥४॥

सविता ते शरीराणि मातुरुपस्थ ऽ आ वपतु । तस्मै पृथिवि शं भव ॥ ५ ॥

प्रजापतौ त्वा देवतायामुपोदके लोके नि दधाम्यसौ । अप नः शोशुचदघम् ॥ ६ ॥

परं मृत्यो ऽ अनु परेहि पन्थां यस्ते ऽ अन्य ऽ इतरो देवयानात् ।
चक्षुष्मते शृण्वते ते ब्रवीमि मा नः प्रजाꣳ रीरिषो मोत वीरान् ॥ ७ ॥

शं वातः शꣳ हि ते घृणिः शं ते भवन्त्विष्टकाः ।
शं ते भवन्त्वग्नयः पार्थिवासो मा त्वाभि शूशुचन् ॥ ८ ॥

कल्पन्तां ते दिशस्तुभ्यमापः शिवतमास्तुभ्यं भवन्तु सिन्धवः ।
अन्तरिक्षꣳ शिवं तुभ्यं कल्पन्तां ते दिशः सर्वाः ॥ ९ ॥

अश्मन्वती रीयते सꣳ रभध्वमुत्तिष्ठत प्र तरता सखायः ।
अत्रा जहीमोऽशिवा येऽअसञ्छिवान्वयमुत्तरेमाभि वाजान् ॥ १० ॥

अपाघमप किल्बिषमप कृत्यामपो रपः। अपामार्ग त्वमस्मदप दुःष्वप्न्यꣳ सुव ॥११॥

सुमित्रिया नऽआपऽओषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु
योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ १२ ॥

अनड्वाहमन्वारभामहे सौरभेयꣳ स्वस्तये। स नऽइन्द्रऽइव देवेभ्यो वह्निः सन्तारणो भव १३

उद्वयं तमसस्परि स्वः पश्यन्तऽउत्तरम्। देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमम् ॥१४॥

इमं जीवेभ्यः परिधिं दधामि मैषां नु गादपरोऽअर्थमेतम् ।
शतं जीवन्तु शरदः पुरूचीरन्तर्मृत्युं दधतां पर्वतेन ॥ १५ ॥

अग्नऽआयूꣳषि पवसऽआ सुवोर्जमिषं च नः । आरे बाधस्व दुच्छुनाम् ॥१६॥

आयुष्मानग्ने हविषा वृधानो घृतप्रतीको घृतयोनिरेधि ।
घृतं पीत्वा मधु चारु गव्यं पितेव पुत्रमभि रक्षतादिमान्त्स्वाहा ॥ १७ ॥

परीमे गामनेषत पर्यग्निमहृषत । देवेष्वक्रत श्रवः कऽइमाँ२ऽआ दधर्षति ॥ १८ ॥

क्रव्यादमग्निं प्र हिणोमि दूरं यमराज्यं गच्छ[illegible]हः ।
इहैवायमितरो जातवेदा देवेभ्यो हव्यं वह[illegible] ॥ १९ ॥

वह वपां जातवेदः पितृभ्यो यत्रैनान्वेत्थ निहिता[illegible] ।
मेदसः कुल्याऽउप तान्त्स्रवन्तु सत्याऽएष[illegible]सं नमन्ताꣳ स्वाहा ॥ २० ॥

स्योना पृथिवि नो भवानृक्षरा निवेशनी[illegible]सप्रथाः। अप नः शोशुचदघम्॥२१

अस्मात्त्वमधि जातोऽसि[illegible]सौ स्वर्गाय लोकाय स्वाहा ॥२२॥

[illegible]ध्यायः ।

अथ षट्त्रिंशोऽध्यायः ।

ऋचं वाचं प्र पद्ये मनो यजुः प्र पद्ये साम प्राणं प्र पद्ये चक्षुः श्रोत्रं प्र पद्ये ।
वागोजः सहौजो मयि प्राणापानौ ॥ १ ॥

यन्मे छिद्रं चक्षुषो हृदयस्य मनसो वातितृण्णं बृहस्पतिर्मे तद्दधातु ।
शं नो भवतु भुवनस्य यस्पतिः ॥ २ ॥

भूर्भुवः स्वः तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि । धियो यो नः प्रचोदयात् ॥ ३ ॥

कया नश्चित्र ऽआ भुवदूती सदावृधः सखा । कया शचिष्ठया वृता ॥ ४ ॥

कस्त्वा सत्यो मदानां मंहिष्ठो मत्सदन्धसः । दृढा चिदारुजे वसु ॥ ५ ॥

अभी षु णः सखीनामविता जरितॄणाम् । शतं भवास्यूतिभिः ॥ ६ ॥

कया त्वं न ऽऊत्याभि प्र मन्दसे वृषन् । कया स्तोतृभ्य ऽआ भर ॥ ७ ॥

इन्द्रो विश्वस्य राजति । शं नो ऽअस्तु द्विपदे शं चतुष्पदे ॥ ८ ॥

शं नो मित्रः शं वरुणः शं नो भवत्वर्यमा । शं न ऽइन्द्रो बृहस्पतिः शं नो विष्णुरुरुक्रमः ॥९

शं नो वातः पवतांश्च शं नस्तपतु सूर्यः । शं नः कनिक्रदद्देवः पर्जन्यो ऽअभि वर्षतु ॥१०

अहानि शं भवन्तु नः शंश्च रात्रीः प्रति धीयताम् ।
शं न ऽइन्द्राग्नी भवतामवोभिः शं न ऽइन्द्रावरुणा रातहव्या ।
शं न ऽइन्द्रापूषणा वाजसातौ शमिन्द्रासोमा सुविताय शं योः ॥ ११ ॥

शं नो देवीरभि ... भवन्तु पीतये । शं योरभि स्रवन्तु नः १२ ॥

स्योना पृथिवि ... निवेशनी । यच्छा नः शर्म सप्रथाः ॥ १३ ॥

आपो हि ष्ठा ... ऊर्जे दधातन । महे रणाय चक्षसे ॥ १४ ॥

यो वः शिवतमो ... येह नः । उशतीरिव मातरः ॥ १५ ॥

तस्मा ऽअरं गमा ... जिन्वथ । आपो जनयथा च नः ॥१६ ॥

द्यौः शान्तिरन्तरिक्षंश्च श ... षधयः शान्तिः ।
वनस्पतयः शान्तिर्विश्वे दे ... न्तिरेव शान्तिः
सा मा शान्तिरेधि ॥ १७ ॥

दृते दृᳫंह मा मित्रस्य मा चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षन्ताम्।
मित्रस्याहं चक्षुषा सर्वाणि भूतानि समीक्षे। मित्रस्य चक्षुषा समीक्षामहे ॥१८॥
दृते दृᳫंह मा। ज्योक्ते सन्दृशि जीव्यासं ज्योक्ते सन्दृशि जीव्यासम् ॥ १९ ॥
नमस्ते हरसे शोचिषे नमस्ते ऽअस्त्वर्चिषे।
अन्याँस्ते ऽअस्मत्तपन्तु हेतयः पावको ऽअस्मभ्यᳫं शिवो भव ॥ २० ॥
नमस्ते ऽअस्तु विद्युते नमस्ते स्तनयित्नवे।
नमस्ते भगवन्नस्तु यतः स्वः समीहसे ॥ २१ ॥
यतो-यतः समीहसे ततो नो ऽअभयं कुरु। शं नः कुरु प्रजाभ्योऽभयं नः पशुभ्यः ॥२२॥
सुमित्रिया न ऽआप ऽओषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु
योऽस्मान्द्वेष्टि यं च वयं द्विष्मः ॥ २३ ॥
तच्चक्षुर्देवहितं पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत्। पश्येम शरदः शतं जीवेम शरदः शतᳫं शृणुयाम शरदः शतं प्र ब्रवाम शरदः शतमदीनाः स्याम शरदः शतं भूयश्च शरदः शतात् ॥२४॥

इति षट्त्रिंशोऽध्यायः।

अथ सप्तत्रिंशोऽध्यायः।

दे... त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम्। आ ददे नारिरसि ॥१॥
...ञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः।

इन्द्रस्यौजं स्थ मखस्यं वोऽद्य शिरों राध्यासं देवयजंने पृथिव्याः। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे ॥ ६ ॥

प्रैतु ब्रह्मणस्पतिः प्र देव्येतु सूनृता। अच्छा वीरं नर्यं पङ्क्तिराधसं देवा यज्ञं नयन्तु नः। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे ॥ ७ ॥

मखस्य शिरोंऽसि। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखस्य शिरोंऽसि। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखस्य शिरोंऽसि। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे ॥ ८ ॥

अश्वस्य त्वा वृष्णः शक्ना धूपयामि देवयजंने पृथिव्याः। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। अश्वस्य त्वा वृष्णः शक्ना धूपयामि देवयजंने पृथिव्याः। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। अश्वस्य त्वा वृष्णः शक्ना धूपयामि देवयजंने पृथिव्याः। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे ॥ ९ ॥

ऋजवें त्वा साधवें त्वा सुक्षित्यै त्वा। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे। मखायं त्वा मखस्यं त्वा शीर्ष्णे ॥ १० ॥

यमायं त्वा मखायं त्वा सूर्यस्य त्वा तपसे। देवस्त्वां सविता मध्वान[illegible]
स्पृशस्पाहि। [illegible] गोंऽसि ॥ ११ ॥

समग्निरग्निना गत सं दैवेन सवित्रा सꣳ सूर्येणारोचिष्ट ।
स्वाहा समग्निस्तपसा गत सं दैव्येन सवित्रा सꣳ सूर्येणारूरुचत ॥ १५ ॥

धर्ता दिवो वि भाति तपसस्पृथिव्यां धर्ता देवो देवानाममर्त्यस्तपोजाः ।
वाचमस्मे नि यच्छ देवायुवम् ॥ १६ ॥

अपश्यं गोपामनिपद्यमानमा च परा च पथिभिश्चरन्तम् ।
स सध्रीचीः स विषूचीर्वसान ऽआ वरीवर्ति भुवनेष्वन्तः ॥ १७ ॥

विश्वासां भुवां पते विश्वस्य मनसस्पते विश्वस्य वचसस्पते सर्वस्य वचसस्पते ।
देवश्रुत्त्वं देव घर्म देवो देवान्पाह्यत्र प्रावीरनु वां देववीतये।
मधु माध्वीभ्यां मधु माधूचीभ्याम् ॥ १८ ॥

हृदे त्वा मनसे त्वा दिवे त्वा सूर्याय त्वा । ऊर्ध्वो ऽ अध्वरं दिवि देवेषु धेहि ॥१९ ॥

पिता नोऽसि पिता नो बोधि नमस्ते ऽअस्तु मा मा हिꣳसीः । त्वष्टृमन्तस्त्वा सपेम पुत्रान्पशून्मयि धेहि प्रजामस्मासु धेह्यरिष्टाहꣳ सह पत्या भूयासम् ॥ २० ॥

अहः केतुना जुषताꣳ सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा ।
रात्रिः केतुना जुषताꣳ सुज्योतिर्ज्योतिषा स्वाहा ॥ २१ ॥

इति सप्तत्रिंशोऽध्यायः ।

अथाष्टत्रिंशोऽ

गायत्रं छन्दोऽसि त्रैष्टुभं छन्दोऽसि द्यावापृथिवीभ्यां त्वा परि गृह्णाम्यन्तरिक्षेणोप यच्छामि।
इन्द्राश्विना मधुनः सारघस्य घर्मं पात वसवो यजत वाट् ।
स्वाहा सूर्यस्य रश्मये वृष्टिवनये ॥ ६ ॥

समुद्राय त्वा वाताय स्वाहा सरिराय त्वा वाताय स्वाहा ।
अनाधृष्याय त्वा वाताय स्वाहाप्रतिधृष्याय त्वा वाताय स्वाहा ।
अवस्यवे त्वा वाताय स्वाहाशिमिदाय त्वा वाताय स्वाहा ॥ ७ ॥

इन्द्राय त्वा वसुमते रुद्रवते स्वाहेन्द्राय त्वादित्यवते स्वाहेन्द्राय त्वाभिमातिघ्ने स्वाहा।
सवित्रे त्व ऽ ऋभुमते विभुमते वाजवते स्वाहा बृहस्पतये त्वा विश्वदेव्यावते स्वाहा ॥८॥
यमाय त्वाङ्गिरस्वते पितृमते स्वाहा । स्वाहा घर्माय स्वाहा घर्मः पित्रे ॥ ९ ॥

विश्वा ऽ आशा दक्षिणसद्विश्वान्देवानयाडिह ।
स्वाहाकृतस्य घर्मस्य मधोः पिबतमश्विना ॥ १० ॥

दिवि धा ऽ इमं यज्ञमिमं यज्ञं दिवि धाः । स्वाहाग्नये यज्ञियाय शं यजुर्भ्यः ॥ ११ ॥

अश्विना घर्मं पातꣳ हार्द्वानमहर्दिवाभिरूतिभिः ।
तन्त्रायिणे नमो द्यावापृथिवीभ्याम् ॥ १२ ॥

अपातामश्विना घर्ममनु द्यावापृथिवी ऽ अमꣳसाताम् । इहैव रातयः सन्तु ॥ १३ ॥
इषे पिन्वस्वोर्जे पिन्वस्व ब्रह्मणे पिन्वस्व क्षत्राय पिन्वस्व द्यावापृथिवीभ्यां पिन्वस्व ।
घर्मासि सुधर्मामेन्यस्मे नृम्णानि धारय ब्रह्म धारय क्षत्रं धारय विशं [illegible]
[illegible] हा प्रति [illegible]

या ते घर्म दि॒व्या शुग्या गा॑य॒त्र्या॑ᳫं ह॑वि॒र्धाने॑ ।
सा त॒ ऽ आ प्या॑यतां॒ निष्ट्या॑यतां॒ तस्यै॑ ते॒ स्वाहा॑ ।
या ते॑ घर्मा॒न्तरि॑क्षे॒ शुग्या त्रि॒ष्टुभ्या॑ग्नी॑ध्रे ।
सा त॒ ऽ आ प्या॑यतां॒ निष्ट्या॑यतां॒ तस्यै॑ ते॒ स्वाहा॑ ।
या ते॑ घर्म पृथि॒व्या॑ᳫं शुग्या जग॑त्या॑ᳫं सद॒स्या ।
सा त॒ ऽ आ प्या॑यतां॒ निष्ट्या॑यतां॒ तस्यै॑ ते॒ स्वाहा॑ ॥ १८ ॥

क्षत्रस्य॑ त्वा प॒रस्पा॑य॒ ब्रह्म॑णस्त॒न्वं॑ पाहि ।
विश॑स्त्वा॒ धर्म॑णा व॒यमनु॒ क्रामाम सुवि॒ताय॒ नव्य॑से ॥ १९ ॥

चतु॑ःस्रक्ति॒र्नाभि॑र्ऋ॒तस्य॑ स॒प्रथा॑ः स नो॑ वि॒श्वायु॑ः स॒प्रथा॑ः स नः॑ स॒र्वायु॑ः स॒प्रथा॑ः ।
अप॒ द्वेषो॒ ऽअप॒ ह्वरो॒ऽन्यव्र॑तस्य सश्चिम ॥ २० ॥

घर्मै॒तत्ते॒ पुरी॑षं॒ तेन॒ वर्ध॑स्व॒ चा च॑ प्यायस्व । व॒र्धि॒षी॒महि॑ च व॒यमा च॑ प्यासिषीमहि ॥२१

अचि॑क्रद॒द्वृषा॒ हरि॑र्म॒हान्मि॒त्रो न द॑र्श॒तः । सᳫं सूर्ये॑ण दिद्युतदु॒दधि॑र्नि॒धिः ॥२२॥

सु॒मि॒त्रि॒या न॒ ऽआप॒ ऽ ओष॑धयः सन्तु दु॒र्मि॒त्रि॒यास्तस्मै॑ सन्तु
यो॒ऽस्मान्द्वेष्टि॒ यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्मः ॥ २३ ॥

उद्व॒यन्तम॑स॒स्परि॒ स्वः॒ पश्य॑न्त॒ ऽ उत्त॑रम् । दे॒वं दे॑व॒त्रा सूर्य॒मग॑न्म॒ ज्योति॑रुत्त॒मम् ॥२४॥

एधो॑ऽस्येधिषी॒महि॑ स॒मिद॑सि॒ तेजो॑ऽसि॒ तेजो॒ मयि॑ धेहि ॥ २५ ॥

याव॑ती॒ द्यावा॑पृथि॒वी याव॑च्च स॒प्त सिन्ध॑वो वितस्थि॒रे ।
ताव॑न्तमिन्द्र ते॒ ग्रह॑मू॒र्जा गृ॑ह्णा॒म्यक्षि॑तं॒ मयि॑ गृह्णा॒म्यक्षि॑तम् ॥ २६ ॥

मयि॒ त्यदि॑न्द्रि॒यं बृ॒हन्मयि॒ दक्षो॒ मयि॒ क्रतुः॑ ।
घ॒र्मस्त्रि॒शुग्वि रा॑जति वि॒राजा॒ ज्योति॑षा स॒ह ब्रह्म॑णा॒ तेज॑सा स॒ह ॥ २७ ॥

पय॑सो॒ रेत॒ ऽआभृ॑तं॒ तस्य॒ दोह॑मशीम॒ह्युत्त॑रामुत्त॒राᳫं समा॑म् ।
त्विषः॑ सं॒वृक् क्रत्वे॒ दक्ष॑स्य ते सुषु॒म्णस्य॑ ते सुषुम्णाग्निहु॒तः ।
इन्द्र॑पीतस्य प्र॒जाप॑तिभक्षितस्य॒ मधु॑मत॒ ऽ उप॑हूत॒ ऽ उप॑हूतस्य भक्षयामि ॥२८॥

इत्यष्टात्रिंशोऽध्यायः ।

अथैकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ।

स्वाहा प्राणेभ्यः साधिपतिकेभ्यः । पृथिव्यै स्वाहाग्नये स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा वायवे स्वाहा । दिवे स्वाहा सूर्याय स्वाहा ॥ १ ॥

दिग्भ्यः स्वाहा चन्द्राय स्वाहा नक्षत्रेभ्यः स्वाहाद्भ्यः स्वाहा वरुणाय स्वाहा । नाभ्यै स्वाहा पूताय स्वाहा ॥ २ ॥

वाचे स्वाहा प्राणाय स्वाहा प्राणाय स्वाहा । चक्षुषे स्वाहा चक्षुषे स्वाहा श्रोत्राय स्वाहा श्रोत्राय स्वाहा ॥ ३ ॥

मनसः काममाकूतिं वाचः सत्यमशीय ।
पशूनाꣳ रूपमन्नस्य रसो यशः श्रीः श्रयतां मयि स्वाहा ॥ ४ ॥

प्रजापतिः सम्भ्रियमाणः सम्राट् सम्भृतो वैश्वदेवः सꣳसन्नो घर्मः प्रवृक्तस्तेजऽ उद्यतऽ आश्विनः पयस्यानीयमाने पौष्णो विष्यन्दमाने मारुतः क्लथन् । मैत्रः शरसि सन्ताय्यमाने वायव्यो ह्रियमाणऽ आग्नेयो हूयमानो वाग्घुतः ॥ ५ ॥

सविता प्रथमेऽहन्नग्निर्द्वितीये वायुस्तृतीयऽआदित्यश्चतुर्थे चन्द्रमाः पञ्चमऽ ऋतुः षष्ठे मरुतः सप्तमे बृहस्पतिरष्टमे । मित्रो नवमे वरुणो दशमऽ इन्द्रऽ एकादशे विश्वे देवा द्वादशे ॥ ६ ॥

उग्रश्च भीमश्च ध्वान्तश्च धुनिश्च । सासह्वाँश्चाभियुग्वा च विक्षिपः स्वाहा ॥ ७ ॥

अग्निꣳ हृदयेनाशनिꣳ हृदयाग्रेण पशुपतिं कृत्स्नहृदयेन भवं यक्ना । शर्वं मतस्नाभ्यामीशानं मन्युना महादेवमन्तःपर्शव्येनोग्रं देवं वनिष्ठुना वसिष्ठहनुः शिङ्गीनि कोश्याभ्याम् ॥ ८ ॥

उग्रँल्लोहितेन मित्रꣳ सौव्रत्येन रुद्रं दौर्व्रत्येनेन्द्रं प्रक्रीडेन मरुतो बलेन साध्यान्प्रमुदा । भवस्य कण्ठ्यꣳ रुद्रस्यान्तःपार्श्व्यं महादेवस्य यकृच्छर्वस्य वनिष्ठुः पशुपतेः पुरीतत् ॥ ९ ॥

लोमभ्यः स्वाहा लोमभ्यः स्वाहा त्वचे स्वाहा त्वचे स्वाहा लोहिताय स्वाहा लोहिताय स्वाहा मेदोभ्यः स्वाहा मेदोभ्यः स्वाहा । माꣳसेभ्यः स्वाहा माꣳसेभ्यः स्वाहा स्नावभ्यः स्वाहा स्नावभ्यः स्वाहास्थभ्यः स्वाहास्थभ्यः स्वाहा मज्जभ्यः स्वाहा मज्जभ्यः स्वाहा । रेतसे स्वाहा पायवे स्वाहा ॥ १० ॥

आयासाय स्वाहा प्रायासाय स्वाहा संयासाय स्वाहा वियासाय स्वाहोद्यासाय स्वाहा । शुचे स्वाहा शोचते स्वाहा शोचमानाय स्वाहा शोकाय स्वाहा ॥ ११ ॥

तपसे स्वाहा तप्यते स्वाहा तप्यमानाय स्वाहा तप्ताय स्वाहा घर्माय स्वाहा।
निष्कृत्यै स्वाहा प्रायश्चित्यै स्वाहा भेषजाय स्वाहा ॥ १२ ॥

यमाय स्वाहान्तकाय स्वाहा मृत्यवे स्वाहा।
ब्रह्मणे स्वाहा ब्रह्महत्यायै स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा
द्यावापृथिवीभ्याᳬ स्वाहा ॥ १३ ॥

इत्येकोनचत्वारिंशोऽध्यायः।

अथ चत्वारिंशोऽध्यायः।

ईशा वास्यमिदᳬ सर्वं यत्किं च जगत्यां जगत्।
तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मा गृधः कस्य स्विद्धनम् ॥ १ ॥

कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छतᳬ समाः।
एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे ॥ २ ॥

असुर्या नाम ते लोकाऽअन्धेन तमसावृताः।
ताँस्ते प्रेत्यापि गच्छन्ति ये के चात्महनो जनाः ॥ ३ ॥

अनेजदेकं मनसो जवीयो नैनद्देवाऽआप्नुवन्पूर्वमर्षत्।
तद्धावतोऽन्यानत्येति तिष्ठत्तस्मिन्नपो मातरिश्वा दधाति ॥ ४ ॥

तदेजति तन्नैजति तद्दूरे तद्वन्तिके।
तदन्तरस्य सर्वस्य तदु सर्वस्यास्य बाह्यतः ॥ ५ ॥

यस्तु सर्वाणि भूतान्यात्मन्नेवानुपश्यति।
सर्वभूतेषु चात्मानं ततो न वि चिकित्सति ॥ ६ ॥

यस्मिन्त्सर्वाणि भूतान्यात्मैवाभूद्विजानतः।
तत्र को मोहः कः शोकऽएकत्वमनुपश्यतः ॥ ७ ॥

स पर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणमस्नाविरᳬ शुद्धमपापविद्धम्।
कविर्मनीषी परिभूः स्वयम्भूर्याथातथ्यतोऽर्थान्व्यदधाच्छाश्वतीभ्यः समाभ्यः ॥ ८ ॥

अन्धं तमः प्रविशन्ति येऽसंभूतिमुपासते ।
ततो भूयऽइव ते तमो यऽउ सम्भूत्याᳬं रताः ॥ ९ ॥

अन्यदेवाहुः सम्भवादन्यदाहुरसम्भवात् ।
इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचचक्षिरे ॥ १० ॥

सम्भूतिं च विनाशं च यस्तद्वेदोभयᳬं सह ।
विनाशेन मृत्युं तीर्त्वा सम्भूत्यामृतमश्नुते ॥ ११ ॥

अन्धन्तमः प्र विशन्ति येऽविद्यामुपासते ।
ततो भूयऽइव ते तमो यऽउ विद्यायाᳬं रताः ॥ १२ ॥

अन्यदेवाहुर्विद्यायाऽअन्यदाहुरविद्यायाः ।
इति शुश्रुम धीराणां ये नस्तद्विचचक्षिरे ॥ १३ ॥

विद्यां चाविद्यां च यस्तद्वेदोभयᳬं सह ।
अविद्यया मृत्युं तीर्त्वा विद्ययामृतमश्नुते ॥ १४ ॥

वायुरनिलममृतमथेदं भस्मान्तᳬं शरीरम् ।
ओ३म् क्रतो स्मर । क्लिबे स्मर । कृतᳬं स्मर ॥ १५ ॥

अग्ने नय सुपथा रायेऽअस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमऽउक्तिं विधेम ॥ १६ ॥

हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम् ।
योऽसावादित्ये पुरुषः सोऽसावहम् ।
ओ३म् खं ब्रह्म ॥ १७ ॥ [मंत्रसंख्या १९७५]

इति चत्वारिंशोऽध्यायः ।

इत्युत्तरविंशतिः समाप्ता ।

इति वाजसनेयि-माध्यन्दिन-शुक्ल यजुर्वेदसंहिता समाप्ता ।

अथ काण्वशाखायां पाठविशेषाः।

वाजसनेयिसंहिता — प्रथम–दशकः। — काण्वसंहिता

मन्त्राङ्काः। — प्रथमोऽध्यायः। — मन्त्राङ्काः।

(१) अनुवाकांकाः।

१--२ इषे० ०पाहि वसोः पवित्रमसि॥ १–३ ॥

(२)

२--४ द्यौरसि० ॥ विश्वधाः परमेण० ॥१॥ ०नातनक्मि विष्णो हव्यᳪ रक्षस्व॥१-४॥

(३)

५--७ अग्ने० ०मन्वेमि॥ १–३ ॥

८-११ धूरसि०॥ धूर्व तं यं०॥ ०मसि सस्नितमं वह्नितमं पप्रितमं०॥ ०विरव्यैपम्॥४-७॥

११ दृᳪहन्तां० ०हव्यᳪ रक्षस्व॥ ८ ॥

(४)

१२ पवित्रे० ०यज्ञं नयत सुधातुं यज्ञपतिं देवायुवम्॥ १–२ ॥

१३ युष्मा० ०यद्वोऽशुद्धः परा जघानैतद्वस्तच्छुन्धामि॥ ३–४ ॥

(५)

१४-१५ शर्मा० ॥ ३ ॥ बृहन्ग्रावासि० हव्यथ्ᳪ शमीष्व० हिं॥ १–४ ॥

१६ कुक्कुटो० ०आवद। वयथ्ᳪ संघाते-संघाते जेष्म॥ ५ ॥

०प्रतिपूता अरातयः ॥६॥ ०सविता प्रति गृह्णातु हिरण्यपाणिरच्छिद्रेण पाणिना॥ ७ ॥

(६)

१७-१८ धृष्टिं० ॥ ०उपदधामि द्विषतो वधाय ॥ २-४ ॥ चितं० ०ध्वम्॥ १–४ ॥

(७)

१९ शर्मा० ॥ दिवःस्कम्भन्यसि० ०वेत्तु॥ १–२ ॥

२० धान्य० ०देवान् धिनुहि यज्ञं धिनुहि यज्ञपतिम् ॥ धिनुहि माँ यज्ञन्यम्॥ ३ ॥

प्राणाय० ०सविता प्रति गृह्णातु हिरण्यपाणिरच्छि०॥ ०पयोऽसि॥ ४ ॥

[अ०२।२१] वेदोऽसि वेद येन त्वं देव वेद देवेभ्यो वेदोऽभवः ॥तेन मह्यं वेदो भव॥५॥

(८)

२१--२२ देवस्य० ॥ ०जगतीभिः सं मधुमतीः० ॥ ०सँ यौमि॥ १ ॥

२२--२३ इदमग्ने० ॥०हिंᳪसीदन्तरितᳪ रक्षोऽन्तरिता अरातयः ॥० ०त्वा॥ २–४ ॥

(९)

२४--२५ देवस्य॰ ॥ १ ॥ पृथिव्यै वर्मासि पृथिवि देवयज॰ ॰मौक्॥ १—३॥

२६—२७ अपाररुँ वध्यासं पृथिव्यै देवयजनात् । व्रजं॰ ॰पयस्वती च॥ ४—५ ॥

२८ पुरा॰ ॰तां धीरासो अनुदिश्य यजन्ते । द्विषतो वधोऽसि ॥ ६ ॥

(१०)

२९ प्रत्युष्ट९॰ ॰संमार्ग्मि॥ १ ॥

३० अदित्यै रास्नासीन्द्राण्यै संनहनम् । विष्णोर्वेष्पो॰ ॰पश्यामि॥ २ ॥

३० अग्नेर्जिह्वासि सुभूर्देवेभ्यः । धाम्ने-धाम्ने भव यजुषे यजुषे ।

३१ सवितुस्त्वा॰ ॰देवयजनम्॥ ३—४ ॥

० यस्ते प्राणः पशुषु प्रविष्टो देवानाँ विष्ठामनु यो वितस्थे ।
आत्मन्वान्त्सोम घृतवान्हि भूत्वाग्निं गच्छ स्वर्यजमानाय विन्द ॥ ५ ॥

[दशानुवाकेषु पञ्चाशत् ॥५०॥]इति प्रथमोऽध्यायः । ॥५०॥

अथ द्वितीयोऽध्यायः ।

(१)

१—३ कृष्णो॰ देवेभ्यः॥ २ ॥ भूपतये स्वाहा॰ ॰स्वारिष्ठ्यै॥ १--३॥

३—५ यजमानस्य परिधिरस्यग्निरिळ ईलितः ।३ ॰सदन्तु॥ ४—७ ॥

६ घृताच्यसि जुहूर्नाम॰ ॰प्रिये सदसि सीद ॥३ ॰यज्ञन्यम्॥ ८—९ ॥

(२)

७--८ अग्ने॰ ॥ १ ॥ अस्कन्नमद्याज्यं देवेभ्यः सम्भ्रि॰ ॰आस्थात्॥१-३॥

९ अग्ने॰ ॥ अवतां त्वा द्यावा॰ ॰त्वं द्यावापृथिवी॥४॥ ॰ज्योतिः॥४-५॥

३१ अत्र पितरो॰ ॰यथाभागमावृषायिषत॥ ६ ॥

१०,११, उपहूता॰ ध्रात्स्वाहा ॥ ७ ॥ उपहूतो द्यौ॰ स्वाहा॥ ७—८ ॥

१०,१४ मयीद॰ नः सन्त्वाशिषः ॥ अग्ने वाजजिद्वा॰ सम्मार्ज्मि॥ ९ ॥

(३)

० देव सवितरेतं त्वा वृणते बृहस्पतिं ब्रह्माणम् । तदहं मनसे प्रब्रवीमि ॥ १ ॥

,, मनो गायत्र्यै गायत्री त्रिष्टुभे त्रिष्टुब्जगत्यै जगत्यनुष्टुभे ॥
अनुष्टुप्प्रजापतये प्रजापतिर्विश्वेभ्यो देवेभ्यः ॥ २ ॥

० बृहस्पतिर्देवानां ब्रह्माहं मनुष्याणाम् ॥
भूर्भुवः स्वर्निरस्तः पाप्मेदमहं बृहस्पतेः सदसि सीदामि ॥ ३ ॥

,, मित्रस्य त्वा चक्षुषा प्रतीक्षे ॥ देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां
पूष्णो हस्ताभ्याम् । प्रतिगृह्णामि पृथिव्यास्त्वा नाभौ सादयाम्यदित्या
उपस्थे । देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्याम् ॥ ४ ॥

,, आददेऽग्नेष्ट्वास्येन प्राश्नामि बृहस्पतेर्मुखेन ॥ या अप्स्वन्तर्देवतास्ता इद॰ शमयन्तु ॥५॥

,, स्वाहाकृतं जठरमिन्द्रस्य गच्छ ॥ घसिना मे मा संपृक्था ऊर्ध्वं मे नाभेः सीद ॥६॥

,, इन्द्रस्य त्वा जठरे सादयामि ॥ प्रजापतेर्भागोऽस्यूर्जस्वान्पयस्वान् ॥ ७ ॥

,, प्राणापानौ मे पाहि समानव्यानौ मे पाह्युदानव्यानौ मे पाहि ॥
ऊर्गस्यूर्जं मयि धेह्यक्षितिरसि मा मे क्षेष्ठा अमुत्रामुष्मिंल्लोकऽइह च ॥ ८ ॥

१४,१२,१३ एषा ते॰ महि ॥९॥ एतत्ते॰ मामव ॥१०॥ मनो ज्योति॰ प्रतिष्ठ ॥९-११॥

(४)

१५—१९ अग्नीषोम॰॥१॥ व्यन्तु वयोरिप्तो रिहाणा मरुतां पृषतीं गच्छ ॥ ०॥ ३ ॥

,, चक्षुष्पा असि ०॥४॥ ०परिधयश्च देवाः ! इमाँ॰ ०मां घत्तम् ॥४—६॥

(५)

२० अग्नेऽदब्धा॰ ॥ १ ॥ अग्नये सं॰ ०यशोभगिन्यै स्वाहा ॥

० उलूखले मुसले यश्च शूर्पेऽआशिश्लेष दृषदि यत्कपाले ॥ १-२ ॥

,, उत्प्रुषो विप्रुषः संजुहोमि सत्याः सन्तु यजमानस्य कामाः स्वाहा ।
आप्यायतां ध्रुवा हविषा घृतेन यज्ञं-यज्ञं प्रति देवयद्भ्यः ।
सूर्याया ऊधो अदित्या उपस्थ उरुधारा पृथिवी यज्ञे अस्मिन् ॥ ३ ॥

२१—२३ देवा गातुविदो गातुमित्वा गा॰ ०भागोऽसि ॥ ४—६ ॥

० वेपोऽस्युपवेपो द्विषतो ग्रीवा उप वेविद्धि । वेशाँऽअग्ने सुभग धारयेह ॥७॥

,, ऋद्धाः कर्मण्या अनपायिनो यथासन् ।
जुहोमि त्वा सुभग सौभगाय पुरूतमं पुरुहूत श्रवस्यन् ॥ ८ ॥

(६)

२४ सँ वर्चसा॰ ०विलिष्टम् ॥ १ ॥

० यज्ञ शं च त उप च । शिवे मे संतिष्ठस्वारिष्टे मे सन्तिष्ठस्व स्विष्टे मे सन्तिष्ठस्व ॥२॥

२५–२६ दिवि० ०मन्वावर्त्ते॥ ३–५ ॥

(२७) अग्ने गृहपते सुगृहपतिरहं त्वया गृहपत्या भूयासम् ।

. . सुगृहपतिस्त्वं मया गृहपत्या भूयाः ॥ ६ ॥

,, अस्थूरि णो गार्हपत्यानि सन्तु शतं हिमाः ॥

तिग्मेन नस्तेजसा सꣳशिशाधि सूर्यस्यावृतमन्वावर्त्ते ॥ ७ ॥

[अ० ५।३८] उरु विष्णो विक्रमस्वोरु क्षयाय नस्कृधि ।

घृतं घृतयोने पिब प्र-प्र यज्ञपतिं तिर ॥ ८ ॥

० . ततोऽसि तन्तुरस्यनु मा तनुहि ।

अस्मिन्यज्ञेऽस्याꣳ साधु कृत्यायामस्मिन्नन्नेऽस्मिंल्लोके ॥ ९ ॥

,, इदं मे कर्मेदं वीर्यं पुत्रोऽनुसंतनोतु ।

२८ अग्ने० ०एवास्मि स एवास्मि॥ १० ॥

(७)

२९–३१ अग्नये० ०वृषायिषत॥ १–३ ॥

(३२)नमो वः पितरः शुष्माय नमो वः पितरस्तपसे ॥ नमो वः पितरो यज्जीवं तस्मै नमो वः पितरो रसाय॥ नमो वः पितरो घोराय मन्यवे स्वधायै वः पितरो नमः । एतद्वः पितरो वासो गृहान्नः पितरो दत्त ॥ ४ ॥

० उदायुषा स्वायुषोत्पर्जन्यस्य धामभिः । उदस्थाममृताँऽ अनु ॥ ५ ॥

३३–३४ आधत्त० ०पितॄन्॥ ६–७ ॥

[सप्तानुवाकेषु षष्टिः ॥६०॥] इति द्वितीयोऽध्यायः॥[११०]

अथ तृतीयोऽध्यायः ।

(१)

१–८ समिधा० ०भूम्ना भूमिरिव वरिम्णा० ॥ ५ ॥ ०द्युभिः॥ १–८ ॥

(२)

० अग्निज्योतिषं त्वा वायुमतीं प्राणवतीम्॥ स्वर्ग्यꣳ स्वर्गायोपदधामि भास्वतीम् ॥

९ अग्निर्ज्योतिर्ज्योतिरग्निः स्वाहा ॥ १ ॥

० सूर्यज्योतिषं त्वा वायुमतीं प्राणवतीम्। स्वर्ग्यां॒ स्वर्गायोपदधामि भास्वतीम् ॥
९ सूर्यो ज्योतिर्ज्योतिः सूर्यः स्वाहा ॥ २ ॥
॥ १० ॥ सुजू० ०वेतु स्वाहा॥ ३--४ ॥
० इह पुष्टिं पुष्टिपतिर्दधात्विह प्रजाꣳ रमयतु प्रजापतिः।
,, अग्नये गृहपतये रयिमते पुष्टिपतये स्वाहा॥ अग्नयेऽन्नादायान्नपतये स्वाहा ॥५॥
,, अनमित्रं मेऽअधरागनमित्रमुदक्कृधि॥इन्द्रानमित्रं पश्चान्मेऽनमित्रं पुरस्कृधि॥६॥
,, इन्द्रः पश्चादिन्द्रः पुरस्तादिन्द्रोऽअसाँ२ऽअभि पातु विश्वतः॥
इन्द्रो जिघांꣳसतां मनांꣳसि विषूचीना व्यस्यतात् ॥ ७ ॥
,, समिदसि समिद्धो मे अग्ने दीदिहि॥समेद्धा ते अग्ने दीद्यासम् ॥ ८ ॥

(३)

११-१३ उपप्रयन्तो० ० दातारा ऽइषाꣳ ०हुवे माम्॥ १-३ ॥
१४-१८ अयं ते० ०अदाभ्यम्॥ ४-९ ॥
१८-२० चित्रा० ०महो वो भक्षीय॥ १०-११ ॥
२०-२१ उर्ज स्थो० ०पोष॒ वो भक्षीय।
रेवती रमध्वमस्मिन्योनाऽअस्मिन्गोष्ठेऽस्मिन्क्षयेऽस्मिँल्लोके॥ १२ ॥
२१-२२ इहैव स्तेतो मापगात॥ ०पत्येन॥ १३ ॥
२२-२६ उप त्वा० ०संमस्रात्॥ १४-१८ ॥
२७ इळऽएह्यदितऽएहि काम्य एहिं। मयि वः कामधरणं भूयात्॥ १९ ॥
२८-३५ सोमान॒० ०प्रचोदयात्॥ २०-२७ ॥
३६ परि ते दूळभो रथोऽस्माँ२ऽअश्नो०। समिद्धो मा समर्धय प्रजया च धनेन च ॥२८॥

(४)

३७-३८ भूर्भुव० ०जाः प्रजया भूयासम्॥ सु० ॥१॥ ०पशून्मे पाहि।
आगन्म० ०वित्तमम्॥ १-२ ॥
३८-३९ अग्ने सम्राळभि ०स्व। ०गार्हपत्यः प्रजावान्वसुवित्तमः॥ ३ ॥
३९,४१ अग्ने गृह० ०स्व। गृहा० एमसि ॥ ४ ॥ ऊर्जं० ०बहुः॥ ४-५ ॥
४२-४३ गृहानु ०नतः। ०जावयः ॥ ६ ॥ अथो० ०शँयोः॥ ६-७ ॥

(५)

४४-४८ प्रघासिनो० ०मीढ्ळुषो ० ॥ ३॥ ०रिषस्पाहि॥ १-५ ॥

(६)

४९-५० पूर्णा० ०तौ दधौ । निहारं निहरामि ते निहारं निहरासि मे स्वाहा॥ १-२ ॥

(७)

५१-५६ अक्ष० ०न्वाहुवामहे० ॥ ३ ॥ ०सचेमहि॥ १-६ ॥

(८)

५७-६० एष ते० ०सुगं मेषाय०॥ ३ ॥ ०मासुतः॥ १-५ ॥

६१ एतेनं रुद्रावसेनं परो मू० ०शिवः शान्तोऽतीहि॥ ६ ॥

(९)

० वाजिनाँ वाजोऽवतु भक्षो ऽअस्मान्रेतः सिक्तममृतं बलाय ।
विश्वे देवा अभि यत्सम्बभूवुस्तन्मा धिनोतु प्रजया धनेन ॥ १ ॥

,, वाज्यहँ वाजिनस्योपहूत उपहूतस्य भक्षयामि । वाजे वाजी भूयासम् ॥ २ ॥

,, सवित्रा प्रसूता दैव्य आप उदन्तु ते तनूम् ॥ दीर्घायुत्वाय वर्चसे ॥ ३ ॥

(६२) कश्यपस्य त्र्यायुषं जमदग्नेस्त्र्यायुषम् ॥
यद्देवानां त्र्यायुषं तन्मे अस्तु त्र्यायुषम् ॥ ४ ॥

० येन धाता बृहस्पतेरिन्द्रस्य चायुषेऽवपत्। तेन ते वपामि ब्रह्मणा जीवातवे जीवनाय ॥५

,, दीर्घायुत्वाय बलाय वर्चसे । सुप्रजास्त्वाय चासा अथो जीव शरदः शतम् ॥ ६ ॥

[नवानुवाकेषु षट्सप्ततिः॥७६॥] इति तृतीयोऽध्यायः॥[१८६]

अथ चतुर्थोऽध्यायः ।

(१)

१-२ एदमगन्म० ०पुष्यन्॥ १-३ ॥

(२)

३ महीनां० ॥वृत्रस्य कनीनकासि चक्षुर्दा० ०देहि॥ १ ॥

४-६ चित्पतिं० ०रमे॥ २-४ ॥

(३)

७-८ आकूत्यै० ०पृथिवी ऽउर्वन्तरिक्ष॥० ०पुष्यसे स्वाहा॥ १-२ ॥

(४)

९-१० ऋक्साम॥ ०ऊर्जं मे यच्छ ॥ २ ॥ ०स्योदर्चः॥ १-४ ॥

(५)

११ व्रतं कृणुत व्रतं कृणुत व्रतं कृणुत ॥ अग्नि० ०यज्ञियः॥ १ ॥
" दैवीं० ०सुमृळीकामभिष्टये॥ वर्चोदाँ विश्वधायस१ँ सु०॥ ०स्वाहा॥ २-३ ॥
१२-१४ श्वात्राः० ०पुनस्काधि॥ ४-६ ॥
(१५) पुनर्मनः पुनरायुर्म ऽआगात् पुनश्चक्षुः पुनः श्रोत्रं म आगात्॥
पुनः प्राणः पुनरात्मा म आगाद्वैश्वा० ०ग्निर्मा पातु दुरितादवद्यात्॥ ७ ॥
१६ त्वमग्ने० ०वस्वदात्॥ ८-९ ॥

(६)

१७–१८ एषा ते०॥१॥ ०तनुयन्त्रमशीय स्वाहा।चन्द्रमसि शुक्रमस्यमृ० वमसि ॥१-२॥
१९–२० चिदसि० ०सुप्रतीची भव ॥ ३ ॥ मित्रस्त्वा० ०क्षाय॥ ०सयूथ्यः॥३-४॥
" सा देवि० ०पुनरेहि॥ ५ ॥

(७)

२१-२२ वस्व्य०॥१॥ अदि० ०इळायास्पदमसि०॥२॥ असे ० त्वे रायो अस्मे रायः॥१-३॥
२२-२३ मा वय१ँ० ०वीरान्विदेय तव देवि सन्दृशि॥ ४ ॥

(८)

२४ एष ते० ०छन्दोमानाना१ँ साम्राज्यं गच्छतादिति मे सोमाय ब्रूतात्॥ १ ॥
२४-२५ आस्माको० न्वन्तु॥२॥ अभि त्यं० कृपास्वः॥ ३ ॥ प्रजास्त्वा०प्राणिहि॥२-४॥

(९)

२६ चन्द्रं त्वा चन्द्रेण क्रीणामि शुक्र१ँ शुक्रेणामृ० ॥१॥ तपस० पुषेयम्॥१-२॥
२७–२९ मित्रो० ॥३॥ स्वा० कृशानो । एते० दभन् ॥४॥ परि० ०वसु॥३–६॥

(१०)

३०-३३ अदित्या०।अस्तभ्नाद्यामृषभो०॥१॥०मद्रौ॥२॥०कुनीनकाम्।य० श्रिता॥१-३॥
३३–३७ उस्रा एतं धूर्वाहौ यु० ॥४॥ भद्रो ०सदनीमासीद ॥७॥ ०दुर्यान्॥ ४-८ ॥

[दशानुवाकेष्वेकोनपञ्चाशत्॥४९॥] इति चतुर्थोऽध्यायः॥ [२३५]

अथ पञ्चमोऽध्यायः ।

(१)

१-४ अग्नेस्तनू० ०तसा अरेपसौ० नः ॥ ३ ॥ अग्ना अग्नि० ०स्वाहा ॥ १-४ ॥

(२)

५ आपतये त्वा गृह्णामि परिपतये त्वा गृ० ०शक्मन्नोजिष्ठाय ॥ १ ॥
,, अनाधृ० शस्तेन्यम् ॥ २ ॥ अञ्जसा सत्यमुपगेषथं सुविते मा धाः ।
६ अग्ने व्रतपास्त्वे व्रतपाः ॥ ३ ॥ या तव० ०या मम० ०स्पतिः ॥ २-४ ॥
७ अश्शु० ०प्यायस्व ॥ ५ ॥ आप्याययां० ०सुत्यामुदृचमशीय ॥ ५-६ ॥
"-८ एष्टा ०दिभ्यो नमो दिवे नमः पृथिव्यै ॥७॥ ०हरीशया ०स्वाहा॥७-८ ॥

(३)

९ तप्तायनी० ०व्यथितमवतान्मा नाथितम् ॥ १ ॥
,,-१० विदेरग्नेर्नभो० ०दधे । विदेरग्नेर्नभो० ०दधे । विदेरग्नेर्नभो० शुम्भस्व॥ २ ॥

(४)

११-१३ इन्द्रघोषस्त्वा० ०ह्यग्नेर्भस्मास्यग्नेः पुरीषमसि॥ १-४ ॥

(५)

१४-१५ युञ्जते० ०ष्टुतिः ॥१॥ इदं विष्णु० ०समूढ्ळमस्य पांसुरे स्वाहा॥१-२॥
१६-२१ इरा० ०विष्ण ऽ एते० स्वाहा ॥ ३ ॥ ०विष्णवे त्वा॥ १-९ ॥

(६)

२२-२३ देवस्य त्वा० रक्षसो ग्रीवा० ०वैष्णवीम्॥ १ ॥
२३ इदमहन्तं वलगमुद्वपामि यन्नो निष्ट्यो० मुद्वपामि यन्नः समानो०
०मुद्वपामि यन्नः सबन्धु० ०मुद्वपामि यन्नःसजातो० ०किरामि॥ २ ॥
२४ स्वराळसि० सत्रराळस्य० ॥जनराळसि० सर्वराळस्यमित्रहा॥ ३ ॥
२५ रक्षोहणो वलगहनः० ०हणो वल० ॥रक्षोहणो वल० वैष्णवान् ॥ ४ ॥
,, रक्षोहणौ वलगहना० रक्षोहणौ वलगहनौ० ०वैष्णवास्स्थ॥ ५ ॥

(७)

२६-२७ देवस्य त्वा० ०रक्षसो ग्रीवा० ०पर्यूहामि॥ १-३ ॥
२७-२८ ब्रह्म० ०जां दृंह ॥ ध्रुवासि ध्रुवोऽस्मिन्यजमान आयतने भूयात्० ०छाया॥४॥
२९-३० परि त्वा० ०देवमसि॥ ५-६ ॥

(८)

(३१-३२) विभू० मार्जालीयः ॥२॥ ऋतधामासि स्वर्ज्योतिः समुद्रोऽसि विश्वव्यचाः॥
अजोऽस्येकपादहिरसि बुध्न्यः ॥ ३ ॥सम्राळसि० ०हव्यसूदनः॥ १-४ ॥
० समूह्योऽसि विश्ववेदा ऊनातिरिक्तस्य प्रतिष्ठा ॥
३४ अग्नयः सगराः० ०पिपृत माग्नयो नमो वोऽस्तु मा मा हिंसिष्ट॥ ५ ॥

(९)

३५-४० ज्योतिरसि० ॥२॥ ०साता अयध्वम्०॥३॥ ॥६॥ ०या मर्म० ०स्पतिः॥१-७॥

(१०)

४१-४२ उरु विष्णो० ॥१॥ ०परेभ्यः पुरोऽवरेभ्यः॥२॥ तं त्वा०विष्णवे त्वा॥१-३॥

४२-४३ ओषधे०हिंसीः ॥ दिवं मा लेखी० ०वयं रुहेम॥ १-५ ॥

[दशानुवाकेषु पञ्चपञ्चाशत्॥५५॥] इति पञ्चमोऽध्यायः। [२९०]

षष्ठोऽध्यायः ।

(१)

१-२ देवस्य० ०रक्षसो ग्रीवा० ॥ १ ॥ ०दिवमग्रेणा० ०दृंहीः ॥ १-२ ॥

३-६ या ते० ० ॥अत्राहैतदु० भूरि ॥ ३ ॥ ब्रह्मव० ०पशुः ॥ ३-७ ॥

(२)

७-९ उपावी० स्वदन्ताम् ॥ १ ॥ ०धर्षान्मानुषः ॥ देव ०हस्ताभ्याम् ॥ १-२ ॥

९-१० अग्नी००धीभ्यः प्रोक्षाम्यनु०॥३॥०सदन्तु० ॥४॥ ०यजमान आशिषा॥३-५॥

११-१२ घृतेनाक्तौ० ०माहिर्भूर्मा पृदाकुः ॥ ६-८ ॥

(३)

१२-१५नमस्त० पथ्या उप ॥१॥ देवी० ०आप्यायतां तत्ते निष्ट्या ०महोभ्यः॥१-४॥

१५-१६ओषधे० ॥६॥० ग्रोर्वीथाँ० स्तोकानाम् ॥ जुषाणोऽअग्नि० ०गच्छतम् ॥१-७ ॥

(४)

१८ सन्ते मनो० ॥रेळस्य० ०रिणन् ॥ १ ॥ वार्त० ०द्वेषः ॥ १-२ ॥

१९-२० घृतं० स्वाहा॥३॥ ०निधीत ऐन्द्र उं० ०निदीधे ॥४॥ देव००मदन्तु ॥३-५॥

(५)

२१ समुद्रं गच्छ स्वाहा देवंꣳ सवितारं गच्छ स्वाहा ॥ अन्तरिक्षं०

०सोमं गच्छ स्वाहा ॥ यज्ञं गच्छ स्वाहा नभो दिव्यं० ०हार्दंच्छ ॥ १ ॥

,, दिवं ते धूमो गच्छत्वन्तरिक्षं ज्योतिः ॥ पृ० ०स्वाहा ॥ २ ॥

२२ मापो० ०द्विष्मः ॥ ३-४ ॥

१७इदमापः प्रवहत यत्किं च दुरितं मयि । यद्वाहमभिदुद्रोह यद्वा शेप उतानृतम्॥५॥

(६)

२३-२४ हविष्मती० ०ध्वरम् ॥ १-३ ॥

(७)

२५-२७ हृदे त्वा० ऊर्ध्वो अध्वरं० ॥१॥ ॥४॥०देवत्रा दात००स्थ स्वाहा ॥ १-५ ॥

२८-२९ कार्षिरसि० ०रिषु स्वाहा ॥ ६-७ ॥

(८)

३०-३४ देवस्य त्वा० ०पोषदे ॥३॥ यत्ते ०यदुरा अन्तरिक्षे० ॥ ४ ॥ ०पिबत॥१-५॥

३५-३७ मा भे० ०वीळयेथा० ०सोमः ॥ ६ ॥ प्रागपा० ०ते वर्चः ॥ १-८ ॥

[अष्टानुवाकेषु पञ्चाशत् ॥५०॥] इति षष्ठोऽध्यायः ॥ [३४०]

अथ सप्तमोऽध्यायः ।

(१)

१-३वाचस्प०॥२॥ ०स्वभवस्सूर्याय॥ ०यस्मै त्वेळे॥ तत्स०परिष्ठुता०व्यानाय त्वा॥१-३॥

(२)

४ उपयाम० ०रायोवेषो यजस्व ॥ १ ॥

५-६ अन्त० स्वाहोर्वन्तरिक्षमन्वेमि स्वाकृतो ०त्वा स्वभवस्सूर्याय ॥ ०उदानाय त्वा॥२॥

(३-५)

७-११ आ वायो० ०र्माध्वीभ्यां त्वा ॥ १ ॥

(६)

१२-१३ तं प्रत्नथा० ०धिष्ठानमसि॥ १-२ ॥

१४-१५ अच्छिन्नस्य० ॥ ३ ॥ ०होत्रा मधोर्यत्स्विष्टँ यत्सुभृतँ यत्स्वाहा॥ ३-५ ॥

(७)

१६-१८ अयं वेन००मर्काय त्वा ॥१॥० द्रवन्त । ०गभस्तौ॥२॥ ०धिष्ठानमसि॥१-३॥

[१४-१५] अच्छिन्नस्य० ॥ ४ ॥ ०होत्रा मधोर्यत्स्विष्टँ यत्सुभृतँ यत्स्वाहा॥ ४-५ ॥

(८)

(१९-२१) ये देवासो० ०यज्ञपतिम् ॥ २ ॥ ०पाहि । सोमः पवते सोमः पवते
सोमः पवते ॥ ३ ॥ अस्मै ब्रह्मणे पवतेऽस्मै क्षत्राय पवतेऽस्मै सु०
०सुभूताय पवते ब्रह्मवर्चसाय पवते॥ ० विश्वेभ्यस्त्वा देवेभ्यः ॥ ॥ १-४ ॥

(९)

२२-२३उपयाम० ०उक्थायुवं गृ० ॥ १ ॥ देवेभ्यस्त्वा देवायुवं गृह्णामि
यज्ञस्यायुषे मित्रावरुणाभ्यां त्वा देवायुवं गृ०युषे ॥ इन्द्राय त्वा देवायुवं

गृ० ष इन्द्राग्निभ्यां त्वा देवायुवं गृ० षे । इन्द्राय त्वा देवायुवं गृ० ष इन्द्रावरुणाभ्यां त्वा देवायुवं गृ०षे । इन्द्राबृहस्पतिभ्यां त्वा देवायुवं गृ० षऽइन्द्राविष्णुभ्यां त्वा देवायुवं गृह्णामि यज्ञस्यायुषे॥ २ ॥ ॥ १-२ ॥

(१०-१२)

२४–२६ मूर्धानं० ०सस्करत् ॥ १-३ ॥ यस्ते० ०क्रमणमसि॥ १ ॥

(१३-२२)

३०-४० उपयामगृहीतोऽसि० महेन्द्राय त्वा ॥ १ ॥

[द्वाविंशत्यनुवाकेषु चत्वारिंशत् ॥ ४० ॥] इति सप्तमोऽध्यायः ॥ [३८०]

अथाष्टमोऽध्यायः ।

(१)

२-३ कुदा चुन० ॥ १ ॥ ०मातस्था अमृतं० ०त्येभ्यस्त्वा ॥ १-२ ॥

४-५ यज्ञो दे० ०मृळयन्तः० ॥ विवस्वाँरआदि० मत्स्व ॥ ३ ॥

(२-३)

५ अदस्मै० ०स्याम ॥ १ ॥

(४)

७ उपयाम० चनोधाश्चनो मयि० ०भगाय सवित्रे त्वा ॥ १ ॥

(५)

८ उपयाम० देवेभ्यः ॥ १ ॥

(६)

९ उपयाम० ०बृहस्पतिसुतस्य तं देव सोम ॥ इन्द्र इन्द्रियावतः ० ऋध्यासम् ॥ १ ॥

,, अहं पर० तदु मे पितासं ॥ ०यत् ॥ २ ॥

१० अग्ने वाकपत्नि सजूर्देवेन० ०मशीय ॥ ३-४ ॥

(७)

११-१२ उपयाम० ॥१॥ यस्ते देव सोमाश्व० ०क्थस्योपहूत उपहूतस्य भक्षयामि॥१-२॥

(८)

३४ युक्ष्वा हि० ०षोळशिनं० ०षोळशिने ॥ १ ॥

(९)

३३ आतिष्ठ० षोळशिनं० ०षोळशिने ॥ १ ॥

(१०)

३५ इन्द्रमिद्धरी० षोळशिन० ०षोळशिने ॥ १ ॥

(११)

३६-३७ यस्मान्न० ०स षोळशी ॥ १ ॥ इन्द्रश्च० प्राणेन स्वाहा ॥ १-२ ॥

(१२)

[१९।३८] अग्नऽआयूंषि पवसऽआसुवोर्जमिषं च नः। आरे बाधस्व दुच्छुनाम् ।

३८ उपयामगृहीतोऽस्यग्नये त्वा वर्चसऽएष ते योनिरग्नये त्वा वर्चसे ॥
अग्ने वर्चस्वन्वर्चस्वाँस्त्वं देवेष्वसि ॥ वर्चस्वानहं मनुष्येषु भूयासम् ॥ १ ॥

(१३)

३८ अग्ने पवस्व० ॥ अग्ने वर्चस्वन्० ०भूयासम् ॥ १ ॥

(१४)

३९ उत्तिष्ठ० । इन्द्रौजस्वन्नोजस्वाँस्त्वं देवेष्वसि ॥ ओजस्वानहं मनुष्येषु भूयासम् ॥ १ ॥

(१५)

४० अदृश्रमस्य० ०त्वा भ्राज एष० सूर्याय त्वा भ्राजे ॥ सूर्य भ्राजस्वन्भ्राजस्वाँ३स्त्वं
देवेष्वसि ॥ भ्राजस्वानहं मनुष्येषु भूयासम् ॥ १ ॥

(१६)

४१ उदु त्यं ०त्वा भ्राज एष ते योनिः सूर्याय त्वा भ्राजे ॥
सूर्य भ्राजस्वन्भ्राजस्वाँ३स्त्वं देवेष्वसि । भ्राजस्वानहं मनुष्येषु भूयासम् ॥ १ ॥

(१७)

[अ० ७।४२;१३।४६] चित्रं देवानामुदगादनीकं० सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥

४० उपयाम० ०भूयासम् ॥ १ ॥

(१८-१९)

४४-४५ वि नं० विमृधे ॥ १ ॥ वाचस्पतिं० ०विश्वकर्मणे ॥ १ ॥

(२०)

[अ० १७।२२] विश्वकर्मन्हविषा० सपत्ना इहास्माकं मघवा सूरिरस्तु ।

४५ उपयाम० ०विश्वकर्मणे ॥ १ ॥

(२१)

४६ विश्वकर्म० ०णोरयुध्यम् ॥ ०विश्वकर्मणे ॥ १ ॥

(२२)

४७-४८ उपयाम०॥१॥त्रे० मन्दनानां त्वा पत्मन्नाधूनोमि मध्वन्तमानां त्वा प०॥१-२॥
४९ ककुहꣳरूपँ ०बृहत्सोमः सोमस्य पुरोगाः शुक्रः शुक्रस्य पु० स्वाहा ॥ ३ ॥
५० उशिक्० ०पाथोऽपीहि ॥ ४ ॥

[द्वाविंशत्यनुवाकेषु द्वात्रिंशत् ॥३२॥ इत्यष्टमोऽध्यायः॥ [४१२]

अथ नवमोऽध्यायः ।

(१)

[अ० ७।२७-२९] प्राणाय० ॥४॥ ०सुप्रजाः प्रजया भूयासम् । ०पोषैः ॥ १-५ ॥

(२)

[अ० ७।४१-४८] उदु त्यं० विधेम ॥ ३ ॥ अयं नो० वाजसाता अयꣳ०
॥४॥ ०ब्राह्मणमद्य विदेय० ॥६॥ ०गच्छ प्रदा००त्वमश्यात् ॥ ७ ॥
आयुर्दा० ह्रीत्रे । ०त्वमश्यात् ॥ प्राणो० ०त्वमश्यात् ॥ त्वग्दात्र०
०त्वमश्यात् ॥ वयो दात्र० ॥ ८ ॥ ०तव काम सुता भुनजामहै॥ १–९ ॥

(३)

[अ० ८।१५-२२] समिन्द्र० ०यज्ञियानाम् ॥ १ ॥ सँ वर्चसा० ०प्रजया
सꣳरराणो य० ०दधातु ॥ ३ ॥ सुगावो० ०वसूनि ॥ ४ ॥
याँ२ऽआवह० ०ष्ठतानु ॥ ५ ॥ वयुꣳ हित्वा० ०विद्वान् ॥ ६ ॥
देवा गातुविदो गातुमित्वा० ०जुषस्व स्वाहा ॥ १–८ ॥

(४)

[अ० ८।२३-२७] माहिर्भू० स्वाहा ॥ १-३ ॥
०लोकः परि च वक्षि शं च वक्षि । ०निचुम्पुण ॥ अव० ०समिदसि ॥ ४ ॥

(५)

[अ० ८।२८-३२] एजतु० ॥१॥ यस्यास्ते० यस्या यो० ॥२॥ ०भरीमभिः ॥१-५ ॥

(६)

[अ० ८।४२-४३] आजिघ्र०॥१॥ हव्ये काम्ये इळे रन्ते चन्द्रे००अघ्न्ये नामानि
देवेषु मा० ब्रूतात् ॥२॥ ०दीधरत्स्वाहा ॥ १-३ ॥
[अ०८।५२] अगन्म ज्योतिरमृता अभूम० ०स्वर्ज्योतिः ॥ ४ ॥
[अ०८।५३] युवं० ॥५॥ ०प्रजाः प्रजया भूयासम् । सुवीरो वीरैः सुपोषः पोषैः ५-६

(७)

[अ० ८।५४-६०] परमे० ॥२॥ ०ऊरा ऽ आसन्नो०॥३॥ ०शुष्ठं न्युप्यमानेषु॥ १-४ ॥
॥६॥ ०भक्षः पीतः पितरो नाराशꣳसाः साद्यमानः॥ ७ ॥ ०संभृत्॥ ५-९ ॥
[सप्तानुवाकेषु षट्चत्वारिंशत् ॥ ४६ ॥] इति नवमोऽध्यायः ॥ [४५८]

अथ दशमोऽध्यायः ।

(अध्याय ९) (१)

१ देव सवितः प्रसुव यज्ञं प्रसुवेमं भगाय ।
दिव्यो गन्धर्वः केतपाः केतं नः पुनातु वाचस्पतिर्नो अद्य वाजꣳ स्वदतु॥ १ ॥
२-४ ध्रुव० अपाꣳ० जुष्टतमम् ॥ २-५ ॥
,, सम्पृच स्थ सं मा भद्रेण पृङ्क्त ॥ विपृच स्थ वि मा पापेन पृङ्क्त ॥ ६ ॥

(२)

५ इन्द्रस्य० ०साविषक् ॥ १ ॥
६ देवीरापो आपान्नपाद्यो व ऊर्मिः प्रतूर्तिः ॥ कुकु० ०सेत् ॥ २ ॥
,, अप्स्वन्तरमृतमप्सु भेषजमपामुत प्रशस्तिभिः। अश्वा भवत वाजिनः ॥ ३ ॥
७-९ वातो वा वो मनो वा० ॥ ५ ॥ ०परीतो० ०वाजजिच्चैधि स०॥ ४-६ ॥
९ वाजिनो० ०जिघ्रत ॥ ७ ॥

(३)

१० देवस्य वयꣳ सवितुः सवे सत्यसवसः ॥ बृहस्पतेरुत्तमं नाकꣳ
रुहेमेन्द्रस्योत्तमं नाकꣳ रुहेम ॥ देवस्य वयꣳ सवितुः सवे
सत्यसवसः । बृहस्पतेरुत्तमं नाकमरुहामेन्द्रस्योत्तमं नाकमरुहाम ॥ १ ॥
११-१२ बृहस्पते० ०वाचँ वनस्पतयो विमुच्यध्वम् ॥ २-४ ॥
१३ देवस्य वयꣳ सवितुः सवे सत्यसवसः । बृहस्पतेर्वाजजितो वाजं जेष्म ॥ ५ ॥
,, वाजिनो वाजं जयताध्वनः स्कभ्नन्तः । योजना मिमानाः काष्ठां गच्छत ॥६॥
१४-१९ ०सन्तवीत्वत्प० नीफणत् ॥ ७ ॥ उतस्मा० तरित्रतः ॥ ८ ॥ शं नो०
॥९॥ ०घसाताऽइव त्मना महो ये० ॥१०॥ वाजे० ॥११॥ ०गन्तं पितरा
मातरा युवमा मा सोमो अमृतत्वाय गम्यात् ॥१२॥ ०निमृजानाः ॥ ७–१३ ॥

(४)

२०–२१ आपये० ०कल्पताम्॥२॥ जाय एहि स्वो रोहाव ॥ प्रजापतेः ०अभूम॥ १-३ ॥
२२ असे वो०॥४॥ नमो मात्रे पृथिव्या इयं ०धरुणः कृष्यै क्षेमाय रय्यै पोषाय॥४-५॥

(५)

२३,२५ वाजस्येमं० ०हिंताः ॥१॥ वाजस्येदं प्रसव०॥ ०विद्वान्रयिं पुष्टिँ ०असे॥२॥
२४,२८ वाजस्येमां० ०नि यच्छतु ॥ ३ ॥ अग्ने० ०असि ॥ ४ ॥
२६,२९ सोमँ ०आदित्यँ ०स्पतिम्॥५॥ प्र नो० प्र सरस्वती॥ प्र वाग्दे० ददातु नः॥६॥
२७ अर्यमणं० ०वाजिनम् ॥ ७ ॥
३० देवस्य त्वा० ०हस्ताभ्याम् ॥ सरस्वत्यै वाचो यन्तुर्ये तुर्यं दधामि ।
बृहस्पतेष्ट्वा साम्राज्येनाभिषिञ्चामीन्द्रस्य त्वा साम्राज्येनाभिषिञ्चामि॥ ८ ॥

(६)

३१-३४ अग्निरे० ॥ ०त्रीनिमाँल्लो० ॥ १ ॥ ०षळक्षरेण षळृतूनुद० ॥ २ ॥
॥ ३ ॥ ०षोळशाक्षरेण षोळशँ स्तो० ०ज्जैषम् ॥ १-४ ॥

[षळनुवाकेषु त्रिचत्वारिंशत् ॥४३॥] इति दशमोऽध्यायः ॥ [५०१]

अथ द्वितीयो दशकः ।

प्रथमोऽध्यायः । (एकादशोऽध्यायः)

(१)

[अ०९।३५] एष ते० ०दक्षिणसद्भ्यः० ॥ ०उत्तरसद्भ्य० ०स्वाहा ॥ १ ॥
३६–३८ ये देवाः० ०दक्षिणसद०॥ ०उत्तरसदस्ते० ॥२॥ ॥३॥ ०यावधिष्म
रक्षोऽमुष्य त्वा वधायामुमवधिष्म । जुषाणोऽध्वाज्यस्य वेतु स्वाहा ॥ २–४ ॥

(२)

[अ० १०।१-४] अपो देवा०॥०वरुणा अस्य० ॥१॥ ॥२ ॥ ०देहि । सूर्यवर्चस०
। ०सूर्यत्वच स्थ० ०दत्त । व्रजक्षित० ०दत्त॥ वाशा० ०दत्त ॥ मान्दा
स्थ० ०दत्त॥ शक्वरी०॥०विश्वभृत० ०दत्त । शैष्ठा स्थ० ०दत्त । आपस्स्वा
राज्ञीस्थ० ॥ ३ ॥ सं मधुम० ०सहौजसा० ०दधतीः ॥ १-४ ॥

(३)

[अ० ९।३९] सविता त्वा प्रसवानाँ० रुद्रः पशूनां मित्रः सत्याय ०पतीनाम् ॥१॥

(९।४०) इमं देवा असपत्नꣳ सुवध्वं महते क्षत्राय महते ज्येष्ठ्याय। इममुमुमुष्य पुत्रममुष्याः पुत्रमस्यै विशे ॥ २ ॥ एष वः कुरवो राजैष वः पञ्चाला राजा। सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानाꣳ राजा ॥ २-३ ॥

(४)

[अ० १०।५-६] सोमस्य त्विषिरस्यग्नये० स्पतये स्वाहा ॥१॥ इन्द्राय स्वाहाꣳ-शाय स्वाहा श्लोकाय स्वाहा घोषाय स्वाहा भगाय स्वाहार्यम्णे स्वाहा ॥ सवितुर्वः प्रसव० ०राजस्वः ॥ १-२ ॥

(७-९) सधमादो०॥ ०जराय्वसि क्षत्रस्य नाभिरसि क्षत्रस्य योनिरसि॥ इन्द्रस्य वार्त्रघ्नमसि त्वयायँ वृत्रँ वध्यान्मित्रस्यासि वरुणस्यासि ॥ ४ ॥ रुजासि द्रुवासि क्षुपासि०॥५॥०वृद्धश्रवा आवित्तः पूषा विश्ववेदा अवित्तौ मित्रावरुणौ धृतव्रतौ। अवित्ते द्यावापृथिवी विश्वशम्भू आवित्तादितिरुरुशर्मा ॥ ॥ ३-६ ॥

(५)

१०-१६ अवेष्टा० ०शिशिरा ऋतू० ॥ ५ ॥ ०उभा इन्द्रा उदितः०वरुणोऽसि ॥१-७॥

(६)

१७-१८ सोमस्य० द्वियेण मरुतामोजसा क्षत्रा०॥१॥ इमं देवा असपत्नꣳ सुवध्वं महते क्षत्राय महते ज्यैष्ठ्याय महते जानराज्याय ॥ इममुमुमुष्य पुत्र-ममुष्याः पुत्रमस्यै विशे ॥२॥ एष वः कुरवो राजैष वः पञ्चाला राजा॥ सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानाꣳ राजा ॥ १-३ ॥

१९-२० प्र पर्वतस्य० ०धरागुदक् ता अहिं० ॥ ४ ॥ ०तन्नो अस्तु वयꣳ स्याम ०रयीणाम् ॥ ५ ॥ रुद्र यत्ते क्रिवि परं नाम ॥ तस्मै० ०स्वाहा ॥४-६॥

(७)

२१ इन्द्रस्य० ०रिष्टः फल्गुनः ॥ ०मिन्द्रियेण ॥ १ ॥

२२ मा त० ०षाळ्युक्ता० ०यद्वज्रहस्ता रश्मीन्देव युवसे स्वश्वान् ॥ २ ॥

२३-२४ अग्नये०॥ ०इन्द्रस्येन्द्रियाय स्वाहा मरुतामोजसे स्वाहा॥ पृथि० ०बृहत्॥३-४॥

२५ इयं० ०युर्मे देहि० ०वर्चो मे देहि ॥०वां बाहू वीर्यकृता उपावहरामि ॥ ५ ॥

(८)

२६-२८ स्योनासि० ॥ २ ॥ अभिभूरस्यानामेतास्ते० ०सुशेवः ॥ १-४ ॥

२८-२९ प्रियङ्कर श्रेयस्कर भूयस्कर० ॥५॥ ०ज्यस्य हविषो वेतु० ० ध्याय ॥५-६॥

(९)

३० सवित्रा० ०णास्मै॥१॥ बृह० ०विष्णुना देवतया दशम्येमँ यज्ञँ विष्णुमाप्नवानि॥२॥

(१०)

३१-३२ अश्विभ्यां० ०वायोः पूतः०॥ १ ॥ नमउक्तिं न जग्मुः० ०सुत्राम्णे ॥ १-२ ॥

३३-३४ युवँ० ०नमुचा आ० ॥३॥ ०पितरा अश्विनोभेन्द्रावथुः का० ०ष्णक्॥ ३-४ ॥

[दशानुवाकेषु सप्तचत्वारिंशत् ॥४७॥] इति प्रथमोऽध्यायः ॥ [५४८]

अथ द्वितीयोऽध्यायः(द्वादशोऽध्यायः) ।

[अध्याय ११]

(१)

१-११ युञ्जानः० ॥ १ ॥ ०स्वर्गेयाय० ॥ २ ॥ ०साङ्गिरस्वत् ॥ १-११ ॥

(२)

१२-१९ प्रतूर्तँ० ॥ ७ ॥ ० भूमेर्वृत्वाय० ०वयम् ॥ १-८ ॥

२०-२७ द्यौस्ते० ०दिवे भेत्तारं भङ्गुरावताम् ॥ १५ ॥ ०शुचिः ॥९-१६ ॥

(३-४)

२८-४९ देवस्य० दर्शतम्॥१-१०॥अपो००वर्षळस्तु०।२।०भस्पत्वा।९।०प्रणीतौ॥१-१३॥

(५-६)

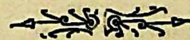
५०-६५ आपो हि० धूपयतु ॥ १-११ ॥ अदिति० ०रस्वत् ॥ १-५ ॥

(७)

६६-८३ आकूति० ०चतुष्पदे ॥ विश्वकर्मणे स्वाहा ॥ १-१८ ॥

[अ० १२।४४] पुनस्त्वा० ०यजमानस्य कामास्स्वाहा ॥ १९ ॥

[सप्तानुवाकेषु पञ्चाशीतिः ॥८५॥] इति द्वितीयोऽध्यायः ॥ [६३३]

अथ तृतीयोऽध्यायः (त्रयोदशोऽध्यायः) ।

[अध्याय १२]

(१—२)

१—२९ दृशानो० ०मिहासदः॥१-१८ ॥दिवस्परि० ०वीळं०॥६॥ ०सुवीरम्॥ १-१२॥

(३)

३०-४४ समिधा० ०यजमानस्य कामास्स्वाहा ॥ १-१५ ॥

(४)

४५-५४ अपेत० ॥ ६ ॥ इळामग्ने० ०योना असीषदन् ॥ १-१० ॥

५५–६१ ता अस्य॰ ॥ १६ ॥ ॰योना अभारुखा॰ ॥ ॰विमुञ्चतु ॥ ११-१७ ॥

(५)

६२-७४ असुन्वन्त॰ ॰पाम॥१२॥॰सजोषसा अश्विना॰ ॰इळया घृतेन स्वाहा ॥१-१३॥

(६)

७५-९० या ओषधीः॰॥२॥ओषधीः प्रति गृभ्णीत॰ समिता इव॥६॥ ॰षात् ॥१–१६॥

९१–९६ अवयतीः समवदन्त दिव॰ ॰द्विपच्चतुष्पदस्मा॰॥२२॥ ॰पारयामसि॥१७-२३॥

९८,१०१ त्वां गन्धर्वा॰ ॰दमुच्यत ॥ २४ ॥ त्वमुत्तमा॰ ॰अभिदासति ॥ २५ ॥

(७)

१०२-११७ मा मा॰ ॥५॥ उदिय ऋषिभानुना॰॥६॥॰सम्राळेको विराजति॥ १-१६ ॥

[सप्तानुवाकेषु षोडशाधिकं शतम् ॥११६॥] इति तृतीयोऽध्यायः ॥ [७४९]

अथ चतुर्थोऽध्यायः (चतुर्दशोऽध्यायः) ।

[अ॰ १३]

(१)

१-१५ मयि॰ ॰हव्यवाहम् ॥ १–१५ ॥

(२)

१६-२६ ध्रुवासि॰ ॰वासन्तिका ऋतू॰ ॥ ११ ॥ अषाह्लासि॰ ॰जिन्व ॥१-१२॥

[अ॰ १२।९९] सहस्वेमा अभिमातीस्सहस्व पृतना॰ ॰स्योषधे ॥ १३ ॥

[अ॰ १३]

(३)

२७-३७ मधु वाता॰ ॰सम्राळसि स्वराळसि॰ ॥ ९ ॥ ॰पूर्व्यस्सदः ॥ १-११ ॥

(४)

३८-४६ सम्यक्॰ ॰मग्निमीळे॰ ॥ ६ ॥ ॰हेळः॰ ॥ ८ ॥ ॰तस्थुषश्च ॥ १-९ ॥

(५-६)

४७-५३ इमं॰ ॰सहस्राक्ष मेधाय॰॥१॥ ॰त्मना ॥१-६॥ अपां॰ ॰सादयामि ॥ १ ॥

(७)

५४ अयं॰ ॥७॥ अनुष्टुभं ऐळमैळान्मन्थी॰ ॰लोकं पृण ता अस्येन्द्रं विश्वाः ॥१-१०॥

[सप्तानुवाकेषु पञ्चषष्टिः ॥६५॥] इति चतुर्थोऽध्यायः । [८१४]

अथ पञ्चमोऽध्यायः (पञ्चदशोऽध्यायः) ।

[अ॰ १४]

(१-२)

१-८ ध्रुवक्षिति॰ ॥४॥ ॰ग्रैष्मा ऋतू॰ ॰सीदतम् ॥१-५॥ सजू॰ ॰मेरया॥ १-३ ॥

(३)

९-१० मूर्धा० ०छन्दो लोकं पृण ता अस्येन्द्रं विश्वाः ॥ १-५ ॥

(४)

११-१६ इन्द्राग्नी० ॥ २ ॥ ०विराळसि० ०सम्राळसि ०स्वराळ० ०वार्षिका ऋतू० शारदा ऋतू० ०सीदतम् ॥ १-३ ॥

(५-६)

१७-२२ आयुर्मे० ०देवता ॥१-६॥ मूर्धासि० ०लोकं पृण ता अस्येन्द्रं विश्वाः॥१-२॥

(७-८)

२३-२७ आशु० ०चतुष्टोमः ॥१-२॥ अग्ने०॥३॥ अदितेर्भा०॥४॥०सीदतम् ॥ १-५ ॥

(९)

२८-३१ एकया० ०शूद्रार्या अस्मृ० ॥ ३ ॥ ०लोकं पृण ता अस्येन्द्रं विश्वाः ॥ १-४ ॥

[नवानुवाकेषु पञ्चत्रिंशत् ॥ ३५ ॥] इति पञ्चमोऽध्यायः॥[८४९]

अथ षष्ठोऽध्यायः (षोडशोऽध्यायः)।

(अध्याय १५)

(१)

१—५ अग्ने० ०जाताञ्जातवेदो नुदस्व ॥ ०अहेळँस्तव० ॥ १ ॥ ०जातान्नुद जातवेदः ॥ ०षोळशी० ॥ २ ॥ ०छन्दः ॥ १-८ ॥

(२)

६-९ रश्मिना०॥३॥ ०ऐळे नौ० ॥४॥ ०जिन्व वेषश्रीः क्षत्राय क्षत्रं जिन्व ॥ १-७ ॥

(३)

१०-१४राज्ञ्य०॥३॥ विराळसि०॥६॥ सम्राळसि०॥९॥ स्वराळस्यु० ०सादयन्तु॥ १-१५॥

(४)

१५-१९ अयं पुरो० ०प्रहेतिः ॥ १ ॥ तेभ्यो नमो अस्तु ते नो मृळयन्तु ते नोऽवन्तु । ते यं० ॥२॥ ॥ ३ ॥ तेभ्यो नमो अस्तु ते नो मृळयन्तु ते नोऽवन्तु ॥ ते यं० ॥४॥ ॥ ५ ॥ तेभ्यो नमो अस्तु ते नो मृळयन्तु ते नोऽवन्तु ॥ ते यं० ॥ ६ ॥ ०प्सुरसा आपो० ॥ ७ ॥ ०ते नो मृळयन्तु ते नोऽवन्तु ॥ ते यं० ॥ ८ ॥ ०प्सुरसा अव० ॥ ९ ॥ ०ते नो मृळयन्तु ते नोऽवन्तु ॥ ते यं० ०दध्मः ॥ १-१० ॥

(५)

२०-३० अग्नि० ॥ १० ॥ ० इळस्पदे० ०वसुन्या भरा ॥ १—११ ॥

० त्वाम॑ग्ने ह॒विष्म॑न्तो दे॒वं मर्ता॑स ईळते । मन्ये॑ त्वा जा॒तवे॑दस॒ꣳ स ह॒व्या व॑क्ष्यानु॒षक्॥१२॥
३१-४८ त्वां चित्र० ०वोह्ळवे ॥ १३ ॥ ०सखिभ्यः ॥ १३-३० ॥

(६)

४९-५६ येन॒० ० र॒यिम् ॥ १-८ ॥

(७)

५७-६५ तप॑श्च० ०शैशि॒रा ऋ॒तू० ॥१॥ ०न्योना॑ असी० ॥२॥ ०स॒हस्रा॑य त्वा॥ १-७ ॥
[सप्तानुवाकेषु पञ्चाशीतिः ॥८५॥] इति षष्ठोऽध्यायः ॥ [९३४]

अथ सप्तमोऽध्यायः (सप्तदशोऽध्यायः) ।

(अ० १६) (१)

१-१० नम॑स्ते० ०हेळ॑० ॥ ६ ॥ ०मृळयाति नः ॥ ७ ॥ ०निष॒ङ्गधिः ॥ १-१० ॥
१२,११ परि॑ ते॒० ०ह्नि॒तम् ॥ ११ ॥ या ते॑ हे॒तिर्मी॑ह्ळुष्टम॒० ०परि॑भुज ॥ १२ ॥
१३-१६ अ॒व॒तत्य॒० ०हवामहे ॥ १३-१६ ॥

(२)

१७-२१ नमो॒० ॥ १ ॥ नमो॑ बभ्रु॒शाया॑व्या॒धि० ॥३॥ नमः॑ कृत्स्नाय॒ताय॒०
नमः॑ ककु॒भाय॑ निष॒ङ्गिणे॑ स्ते॒नानां॑० ॥ ४ ॥ ०नमः॑ ॥ १-५ ॥

(३)

२२-२६ नम॑ उष्णी॒० ०वो॒ नमः॑ ॥ १-५ ॥

(४)

२७-३१ नम॒स्तक्ष॑भ्यो० ०मी॒ह्ळुष्ट॑माय॒० ॥ ३ ॥ ०द्वीप्या॑य च ॥ १-५ ॥

(५)

३२–३६ नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॑ च० ०सु॒धन्व॑ने च ॥ १–५ ॥

(६)

३७-४१ नम॒स्स्रुत्या॑य० ०नम॒ ईम्न्या॑य० ॥ २ ॥ ॥ ४ ॥
०नमः॑ श॒म्भवे॑ च मयो॒भवे॑ च॒० ०शि॒वत॑राय च ॥ १–५ ॥

(७)

४२-४६ नम॒ः पार्या॑य० ॥ १ ॥ ०पुल॒स्तिने॑ च॒० ॥ २ ॥ ०ह॑तेभ्यः॑ ॥ १-५ ॥

(८)

४७-६६ द्रापे॒० ०भेर्मो॑ रोङ्मो॒० ॥ १ ॥ ॥ २ ॥ ०शिव॒ ऋ॒तस्य॑०
मृळ जी॒वसे॑ ॥ ३ ॥ परि॑ णो हे॒ती रु॒द्रस्य॑ वृज्या॒त् परि॑ त्वे॒षस्य॑ दु॒र्म॒तिर्म॒ही.

गात्। ०मृळ ॥४॥ मीढ्वस्तम०॥५॥१३॥ ये पथां पथिरक्षिण ऐल० ॥१४॥
॥१७॥ ०ते नो मृळयन्तु ते नोऽवन्तु ॥ ०दध्मः ॥ १-१८ ॥
[अष्टानुवाकेषु चतुःषष्टिः ॥ ६४ ॥] इति सप्तमोऽध्यायः ॥ [९९८]

अथ अष्टमोऽध्यायः (अष्टादशोऽध्यायः) ।

[अ० १७]

(१)

१-१५ अश्म० ०नियुतं च ॥ २ ॥ अर्बुदं च ० ॥ ३ ॥ ०घृतश्च्युतो मधुश्च्युतो० ॥ ४ ॥ ॥ ११ ॥ ०नृषदे वेळप्सु० ॥ १२ ॥ ०भव ॥ १-१५ ॥

(२)

१६-२१,२३ अग्नि० वनुते०॥१॥ ०वृधानः ॥ ६ ॥ वाचस्पतिं० ०कर्मा ॥ १-७ ॥
२२,२४ विश्वकर्म० ०रस्तु ॥ ८ ॥ विश्व० ०णोरयुध्यम् ॥ ०सत्॥ ९ ॥

(३—४)

२५-४९ चक्षुषः० ०पुरुत्रा ॥१-८॥ आशुः० ०पृतनाषाळ्यु० ॥७॥ ०मदन्तु॥ १-१७॥

(५)

५०-६४ उद्देन०॥५॥ समिद्धे अग्ना अधि०॥६॥ ०श्रीमणा०॥७॥०व्यंसताम्॥१ -१५ ॥

(६)

६५-७९ क्रमध्व० ०स्वाहा ॥ १-१५ ॥

(७)

८०-८१,८३ शुक्र० ०सभराः ॥ १-२ ॥ ऋतजिच्च० ०गणः ॥ ३ ॥
८२,८४-८६ ऋतश्च०० विधारयः॥४॥ ईदृ० ०क्रीळी च०॥६॥ ०वर्त्मानो भूयासुः॥५-७॥
[सप्तानुवाकेषु षडशीतिः ॥८६॥] इत्यष्टमोऽध्यायः ॥ [१०८४]

अथ नवमोऽध्यायः (एकोनविंशोऽध्यायः) ।

[अ० १७]

(१)

८७-९९ इम१० ॥ उत्सं जुषस्व शतधारमर्व० ॥ १ ॥ ०रूर्मिम् ॥ १-१२ ॥

(२)

[अ० १८।१-४] वाज० ०श्रावश्च० ॥ १ ॥ ०मेऽसु च० ॥२॥ ०कल्पन्ताम्॥ १-४ ॥

(३)

५,११ सत्यं च० ०क्रीळा० ०कल्पन्ताम् ॥ १ ॥ वित्तं० ०कल्पन्ताम् ॥ २ ॥

७-८ यन्ता च० ॥ सीरं च मे लयश्च मे सूश्च मे० ॥ ३ ॥ ०कल्पन्ताम् ॥ ३-४ ॥

(४)

९,६ ऊर्क्च मे० ०कल्पन्ताम् ॥ १ ॥ ऋतं० ०सुगं च मे० ०कल्पन्ताम् ॥ २ ॥

१०,१२ रयि० ०कल्पन्ताम् ॥ ३ ॥ व्रीहय० ०कल्पन्ताम् ॥ ४ ॥

(५—६)

१३-१५ अश्मा० ०सीसं च मे त्रपु च मे श्यामं च मे लोहं च मे० ॥ १ ॥

अर्थश्च मे यामश्च म० ०कल्पन्ताम् ॥ १-३ ॥ अग्निश्च० ०कल्पन्ताम् ॥१-३ ॥

(७)

१९-२३ अंशुश्च० ०स्वगाकारश्च मेऽवभृथश्च मे० ॥ ३ ॥

॥ ४ ॥ ०सँवत्सरश्च मे तपश्च मे ॥ ०कल्पन्ताम् ॥ १-५ ॥

(८)

२४-२७ एका च० ०षोळश च मे षोळश च मे० ॥ २ ॥ ०कल्पन्ताम् ॥ १-४ ॥

(९)

२८-२९ वाजाय० ॥ २ ॥ ०मात्मा यज्ञेन कल्पतां पृष्ठँ यज्ञेन कल्पताम् ॥

ब्रह्म यज्ञेन कल्पताँ यज्ञो यज्ञेन कल्पतां ज्योतिर्यज्ञेन

कल्पता॑ँ स्वर्यज्ञेन कल्पताम् ॥ ३ ॥ स्तोमश्च० ०स्वाहा ॥ १-४ ॥

[नवानुवाकेषु त्रयश्चत्वारिंशत् ॥ ४३ ॥] इति नवमोऽध्यायः । [११२७]

अथ दशमोऽध्यायः (विंशोऽध्यायः) ।

(१)

३०-३२ वाजस्य नु० ०धर्म साविषक् ॥ १ ॥ ०धनसाता इहावतु ॥ १-३ ॥

३३-३४ वाजो नो० ॥ वाजो हि मा सर्ववीरं चकार सर्वा आशा वाजपति-

र्भवेयम् ॥ ४ ॥ वाजः० ०विश्वा आशा वाजपतिर्जयेयम् ॥ ४-५ ॥

३५-३७ सं मा० ०षिञ्चामि ॥ ६-७ ॥

(२)

३८-५० ऋताषाळृत धामा० ॥ १ ॥ ०हेळमानो० ॥ १२ ॥ ०स्वाहा ॥ १-१३ ॥

(३)

५१-५७ अग्निं० ०तेन गमेम० ॥१॥ इमौ ते पक्षा अजरौ पतत्रिणो० ॥ २ ॥ ०नमः ॥१-७॥

(४)

५८-६५,६७ यदाकू० ०कृणवथाविरंसै ॥ ३ ॥ ०सुव ॥ १-९ ॥

(५)

६८–७७वात्रींहत्याय॒०ताहु्लि विमृधो नुदस्व ॥४॥ ॥९॥०नृ॑ः०मुत त्मना ॥ १-१० ॥

[पञ्चानुवाकेषु षट्चत्वारिंशत् ॥ ४६ ॥] इति दशमोऽध्यायः ॥ [११७३]

अथ तृतीयदशकः ।

प्रथमोऽध्यायः (एकविंशोऽध्यायः) ।

(अ० १९)

(१)

१-११ स्वाद्वीं० ॥२॥०प्राङ्क्सोमो ०प्रत्यङ्क्सोमो०॥३॥ ०पापेन पृङ्क्त॥१-११ ॥

(२)

१२-३१ देवा०॥८॥ ०पुरोळाशैर्हु०॥९॥ ॥१७ ॥ इळाभि० ॥१८॥ ०सुते ॥ १–२०॥

(३)

३२-४८ सुरा० ॥ १ ॥ ०मुश्विना इन्द्रमुग्निम् ॥ २ ॥ ०धत्त ॥ १–१९ ॥

(४)

४९,५२-५५ उदीरता० ०हवेषु ॥ १ ॥ त्वᳪ सोम० ०दधात ॥ २–५ ॥

५७,५६,५९,५८ उपहूताः० ०न्त्वस्मान् ॥ ६–९ ॥

६०-६५ ये अग्निष्वात्ता० ०तेभ्यस्स्वराळसु० ॥ १० ॥॥ १०–१५ ॥

६६ त्वमग्न ईळितो जातवेदो वाड्ढव्यानि० ०हवीᳪषि ॥ १६ ॥

६८,६७,६९-७१ इदं पि००विष्णु॥१७॥ ये चेह०जुषस्व॥१८॥ ०स्पृधः॥ १७–२१ ॥

(५-६)

७२-९५ सोमो० ०मधु॥ १–५ ॥ सीसेन० ०पुरोळाशेन०॥ ६ ॥ ०इन्दुः ॥१–१६॥

(अ० २०)

(७)

१-१३ क्षत्रस्य नाभिरसि क्षत्रस्य योनि०॥१॥०नन्दा आण्डौ० ॥८॥ ०आनतिः॥१-१४॥

[सप्तानुवाकेषु षडुत्तरशतम् ॥ १०६ ॥] इति प्रथमोऽध्यायः ॥ [१२७९]

अथ द्वितीयोऽध्यायः । (द्वाविंशोऽध्यायः)

[अ० २०]

(१-३)

१४-३५ यद्देवादेवहेळनं०॥ १-८ ॥ अश्या० ॥ १-८ ॥ यो भूता०भक्षयामि॥१-४ ॥

(४)

३६-४६ समिद्ध०॥२॥ ईळितो० ॥३॥ ०तारा इन्द्रं०॥७॥०तीळा ॥८॥०न्ताम्॥१-११॥

(५-६)

४७-६६ आ यात्वि०सुमृळीको०।५।०सदा नः॥१-८॥०भारतीळा०॥९॥०मधु॥१-१२॥

(७)

६७-७९ अश्विना० ०नमुचा आसुरे सचा ॥ २ ॥ ०नमुचा आसुरे
सचा० ॥१०॥ पुत्रमिवं पितरा अश्विनोभे० ॥११॥ ०बृहन्तम् ॥ १-१३ ॥

(८)

८०-९० अश्विना० ॥ ३ ॥ ता न आवोह्ळम० ॥ ४ ॥ ०मधु ॥ १-११ ॥

[अष्टानुवाकेषु पञ्चसप्ततिः ॥ ७५ ॥] इति द्वितीयोऽध्यायः ॥ [१३५४]

अथ तृतीयोऽध्यायः (त्रयोविंशोऽध्यायः)।

[अ० २१]

(१)

१-१० इमं मे० ०मृळय० ॥ १ ॥ ०अहेळमानो० ॥ २ ॥ ०हेळो०
॥ ३ ॥ ०मृळीक२० ॥ ४ ॥ ०नमीवाः ॥ १-१० ॥

[अ० ९।१७] ते नो अर्वन्तो० ०मेधसाता इव त्मना महो० ०जभ्रिरे ॥ ११ ॥

[अ० २१।११] वाजे० ०देवयानैः ॥ १२ ॥

(२)

१२-२२ समिद्धो० ॥२॥ इळाभि० ॥३॥ ०इळा० ॥८॥ ०गौर्वयो दधुः ॥ १-११ ॥

(३)

२३-२८ वसन्तेन० ०द्रे वयो दधुः ॥ १-६ ॥

(४)

२९-४० होता० ०मिळस्पदे०॥१॥ ०दिर्ळिलित०॥४॥०नेळा० ॥९॥ ०यंज ॥१-१२॥

(५)

४१-४७ होता० ०मधुश्च्युतस्ता० ॥ २ ॥ ॥ ४ ॥ ०मयाळग्नि०
०याळिन्द्रस० ॥अयाळग्नेः ०न्ययाळिन्द्रस० ०यंज ॥ १-५ ॥

(६)

४८-६१ देवं० ॥ २ ॥ देवी उषासा अश्विना० ॥ ३ ॥ ०होतारा
इन्द्र० ॥ ६ ॥ ०रश्विनेळा० ॥ ७ ॥ ०होतारा इन्द्र० ॥ ११ ॥
०पुरोळाशान्० ॥ १२ ॥ ०पुरोळाशै० ॥ १३ ॥ ०ब्रूहि ॥ १-१४ ॥

[षडनुवाकेषु षष्टिः ॥ ६० ॥] इति तृतीयोऽध्यायः । [१४१४]

अथ चतुर्थोऽध्यायः । (चतुर्विंशोऽध्यायः ।)

[अ० २२]

(१-३)

१-८ तेजोऽसि० ०परःश्वा ॥ १-५ ॥ अग्नये० ॥ १ ॥ हिङ्काराय० ०स्वाहा ॥ १-६ ॥

(४)

९-१६ तत्सवितु० ॥७॥ स हव्यवाळमर्त्य० ०सम्र्णवती ॥ १-८ ॥

० तन्त्वा घृतस्न ईमहे चित्रभानो स्वर्विदम्। देवाँ२ आ वीतये वह ॥ ९ ॥

१७ अग्नि० ०दिह ॥ १० ॥

(५-६)

१८-१९ अजीजनो० पुरन्ध्या ॥ १ ॥ विभू० ०स्वाहा ॥ १-२ ॥

(७-८)

२०-२२ काय०मृळीकायै०॥२॥०स्वाहा॥१-४॥ आब्रह्म०वोह्ळा०॥२॥०कल्पताम्॥१-३॥

(९-११)

२३-२५ प्राणाय० ०स्वाहा ॥ १ ॥ प्राच्यै० स्वाहा ॥ १ ॥ अद्भ्य ०स्वाहा ॥ १ ॥

(१२—१८)

२६-३१ वाताय० ॥ ०प्रश्नते स्वाहा० ०स्वाहा ॥१॥ अग्नये० ० पतये स्वाहा ॥ १ ॥

(१९)

३२ वाजाय० ०अन्त्याय स्वाहान्त्यायनाय स्वाहा भौवनाय स्वाहा० स्वाहा ॥ १ ॥

(२०)

३३ आयु० ०पृष्ठं यज्ञेन कल्पता२ स्वाहा ॥ ब्रह्म यज्ञेन० कल्पता२ स्वाहा यज्ञो यज्ञेन कल्पता२० स्वाहा ज्योतिर्यज्ञेन० स्वाहा स्वर्यज्ञेन० स्वाहा ॥ १ ॥

(२१)

३४ एकस्मै० ०स्वाहा ॥ १ ॥

[एकविंशत्यनुवाकेषु सप्तचत्वारिंशत्॥ ४७ ॥] इति तृतीयोऽध्यायः। [१४६१]

अथ पञ्चमोऽध्यायः (पञ्चविंशोऽध्यायः)।

[अ० २३]

(१)

१-२ हिरण्यगर्भः० ॥ १ ॥ ०वाया अन्तरिक्षे० ०देवभ्यः ॥ १-२ ॥

(२-५)

३-२० यः प्राण० ॥२॥ ०अपः ॥१-६॥ प्राणाय० ॥२॥०प्रोण्वीथाँ० दधातु ॥१-३॥

(६)

२१-३२ उत्सक्थ्या० वृक्षस्य क्रीळतः० ॥५॥०मुष्का इदस्या०॥८॥०तारिषत् ॥१-१२॥

(७-९)

३३-५२ गायत्री० ०नमं उक्तिं न जग्मुः॥१-६॥ ०कस्वि०मा विवेशा॥५॥०मत् ॥१-८॥

(१०)

५३–६५ का स्विं० ॥ ५ ॥ षळस्य विष्ठाः० ॥ ६ ॥ ०रयीणाम् ॥ १–१३ ॥

[दशानुवाकेषु सप्तषष्टिः ॥ ६७ ॥] इति पञ्चमोऽध्यायः । [१५२८]

(अथ षष्ठोऽध्यायः षड्विंशोऽध्यायः) ।

[अ० २४] (१-४)

१-२० अश्वं० ०तूपराः ॥ १-५ ॥ अग्नये० ०क्रीळिभ्यः०॥१॥०विकंकरान् ॥ १-५ ॥

(५-८)

२१–४० समुद्राय० ०पृषतः ॥ १–५ ॥

[अष्टानुवाकेषु चतुश्चत्वारिंशत् ॥ ४४ ॥] इति षष्ठोऽध्यायः । [१५७२]

अथ सप्तमोऽध्यायः (सप्तविंशोऽध्यायः) ।

[अ० २५] (१—४)

१-४ शादं० ०रोराभ्याम् ॥ १-२ ॥ अग्नेः० ०तृतीयापां चतुर्थी० ०त्रयोदशी ॥ १ ॥

(५)

५ इन्द्राग्न्योः० ०तृतीया सोमस्य० ०मुत्तरम् ॥ १ ॥

(६—७)

६-७ मरुतांᳪ० ०मित्रावरुणा अल्गाभ्यां०ऽकुष्ठाभ्याम्॥ १ ॥ पूषणं० ०पिण्डैः ॥ १ ॥

(८—११)

८-२३ इन्द्रस्य क्रोळोऽदित्यै०विधेम॥१-४॥आ नो०व्यशेम देव०॥८॥०र्जनित्वम्॥१-१०॥

(१२-१४)

२४-३९ मा नो०पुरोळाश०॥३॥०श्चषालं ये०॥६॥०र्वस्तु॥१-८॥ यदश्वस्य०यन्ति॥ १ ॥

(१५)

४६–४७ इमा नु० ०सखिभ्यः ॥ १–२ ॥

[पञ्चदशानुवाकेषु पञ्चचत्वारिंशत् ॥ ४५ ॥] इति सप्तमोऽध्यायः । [१६१७]

अथ अष्टमोऽध्यायः (अष्टाविंशोऽध्यायः ।)

[अ० २६] (१-४)

१।४,६ अग्निश्च० ०नमतु ॥ १-३ ॥ बृहस्पते० ॥१॥ इन्द्र० ॥ १ ॥ऋतावानं० त्वा॥१॥

(५)

(६) वैश्वानरᳪ हवामह ऋतस्य ज्योतिषस्पतिम् ॥ अजं० योनिर्वैश्वानराय त्वा॥ १ ॥

(६-७)

८,७ वैश्वानरो० ०त्वा ॥ १ ॥ वैश्वानरस्य० ०त्वा ॥ १ ॥

(८)

[अ० ७।३८] मरुत्वाँ० ०मरुत्वते ॥ १ ॥

(९)

[अ०२६।१०] महाँ२ ०षोळ्शी००सीन्द्राय०षोळ्शिनं०रिन्द्राय त्वा षोळ्शिने ॥ १ ॥

(१०-११)

९,१९ अग्निर्ऋषि:० ०महागयम् ॥ १ ॥ अनुवीरै० ०नयन्तु ॥ १ ॥

(१२)

० आ नो गोत्रा दर्द्दहि गोपते गास्समस्मभ्यᳬं सनयो यन्तु वाजाः ।
दिवक्षा असि वृषभ सत्यशुष्मोऽस्मभ्यᳬं सुमघवन्बोधि गोदाः ॥ १ ॥
[द्वादशानुवाकेषु चतुर्दश ॥ १४ ॥] इत्यष्टमोऽध्यायः । [१६३१]

अथ नवमोऽध्यायः । (एकोनत्रिंशोऽध्यायः) ।

[अ० २७] (१)

१-१०समा०वीरᳬं०॥६॥०विराळग्ने०शिवाभि०॥७॥०यादथु० ॥९॥०रुत्तमम् ॥१-१०॥

(२)

११-२२ उर्ध्वा०नैळानो०॥४॥०न्त्विळा०॥९॥ ०सुवीरम्०॥१०॥ ०षन्ताम् ॥१-१२॥

(३)

२३-२४,३१,२७ पीवो० ॥२॥ वायु० ॥ ३ ॥ प्रयाभि०र्वाय इष्टये० ०राधः ॥ १-४ ॥
३२-३३ वायो० ॥ ५ ॥ ०र्वाय इह ता वि मुञ्च ॥ ५-६ ॥
२९-३०,२८ नियुत्वान्वाय आग० ०नियुत्वता ॥८॥ आ नो० सदा नः ॥७-९॥
३४ तवं वाय ऋतस्पते० ०वृणीमहे ॥ १० ॥

(४)

[अ०१३।४;अ०२३।६,७] हिरण्यगर्भ इत्येषः॥ येन ०दृह्ला० ॥१॥ ०विधेम॥१-२॥
[अ०२७।२५] आपो० ०विधेम ॥ ३ ॥
[अ०२७।२६;१२।१०२;२३।६५] यश्चि०॥ मा नो हिᳬं०॥ प्रजा० ०रयीणाम् ॥४॥

(५)

[१९।३८;८।३८] अग्न० दुच्छुनाम् ॥ १ ॥ अग्ने पवस्व० ०मयि पोषम् ॥ १-२ ॥
[२६।९] अग्निर्ऋ० ०महागयम् ॥ ३ ॥
[२७।३५-४२,४४] अभि० ०दृह्लाचि० ॥९॥ ॥११॥ ऊर्जो० ०तनूनाम् ॥४-१२॥

(६)

४५ सँवत्सरो० कल्पन्ताम् ॥ १ ॥ प्रेत्या० ०ध्रुवस्सींद ॥ १२ ॥

[षडनुवाकेषु पञ्चाशत् ॥ ५० ॥] इति नवमोऽध्यायः । [१६८१]

अथ दशमोऽध्यायः । (त्रिंशोऽध्यायः)

[अ०२८] (१)

१-११ होता० ०मिळस्पदे० ॥ १ ॥ ०दिळाभिरिन्द्रमीळितमा० ॥ ३ ॥ ०मीह्ळुषे० ॥५॥ ०प्रचेतसा इन्द्राय० ॥७॥ ०इळा सर०॥८ ॥०र्यज॥ १-११ ॥

(२)

१२-२३ देवं०शश्सा आभा०॥६॥०तीळा० ॥७॥०पुरोळाशं०ळाशेन०ऋषे॥ १-१२॥

(३)

२४-३४ होता० ०दीळेन्यमीळितँ वृत्रहन्तममिळाभि० ॥ ३ ॥ ०र्यज ॥ १-११ ॥

(४)

३५-४६ देवं० ॥ ११ ॥ ०पचन्पुरोळाशं० पुरोळाशेन ॥ त्वामद्य ऋषे ॥ १-१२ ॥

[चतुरनुवाकेषु षट्चत्वारिंशत् ॥ ४६ ॥] इति दशमोऽध्यायः । [१७२७]

अथ चतुर्थो दशकः ।

प्रथमोऽध्यायः॥ (एकत्रिंशोऽध्यायः)

[अ०२९] (१)

१-११ समिद्धो० ०योना इह सादयामि ॥ ६ ॥ ०देवाः ॥ १-११ ॥

(२)

३७-३९,४१,४० केतुं० ०जयेम ॥ १-३ ॥ ते आचरन्ती०॥४॥ ०पारयन्ती ॥१-५॥

५१,४२ अहिरिव० विश्वतः ॥ ४ ॥ बह्वी० ०प्रसूतः ॥ ६-७ ॥

४८,५२ सुपर्णं० ॥ ८ ॥ वनस्पते ०वीळयस्वा० ०जेत्वानि ॥ ८-९ ॥

४३,५०,५५ ०रथे०॥ १०॥ आ जङ्घन्ति० ॥ ११॥ उप श्वासय० ०शत्रून् ॥१०-१२ ॥

(३-४)

१२-३६ यदक्र०नळादिद्०॥७॥०वार्याणि॥१-१३॥०मेत्विळा०॥९॥०देवाः॥१-१२॥

(५-७)

६०,५८,५९ अग्नये०अष्टाकपालः ॥ १ ॥ आग्नेयः०पेत्वः ॥ १ ॥ अग्नये० ०पेत्वः ॥१॥

[सप्तानुवाकेष्वेकपञ्चाशत् ॥ ५१ ॥] इति प्रथमोऽध्यायः। [१७७८]

अथ द्वितीयोऽध्यायः (द्वात्रिंशोऽध्यायः)।

[अ० ३३]

(१)

१-१७ अ॒प्साजरा॑सो० ०सु॒मृ॒ळी॑को० ॥ १६ ॥ म॒हो ०वृ॒णीमहे ॥ १-१७ ॥

(२)

१८-२९ आर्प० ०तम्प्र॒त्नथा॑यँ वे॒नश्चौ॑दयत् ॥ ४ ॥ ०मद॒न्त्वनु ॥ १-१२ ॥

(३)

३०-४३ वि॒भ्राट्० ०घ्न॒ज्ञप॑न्ता अवि० ॥१॥ ॥३॥ दैव्या अध्वर्यू ० ०वे॒नश्चौ॑दयचि॒०
॥ ४ ॥०इळा॑भि० ॥ ५ ॥ ०बळा॑दित्य० ॥ १० ॥ ०पश्य॑न् ॥ १-१४ ॥

(४)

४४-५४ प्र वा॑वृजे० ०वे॒नश्चौ॑दयु॒ये देवा॒स आ न॒ इळा॑भि॒० ॥४॥ ०मा॒नुषेभ्यः॥१-११॥

(५)

५५-६९ प्र वा॒यु० ०वे॒नश्चौ॑दयत् ॥ ४ ॥ ०ता नौ मृळात० ॥ ७ ॥
०ग ई॒ष्टौ० ॥ ९ ॥ ०मृ॒ळ॒यन्त॑:० ॥ १४ ॥ ०ईशत ॥ १-१५ ॥

(६)

७०-८४ प्र वी॒रया ० ।३। ०दैव्या अध्वर्यू० वे॒नश्चौ॑दयत्।४।०सु॒मृ॒ळीका०।८।०ईशत।१-१५।

[षडनुवाकेषु चतुरशीतिः ॥ ८४ ॥] इति द्वितीयोऽध्यायः। [१८६२]

अथ तृतीयोऽध्यायः (त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः)।

[अ० ३४]

(१)

१,७-८ य॒ज्जाग्र॑तो० मस्तु ॥ १ ॥ पि॒तुं० ०र्दय॑त् ॥ २ ॥ अन्वि॒द०तारिषः ॥ १-३ ॥
१०-३१ सिनी॑वालि॒०इळा॑यास्पु॒त्रो०॥८॥ इळा॑या०वोह्ळवे॥ ९ ॥ ॥१३॥
अषा॑ह्ळँ०॥१४॥ ०ग ई॒ष्टौ ॥ १७ ॥ ०सु॒मृ॒ळी॑क०॥ २० ॥ ०पश्य॑न्॥ ४-२५ ॥

(२)

३२-३३,३५,४१ आ रात्रि॒० ०धाम॑हे॥१-२॥ प्रा॒त॒० त्वाहे ॥३॥पू॒ष॒०इ॒ह सा॑सि ॥३-४॥
४२-५८ प॒थस्प॑थः० अ॒भ्यानळ्कम्० ॥ ५ ॥ ०नो देहि ॥ ५-२१ ॥

[द्वयोरनुवाकयोः षट्चत्वारिंशत् ॥ ४६॥] इति तृतीयोऽध्यायः। [१९०८]

अथ चतुर्थोऽध्यायः (चतुस्त्रिंशोऽध्यायः)।

[अ०३०]

(१-३)

१-१८ देवं००का॒रीम् ॥ १-८ ॥ सु॒न्धर्ये००वे॒ष्टारम् ॥१-५॥ म॒न्यवे००सैल॒गम् ॥ १-५॥

(४)

१९-२२ प्रतिश्रुत्कायाः याळम्बराघातम्० ॥ १ ॥ ० हसाय कारीं० ॥ २ ॥ ॥ ३॥०नालभतेति शुक्लं चातिकृष्णं चातिदीर्घं चाति ह्रस्वं च ।०चातिकृशं चातिकूल्वं चातिलोमशं० ०क्लीबः कितवोऽशूद्रा० ०प्राजापत्याः ॥१-४॥

[चतुरनुवाकेषु द्वाविंशतिः ॥ २२ ॥] इति चतुर्थोऽध्यायः । [१९३०]

अथ पञ्चमोऽध्यायः । (पञ्चत्रिंशोऽध्याय :)

[अ० ३१] (१-२)

१-२२ सहस्र० ०विराळ०॥५॥०देवाः॥१-१६॥अद्भ्यः०॥५॥०पत्न्यौ अहो०इषाण॥१-६॥

[अ०३२] (३)

१-४ तदे० ०गर्भ इत्येषः ॥ ३ ॥ एषो ह० ०मुखः ॥यस्मान्न जात इत्येषः ॥ १–४ ॥

८-१४,१६ वेन० ०त्येकनीळम् ० ॥ ५ ॥ ०स्वाहा ॥ ५–१२ ॥

[अ० ३५] (४)

१–१४ अपेतो० ०म्यसौ ॥५॥ परं०॥६॥ ०रंभामहे स्वस्तये॥०॥१२॥०रुत्तमम्॥१-१३॥

१६–१७,१५,१८ अग्न० ०स्वाहा ॥१५॥ इमं० ॥१६॥ परीमे० ०दधर्षति॥ १४–१७॥

१९–२१ क्रव्या० शिर्षः सन्तु कामास्स्वाहा ॥१९॥०अप नः शोशुचदघम् ॥१८–२१॥

[चतुरनुवाकेषु पञ्चपञ्चाशत् ॥५५॥] इति पञ्चमोऽध्यायः । [१९८५]

अथ षष्ठोऽध्यायः । (षट्त्रिंशोऽध्यायः)

[अ०३६] (१)

१–२४ ऋचँ० ०सहोजो० ॥१॥ ०दृह्लाचिं०॥५॥ ०शꣳरात्रिः० ॥११॥ १६॥ ॥०वनस्पतयश्शान्तिश्शान्तिरेव शान्तिः॥१७॥०शृणुयाम शरदश्शतम्॥१-२४॥

[एकानुवाके चतुर्विंशतिः ॥ २४ ॥] इति षष्ठोऽध्यायः । [२००९]

अथ सप्तमोऽध्यायः । (सप्तत्रिंशोऽध्यायः)

[अ०३७] (१-२)

१-१३ देव०॥३॥०वम्रियो०॥४॥०आसीमख०॥५॥०शीर्ष्णे॥१-१०॥ यमा०मधु॥१–३॥

(३)

१४–२१ गर्मो० ०पशून्मायि धेह्यरिष्टाहꣳ० ॥ ६ ॥ ०स्वाहा ॥ १–७ ॥

[त्र्यनुवाकेषु विंशतिः ॥ २० ॥] इति सप्तमोऽध्यायः । [२०२९]

अथ अष्टमोऽध्यायः (अष्टत्रिंशोऽध्यायः)।

[अ०३८]

(१)

१-६ देवस्य० ॥ १ ॥ इळ एह्यदित० ॥ २ ॥ ०वृष्टिवनये ॥ १-६ ॥

(२)

७-१४ समुद्राय० ०सर्वान्देवानयाळि० ॥ ४ ॥ ०धारय ॥ १-८ ॥

(३-४)

१५-१७ स्वाहा०॥१॥ ०अग्रा अश्याम० ०हिꣳसीः ॥१-२॥ अभीमं० ०दर्शतम् ॥१॥

(५-७)

१८-२८ या ते घर्म०धेहि ॥१-७॥यावती०समाम् ॥१-२॥ त्विषः०भक्षयामि ॥ १ ॥

[सप्तानुवाकेषु सप्तविंशतिः॥२७॥] इति अष्टमोऽध्यायः। [२०५६]

अथ नवमोऽध्यायः (एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः)।

[अ०३९]

(१-२)

१-४ स्वाहा० ०पूताय स्वाहा ॥ १ ॥ वाचे० ०मयि स्वाहा ॥ १-२ ॥

(३-४)

५--६ प्रजापतिः० ०प[illegible] ष्यन्दमाने० ॥ ०वाग्घुतः ॥१॥ सविता० द्वादशे ॥ १ ॥

(५-७)

७-९ उग्रश्च० ०स्वा[illegible] ॥ अग्निꣳ० ॥ १ ॥ ०उग्रं० प्रक्रीळेन० ०पुरीतत् ॥ १ ॥

(८)

१० लोमभ्यः[illegible] ०मेदसे स्वाहा मेदसे० प्रायवे स्वाहा ॥ १ ॥

(९)

११ आया[illegible] स्वाहा शोकाय स्वाहा ॥ १ ॥ तपसे स्वाहा
तप्य[illegible] तप्ताय स्वाहा॥ निष्कृत्यै० ॥ २ ॥ ०मृत्यवे
स्वा[illegible] स्वाहा० ०स्वाहा ॥ १-३ ॥

[illegible] श ॥ १२ ॥] इति नवमोऽध्यायः। [२०६८]

अथ दशमोऽध्यायः (चत्वारिंशोऽध्यायः) ।

[अ०४०] (१)

१-८,१२ ईशावास्यं० ॥१॥ ०प्रेत्याभिगच्छन्ति० ॥ ३ ॥ ०न विजुगुप्सते॥ ६ ॥

०समाभ्यः ॥ ८ ॥ अन्धं० ०रताः ॥ १-९ ॥

(१३) अन्यदेवाहुर्विद्ययान्यदाहुरविद्यया॥० ०द्विचचक्षिरे ॥ १० ॥

१४,९-११ विद्यां० ०मश्नुते ॥ ११ ॥ अन्धं० ०मश्नुते ॥ ११-१४ ॥

१७ हिरण्मयेन० ०मुखम् ॥ तत्त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये ॥ १५ ॥

० पूषन्नेकर्षे यम सूर्य प्राजापत्य व्यूह रश्मीन्त्समूह तेजो यत्ते रूपं

कल्याणतमं तत्ते पश्यामि ॥ योऽसावसौ पुरुषस्सोऽहमस्मि ॥ १५-१६ ॥

१५ वायुरनिल० ०ॐ३ क्रतो स्मर कृत१ स्मर क्रतो स्मर कृत१ स्मर ॥ १७ ॥

१६ अग्ने नय० ०विधेम ॥ १७-१८ ॥

[एकानुवाके अष्टादश ॥ १८ ॥] इति दशमोऽध्यायः । [२०८६]

ऋषि–सूची ॥ १ ॥

[कात्यायन—सर्वानुक्रमानुसारेण अकारादिवर्णानुक्रमेण ऋषिसूची ।]

अगस्त्यः ३, ४६ । ५, ३६ । ७, ४३ ।
 ३३, २७. ३४. ७८. ७९. । ३४, ७. ४८ ।
अग्निः ३, १-८ । १३, २०. २१ ।
 २७, १-९. ११-२२.
अघशंसः १, २८.
अजमीढः २७, ३० । ३३, १९.
अत्रिः ८, १५. अत्रिपुत्री विश्ववारा३३, १२.
अप्रतिरथः १७, ३३-४४. ६०.
अभितपनः सूर्यः ४, ३५.
अवत्सारः ३, १६-१९ । ७, १२ ।
 १२, ११५ । ३३, ४९.
अश्वः सामुद्रिः २९, १—११.
अश्विनौ १०, ३१.
असितः ३३, ६२.
असुनीतिः ३३, २१.
आंगिरसः २, ११-१३ । ३, १ । ४, १० ।
 ७, ४२ । ११, ७१ । १२, ३० । २०, ३६-
 ४६ । २७, ३४ । ३३, ४३ । ३४, २४-२७.
आत्रेयः ४. ८ । २१, १२-२२.
आथर्वणः (दध्यङ्) १२, ७५—८९. ।
 ३३, १८. ८० । ३६, १ = ४०, १७.
आदित्यः ३, ३७-४० । ३३, ५५=३५, २२.
आन्तर्वान् २, १९.
आप्त्यः २५, ४७ । ३३, ९०.
आभूतिः १९, ३. ४.
आमहीयवः २६, १६—१८.
आरुणिः ११, ७२.
आश्वतराश्विः २०, २४—२६.
आसुरिः ३, ३७.
इन्द्रः ९, १—३४ । १८, ६८-६९. ७२-७४.
इन्द्राग्नी १३, २२. २३ । १४, ११-२२.
इन्द्राबृहस्पती १८, ६८. ६९. ७२—७४.

इषः १५, २९.
उत्किलः ११, ४९ । १८, ७५.
उद्दालवान् २, १९.
उशना काव्यः १३, ५२
ऋजिश्वा ३३, ५५ । ३४, ४२. ५३.
ऋषयः ३, १८ । १४, २३-३१.
ऋषयः (सप्त) १७, ७९.
ऋषिका सार्पराज्ञी ३, ६-८ । १७, ११ ।
 ३३, १५ । ३४, ३२.
ऐन्द्रः १२, ५५ । १८, ६८-७४ ।
 ३३, ९२.
औतथ्यः ५, १८—२० ।
औदन्यः २५. ९
और्णवाभः ३, ४९. ५०.
कण्वः ११, ३७. ४२ । १७, ७४ । ३३, ८९
 । ३४, ५६. ५७.
कपिः २, १६.
कश्यपा (कशिपा) ३४, ३२.
काक्षीवतः १०, ३२--३४ । १९, ६.
काण्वः ३३, ४७.
कात्यः ११, ४९ । १८, ७५.
काश्यपः ७, १२ । ८, ६३ । ३३, ४९.
कुत्सः ७, ४२ । ८, ४ । १२, २ । १६,
 १५. १६. ४८ । १७, ७० । १८, ७३ ।
 २६, ७ । ३३, ५. २९. ३७, ३८. ४२.
 ६८ । ३४, २९. ३०.
कुमारः १५, ४१.
कुमारहारितः १२, ६९--७२.
कुरुस्तुतिः ८, ३९.
कुशिकः ३३, ५९.
कुश्रीः ११, १३.
कुसीदी ३३, ४७.

वाजसनेयी - माध्यन्दिन - शुक्ल - यजुर्वेदसंहिताया अध्यायानुक्रमेण

ऋषि--सूची ॥ २ ॥

विवस्वान् [अ० १ = अ० ४०]

अध्याय १

अघशंसः २८.
देवाः प्राजापत्याः १—३१
परमेष्ठी प्राजापत्यः १—३१
प्रजापतिः १--३१

अध्याय २

आंगिरसः ११—१३.
उद्दालवान् १९
कपिः १६.
कृषिः १९
देवलः १७.
देवाः प्राजापत्याः १--३४.
धानान्तर्वान् १९.
परमेष्ठी प्राजापत्यः १—३४.
प्रजापतिः १—३४
बृहस्पतिः आंगिरसः ११—१३.
मनसस्पतिः २१.
यवमान् १९.
शूर्पं १९.
सोमसूक्ष्मः (- शुष्मः) १८.

अध्याय ३

अगस्त्यः ४६.
अग्निः १—८.
अवत्सारः १६--१९ (प्रावत्सारः)
आंगिरसः १.
आदित्यः ३७--४०.
आसुरिः ३७.
ऋषयः १८
ऋषिः १८
ऋषिका सार्पराज्ञी ६--८.
और्णवाभः ४९. ५०.
गन्धर्वाः १—८.
गोतमः राहूगणः ११.
गौतमः ५१. ५२.
जीवलश्चैलकिः ९.
तक्षा ९.
त्रितः ५
देववातः (भारतः) १४.
देवश्रवाः (भारतः) १४.
देवाः १--८. ११—३७.
नारायणः ६२.
प्रजापतिः १-१०. ४४-४५
बंधुः २५. ५३—५६.
बार्हस्पत्यः ४१—४३
ब्रह्मणस्पतिः २८--३०.
भरद्वाजः ३. १३.
भारतः १४.
मधुच्छन्दाः वैश्वामित्रः २२--२४. ३४.
मेधातिथिः २८--३०.
राहूगणो गोतमः ११.
वसिष्ठः ६०. ६१
वसुश्रुतः २.
वामदेवः १५. ३६
वारुणिः ३१—३३.
विप्रबन्धुः २६.
विरूपः १. १२.
विश्वामित्रः ३५. २२-२४
वैश्वामित्रः २२--२४.
शम्युः (शंयुः) ४१—४३.
श्रुतबन्धुः २६.
सत्यधृतिः ३१—३३.
सार्पराज्ञी ६—८.

सुबन्धुः २५.

अध्याय ४

आंगिरसः १०.
आत्रेयः ८.
गोतमः ३७.
प्रजापतिः (संपूर्णो अध्यायः)
वत्सः १६.
सूर्योऽभितपनः ३५.
स्वस्त्यात्रेयः ८.

अध्याय ५

अगस्त्यः ३६.
औतथ्यो दीर्घतमाः १८—२०
ऋतुर्भार्गवः ३५.
दीर्घतमा औतथ्यः १८—२०
प्रजापतिः (संपूर्णो अध्यायः)
भार्गवः ऋतुः ३५.
मधुच्छन्दाः २९.
मेधातिथिः १५.
वसिष्ठः १६
श्यावाश्वः १४.

अध्याय ६

गोतमः ३७
दीर्घतमाः ३.
प्रजापतिः (संपूर्णो अध्यायः)
मधुच्छन्दाः २९.
मेधातिथिः ४. ५. २४ (३).

अध्याय ७

अगस्त्यः ४३.
अवत्सारः (काश्यपः) १२.
आंगिरसः कुत्सः ४२.
काश्यपोऽवत्सारः १२.
कुत्स आंगिरसः ४२.
गृत्समदः ९. ३४.
त्रसदस्युः १०.
त्रिशोकः ३२.
देवश्रवाः २६.
परुच्छेपः १९.
प्रजापतिः (संपूर्णो अध्यायः)
प्रस्कण्वः ४१.
भरद्वाजः २४. ३९.
मधुच्छन्दाः ८. ३३.
मेधातिथिः ११.
वत्सः ४०.
वसिष्ठः ७.
विश्वामित्रः ३१. ३५—३८.
वेनः १६.

अध्याय ८

अत्रिः १५.
काश्यपो नैध्रुविः ६३.
कुत्सः ४.
कुरुस्तुतिः ३९.
कुसुरुबिन्दुः ४२. ४३.
गोतमः ३१. ३५.
गौतमः ३३.
देवाः ४१. ४७—५२.
नैध्रुविः काश्यपः ६३.
परुच्छेपः ५३.
प्रजापतिः १—३२.
प्रस्कण्वः ४०.
बृहस्पतिसुतः ८
भरद्वाजः बार्हस्पत्यः ६.
भारद्वाजः ४४. ४६.
मधुच्छन्दाः ३४.
मनसस्पतिः २१.
मेधातिथिः ३२,
वसिष्ठः ५४—६२.
विवस्वान् (१, १ = ४०, १७.)
वैखानसः ३८.
शासः भारद्वाजः ४४—४६
शुनःशेपः २३

अध्याय ९

इन्द्रः १—३४.

तापसः २६--२८.
दधिक्रावा १४. १५.
देववातो भारतः ३७.
देवश्रवा भारतः ३७.
देवाः ३५. ३६. ३८--४०.
नाभानेदिष्ठः १७.
बृहस्पतिः १--३४.
भारतः ३७.
वरुणः ३५—३६.
वसिष्ठः १६. १८. १९.
वामदेव्यः १४. १५.

अध्याय १०

अश्विनौ ३१.
काक्षीवतः सुकीर्तिः ३२—३४.
प्राजापत्यः संवरणः २२.
वरुणः १-३०.
वामदेवः २४.
शुनःशेपः २७.
संवरणः प्राजापत्यः २२.
सुकीर्तिः काक्षीवतः ३२—३४.

अध्याय ११

आंगिरसो विरूपः ७१.
आरुणिः ७२.
उत्कीलः कात्यः ४९.
कण्वः ३७. ४२.
कात्यः उत्किलः ४९.
कुश्रीः १३.
गृत्समदः २३. २४. २७. ३६.
जमदग्निः ७३. ७४.
त्रितः ४३.
देववातः ३५.
देवश्रवाः ३५.
नाभानेदिष्ठः १२. ७५. ७६.
पायुः २६.
पुरोधाः १७.
प्रजापतिः १ (संपूर्णोऽध्यायः)
प्रस्कण्वः ३७.
भरद्वाजः ३१. ३४.
मयोभुवः १८.
विरूपः आंगिरसः ७१.
विश्वमनाः ४१.
विश्वामित्रः ६२.
शुनःशेपः १४.
सविता १—८.
साध्या देवाः (संपूर्णोऽध्यायः)
सिंधुद्वीपः ३८. ५०--५२.
सोमकः २५.
सोमाहुतिः ७०.

अध्याय १२

अवत्सारः ११५.
आंगिरसो विरूपाक्षः ३०.
आथर्वणो भिषक् ७५—८९.
ऐन्द्रः ५५.
कुमारहारितः ६९-७२.
कुत्सः २.
गोतमः ११२-११४.
जेता माधुच्छंदसः ५६.
तापसः ३१.
त्रितः १३.
दीर्घतमाः ४२.
देवगन्धर्वो विश्वावसुः ६६.
ध्रुवः ११.
पावकोऽग्निः १०६-१११.
प्रजापतिः (संपूर्णोऽध्यायः)
प्रियमेधः ५५.
बंधुः ९०.
बुधः सौम्यः ६७. ६८.
भालंदनो वत्सप्रीः १८—२९.
भिषगाथर्वणः ७५--८९.
माधुच्छन्दसो जेता ५६.
वत्सप्रीः १. ६. १८—२९

अध्याय १३

अध्याय १४

अध्याय १५

अध्याय १६

अध्याय १७

विश्वकर्मा भौवनः १७-३२.
विश्वावसुः ५९.
साध्या देवाः (संपूर्णोऽध्यायः)

अध्याय १८

इन्द्रः ६८. ६९. ७२-७४. (इन्द्राबृहस्पती)
उत्कीलः कात्यः ७५.
ऐन्द्रः ६८-७४.
कात्य उत्कीलः ७५.
कुत्सः ७३.
गालवः ५६. ५७.
जयः ७१.
देववातो भारतः ६६.
देवश्रवा भारतः ६६.
देवाः (सपूर्णोऽध्यायः)
नाकः ३१.
प्रजापतिः १-७७.
भरद्वाजः ७४.
भारतः ६६.
भारद्वाजः शासः ७०.
लुशोधा नाकः ३१.
विश्वकर्मा ५८—६५.
विश्वामित्रः ६८. ६९.
शासो भारद्वाजः ७०.
शुनःशेपः ४९.
साध्याः ७७.

अध्याय १९

आभूतिः ३. ४.
काक्षीवतः सुकीर्तिः ६.
प्रजापतिः (संपूर्णोऽध्यायः)
भारद्वाजः २.
वैखानसः ३८.
शंखः ४९—६१.
सुकीर्तिः काक्षीवतः ६.
हैमवर्चिः १०.

अध्याय २०

आंगिरसः ३६-४६
आश्वतराश्विः २४-२६.
कौण्डिन्यः ३२.
गर्गः ५०-५२.
गृत्समदः ८१. ८३.
नृमेधः ३०.
पुरुमेधः (पुरुमीढः) ३०.
प्रस्कण्वः २१.
मधुच्छन्दाः ८४-८९.
वसिष्ठः ५४.
वामदेवः ४७-४९.
विदर्भिः ५५-६६.
विश्वामित्रः २९. ५३.

अध्याय २१

आत्रेयः १२-२२.
गयः प्लातः ६.
वसिष्ठः ९.
वामदेवः ३. ४.
विश्वामित्रः ८.
शुनःशेपः १. २.
स्वस्त्यात्रेयः १२-२२.

अध्याय २२

त्रसदस्युः १८.
त्र्यरुणः १८.
प्रजापतिः (संपूर्णोऽध्यायः)
मेधातिथिः १०
यज्ञपुरुषः संवत्सरः २.
विरूपः १७.
विश्वामित्रः १६.
संवत्सरो यज्ञपुरुषः २.
सुतंभरः १५.

अध्याय २३

दधिक्रावा वामदेव्यः ३२.
प्रजापतिः (संपूर्णोऽध्यायः)
मधुच्छंदाः ६.
वामदेव्यो दधिक्रावा ३२.
हिरण्यगर्भः ३. ६४.

अध्याय २४
प्रजापतिः (संपूर्णोऽध्यायः)

अध्याय २५
आप्त्यो भौवनः ४७.
औदन्यः ९.
गोतमः १४-२३.
दीर्घतमाः २४-२९.
प्राजापत्यः १०-१३.
भौवनः ४७.
मुण्डिभः ९.
साधनो भौवनः ४७.
हिरण्यगर्भः प्राजापत्यः १०-१३.

अध्याय २६
आमहीयवः १६-१८.
कुत्सः ७. ८.
गृत्समदः ३. २४.
नोधा गोतमः ११.
प्रादुराक्षिः ६.
भरद्वाजः ९. १३.
मधुच्छन्दाः २५. २६.
मुद्गलो यज्ञपुरुषः १९.
मेधातिथिः २०-२२.
रम्याक्षिः ४. ५.
लौगाक्षिः २.
वत्सः १५.
वसिष्ठः ९. १०.
वसूयवः १२.
विश्वामित्रः २३.

अध्याय २७
अग्निः १-९. ११-२२.
अजमीढः ३०.
आंगिरसो व्यश्वः ३४.
गर्गः प्रगाथः ४३.
गृत्समदः २९. ३२.
पुरुमीढः ३०.
प्रजापतिः (संपूर्णोऽध्यायः)
प्राजापत्यः २५-२६.
वसिष्ठः २३. २४. २७. २८. ३५. ३६.
वामदेवः ३९-४१.
व्यश्व आंगिरसः ३४.
शम्युर्बार्हस्पत्यः ३७. ३८. ४२. ४४.
हिरण्यगर्भः प्राजापत्यः २५. २६.

अध्याय २८
प्रजापति,अश्वि,सरस्वत्यः(संपूर्णोऽध्यायः)

अध्याय २९
अश्वः सामुद्रिः १-११.
जमदग्निः १२—३६.
दीर्घतमाः १२—२४.
पायुः भारद्वाजः ३८—५७.
भार्गवो जमदग्निः १२—३६.
मधुच्छन्दाः ३७.
वामदेव्यो बृहदुक्थः १-११.

अध्याय ३०
नारायणः पुरुषः १-२२. (संपूर्णोऽध्यायः)
मेधातिथिः ४.
श्यावाश्वः ३.

अध्याय ३१
उत्तरनाराणः १७-२२.
नारायणः १-१६.

अध्याय ३२
स्वयंभु ब्रह्म (संपूर्णोऽध्यायः)

अध्याय ३३
अगस्त्यः २७. ३४. ७८. ७९.
अजमीढः १९.
अत्रिदुहिता विश्ववारा १२.
अवत्सारः काश्यपः ४९.
असितो देवलः ६२.
असुनीतिः २१.
आंगिरसो हिरण्यस्तूपः ४३.
आथर्वणो बृहद्दिवः १८. ८०.
आदित्यः ५५-९७

अध्याय ३४

मेधातिथिः ४३. ४४.
यज्ञः प्राजापत्यः ४९.
याज्ञवल्क्यः १-५८
वसिष्ठः ३४-४०.
विहव्यः ४६.
शिवसंकल्पः १-६
सुहोत्रः ४१.
हिरण्यस्तूप आंगिरसः १२. १३. २४-२७. ४७.

अध्याय ३५

आदित्यः १—२२.
दमनः १९.
देवाः १-२२.
भारद्वाजः शिरिंबिठः १८.
मेधातिथिः २१.
वैखानसः १७.
शुनःशेपः ११.
संकसुकः ७. १५..
सुचीकः १०.

अध्याय ३६

दध्यङ् आथर्वणः (संपूर्णोऽध्यायः) १-२४

अध्याय ३७

दध्यङ् आथर्वणः (संपूर्णोऽध्यायः) १-२१
दीर्घतमाः १७.

अध्याय ३८

दध्यङ्आथर्वणः १-२७ (संपूर्णोऽध्यायः)
दीर्घतमाः ५.

अध्याय ३९

दध्यङ् आथर्वणः (संपूर्णोऽध्यायः)१-१३
परमेष्ठी प्राजापत्यः(संपूर्णोऽध्यायः)१-१३

अध्याय ४०

दध्यङ् आथर्वणः (संपूर्णोऽध्यायः)१-१७

वाजसनेयि—माध्यन्दिन-शुक्ल-यजुर्वेद-संहितायाः अध्यायक्रमेण

देवतानां वर्णानुक्रम—सूची ॥ १ ॥

प्रथमोऽध्यायः ।

अग्निः ५. ८. १८.
अनः ८.
असुरः २६.
आज्यम् २०. २२. ३०. ३१.
आपः १२. १३. २१. ३१.
आभिचारिकम् २८.
इन्द्रः १. ४.
उखा २.
उपलाः १९.
उपवेषः १७.
उलूखलम् १४.
एकतः २३.
कपालः १७. १८.
कृष्णाजिनम् १४. १९.
गृहाः ११.
गौः ४.
चन्द्रमाः २८.
तण्डुलः १६.
त्रितः २३.
दृषद् १९.
द्वितः २३.
धान्यं ३१.
धूः ८.
पत्नी १५.
पयः ३. ४.
पात्रम् १३.
पुरीषम् २५, २६.
पुरोडाशः २२. २३.
प्रजापतिः ६.
मुसलः १५.
योक्त्रम् ३०.
रक्षः ७. ९. १४. १६. १९.
रक्षोघ्नः ७.
लिंगोक्ता १०. १२. १३. १४.
वाक् १५. १६.
वायुः १-३.
विष्णुः २७. ३०.
वेदिः २५—२७.
शकटः ८. ११.
शम्या १९.
शाखा १.
शूर्पम् १६.
सविता १०. २१. २४—२६.
सूर्यः ११.
स्फ्यम् २४.
स्रुक् २९.
स्रुक्शूर्पे ६.
स्रुवः २९.
हविः ९. ११. १५. १६. २०—२२.

द्वितीयोऽध्यायः ।

अग्निः २. ४. ५. ७. ८. १४. १६. १७. २०. २७. २८. ३०.
असुरः २९.
आज्यम् ९.
आपः २. ३४.
आशीः १०.
आहवनीयः २५.
इध्मम् १.
इन्द्रः ८.
कव्यवाहनाग्निः ३०.
गार्हपत्याग्निः २०. २७.
जुहूपभृतौ ६.
त्वष्टा २४.

दक्षिणाग्निः २०.
देवः २९.
देवाः ७, २५.
द्यावापृथिवी १०.
द्यौः ११.
ध्रुवा ६.
परिधिः ३, १६.
पितरः ७. ३१-३३.
पृथिवी १०.
प्रजापतिः २३.
प्रस्तरः २. ५. १६.
प्राशित्रम् ११.
भागः २५.
भूमिः २५.
यज्ञः १९.
रक्षः २३.
लिंगोक्ता १. ५. १५. २०. २२. ३२.
वातः २१.
विधृतिः ५.
विश्वेदेवाः १२. १३. १८.
विष्णुः ६. ८. २५.
वेदः २१.
वेदिः २.
सविता ११.
सूर्यः २६. २७.
स्रुक्स्रुवौ. ७. १९.
हविः ६.

तृतीयोऽध्यायः ।

अग्निः १-८. ११-१९. २२-२६. ३६-४२. ४७.
आदित्यः ३१-३३.
आहवनीयाग्निः ३८.
इन्द्रः ३४. ४९-५२.
इन्द्राग्नी १३.
इन्द्रामरुतौ ४६.
क्षुरः ६३.
गार्हपत्याग्निः ३९.
गोऽग्निपयः १६.
गौः २०-२२. २७.
दक्षिणाग्निः ४०.
पयः १६. ४६
ब्रह्मणस्पतिः २८-३०.
मनः ५३-५५.
मरुतः ४४-४५.
यज्ञः ४८.
रात्री १८.
रुद्रः ५७—६२.
लिंगोक्ता ५. ९-१०. ६३.
वायुः ५.
वास्तुपतिः ४३.
वास्तुपतिरग्निः ४२.
वास्तुरग्निः ४१.
सविता ३५.
सूर्यः ५.
सोमः ५६.

चतुर्थोऽध्यायः ।

अग्निः ७. ११. १४-१५. १६. २८.
अग्निमित्रवरुणादित्यविश्वेदेवाः ११.
अजा २६.
अञ्जनम् ३.
अनड्वाहौ ३३.
आज्यम् १७.
आदित्यः ११.
आपः १. २. १२.
आशीः ५. २३.
कुशतरुणम् (औषधिः) १.
कृष्णाजिनम् ९. ३०. ३२.
क्षुरः १.
गौः २०.
चक्षुः श्रोत्रम् ११.
दण्डः १०.
देवयजनम् १.
नवनीतम् ३.

पञ्चमोऽध्यायः ।

षष्ठोऽध्यायः।

सप्तमोऽध्यायः।

लिंगोक्ता २. ३. १२. १५. १८. २०. २२. २३. २७. २८. ३०. ३९. ४०. ४५. ४६.
वस्त्रम् ४७.
वायुः ७.
विश्वेदेवाः १२. १९. २१. ३३-३५.
वेदिः १२.
वैश्वानरः २४.
शकलम् १३. १८.
शुक्रपाः १२.
शुक्रम् १३.
श्रोणी १२.
सूर्यः ४१. ४२.
सोमः २. १४. १६. १७. २६.
हिरण्यम् ४७.
होत्रा १५.

अष्टमोऽध्यायः ।

अग्निः १०. १३. १७. १९. २०. २४. २७. ३८. ५१.
अदाभ्यः ४७.
आदित्यः २-६.
आपः २६.
आशीः ५. ६०.
इन्द्रः ३२-३६. ३९. ४४. ४५. ५३.
इन्द्रावरुणौ ३७.
इन्द्रापर्वतौ ५३.
ऋक्सामे ११.
गर्भः २८. ३०.
गौः ४२. ४३.
ग्रहः २-४. ३२-३५. ४०. ४१. ४४-४६.
ग्रहाः ८.
घर्मः ६१.
त्वष्टा १४. १६. १७.
देवाः १. १७. १८.
द्यावापृथिवी ३२
धाता १७.
धातृसवितृप्रजापतिदेवाग्नित्वष्टृविष्णु—देवाः १७.
धानाः ११.
पशुः ५१.
प्रजापतिः १०. १७.
प्रजापतिरूपात्मा ९.
भक्ष्यद्रव्यम् १२.
मनसस्पतिः २१.
मरुतः ३१.
यज्ञः २२. २७. ६०. ६२.
रज्जुः २३.
लिंगोक्ता ९. १२. १७. २२. ४४. ४५. ५४-५९. ६०.
वरुणः २३.
वर्म ६१.
वशा २९.
विराट्पुरुषः ५३.
विश्वकर्मा ४६.
विश्वेदेवाः ८. १५.
विष्णुः १. १७.
विष्णुवरुणौ ५९.
षोडशी ३३—३६.
सविता ६. ७. १७.
सूर्यः ४०.
सोमः १. ९. २५. २६. ३२-३५. ३८. ४०. ४८-५०. ५२. ६३.

नवमोऽध्यायः ।

अग्निः २८. ३०. ३७.
अर्यमाद्याः २७.
अश्वः ६-९. १३-१९.
आपः ६.
आसन्दी २२.
इन्द्रः २. ४. १०.
ग्रहः २-४.
दिशः २२.
दुन्दुभयः ११-१२.
देवाः ३५-३६.
पृथिवीसवितारौ ५.

दशमोऽध्यायः

एकादशोऽध्यायः ।

गर्दभः १३.
पुष्करपर्णम् २९.
पृथिवी ३९.
मित्रः ५३. ६२. ६३.
मृत्पिण्डः ५७.
रासभः १३. १५. ४४. ४६.
रास्ना ५९.
रुद्रः ५४
लिंगोक्ता ५८. ६६.
वाजी १२.
वायुः ३९.
सविता १-९. ११. ६३. ६७.
सिनीवाली ५५.

द्वादशोऽध्यायः ।

अग्निः २. ५-११. १३-३०. ३४. ३६. ४३-४४. ४७—५४. ५७—६१. ६६. १०३—१०४. १०६-१११. ११५—११७.
अनड्वद् ७३.
आपः ३५. ५५.
आशीः १०५.
इन्द्रः ५६. ६६.
इष्टका ५३.
उखा ६१.
उखाग्निः ५.
उषा ४६.
ओषधयः ७५--१०१.
कः १०२.
गरुत्मान् ४.
त्रिस्योखाग्नी ५७. ५८. ६०.
निर्ऋतिः ६२—६४.
परिश्रित् ४६.
प्रजापतिः १०२.
भूतिः ६५.
यक्ष्मा ८७.
यजमानः ६५. १०५.
रुक्मम् १. २५.
लिंगोक्ता ४५. ५४. ७४.
वरुणः १२.
वैद्यः ८०.
सविता ३.
सिकता ४६.
सीता ६९—७२.
सीरम् ६७--६८.
सुपर्णः ४.
सोमः ११२—११४.

त्रयोदशोऽध्यायः ।

अग्निः १. ९-१५. २२-२३. ३६. ३७. ४०—५२.
अयं लोकः २४.
असौ लोकः २४.
आदित्यः ३. ५.
इन्द्रः १४.
इष्टका २६. ५३.
उखा ३४. ३५.
ऋतुः २५.
कः ४.
कूर्मः ३०—३१.
चक्षुर्भृदिष्टका ५६.
दूर्वेष्टका २०. २१.
द्यावापृथिवी ३२.
प्रजापतिः ४.
प्राणभृदिष्टका ५४. ५६.
मनोभृदिष्टका ५५.
रक्षोघ्नः ९--१५.
रेतःसिचौ २४.
लिंगोक्ता २. ३८.
वाग्भृदिष्टका ५८.
विश्वज्योतिः २४
विश्वेदेवाः २७—२९.
विष्णुः ३३.
श्रोत्रभृदिष्टका ५७.
सर्पाः ६—८.

चतुर्दशोऽध्यायः ।

पञ्चदशोऽध्यायः ।

षोडशोऽध्यायः ।

सप्तदशोऽध्यायः ।

अष्टादशोऽध्यायः ।

एकोनविंशोऽध्यायः ।

अग्निः ११. ३८. ४०. ४१. ६४-६७. ६९—७०.
अग्निसरस्वतीन्द्राः ३२-३५.
अश्विसरस्वतीन्द्राः ८०. ९५.
अश्विसरस्वत्यः ३४.
इन्द्रः ३२. ७१. ८०—९५.
ग्रहाः ७३--७९.
देवजनधीविश्वभूतजातवेदसः ३९.
देवयानपितृयानमार्गौ ४७.
पयोग्रहः ११.
पवमानः ३९-४७.
पितरः ३६. ३७. ४५-४७. ४९-६९.
ब्रह्माग्निः ४१.
यजमानः ३५.
यजमानाशीः ४८.
वायुः ४२.
विषूचिका १०.
वैश्वदेवी ४४.
श्रीः ४६.
सरस्वती ३२. ३४. ८०-९५.
सविता ४३.
सुरा १. ९. ३३.
सुराग्रहः ११.
सुरारूपसोमः १.
सुरासोमौ ५. ७. ९.
सूर्यः ४३.
सोमः २—४. ६. ८. ४२. ५३. ७२.

विंशोऽध्यायः ।

अग्निः १४. २२-२६. ३८. ७८-७९.
अश्विनौ ५५-७०. ७३-७७. ८०. ८१-८३. ९०.
अश्विसरस्वतीन्द्राः ५५-७०. ७३-७७. ८०. ९०.
आत्मा ३२.
आपः १९—२०.
आप्री ३६—४५.
आसन्दी १.
इन्द्रः २९. ३१. ३६. ३९—४०. ४७.- ५५. ७१-७७. ८०. ८७-९०
इन्द्रशरीरावयवाः ५-९.
इन्द्रसवितृवरुणाः ७१-७२.
उषासानक्ते ४१.
कृष्णाजिनम् १.
ग्रहः ३२. ३४. ३५.
तनूनपात् ३७.
त्वष्टा ४४.
देव्यः ४३.
प्रजापतिः ४.
यजमानः २. ४.
रुक्मं २.
लिंगोक्ता ३. १३. १७. १८.
वनस्पतिः ४५.
वरुणः ७१. ७२.
वायुः १५.
विश्वेदेवाः १०-१२.
समित् २३.
सरस्वती ५५-७०. ७३-७७. ८०. ८४-८६. ९०.
सविता ७१-७२.
सुरा २७-२८.
सूर्यः १६. २१.
सोमः १९.
स्वाहाकृतयः ४६.
हृदयशूलम् १९.
होतारौ ४२.

एकविंशोऽध्यायः ।

अग्निः ४.
अग्निवरुणौ ३.
अग्न्यादयः १४.
अदितिः ५-७

द्वाविंशोऽध्यायः ।

त्रयोविंशोऽध्यायः ।

चतुर्विंशोऽध्यायः ।

पञ्चविंशोऽध्यायः ।

षड्विंशोऽध्यायः ।

सप्तविंशोऽध्यायः ।

अष्टाविंशोऽध्यायः ।

एकोनत्रिंशोऽध्यायः ।

त्रिंशोऽध्यायः ।

एकत्रिंशोऽध्यायः ।

द्वात्रिंशोऽध्यायः ।

त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः।

चतुस्त्रिंशोऽध्यायः।

पञ्चत्रिंशोऽध्यायः।

षट्त्रिंशोऽध्यायः।

बृहस्पतिः २
महावीरः १८. १९
लिंगोक्ता १
वातादयः १०
विद्युत्स्तनयित्नुरूपे २१
विश्वेदेवाः १७
सविता ३
सूर्यः ९. २४

सप्तत्रिंशोऽध्यायः ।

अग्निः १
आदारः ६
घर्मः १३—१५. १९-२१
द्यावापृथिवी ३
पृथिवी १२
प्राणाः १३
महावीरः ८—११. २०
मृत् ५
रजतम् ११
वल्मीकवपा ४
संभारपयसी ६
संभाराः ७
सविता २. ११
सूर्यः १६-१८

अष्टत्रिंशोऽध्यायः ।

अग्निः ११. १७
अश्विनौ १०-१३
अश्विसूर्यादयः १२
आपः २३
इन्द्रः २६
गौः २
घर्मः ६. ९. १४—१६. १८—२२
परीशासौ ६
महावीरः ११.
यजमानः २८
यजमानाशीः २७-२८
रज्जुः १. ३
लिंगोक्ता ४. १५
वाक् ५
वातः ७-९
समित् २५
सूर्यः २४

एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ।

अंगानि १०-१३
दिगादयः २
नक्षत्रवरुणौ २
पृथिव्यादयः १
प्रजापत्यादयः ५
प्राणादयः १
मरुतः ७
यजमानः ८-९
यजमानाशीः ४
वाक् ३
सवित्रादयः ६

चत्वारिंशोऽध्यायः ।

अग्निः १६
आत्मा १--१५.
ईशः १
महापुरुष आदित्यः १७

इति चत्वारिंशोऽध्यायः ।

इत्यध्यायक्रमेण देवतासूची समाप्ता ।

*

वाजसनेयि-माध्यन्दिन-शुक्ल-यजुर्वेद-संहिताया अकारादिवर्णानुक्रमेण

देवता-सूची ॥ २ ॥

इति शुक्लयजुर्वेद-वाजसनेयिशाखायाः अकारादिवर्णानुक्रमेण देवतासूची समाप्ता।

सूचीसङ्केताः।

स्वल्प (,) विरामात्पूर्वा अंका अध्यायानां, तथोत्तरा अंका मंत्राणां विज्ञेयाः यथा—

(१)

हिरण्यम् ४, १८। ७, ४७। १०, २५। ३४, ५०-५२ [चतुर्थाऽध्याये अष्टादशो मंत्रः सप्तमाध्याये सप्तचत्वारिंशो मंत्रः। दशमाध्याये पंचविंशो मंत्रः। चतुस्त्रिंशाध्याये पंचाशन्मंत्राद्द्विपंचाशन्मंत्रपर्यन्ता मंत्राः।]

(२)

अध्यायानुक्रमसूच्यां लिखितांका मंत्राणामेव ज्ञातव्याः।

वाजसनेयि–माध्यन्दिन–शुक्लयजुर्वेदसंहिताया अध्यायक्रमेण

विषयसूची ।

वाजपेयराजसूयप्रकरणम् । (अ. ९-१०)

अग्निचयनमन्त्राः । (अ. ११—अ. १८)

सौत्रामणिमन्त्राः । (अ. १९-अ. २१)

अश्वमेधप्रकरणम् । (अ. २२-अ.२५)

खिलमंत्राः । (अ. २६-अ. ३९)

शुद्धिपत्रम् ।

पृष्ठ	मंत्रसंख्या	अशुद्धम्	शुद्धम्
५	११	द्योष्पितो	द्यौष्पितो
८	६	प्रश्नि	पृश्नि
२४	१४	विश्ववारा	विँश्ववारा
५२	३८	प्रसह्य	प्रसह्य
७४	१२	वृणक्तु	वृंणक्तु
८४	७०	घापयेते	घापयैते
९६	३४	रजान	राजान
१६६	१२	रुतिभिः	रूतिभिः

पाणिनि-प्रज्ञा-अनुसन्धान
तिथी
पु०सं०...177
भारती पुस्तकालय

